

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**SOSYAL BİLGİLER DERSİ KAZANIMLARI İLE DERS VE
ÇALIŞMA KİTAPLARI ETKİNLİKLERİNİN MATEMATİK
DERSİ KAZANIMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

İlker KARAMAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2022

©2022 - İlker KARAMAN

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**SOSYAL BİLGİLER DERSİ KAZANIMLARI İLE DERS VE
ÇALIŞMA KİTAPLARI ETKİNLİKLERİNİN MATEMATİK
DERSİ KAZANIMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

**A REVIEW ON SOCIAL STUDIES LESSON OUTCOMES
AND COURSEBOOK AND WORKBOOK ACTIVITIES
REGARDING THE MATHS LESSON**

Hazırlayan
İlker KARAMAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışmanlar
Prof. Dr. Bayram TAY
Dr. Murat BAŞ

KIRŞEHİR-2022

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, İlker KARAMAN tarafından hazırlanan, “*Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımları ile Ders ve Çalışma Kitapları Etkinliklerinin Matematik Dersi Kazanımları Açısından İncelenmesi*” adlı tez çalışması 29/11/2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman(İmza)

Prof. Dr. Bayram TAY

II. Danışman.....(İmza)

Dr. Murat BAŞ

Üye.....(İmza)

Doç. Dr. Serdal BALTACI

Üye.....(İmza)

Prof. Dr. Ali MEYDAN

Üye.....(İmza)

Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2022

(İmza)

Prof. Dr. Hüseyin ŞİMŞEK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

26/12/2022

İlker KARAMAN

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER DERSİ KAZANIMLARI İLE DERS VE ÇALIŞMA KİTAPLARI ETKİNLİKLERİNİN MATEMATİK DERSİ KAZANIMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: İlker KARAMAN

Danışman: Prof. Dr. Bayram TAY

II. Danışman: Dr. Murat BAŞ

2022 – (xii+204)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Jüri

Prof. Dr. Bayram TAY

Dr. Murat BAŞ

Doç. Dr. Serdal BALTACI

Prof. Dr. Ali MEYDAN

Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ

Günümüzde çağın gereksinimleri karşısında eğitim kurumlarından toplumsal beklentinin oluşturduğu birey profili yaratıcı, üretken, öğrenmekten zevk alan, eleştirel düşünebilen, olaylar arasında bağ kurabilen şeklinde açıklanabilir. Nitekim farklı disiplinlerin bilgi ve becerilerini dikkate alan ve öğrencinin motivasyonunun artmasına katkı sağlayan disiplinler arası yaklaşım çağdaş eğitim sistemi içerisinde oldukça önemsenmektedir. İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının, sosyal bilgiler ders ve çalışma kitaplarının ilkökul matematik dersi kazanımları açısından incelenmesi amaçlanan bu çalışmada, 2018 yılı 4. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında bulunan kazanımlar, 4. sınıf sosyal bilgiler ders ve çalışma kitapları etkinliklerinin ilkökul 1-4. sınıf matematik dersi kazanımları ile ilişkili olup olmama durumları incelenmiştir. Bu amaçla çalışmada nitel araştırma paradigmalarından doküman incelemesi işe koşulmuştur. Araştırma verileri ise doküman analizi yoluyla elde edilmiş olup çalışma doküman analizi adımlarına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma verilerini Millî Eğitim Bakanlığınca yayınlanan 2018 ilkökul sosyal bilgiler dersi öğretim programı, 2018 ilkökul matematik dersi öğretim programı, 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı ve 4. sınıf sosyal bilgiler çalışma kitabı oluşturmuştur. Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının öğretiminde öğrencilerin ihtiyaç duyduğu ilkökul matematik dersi kazanımları, sosyal bilgiler dersi kazanımları ve öğrenme alanları boyutları ile ilişkilendirilerek incelenmiştir. Bu bağlamda 2018 sosyal bilgiler öğretim programındaki kazanımlar ilkökul matematik dersi kazanımları açısından incelendiğinde birey ve toplum öğrenme alanında 28, kültür ve miras öğrenme

alanında 34, insanlar, yerler ve çevreler öğrenme alanında 57, bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanında 31, üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında 88, etkin vatandaşlık öğrenme alanında 29, küresel bağlantılar öğrenme alanında ise 25 matematik dersi kazanımlarının ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak 2018 yılı 4. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programı öğrenme alanları incelendiğinde; en fazla matematik kazanımları ile ilişkili olan öğrenme alanının 88 kazanım ile üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanı, en az ilişkili olan öğrenme alanı ise 25 kazanım ile küresel bağlantılar öğrenme alanının olduğu tespit edilmiştir. 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında bulunan etkinliklerin en çok ilkokul 1. sınıf, en az ise 2. sınıf seviyesi ilkokul matematik dersi kazanımlarıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 4. sınıf sosyal bilgiler çalışma kitabında bulunan etkinlikler en çok ilkokul 1. sınıf seviyesi, en az ise 4. sınıf seviyesi ilkokul matematik dersi kazanımlarıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Disiplinler arası yaklaşım, ilkokul, sosyal bilgiler dersi, matematik dersi, öğretim programı.

ABSTRACT

A REVIEW ON SOCIAL STUDIES LESSON OUTCOMES AND COURSEBOOK AND WORKBOOK ACTIVITIES REGARDING THE MATHS LESSON

M.Sc.Thesis

Preparer: İlker KARAMAN

Advisor : Prof. Dr. Bayram TAY

Advisor II: Dr. Murat BAŞ

2022 – (XII+204)

Kırşehir Ahi Evran University, Institute of Social Sciences

Department of Basic Education

Classroom Education Science

Jury

Prof. Dr. Bayram TAY

Dr. Murat BAŞ

Assoc. Prof. Dr. Serdal BALTACI

Prof. Dr. Ali MEYDAN

Prof. Dr. Abdulkadir UZUNÖZ

Today, the individual profile that the society expects from the education institutions in order to meet the demands of the 21st century presupposes the individuals be creative and productive, enjoy learning, think critically, and make connections between the things. As a matter of fact, the interdisciplinary approach that increases the learners' motivation and pays regard to the skills and knowledge from various disciplines is considered very important in the modern education system. This study, which aims to examines the fourth-grade social studies lesson outcomes, social studies lesson coursebooks and workbooks in regards to primary school math lesson outcomes, analyzes if the outcomes in the 2018 fourth-grade social studies lesson curriculum, and the activities in the fourth-grade social studies lesson coursebooks and workbooks are related to primary school 1-4 grades math lesson outcomes or not. Thus, the study has used the document analysis technique from the qualitative research paradigms. The research data have been collected through document analysis, and analyzed in accordance with document analysis steps. The research data comprise 2018 fourth-grade social studies lesson curriculum, 2018 primary school math lesson curriculum, fourth-grade

social studies coursebook and fourth-grade social studies workbook. The primary school math lesson outcomes that students should have during teaching them the social studies lesson outcomes have been analyzed in relation to social studies lesson outcomes and learning subjects dimensions. In this context, the analysis of outcomes in the 2018 social studies curriculum with regards to primary school math lesson outcomes shows that 28 math lesson outcomes are related to the individual and society learning subject, 34 to cultural and heritage, 57 to people, places and environments, 31 to science, technology and society, 88 to production, distribution and consumption, 29 to effective citizenship, and 25 to global connections. Based on these results, the analysis of the 2018 fourth grade social studies curriculum learning subjects suggests that the most related learning subject to math outcomes is production, distribution and consumption learning subject with 88 outcomes while global connections learning subject with 25 outcomes is the least related one. It is revealed that the activities in fourth-grade social studies coursebook are most related to primary school first- grade outcomes while they are least related to second-grade math lesson outcomes. It is also found that the activities in fourth-grade social studies workbook are most related to primary school first-grade outcomes while they are least related to fourth-grade math lesson outcomes.

Keywords: Interdisciplinary approach, primary school, social studies lesson, math lesson, curriculum.

ÖN SÖZ

Öğrenciler eğitim öğretim hayatı boyunca birçok farklı dersle karşılaşmaktadır. Ders isimleri veya disiplinleri ne kadar farklı görünse de bu dersler gerçek hayatta birbiriyle etkileşim içerisinde. Bu sebeple farklı disiplinlerin bilgi ve becerilerini dikkate alan ve öğrencinin motivasyonunun artmasına katkı sağlayan disiplinler arası yaklaşım çağdaş eğitim sistemi içerisinde oldukça önemsenmektedir. Bu sebeple disiplinler arası bir ders olan sosyal bilgiler dersi ile hayatımızın her alanında karşılaşabileceğimiz matematik ile ilişkisinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada; 2018 4. Sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımları, 4. Sınıf sosyal bilgiler ders ve çalışma kitabında bulunan etkinlikler, ilkokul matematik dersi kazanımlarıyla ilişkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünü araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sayıltıları ve sınırlılıkları; ikinci bölümünü kuramsal çerçeve ve literatürdeki ilgili çalışmalar; üçüncü bölümünü araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, verilerin kaynağı ve verilerin analizi; dördüncü bölümünü bulgular ve bunlara dayalı yorumlar; beşinci bölümünü ise, araştırmanın sonuçları ve bu sonuçlara bağlı olarak geliştirilen öneriler oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde değerli görüş ve önerileriyle, sabrı ve bilgi birikimi ile bana yol gösteren değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Bayram TAY'a teşekkürü borç bilirim. Yüksek lisans öğrenimim sırasında, ihtiyacım olduğu her an yanımda olan sevincimi, hüznümü paylaşan, bilgisini ve emeğini esirgemeyen ikinci danışmanım Sayın Dr. Murat BAŞ'a hep yanımda olduğu ve kattığı her şey için sonsuz teşekkürler. Ayrıca lisans ve yüksek lisans eğitimim süresince akademik anlamda gelişimime katkıda bulunan değerli hocalarıma Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesindeki tüm saygı değer hocalarıma teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi hiçbir desteği esirgemeyen, benimle birlikte tüm sıkıntılara katlanan annem, babam ve kız kardeşime; her zaman yanımda olarak motivasyon sağlayan eşim Havva KARAMAN'a sonsuz teşekkürler. Hayatımın her anında yanımda olan arkadaştan öte kardeş olan Hasan Hüseyin ALTUNDAĞ'a ve maddi manevi desteklerini esirgemeyen DURAN ailesine, Hilal ELVAN'a ve Muhammet KAYA'ya teşekkür ederim.

Kırşehir-2022

İlker KARAMAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vii
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xii
BÖLÜM I	1
1.GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	4
1.2.1. Problem Cümlesi ve Alt Problemler.....	6
1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	7
1.4. TANIMLAR	7
BÖLÜM II.....	9
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. DİSİPLİNLER ARASI EĞİTİM	9
2.1.1. Dünyada ve Türkiye’de Disiplinler Arası Eğitim.....	10
2.2. SOSYAL BİLGİLER	12

2.2.1. Dünyada Sosyal Bilgiler.....	13
2.2.2. Türkiye’de Sosyal Bilgiler	16
2.2.3. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı	18
2.2.4. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı	30
2.2.5. Sosyal Bilgiler Dersi İçeriği	33
2.2.6. Sosyal Bilgiler Dersinde Disiplinler Arası Eğitim	35
2.3. MATEMATİK DERSİ.....	39
2.3.1. Matematik Dersi Öğretim Programı	40
2.3.2. Matematiksel Yetkinlik	42
2.3.3. Sosyal Bilgiler ve Matematik İlişkisi	43
2.4. DERS KİTABI.....	44
2.5. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	46
2.5.1. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar.....	46
BÖLÜM III	54
3. YÖNTEM	54
3.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ/MODELİ	54
3.2. ARAŞTIRMANIN VERİ KAYNAĞI.....	55
3.3. ARAŞTIRMADA SÜREÇ	55
BÖLÜM IV.....	59
4. BULGULAR	59
4.1 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımları, ilkokul matematik dersi kazanımlarıyla ilişkilendirilmesine yönelik bulgular	59

4.1.1 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “birey ve toplum” öğrenme alanı	
kazanımlarının ilişkili olduğu ilkököl matematik dersi kazanımları	59
4.1.2 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “kültür ve miras” öğrenme alanı	
kazanımlarının ilişkili olduğu ilkököl matematik dersi kazanımları	61
4.1.3 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “insanlar, yerler ve çevreler” öğrenme alanı	
kazanımlarının ilişkili olduğu ilkököl matematik dersi kazanımları	63
4.1.4 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “bilim, teknoloji ve toplum” öğrenme alanı	
kazanımlarının ilişkili olduğu ilkököl matematik dersi kazanımları	65
4.1.5 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “üretim, dağıtım ve tüketim” öğrenme alanı	
kazanımlarının ilişkili olduğu ilkököl matematik dersi kazanımları	68
4.1.6 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “etkin vatandaşlık” öğrenme alanı	
kazanımlarının ilişkili olduğu ilkököl matematik dersi kazanımları	70
4.1.7. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “küresel bağlantılar” öğrenme alanı	
kazanımlarının ilişkili olduğu ilkököl matematik dersi kazanımları	72
4.2 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımları ile ilişkili ilkököl matematik	
dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımlarına ilişkin bulgular	73
4.3 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler ders kitabı etkinliklerinin ilkököl matematik	
dersi kazanımlarıyla ilişkilendirilmesine yönelik bulgular	78
4.4. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler ders kitabı etkinlikleri ile ilişkili ilkököl	
matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine dağılımları.....	122
4.5. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler çalışma kitabı etkinlikleri ile ilişkili ilkököl	
matematik dersi kazanımları.....	125
4.6. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler çalışma kitabı etkinlikleri ile ilişkili ilkököl	

matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine dağılımları.....	160
BÖLÜM V	162
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	162
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA	162
5.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma.....	162
5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma.....	171
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma	173
5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma.....	183
5.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma.....	185
5.1.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma.....	192
5.2. ÖNERİLER.....	193
KAYNAKÇA.....	195
ÖZGEÇMİŞ	204

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.2. 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Öğrenme Alanları, Beceriler, Yeterlikler ve Kazanım Sayıları (MEB, 2018).....	32
Tablo 2.1. Sosyal Bilgiler Dersi Konularının İlişkili Olduğu Sosyal Bilimler.....	38
Tablo 4.1. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı Kazanımlarının İlişkili Olduğu İlkokul Matematik Dersi Kazanımları.....	60
Tablo 4.2. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Kültür ve Miras” Öğrenme Alanı Kazanımlarının İlişkili Olduğu İlkokul Matematik Dersi Kazanımları.....	61
Tablo 4.3. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” Öğrenme Alanı Kazanımlarının İlişkili Olduğu İlkokul Matematik Dersi Kazanımları.....	63
Tablo 4.4. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Bilim, Teknoloji ve Toplum” Öğrenme Alanı Kazanımlarının İlişkili Olduğu İlkokul Matematik Dersi Kazanımları.....	66
Tablo 4.5. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” Öğrenme Alanı Kazanımlarının İlişkili Olduğu İlkokul Matematik Dersi Kazanımları.....	68
Tablo 4.6. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Etkin Vatandaşlık” Öğrenme Alanı Kazanımlarının İlişkili Olduğu İlkokul Matematik Dersi Kazanımları.....	71
Tablo 4.7. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Küresel Bağlantılar” Öğrenme Alanı Kazanımlarının İlişkili Olduğu İlkokul Matematik Dersi Kazanımları.....	72
Tablo 4.8. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımları İle İlişkili İlkokul Matematik Dersi Kazanımlarının Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımları	74
Tablo 4.9. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı Etkinliklerinin İlkokul Matematik Dersi Kazanımlarıyla İlişkilendirilmesine Yönelik Bulgular.....	79
Tablo 4.10. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı Etkinlikleri İle İlişkili İlkokul Matematik Dersi Kazanımlarının Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı	122

Tablo 4.11. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Çalışma Kitabı Etkinlikleri İle İlişkili İlkokul Matematik Dersi Kazanımları	126
Tablo 4.12. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Çalışma Kitabı Etkinlikleri İle İlişkili İlkokul Matematik Dersi Kazanımlarının Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı	160
ŞEKİLLER LİSTESİ	<u>Sayfa</u>
Şekil 3.1. Araştırmada Süreç	56

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
NCSS	Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi
NCTM	National Council of Teachers of Mathematics
TDK	Türk Dil Kurumu
TTKB	Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Eğitimin insanlık tarihinden günümüze kadar var olduğu bilinmektedir. Tarih boyunca ise toplumların gelecek nesillere sosyal ve kültürel deneyimlerini ve bilgi birikimlerini sözlü ve yazılı olarak aktarmaya çalışmıştır. Nitekim hem geçmişten gelen bu aktarımların sorgulanması sonucu hem de çağın gereksinimleri nedeniyle toplumların, eğitim sistemlerinden beklentilerinin sürekli bir şekilde değiştiği söylenebilir. Bu anlamda eğitim sistemimiz bireylerin, toplumun değişen ihtiyaçları doğrultusunda temel becerileri kazanması ve bunun yanında problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, analitik düşünebilen bireyler olarak yetiştirilmesini amaçlamaktadır (MEB, 2018: 3). Hayatın her alanında bireylerin ihtiyaç duyduğu matematik ve bireyin topluma hazırlanma sürecini sağlamayı amaçlayan sosyal bilgiler dersi bireyin günlük hayatta ihtiyaç duyacağı sayısal ve sosyal becerileri kazanmaları için önemli olduğu söylenebilir.

Sosyal Bilgiler ve Matematik derslerinde söz konusu amaçlara ulaşılabilmesi için öğretim programları hazırlanmakta ve bu öğretim programları çerçevesinde ders kitapları yazılmaktadır. Belirli bir öğretim basamağındaki sınıflarda okutulacak derslerin, amaçlarını, içeriğini, süresini, eğitim yaşantılarını ve değerlendirme süreçlerini kapsayan çalışmalar öğretim programları; belirli bir dersin öğretimi için öğrencilere yönelik olarak yazılan, öğretim programına uygun, incelenmiş ve onaylanmış kaynağa ise ders kitabı denilmektedir (Gülersoy, 2013: 8). Türkiye’de hazırlanan 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programı, 2018 matematik dersi öğretim programı, sosyal bilgiler ders kitabı ve sosyal bilgiler çalışma kitabı bunlardan bazılarıdır.

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

19. yüzyılda sanayileşme devrimi ile köylerden kentlere büyük göçler yaşanmış ve bunun sonucunda sosyal sorunlar ortaya çıkmıştır. Yaşanan bu sorunların çözümü için geliştirilen yeni reformlar ve anlayışların temelinde değişen dünya standartları sonucu ortaya çıkan derin ve karmaşık öğrenme ihtiyaçlarının karşılanmasının sağlama çabaları yer almaktadır. 1900’lü yıllarda disiplinler arası yaklaşım ortaya konmuş ve bunun ilk örnekleri olarak Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) antropoloji, sosyoloji, ekonomi, tarih, psikoloji gibi sosyal bilimleri bütünleştirerek disiplinler arasında bulunan sınırları ortadan kaldırmayı amaçlamıştır (Levstik ve Tyson, 2008: 19). Bu amacı ve çabaları gerçekleştirmek, bireyin toplum içinde gelişmesi ve yetişmesini sağlamak için gerekli bilgi,

beceri, tutum ve değerlerin kazandırılacağı sosyal bilgiler dersinin ortaya çıktığı söylenebilir.

Türk eğitim tarihine bakıldığında ise 1924 yılında John Dewey Türkiye'ye davet edilmiş ve ondan Türk eğitim sistemini incelemesi ve görüşlerini belirtmesi istenmiştir. Bunun üzerine John Dewey, 19 Temmuz-10 Eylül 1924 tarihleri arasında yaklaşık iki ay Türkiye'de incelemelerde bulunmuş ve tespitleri ile görüşlerini içeren bir raporu ülkeden ayrılmadan sunmuştur (Meydan, 2016: 40). Bu rapor eğitimin ekonomik boyutu ile ilgili olsa da Amerika'ya döndükten sonra yazdığı 30 sayfalık asıl rapor kurulacak yeni eğitim sistemi için öneriler içermektedir. Dewey hazırladığı raporda iş okulu, hayat bilgisi ve toplu öğretim kavramlarına ağırlık vermiş ve öğrenciler için hayatla bağlantısı olan derslerin daha ilgi çekici olacağını belirtmiştir. Bu raporun etkileri Köy Enstitülerinin kuruluş mantığında da görülmektedir (Selvi, Özudoğru, ve Sönmez, 2014: 28). Köy Enstitülerinin kurulmasıyla başlayan eğitimdeki reform hareketleri eğitim sistemimiz içerisinde etkisini gösterdiği bir başka nokta ise toplu öğretim ve iş okulu düşüncesinin dahil edilmesi olduğu söylenebilir (Tay, 2017; 466). Nitekim 1962 ilkokul program taslağı incelendiğinde tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerinin bütünleştirilerek "toplum ve ülke incelemeleri" adı ile verildiğı görülmektedir (Sönmez, 2005: 33; Tay, 2017: 466). Bu tespitten hareketle ülkemizde sosyal bilgiler dersi "sosyal bilgiler" adı altında her ne kadar 1968 programında yer alsada da "toplum ve ülke incelemeleri" adı ile okutulmaya başlandığı yıl olarak 1962 gösterilebilir.

NCSS (1994: 3) tarafından sosyal bilgiler "bireylerin vatandaşlık yeterliliklerini geliştirmek amacıyla, sosyal ve beşerî bilimleri kaynaştıran bir çalışma alanıdır ve okul müfredat programı içerisinde sosyal bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyoloji ile birlikte; beşerî bilimler, matematik ve doğa bilimlerinden uygun içerikler üzerinde, düzenli ve sistematik bir çalışma sağlar" şeklinde tanımlanmıştır. Benzer bir tanımda sosyal bilgiler, küreselleşen dünyada öncelikle iyi bir insan, ardından etkili bir yurttaş ve nihayet bir dünya vatandaşı olma özellikleri kazandıran, tarih, coğrafya, ekonomi, antropoloji, kültür tarihi, iletişim bilimleri, eğitim bilimleri, dil bilimi, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, psikoloji, sosyoloji, müzikoloji, hukuk ve suç bilim gibi sosyal bilimler merkezde olmak üzere edebiyat ve fen bilimlerinden bilgilerin, sosyal bilgiler ünitesi çatısı altında birleştirilmesiyle içeriğı oluşturulan, toplu öğretim anlayışından hareketle çocuklara geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında hayatın bilgisini kazandırmaya çalışan vatandaşlık eğitim programı derslerinden biri (Tay, 2022a: 268) olarak betimlenmiştir. Bu tanımlarda sosyal bilgilerin farklı

disiplinlere ayrılarak her bir disiplin özelinde ayrı ayrı durulması gerektiği vurgusu yapsa da aynı zamanda her bir disiplinin bir diğeri ile iç içeliğini de ortaya koymaktadır. Bu çıkarımdan hareket ile bireylerin toplumsal yaşamlarında kazanmış oldukları sosyal becerilerin ve edinimlerin hayata geçirilmesi için fen bilimleri ile desteklenmesi gerektiğinden bahsedilebilir. Nitekim yukarıda sözü edilen toplu öğretim anlayışı ile yapılan tanımlar incelendiğinde bu desteğin eğitim programları içerisinde yer alması gerektiği düşünülebilir. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersi öğretim programları incelendiğinde; Türkçe, matematik ve fen bilimleri dersleriyle ilişkilendirilmesine değinildiği görülmektedir. Tay'a (2022b: 34) göre sosyal bilgiler; başta sosyal bilimler olmak üzere, beşeri bilimlerin ürettiği bilgilerden oluşmakta bir başka deyişle sosyal bilgiler, çok disiplinli bir yapıya sahip ve bu disiplinlerin bilgilerinin disiplinlerarası anlayış çerçevesinde bir araya getirildiği bir çalışma alanıdır. Bu bağlamda bir araya getirilen bu disiplinler arasında, bireylerin yaşadıkları toplumlar içerisinde sosyal yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan temel yaşam becerilerinin kullanılması için gerekli olan matematik dersi ön plana çıkmaktadır.

Sosyal bilgiler dersiyle ilişkili olan matematik dersine genel olarak bakıldığında soyut ve kompleks işlemler gerektiren matematik dersinin kavranması ve anlamlandırılmaya çalışılması zor olmasına karşın matematik öğretiminde günlük yaşam problemleri arasında bağlar kurulması öğrenciler için daha somut ve anlaşılır olabilecektir (Baş, 2021: 41). Matematik eğitimi sırasında temel becerilerin ötesine gidilerek öğrencilerin düşünme ve akıl yürütme becerilerini kullanarak günlük yaşamda karşılaştıkları problemlerle nasıl başa çıkacaklarını öğrenmeleri sağlanmalıdır (Budak Coşkun, 2009: 3). Bunlara ek olarak öğrencilerin problem çözme, eleştirel düşünme, araştırma, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma becerisi ile değer edinimi önemli bir yer tutmaktadır (Işık Tertemiz, 2017: 2). Ulusal Matematik Öğretmenleri Konseyi [National Council of Teachers of Mathematics] (NCTM) (2000) matematikte bulunan konu alanlarının kendi içinde ve diğer disiplinlerle ilişkilendirilerek günlük hayatta karşılaşılabilecek problemlerin çözümünün bir beceri olarak sunulmasını önemli görmektedir. Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan programlarda matematik eğitiminin diğer disiplinlerle ve matematikle ilişkilendirmesinin, günlük hayatta karşılaşılabilecek problemi çözmek ve matematiksel düşünme tarzını geliştirilmesinin önemine vurgu yapılarak Türkiye yeterlikler çerçevesinde “matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler” başlığı altında yerini almıştır (MEB, 2008; MEB, 2013; MEB, 2018).

Günümüzde uygulamada olan öğretim programlarında öğrencilere bilgi, beceri ve davranışlar kazandırmaya çalışılırken değer ve yetkinliklerle bütünleştirilmiştir. Buna ek olarak farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir anlayışla güncel, geçerli ve hayatla ilişki kurması sağlanmaya çalışılmıştır (MEB, 2018: 3-4). Bunu sağlamak için disiplinler arası bir anlayışın benimsenmesi ve dersler arasında ilişki kurulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Günümüzde okullarda uygulanan sosyal bilgiler öğretiminin matematiksel becerilerle ilişkisinin belirlenmesi planlanan bu çalışmada, 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programı, sosyal bilgiler ders ve çalışma kitabı ele alınmıştır. Çalışma kapsamında 4. Sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının, 4. sınıf ders ve çalışma kitabında bulunan etkinliklerin ilkökul matematik dersi kazanımlarıyla ilişkisi incelenmiştir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Türk eğitim sistemi; yetkinliklerle bütünleşmiş, bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirilmesini amaçlamaktadır. Fakat bireyler günlük hayatta karşılaştıkları sorunları, bir disipline ait bilgi ve becerilerle değil birden çok disiplinle çözmektedir. Buna ek olarak bireyler dünyayı algılamak için bütüncül bir yaklaşım sergileme eğilimindedir ve disiplinler arası eğitim doğal öğrenme sürecine daha uygundur (Yıldırım, 1996: 90). Jacobs (1989: 8) disiplinler arası yaklaşımı bir konu ya da kavramın incelenmesi için birden fazla disiplinin bilgi ve yöntemini kullanan yaklaşım olarak tanımlamaktadır. Eğitim öğretim programları da disiplinler arası öğretime uygun bir şekilde anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlamak amacıyla önceki öğrenmeler, diğer disiplinler ve günlük hayatla ilişkilendirilmiş; değer, beceri ve yetkinlikler çerçevesinde bütünleşmiş bir şekilde oluşturulmuştur (MEB, 2018: 3).

Eğitim öğretim sürecinde bireylerin hayatlarında ihtiyaç duyacakları yetkinlikler, Türkiye Yeterlilik Çerçevesinde sekiz ana yetkinlik olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında sosyal bilgiler dersi kazanımları ile ders ve çalışma kitabında bulunan etkinliklerin matematik kazanımlarıyla ilişkisinin belirlenmesi planlandığı için bu yetkinlikler arasından “Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide yetkinlikler” ile “Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler” in ele alınmasının gerekli olduğu düşünülmüştür.

MEB (2018: 4), öğretim programında matematiksel yetkinliği; günlük hayatta karşılaşılan problemleri çözmek, matematiksel düşünme tarzını geliştirmek ve uygulamak olarak tanımlamaktadır. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ise bireyin toplum ve çalışma hayatına katılmalarına imkân veren, gerektiğinde çatışmaları çözebilecek

özelliklerle donatılmasını sağlayan davranışlar olarak belirtilmiştir.

Bu yetkinliklerin kazandırılması hedeflenen sosyal bilgiler ve matematik derslerini incelediğinde sosyal bilgiler dersi; tarih, coğrafya, sosyoloji, ekonomi, bilim ve hukuk gibi bilimlerin bütünleşmesiyle disiplinler arası bir anlayışla oluşmaktadır (MEB, 2018: 10). Genel olarak toplum bilimlerinden oluşan sosyal bilgilerin yeri geldiğinde edebiyat, sanat ve matematikle ilgili bilimlerin bilgilerinden de yararlanılması gerekmektedir (Sönmez, 2005: 455). Buna ek olarak sosyal bilgiler dersinde Türkçe, Fen Bilimleri ve Matematik dersi ile ilişkili konular bulunmaktadır (Sert, 2019: 7).

Sosyal bilgiler dersi ile ilişkili konuları bulunan matematik dersi; kurallar, şekiller ve işlemlerden ibaret olmamakla birlikte diğer disiplinler ve hayatla ilişkilidir (Sert, 2019: 8). MEB (2009: 19), matematiğin hem gerçek hayatla hem de diğer derslerle ilişkilendirilmesine önem verilmesinin gerekliliğini belirtirken; öğrencilerin günlük hayatta ve diğer derslerde matematiği kullanabildiklerini gördükleri zaman daha anlamlı öğrenmeler sağlayacağına değinmiştir. Burada belirtildiği üzere günlük hayatta ve diğer derslerle matematiğin bağlantısının kurulabileceği gibi sosyal bilgiler dersinde yer alan haritalarda ölçek, ekonomi, coğrafya gibi konular işlenirken matematikle ilişkilendirilmesi de günlük yaşamda kullanılabilmesi adına önemlidir (Sert, 2019: 8).

Sosyal bilgiler dersinin gerek kendi içinde gerekse diğer disiplinlerle ilişkilendirilmesini kodu edinen çalışmalar incelendiğinde; Türk ve İşleyen (2004) ilköğretim matematik öğretmenleri ile sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrenciye konuları sunarken ne gibi bir iş birliği yapabileceği ve bu düzeyde matematik öğretiminin tarih öğretimini nasıl etkileyebileceğini belirlemeyi amaçlamışlardır. Türk ve İşleyen (2004: 454) yaptıkları çalışmada sosyal bilimlerin temel kaynağı olan tarih ve matematik dersinin genel olarak iki ayrı disiplin olduğu düşünülse bile bazı konuların öğretimi ve anlaşılmasında iki dersin birbirine ihtiyacının olduğunu belirtmektedir. Nitekim benzer şekilde yapılan birçok araştırma ilköğretim sosyal bilgiler dersi kazanımlarının öğretilmesinde ve sosyal bilgiler ders ve çalışma kitaplarındaki etkinliklerinde öğrencilerin matematiksel becerileri işe koştugu ortaya konulmaktadır (Türk ve İşleyen, 2004; Pala ve Başbüyük, 2019; Sert, 2019; Aladağ ve Şahinkaya, 2013; Önen, 2020).

Yapılan araştırmalardan yola çıkarak genel bir değerlendirme yapacak olursak, sosyal bilgiler dersinin Türkçe, fen bilimleri ve matematik dersleriyle ilişkilendirilmesinin gerekli olduğu (Bektemir ve Başbüyük, 2011; Aladağ ve Şahinkaya, 2013; Aladağ ve Sert,

2020; Kaymakçı, 2012; Sert, 2019; Pala ve Başıbüyük, 2019; Türk ve İşleyen, 2004) bunun yanında ilkokul öğrencilerinin matematik dersi başarıları ile sosyal bilgiler dersi başarıları arasında bir doğrusal ilişki olduğu (Bekdemir ve Başıbüyük, 2011; Önlen, 2020; Aladağ ve Sert, 2020; Pala ve Başıbüyük, 2019; Türk ve İşleyen, 2004) vurgusu yapılmaktadır.

Gerek yapılan çalışmaların ortaya koyduğu ilkokul matematik dersi ile sosyal bilgiler dersi arasında var olan doğrusal ilişki gerek ise yapılan çalışmaların kapsam olarak dar bir çerçeveye odaklanması ve çalışmalar sonucunda ortaya konulan öneriler düşünüldüğünde ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımları ile ders ve çalışma kitaplarının ilkokul matematik dersi kazanımları ile ilişkisinin daha detaylı incelenmesinin gerekli olduğu düşünülmüştür. Nitekim ilgili alanyazında sosyal bilgiler dersi kazanımlarının, ders ve çalışma kitabında bulunan etkinliklerin matematik dersi kazanımları ile ilişkisinin incelendiği bu kadar kapsamlı ve net bir çalışmaya rastlanılmaması bu araştırmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir

Bu çalışmada; 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programı 4. sınıf kazanımları ile 4. sınıf sosyal bilgiler ders ve çalışma kitaplarında bulunan etkinliklerin, 2018 matematik dersi öğretim programı 1-4. sınıf kazanımlarıyla ilişkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda araştırmanın problem ve alt problem cümlelerine aşağıda yer verilmiştir.

1.2.1. Problem Cümlesi ve Alt Problemler

2018 Sosyal bilgiler öğretim programı 4. sınıf kazanımları ile 4. sınıf sosyal bilgiler ders ve çalışma kitaplarında bulunan etkinliklerin, 2018 ilkokul 1-4. sınıf matematik dersi kazanımlarıyla ilişkisinin incelendiği bu çalışmada aşağıdaki problem ve alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi;

- 1.1. “birey ve toplum” öğrenme alanı kazanımları, ilkokul matematik dersi kazanımlarının hangileri ile ilişkilidir?
- 1.2. “kültür ve miras” öğrenme alanı kazanımları, ilkokul matematik dersi kazanımlarının hangileri ile ilişkilidir?
- 1.3. “insanlar, yerler ve çevreler” öğrenme alanı kazanımları, ilkokul matematik dersi kazanımlarının hangileri ile ilişkilidir?
- 1.4. “bilim, teknoloji ve toplum” öğrenme alanı kazanımları, ilkokul matematik dersi kazanımlarının hangileri ile ilişkilidir?

- 1.5. “retim, dağıtım ve tüketim” öğrenme alanı kazanımları, ilkokul matematik dersi kazanımlarının hangileri ile ilişkilidir?
- 1.6. “etkin vatandaşlık” öğrenme alanı kazanımları, ilkokul matematik dersi kazanımlarının hangileri ile ilişkilidir?
- 1.7. “küresel bağlantılar” öğrenme alanı kazanımları, ilkokul matematik dersi kazanımlarının hangileri ile ilişkilidir?
2. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımları ile ilişkili ilkokul matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımları nedir?
3. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler ders kitabı etkinlikleri, ilkokul matematik dersi kazanımlarının hangileri ile ilişkilidir?
4. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler ders kitabı etkinlikleri ile ilişkili ilkokul matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımları nedir?
5. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi çalışma kitabı etkinlikleri, ilkokul matematik dersi kazanımlarının hangileri ile ilişkilidir?
6. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi çalışma kitabı etkinlikleri ile ilişkili ilkokul matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımları nedir?

1.3. ARAşTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma;

- 2018 Sosyal Bilgiler Dersi ğretim Programı 4. Sınıf Kazanımları,
- 2018 Matematik Dersi ğretim Programı 1-4. Sınıf Kazanımları,
- 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı,
- 4. Sınıf Sosyal Bilgiler alışma Kitabı ile sınırlandırılmıştır.

1.4. TANIMLAR

Disiplinler arası yaklaşım: Merkeze alınan bir tema, konu ya da problemin birden fazla disiplinle ilişkilendirilerek, ilişkili olan disiplinlerin bilinçli olarak bir tema ya da ünite oluşturacak biçimde bütünleştirme yaklaşımıdır (Jacobs, 1991: 2).

Sosyal Bilgiler: Sosyal bilgiler bireylerin vatandaşlık yeterliliklerini geliştirmek amacıyla, sosyal ve beşeri bilimleri kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Okul müfredat programı içerisinde sosyal bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyoloji ile birlikte; beşerî bilimler, matematik ve doğa bilimlerinden uygun içerikler üzerinde, düzenli ve sistematik bir çalışma sağlar (NCSS, 1994: 3).

Matematik: Aritmetik, cebir, geometri gibi sayı ve ölçü temeline dayanarak niceliklerin özelliklerini inceleyen bilimlerin ortak adı (TDK, 2022). Bu çalışmada ise ilkokul 1-4. Sınıf matematik dersi kazanımlarını ifade etmektedir.

Ders Kitabı: Ders kitabı, öğretim programlarında yer alan kazanım ve açıklamalar doğrultusunda dersin öğrenilmesini kolaylaştıran öğrencilere yardımcı olmak amacıyla çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri barındıran yaprakları ayrı ayrı da kullanılabilen basılı eser, eğitim öğretim aracıdır (Güzel ve Şimşek, 2012: 178-179).

Çalışma Kitabı: Öğrencilerin ders öncesi, ders içi ve ders sonrası çalışmalarına yön verebilecek bir öğretim materyalidir (Kılıç ve Seven, 2006: 183).

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; araştırma konusu ile ilgili kuramsal ve kavramsal çerçeve literatüre dayalı olarak ele alınmış ve disiplinler arası eğitim, dünyada ve Türkiye’deki disiplinler arası eğitim, sosyal bilgiler dersindeki disiplinler arası eğitim, sosyal bilgiler eğitimi, sosyal bilgiler dersinin dünyada ve Türkiye’deki gelişimi, sosyal bilgiler dersi içeriği, matematik dersi, sosyal bilgiler ile matematik ilişkisi, ders ve çalışma kitabı konuları üzerinde durulmuştur.

2.1. DİSİPLİNLER ARASI EĞİTİM

Günümüzde dünya sürekli gelişim ve değişim halindedir. Buna ek olarak yaşam da gün geçtikçe karmaşık ve çok boyutlu hal almaktadır. Bu durum eğitim alanında da değişim ve yenilenmeyi gerekli kılmaktadır (Duman ve Aybek, 2003: 1). Bilim ve teknolojiye gelişmelere uyum sağlayabilmek, toplumu dünyada yaşanan gelişmeler konusunda yetiştirmek için birçok disiplinden faydalanılmaktadır. Bu sebeple bireylerin yenilikçi ve çok disiplinli alanlarda eğitim görmeleri gerekmektedir (Turna, Bolat ve Keskin, 2012: 27; Olpak, Arıcan ve Baltacı, 2018: 531). Bunu sağlamak amacıyla öğretim sistemlerinde çeşitli uygulamalar ve tanımlamalar yapılmıştır (Hesapçıoğlu, 2011: 183).

Disiplinler arası eğitim; sözlük anlamı olarak birden fazla disiplinin bütünleştirilmesi şeklinde ifade edilebilir. Klein (1996: 19) benzer şekilde iki ya da daha fazla disiplin arasındaki etkileşim olarak tanımlarken; Jacobs (1989: 8) bir konuyu, başlığı, problemi veya deneyi sınamak için birden fazla disiplini kullanan bilgi görüşü ve program yaklaşımı şeklinde tanımlamaktadır. Stember (1991: 3) ise disiplinler arası eğitimi, disiplinlerde az ya da çok bütünleştirme hatta bazı değişiklikler gerektiren girişim olarak tanımlamıştır. Benzer şekilde iki ya da daha fazla akademik disiplin veya inceleme alanının birleştirilmesi, kapsanması şeklinde ifade edilebilir (Yalçın, 2013: 118). Bu tanımlamalardan farklı olarak Şimşek (2008: 3) disiplinler arası yaklaşımı “öğrenme eyleminin ögesi olan bilgi ve beceriyi edindirme sürecinin bir bütün olarak planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesidir” şeklinde tanımlanmıştır. Yıldırım’a (1996: 89) göre disiplinler arası eğitim, disiplinler konu alanlarının belirli kavramlar ya da temalar etrafında anlamlı bir şekilde bütünleştirilerek sunulmasıdır. Good ve Power (1976: 52) “*Kapsamlı yaşam problemleri ya da anlamlı bir ilişki içerisinde programın çeşitli bölümlerini bir araya getiren geniş tabanlı çalışma alanlarına odaklanmak için konunun çizgilerini ayıran öğretim programı düzenlemesidir.*”

şeklinde ifade etmiştir. Mathison ve Freeman (1997: 10) ise disiplinler arası yaklaşımı, kazandırılmak istenen becerilerin ya da kavramların birden çok disiplin öğeleriyle birlikte işe koşulan, ortak temalar ya da disiplinler arası bağlantılardan oluşan araştırma modeli olarak belirtmiştir. Disiplinler arası yaklaşımın amacı, seçilen konunun anlamlı olarak öğrenilmesi ve konuya farklı disiplinler açısından inceleme imkânı sağlamasıdır (Burke ve Peterson: 79). Turna ve Bolat (2015: 36) yaptığı çalışmada disiplinler arası eğitimin, öğrencilerin farklı alanları bir araya getirmesine yardım etmekle beraber analiz, sentez gibi üst düzey düşünmeye odaklayan bir öğrenme yaklaşımı olduğunu belirtmiştir. Baş'a (2021: 14) göre ise birden fazla disiplinin bir arada verilmesi bireyin çağın gereksinimlerine uygun bilgi, beceri ve davranışlarla donatılmasını sağlamaktadır.

Klein (1996), Jacobs (1989), Stember (1991) ve Yalçın (2013) tarafından yapılan tanımlar incelendiğinde birden çok disiplinine ait konu, kavram veya derslerin birleştirilmesine değinildiği görülmektedir. Şimşek (2008), Yıldırım (1996), Good ve Power (1976), Mathison ve Freeman (1997) tarafından yapılan tanımlamalar incelendiğinde ise disiplinler arası yaklaşımını birden fazla disiplinin bir arada sunulmasından ziyade öğrenciye kazandırılmak istenen konu, kavram ya da temanın ilişkili olduğu disiplinlerle inceleme imkânı sağlayıp zengin öğrenme ortamları oluşturulması olduğu söylenebilir. Yapılan tanımlamalardan yola çıkarak disiplinler arası eğitim, bir disipline ait konu kavram ya da temanın; birden fazla disipline ait araç-gereç, program, sınıf ve öğretmen gibi farklı boyutlarla bir araya getirilmesidir şeklinde tanımlanabilir. Disiplinler arası eğitimin daha iyi anlaşılması için dünyada ve ülkemizdeki tarihsel sürecinin incelenmesi yerinde olacaktır.

2.1.1. Dünyada ve Türkiye’de Disiplinler Arası Eğitim

Sanayileşme, kentleşme ve bilim teknolojide yaşanan gelişmelerle beraber eğitim sisteminde de değişimler yaşanmıştır. Yaşanan gelişmeler sonucunda eğitim programlarında, yöntemlerinde ve sistemlerinde de çeşitli değişiklikler gerçekleştirilmiştir. 20. yüzyılda disiplinler arası eğitim yaygın uygulama alanı bulan öğretim sistemlerinden biri olmuştur (Ergün ve Özdaş, 1997: 22). Çağın gereksinimlerini karşılamayı amaçlayan disiplinler arası eğitimin temelleri milattan önceki yıllara kadar dayandığı belirtilmekle beraber günümüzdeki anlamıyla ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri’nde ortaya çıktığı söylenebilir (Yıldırım ve Koç, 2003: 43; Kaya, 2018: 12). 20. yüzyılın başlarında Amerika’da yaşanan nüfus artışı, sanayileşme ve kentleşme hareketleri sonucunda yeni bir toplum ortaya çıkmıştır. Birçok kültürden Amerika’ya gelen insanları eğitim yoluyla ortak

bir amaç etrafında birleştirilip Amerikan vatandaşı yetiştirilmeye çalışılmıştır. Amacı düşüncesinde esneklik bulunan ve uyum yeteneği gelişmiş bireyler yetiştirmek olan Amerikan eğitim sistemindeki kitaplara fazla bağlılığı ve gerçek hayattan uzak oluşu disiplinler arası eğitim anlayışına geçişin en önemli nedenleri arasında yer almıştır (Hesapçıoğlu, 2011: 187). 20. yüzyılın başlarında filozof ve eğitimci Johann Friedrich Herbart önderliğinde programlarda toplulaştırılma anlayışına başladığı görülmektedir. Bundan dolayı Herbart'ın disiplinler arası öğretim yapan ilk eğitimci olduğu söylenebilir (Kaya, 2018: 42). 1920'li yıllarda John Dewey toplulaştırılmış program ifadesini kullanırken 1980'ler ve 1990'larda ise çok disiplinli, disiplinler arası, disiplinler üstü olmak üzere üç farklı şekilde ifade edilir olmuştur (Drake, 2004: 13). Dünyada disiplinler arası eğitime bakıldığında eğitimsel, sosyal, ekonomik ve siyasi nedenlerde ortaya çıktığı söylenebilir.

Disiplinler arası eğitimin kuramsal dayanağı incelendiğinde, Dewey'in eğitim anlayışında bulunan okul modeli ve Piaget'nin yapılandırmacı eğitim kuramına dayandığı görülmektedir (Ellis ve Fouts, 2001: 23). Öğretim sürecinde öğrenenin ihtiyaçlarının ve etkinliklerin ön planda olması gerektiğini, bunun için de öğrenen merkezli yaklaşımı sosyal konularla birleştirmiştir (McKenna, 2007: 22). Dewey'in (1916: 192) öğrencinin gerçek bir durumla karşı karşıya kalması, sahip olduğu bilgiler ile sorunu çözmek için gözlemler yapması, sistemli bir şekilde çözümler ortaya çıkarması ve çözümleri test ederek anlamlandırması gerekmektedir. Okulu gerçek yaşamla bütünleştirilmesi, öğrencilerin deneyimlerini daha anlamlı ve kalıcı hale getirmeyi amaçlamaktadır. Piaget'in yapılandırmacı eğitim anlayışında öğrenciler arasında etkileşim teşvik edilmeli, işbirlikli öğrenmeye değer verilmeli, ödevler ve materyaller disiplinler arası olmalı, öğrencilerin bakış açılarına değer verilmelidir (Brooks ve Brooks, 1993: 70). Kamii'ye (1988: 79) göre Piaget, öğrencinin bilgiyi çevreden içselleştirmek yerine çevreyle etkileşim yoluyla yapılandırarak edinmesidir. Dewey'in eğitim anlayışıyla beraber Piaget'nin yapılandırmacı yaklaşımı, hayatın bir bütün olduğunu vurgulayarak disiplinler arası eğitimi savunduğu ve okulda öğrenilenlerle yaşamı ilişkilendirmenin gerekliliğini vurguladığı görülmektedir.

Türkiye'de disiplinler arası eğitime genel olarak bakıldığında Cumhuriyet döneminde söz konusu anlayışın ortaya çıktığı görülmektedir. Atatürk tarafından 1924 yılında Türkiye'ye davet edilen John Dewey hazırladığı raporda, “iş okulu, hayat bilgisi ve toplu öğretim” kavramlarına ağırlık vermiş; okuldaki derslerin hayat arasında bir bağlantısı olmazsa ilgilerini çekmeyerek yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamayacağını belirtmiştir (Bal, 1991: 66). İlkokullarda 1926 yılından itibaren toplu öğretim sistemi, merkezileştirme, ilgi

merkezleri ve proje yönetimi kendini göstermiştir (Hesapçıoğlu, 2011: 206). Dewey'in programlara, öğretim ilke ve yöntemlerine ilişkin önerileri, 1926 İlkokul Programı ile 1927 Köy Okulları Programı'nda yankı bulmuş ve pek çoğu uygulamaya konulmuştur. Örneğin, 1926 eğitim programında bütün derslerin Hayat ve Topum çatısı altında disiplinler arası anlayışla okutulmasına karar verilmiştir. Yapılan değişiklik sonrası Tabiat Tetkiki, Musahabat-ı Ahlakiye, Coğrafya ve Tarih dersleri 1-3. Sınıflarda Hayat Bilgisi dersi adı altında bir araya getirilerek; eğitim öğretim hizmetlerinin temeli ve en önemli dayanağı olarak Hayat Bilgisi dersinin diğer derslerle bağlantı kurulması istenmiştir.

Benzer şekilde 1962 yılında Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi dersleri disiplinler arası anlayışla birleştirilerek "Toplum ve Ülke İncelemeleri" adında okutulmaya başlanmış ve 1968'de dersin adı Sosyal Bilgiler olarak değiştirilmiştir (Tay, 2017: 466). 1968 programına gelindiğinde Tabiat Bilgisi, Aile Bilgisi ve Tarım-İş dersleri "Fen ve Tabiat Bilgileri" adıyla birleştirilmiş, 1974 yılında ise Fen Bilgisi adını almıştır (Kaptan, 1999: 7-20). Sosyal bilgiler dersi bu tez çalışmasının ana konusunu oluşturduğundan sosyal bilgiler ile ilgili ayrıntılı bilgiye aşağıda yer verilmiştir.

2.2. SOSYAL BİLGİLER

İlk olarak 1892 yılında ABD Milli Eğitim Komisyonu tarafından sosyal bilgiler kavramı ortaya konmuştur (Kirkit, 2019: 57). Sosyal bilgilere ilişkin yapılan ilk tanımlardan biri 1916 yılında "Eğitim Derneğinin Orta Dereceli Okulu Teşkilatlandırma Komisyonu Sosyal Bilgiler Komitesi" tarafından konusu doğrudan toplumun kurumları, gelişimi ve toplumsal birliğin ögesi olması sebebiyle insana ilişkin bilgiler sosyal bilgilerdir şeklinde yapılmıştır (Moffatt, 1957: 18).

Sosyal bilimler; insanın, insanla ve çevresiyle etkileşiminden doğan bilgilerin, insan ve toplumsal yönleri kanıtlamak amacıyla oluşan bilimler topluluğudur (Tay, 2018: 3). Sosyal bilimler, eğitim sürecinde bireyin toplum içinde gelişmesi ve yetiştirilmesini amaçlayan bilimler topluluğu iken sosyal bilgilerin öğretim programı ve ilköğretim seviyesinde bulunan toplumsal hayata ilişkin bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazanıldığı bir derstir (Koyuncu, 2015: 10; Tekeli Yıldızhan, 2010: 14). Bireyi toplumsallaştırarak, geçmişi hatırlatıp bugünün yaşanması ve yarının kucaklanmasını öğreten disiplinler bütünüdür (Ambarlı, 2010: 1). Benzer şekilde dünyadaki olayların sebep ve sonuçlarını disiplinler arası bir yaklaşımla açıklayarak geçmiş, bugün ve gelecek arasındaki ilişkiyi ortaya koyup bireylerin vatandaş olarak hak ve sorumluluklarını öğrenmesini sağlayan bir

Çalışma alanıdır (Yılmaz, 2014: 10).

Sosyal bilgilere ilişkin en geniş tanımı ise 1994 yılında Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (National Council for the Social Studies-NCSS) tarafından “*Sosyal bilgiler bireylerin vatandaşlık yeterliliklerini geliştirmek amacıyla, sosyal ve beşeri bilimleri kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Okul müfredat programı içerisinde sosyal bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafiya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyoloji ile birlikte; beşerî bilimler, matematik ve doğa bilimlerinden uygun içerikler izerinde, düzenli ve sistematik bir çalışma sağlar*” şeklinde yapılmıştır.

MEB (2005: 14) tarafından sosyal bilgiler, “*bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafiya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgileri konularını yansıtan; irenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleşmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu iğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir.*” şeklinde tanımlanmıştır.

Bu tanımlamalardan yola çıkarak sosyal bilgiler, bireyin yaşanmışlıklardan yola çıkarak günümüz ve gelecek arasında bağ kurmasını, temel vatandaşlık bilgilerini kazanmasını amaçlayan ilköğretim okullarında bulunan disiplinler arası bir ders olarak tanımlanabilir. elik (2016: 59) sosyal bilgileri tanımlamanın insanı tanımlamak kadar zor ve karmaşık olduğunu belirtmiştir. Sosyal bilgilerin insan ve toplumla yakından ilişkili olması, toplumun sürekli değişime ve gelişime uğramasından sosyal bilgilerin birçok tanımı bulunduğu söylenebilir. Yaşanan değişim ve gelişimler sosyal bilgiler dersinde de değişim ve gelişime sebep olmuştur. Bu nedenle sosyal bilgilerin tarihsel sürecinin incelenmesi gerekli görülmüştür.

2.2.1. Dünyada Sosyal Bilgiler

Sosyal bilimler 17-18. yüzyıl Avrupa aydınlanma sürecine paralel olarak gelişmiştir. Toplumların daha iyi organize olduğu, temel hak ve hürriyetlerin in plana çıktığı, insanların karar verme şekillerinin değiştiği bir dönem olarak ifade edilebilir (Köse, 2019: 39). Toplumsal hareketlerle Avrupalı ulus devletlerin ortaya çıkışı, merkezi iktidarların toplumu ekonomik ve politik yönden denetleyip yönetebilme çabası içerisine toplumu sosyal bilimcileri toplumsal olaylara daha analitik yaklaşmaya ve çözüm yolları ortaya koymaya sevk etmiştir. 19. yüzyıla gelindiğinde sanayileşme devrimiyle kırsal bölgelerden kentlere

göçlerin artmasıyla toplumsal yapı değişiklik göstermiş ve bazı sosyal sorunlar ortaya çıkmıştır. Özellikle Amerika'ya dünyanın farklı yerlerinden yapılan yoğun göç sonucunda toplumun sosyal dinamikleri ve değerleri erozyona uğramış, etnik ve dinsel bakımdan kozmopolit bir toplumda yaşayabilme ve Amerikan vatandaşı olma olgusunun geliştirilmesi zorunluluk haline gelmiştir. Yaşanan sorunları çözmek amacıyla hem yasalara hem de eğitime yönelik reformlar geliştirilmiş, farklı kültürlere mensup olan insanlara birlikte yaşama, işbirlikli problem çözme ve ortak karar almaya yönelik bilgi, beceri, tutum ve değerlerin öğretilmesi hedef alınmıştır (Köse, 2019: 40).

Avrupa'da yaşanan aydınlanma süreci ve sanayi devrimi sonrasında ulus devletler ortaya çıkmış ve beraberinde yaşanan toplumsal sorunlar merkezi yönetimleri toplumu ekonomik ve politik yönden denetlemek ve yönetmek konusunda araştırmalar içerisine girmesine sebep olmuştur. Bu araştırmalar sosyal bilimlerin önem kazanmasıyla sosyal bilimciler toplumsal meselelere daha analitik yaklaşmış ve çözüm yolları ortaya koyarak yeni metotlar üretmişlerdir. Bu yaşananlara örnek olarak 1865 yılında Amerikan İç Savaşı sonucu Konfedere Devletleri yıkılarak ABD'deki toplumsal düzen değişmiş ve bozulmuştur. Bu sebeple 19. yüzyılda oluşan gelişmeler sonucunda yeni bir vatandaşlık programı düzenlenerek, bireyi kent yaşamına ve dünyaya hazırlamak amaçlanmıştır (Öztürk ve Dilek, 2005: 82). Barth (1991: 225) vatandaşların oluşan sosyal sorunları görmesi ve çözümünde yer almasını bilmesi sebebiyle okullarda insan sorunlarına yer verilmesi gerektiğini belirtmiş, temel vatandaşlık becerilerine sahip bireyler yetiştirilmesinin önemine değinmiştir.

Sosyal bilgiler, bir terim olarak 1913'te, ders olarak ise 1916'da ABD'de gelişen olaylara çözüm arama çabasıyla ortaya çıkmış ve kullanılmaya başlanmıştır (Bilgili, 2019: 16; Evans, 2004: 24; Moffatt, 1957). 1921 yılında Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (National Council for the Social Studies-NCSS) kurularak alanın gelişmesinde önemli katkılar sağlamıştır. Amerika'da ortaya çıkan 1929 büyük krizi ekonomik konulara ilgiyi artırmış sosyal bilgilerin içeriği de bu yaşananlardan etkilenmiştir (Turan ve Yıldırım, 2018: 13). Bu olaylar incelendiğinde, yaşanan toplumsal olayların eğitimi ve sosyal bilgileri etkilemekte olduğu görülmektedir.

1947 yılında başladığı kabul edilen iki süper güç olarak bilinen ABD ve Sovyetler Birliği arasındaki soğuk savaş süresince birçok alanda birbirleri ile yarışmışlardır. 1950'li yıllarda Sovyetler Birliğinin uzay alanında çalışmalar yapması sonucu ABD bu yarışta geri düşmüş ve eğitim sistemlerinde değişikliğe giderek öncelikle Sosyal Bilgiler ve Fen

Bilimleri derslerini düzenleme gereksinimi duymuştur (Öztürk, 2006: 44). Toplumsal ve politik gelişmelere ek olarak eğitim-öğretim anlayışındaki yenilikler de sosyal bilgilerin gelişimine katkı sağlamıştır. 1960'lı yıllara gelindiğinde ise sosyal bilgilerin daha çok tarih ve coğrafya ağırlıklı olmasına yönelik eleştiriler, Bruner'in "Buluş Yoluyla Öğrenme Kuramı" "yeni sosyal bilgiler" kavramının ortaya çıkmasına katkı sağlamıştır. Yeni sosyal bilgiler kavramı doğrultusunda tarih ve coğrafyanın ağırlıkları azaltılarak siyaset bilimi, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, sosyal psikoloji gibi disiplinlere yer verilmiştir. Bunlarla beraber tümevarım ve araştırma yöntemi uygulanmaya başlanmış, ancak bu anlayışın 1980'li yıllarda başarısız olduğu düşünülerek geleneksel anlayışa dönmüştür (Öztürk, 2006: 45). Dünyada yaşanan olaylar incelendiğinde toplumla ve sosyal olaylarla birebir ilişkisi olması sebebiyle ekonomik ve siyasi olaylar sosyal bilgilerin değişimi ve gelişmesine neden olmuştur. 2000'li yıllarda NCSS tarafından sosyal bilgiler dersi öğretim programında bütünlüğün korunması on tema önerilmiştir. Bu temalar (NCSS, 1994: 3);

- *Kültür*
- *Zaman, süreklilik ve değişim*
- *İnsanlar, yerler ve çevreler*
- *Bireysel gelişim ve kimlik*
- *Bireyler, gruplar ve kurumlar*
- *Güç, yetki ve yönetim*
- *Üretim, dağıtım ve tüketim*
- *Bilim, teknoloji ve toplum*
- *Küresel bağlantılar*
- *Vatandaşlık idealleri ve uygulamaları*

Bu standartlar incelendiğinde sosyal bilgilerin tanımıyla birebir ilişkili olduğu, geçmişte yaşanan tecrübeler doğrultusunda toplumsal ve sosyal hayata ilişkin sorunları çözerek bireyi temel vatandaşlık becerileriyle donatıp yaşama hazırlamayı amaçladığı görülmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda sosyal bilgiler dersi ABD'nin dışında Türkiye, Japonya, Güney Kore, Kanada ve Avustralya eğitim programlarında yerini almıştır (Bilgili,2019:26; Öztürk ve Otluoğlu, 2002: 14; Öztürk ve Dilek, 2005: 82; Öztürk, 2006: 46). Bunların dışında İngiltere, Lüksemburg ve Danimarka'da tarih, coğrafya ve vatandaşlık dersleri ayrı ayrı okutulmaktadır (Öztürk ve Dilek, 2005: 82; Sağlam, 1999: 272; Sözer, 1997: 41).

2.2.2. Türkiye’de Sosyal Bilgiler

Türkiye’de 1950’li yıllarda nüfusun hızlı artması, sanayileşme ve sanayileşme sonucunda kente göçle beraber toplumsal ve sosyal sorunlarla karşı karşıya kalmış ve Sosyal bilgiler ismi ders olarak ilk kez 1968 yılında hazırlanan programda yer almıştır (Tay ve Akyürek Tay, 2006: 74-75; Safran, 2011: 13).

Türkiye’de sosyal bilgilerin tarihi gelişimi bazı kaynaklarda Osmanlı öncesi dönemlerde örneklerinin olduğu belirtilmektedir (Sönmez, 2005: 6; Bilgili, 2019: 26). Osmanlı döneminde sıbyan mektepleri ve rüştiyelerde coğrafya ve tarih derslerinin okutulması düşünülmüş, 1845 yılında hazırlanan nizamname ile askeri okulların ve idadîlerin programlarında yerini almıştır (Bilgili, 2019: 26). II. Meşrutiyet (1908-1918) döneminde ise her anlamda memlekete insan yetiştirmek amacıyla okullara Malumat-ı Vataniye (Vatandaşlık Bilgisi) isminde ders eklenmiştir (Öztürk, 2006: 26). Cumhuriyet öncesi dönem incelendiğinde terim olarak sosyal bilgilere yer verilmese bile vatandaşlık becerilerine sahip bireyler yetiştirmek amacıyla tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgilerinin verildiği dersler okullarda yerlerini alarak sosyal bilgilerin temellerini oluşturduğu söylenebilir.

Cumhuriyetin ilanından sonra 3 Mart 1924 yılında Tevhidi Tedrisat Kanunu kabul edilmiş ve bütün okullar Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. Proje niteliğinde hazırlanan iki yıl yürürlükte kalan “1924 İlk Mektep Müfredat Programı’nda” Sosyal Bilgilerin temelini oluşturan Tarih ve Coğrafya dersleri müfredat programında yer almıştır. 1924 programında Türkiye Cumhuriyeti’nin temel inkılaplarını özümsemiş, laik, çağdaş ve cumhuriyet ideolojisini benimsemiş yurttaşlar yetiştirmeyi amaçlamıştır (Yalçın, 2016: 37).

1926 yılında yapılan “İlk Mektep Müfredat Programı” incelendiğinde ise; tarih ve coğrafya derslerine ek olarak Yurt bilgisi dersi ve *“iyi bir insan, ulusal bir vatandaş ve bireye hayatın bilgisini kazandırmayı amaçlayan eğitim programının ilk dersi olarak tanımlanan”* Hayat Bilgisi Dersine yer verildiği görülmektedir. 1924 programının aksine dersler ve konular arasında ilişkilere daha fazla önem verilmiş ve bütün dersler hayat ve toplumu merkeze alarak hazırlanmıştır (Keskin, 2002: 71).

Cumhuriyet döneminde hazırlanan 1930, 1932, 1936 ve 1948 programları 1924 ve 1926 programlarına benzer şekilde tek disiplin anlayışıyla hazırlanmış, 1930 programında köy çocuklarının köyün şartlarına, ihtiyaçlarına göre yetiştirmek amacıyla şehir müfredatının esasları temele alınarak “Köy Mektepleri Müfredat Programı” hazırlanmıştır

(Gözütok, 2003: 91). 1932 yılında hazırlanan programda ise 1924 yılından itibaren uygulanan ilk mektep müfredat programının değiştirilmesi gerekliliği anlaşılmış; tarih ve yurt bilgisi derslerinde değişiklikler yapılarak öğrenciye devlet, demokrasi, millet, hürriyet, eşitlik ve cumhuriyet kavramlarının öğretilmesi kararlaştırılmıştır (Erköse, 2007: 28; Üstel, 2016: 132-133).

1936 yılında hazırlanan ilkokul programında devlete ve milletine bağlı, ülkesini geliştirmek için çaba gösteren bireyler yetiştirmeyi amaçlamış ve bunlar hayat bilgisi dersi içeriğinde işlenmiştir (Şahin, 2009: 405). Buna ek olarak programda bulunan tarih, coğrafya, yurt ve aile bilgisi derslerinin içeriği sosyal bilgiler eğitimi kapsamında değerlendirilmektedir (Köse, 2019: 57). Sosyal bilgiler alanına girebilecek nitelikte bireylerin toplumsal rolleri ve görevlerini esas alarak, toplumun temel yapı taşı olan aile yapısını korumak ve güçlendirmek amacıyla “Aile Bilgisi” dersine de yer verilmiştir (Coşkun Keskin ve Keskin, 2009: 78-79).

1948 yılında hazırlanan ilkokul programı 1926 ve 1936 programlarının geliştirilmiş hali olmakla beraber sosyal bilgiler kapsamında tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi ve aile bilgisi dersleri yer almıştır. 20 yıl süreyle yürürlükte kalan 1948 öğretim programı Cumhuriyet tarihinin yürürlükte kalan en uzun programı niteliğindedir (Cicioğlu, 1985: 99).

1962 program taslağında tarih coğrafya ve yurt bilgisi dersleri toplu öğretim anlayışıyla “Toplum ve Ülke incelemeleri” dersi olarak birleştirildiği görülmektedir (Tay, 2017: 466; Sönmez, 2005: 29; Kaya, 2018: 50). Cumhuriyet döneminde 1962 yılına kadar hazırlanan programlar incelendiğinde savaştan çıkmış ve asırlar boyunca saltanatla yönetilmiş olan Türk halkının cumhuriyete ve yeni sosyal yaşama uyumunu sağlamak amacıyla hayat bilgisi, tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi dersleri programlarda yerini aldığı görülmektedir. Her ne kadar sosyal bilgiler adıyla yer almasa bile sosyal bilgilerin amaçlarını karşılayacak nitelikte derslere yer verildiği söylenebilir.

1968 yılında hazırlanan programda “Sosyal Bilgiler” olarak değiştirilmiştir. Hayat bilgisi ve fen bilgisi dersi ile beraber mihver ders olarak kabul edilen sosyal bilgiler dersi bütün ilkokullarda, 1970-1971 eğitim öğretim döneminde deneme niteliğinde ortaokullarda da verilmeye başlanmıştır.

1980 yılında yapılan askeri darbe sonucunda da öğretim programında düzenlemeler yapılmış; milli, ulus gibi kavramlara daha çok yer verilerek sosyal bilgiler dersin ideoloji aktarımında bir araç olarak kullanılmıştır (Alaca, 2017: 761). 1988 Haziran ayında toplanan

12. Milli Eğitim Şurasında alınan kararlar içerisinde Türk tarih öğretiminin milli benliği kazandırmada bir zorunluluk olduğu, demokratik anlayışların geliştirilmesi için de tarih öğretime önem verilmesinin gerekliliği belirtilmiştir. Buna ek olarak sekiz yıllık kesintisiz eğitime geçilmesi kararı alınmıştır (Ambarlı, 2010: 27). 1985 yılında hazırlanan öğretim programı 1998 yılında 8 yıllık kesintisiz eğitime geçilmesine kadar çok az değişiklikler yapılarak kullanılmış ve ilköğretim okullarında yer alan dersler yeniden düzenlenmiştir. Sosyal Bilgiler 4. sınıftan 7. sınıfın sonuna kadar ders olarak yerini almıştır (MEB, 1998: 10-12; Köse, 2019: 63).

2005 yılında öğretim programları sosyal oluşturmacılık temeli ele alınarak, tematik öğrenme, problem çözme ve işbirlikli öğrenmeyi vurgulayan yapılandırmacılık yaklaşımıyla tekrar değiştirilmiştir (Tay, 2017: 466; Kaya, 2018: 51). Öğretmekten çok öğrenmeyi merkeze alan, yaratıcı düşünen, problem çözebilen, farklılıkları bilen ve bunları oraya çıkaran bireyler yetiştirmeyi amaçlamayan (Öztürk, 2006: 51) program 2012 yılında 4+4+4 eğitim modeline geçilinceye kadar kullanılmıştır. 2012 yılında 12 yıllık kesintisiz eğitime geçilmesiyle 4. sınıfta sosyal bilgiler dersine ek olarak insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi dersinin okutulmasına karar verilmiştir. Bilimsel ve teknik anlamda yaşanan gelişmeler sonucunda disiplinler arası eğitim anlayışıyla 2015 yılında öğretim programları güncellenmiştir. 2005 yılında yapılandırmacı anlayışla şekillenen sosyal bilgiler öğretim programı da toplumun ihtiyaçları, öğrencilerin yaşantıları ve sosyal bilim disiplinleri esas alınarak güncellenmiştir (MEB, 2015: 1). Günümüz ise Türkiye’de kullanılan öğretim programı, 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programıdır.

2.2.3. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı

Dünyada ve Türkiye’de yaşanan sosyal değişimler ve gelişmeler sonucu sosyal bilimler önem kazanmış ve bir ders olarak sosyal bilgiler eğitim programlarının içerisinde farklı isimler adı altında 19. yüzyıldan itibaren yerini almıştır. İlk başlarda bireyi kent yaşamına hazırlamayı amaç edinse de zamanla oraya çıkan siyasi olaylar ve eğitimdeki gelişmelerle birlikte sosyal bilgiler programları da değişiklik gösterdiği bilinmektedir.

Sosyal bilimlerin içeriğine dayanarak oluşturulan üniteleri içeren, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine uygun şekilde hazırlanan konular kapsamında bir ders olan sosyal bilgiler, toplumun istek ve ihtiyaçları doğrultusunda iyi bir insan yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Şahin, 2004: 367; Erden, 1996: 9). Savaş sürecinde ve sonrasında Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk eğitim öğretime büyük önem

vermiş ve 3 Mart 1924 yılında Tevhidi Tedrisat Kanunu ile eğitim birliğini sağlamıştır. Bununla beraber birçok yenilik yapılmış ve 1924 ilk mektep müfredat programıyla beraber program geliştirme çalışmaları hız kazanmıştır.

Geçici ve proje niteliğinde olan 1924 programında yoluyla Cumhuriyet'i anlatmayı ve laik, çağdaş yurttaşlar yetiştirmeyi amaçlayarak sosyal bilgilerin temelini oluşturan coğrafya, tarih, Musahabat-ı Ahlakiye ve Ma'lumat-ı Vataniye gibi dersler yerini almıştır. Cumhuriyetin ilk sistemli programı olarak tanımlanan 1924 programı toplumun düzeniyle ilgili konularla ahlaki değerlere sahip, kendisinin ve toplumun menfaatlerini bilen, kanunlara uyan aktif ve sorumluluk sahibi bireyler yetiştirmeyi amaçlamıştır (Gökdemir, 2013: 62). Geçici ve proje niteliğinde hazırlanmış olan 1924 programı 2 yıl yürürlükte kalmıştır.

John Dewey'in görüşleri dikkate alınarak 1926 ilk mektep müfredat programı hazırlanmıştır. 1926 programının en önemli özelliği toplu öğretim uygulamasının getirilmesiyle birlikte yurt bilgisi ve hayat bilgisi dersine yer verildiği görülmektedir. 1924 programının aksine dersler ve konular arasında ilişkilere daha fazla önem verilmiş ve bütün dersler hayat ve toplumu merkeze alarak hazırlanmış ve hayat bilgisi mihver ders olarak kabul edilmiştir (Keskin, 2002: 71; Gökdemir, 2013: 63). 1926 programında çok az değişiklikler yapılarak 1930 köy mektepleri programı hazırlanmıştır.

1930 programında, sosyal bilgilerin (tarih, coğrafya ve yurt bilgisi) amacı: "İlk tahsil çağında bulunan çocukların beden ve ruhen en salim itiyatlara sahip olmalarını temin edecek bir muhit içinde en lüzumlu bilgileri ve maharetleri kazandırmaktır. Genç neslin mektebe ilk girdiği günden itibaren içtima-i kudret ve kabiliyetçe müterakki bir intizamla yetişecek milli cemiyet ve Türk Cumhuriyetine ruhen ve beden en faydalı bir tarzda intibak etmeğe azami ehliyeti kazandırmak" olarak belirlenmiştir (Maarif Vekaleti, 1930: 68-78).

1936 programında ilkokul, halkın eğitilmesinin temel kurumu olarak belirtilirken çağın sosyal, siyasal ve ekonomik ihtiyaçlarından doğan bir zorunluluk olarak belirtilmektedir. Çağın gerektirdiği ihtiyaçlar doğrultusunda programın hedefleri belirlenmiştir. Bu hedefler;

1. *"Eğitim siyasamızda temel taşı bilimsizliği gidermektir. Kültür işinde, her gün daha çok çocuk ve yurttaş okuyup yetiştirecek bir program güdülecektir."*
2. *"Kuvvetli Cumhuriyetçi, ulusçu, halkçı, devletçi, laik ve devrimci yurttaş yetiştirmek bütün öğretim derecelerinde yüküm ve özen noktasıdır."*

3. *“Fikrî oluğu gibi bedenî gelişmeğe de önem vermek ve hele ırayı ulusal derin tarihimizin gösterdiği yüksek derecelere çıkarmak büyük gayedir.”*
4. *“Eğitim ve öğretimde güdülen usul, bilgiyi, yurttaşla maddi hayatta başarı elde ettiren bir cihaz haline getirmektir.”*
5. *“Eğitim her türlü urastan, yad ve yabancı fikirlerden uzak, üstün, ulusal ve yurtçu olmalıdır.”*
6. *“Her öğretim ve eğitim kurumunda talebenin girişim kapasitesini kırmamağa, sevgenlik ve okşayışla özen göstermekle beraber, onları hayatta kusurlu olmaktan korumak için ciddi bir yasav ve düzene, içten bir ahlak anlayışına alıştırmak, önemlidir.”*
7. *“Türkün derin tarihini bilmesine üsnomal bir önem verilmeli ve Türk’ün kapasite ve enerjisini, nefesine güven duygularını ve ulusal varlığa zarar verecek bütün akımlara karşı sarsılmaz dayanımı besleyen nesiller yetiştirmek için ulusal tarihe okullarda önem verilmesi gerekmektedir.”*
8. *“Türk Dil Kurumunun aldığı kararları öğrenci ve halka duyurmak öğretmenin bir ödevidir ve bunu yerine getirmek için canla başla çalışmalıdır.”*

Belirtilen bu amaçlar incelendiğinde halkın topyekûn eğitime katılımını sağlamaya ve Atatürk ilke inkılâplarına bağı yurttaşlar yetiştirmeye önem verildiği görölmektedir. Buna ek olarak Türk tarihi ve Türk diline gereken özeni göstermenin zaruri olduğu ve öğretmenlere bu konuda büyük görev düştüğü belirtilmektedir. Öğrencileri topluma hazırlamak için de heveslerinin kırılması ve karakter eğitiminde özenli olunmasının önemine değinilmiştir.

1936 programında sosyal bilgilerin temelini oluşturan dersler incelendiğinde birinci devre olarak tanımlanan 1, 2 ve 3. sınıf seviyesinde Hayat bilgisi 4. ve 5. sınıf seviyelerinde Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi derslerine yer verildiği görönmektedir. Hayat bilgisi dersinin hedefleri;

“Doğa, ev, ekonomi ve toplumsal hayatın kavranması, ortaya çıkabilecek problemlerin gözlenerek anlanmasını sağlamak”,

“Çocuğun yöre ve yaşam şartlarını, coğrafya bakımından incelemesini sağlamak”,

“Önemli tarihi olaylara dikkatlerini çekmek, tarihi oluşu kavratmaya temel hazırlamak”,

“Doğa güzelliklerini duyurmak ve sevdirmek”,

“Yurt ve millet severlik için halka karşı bağılılık duygusu ve bilincini uyarıp beslemek”.

1936 ilkokul programında hayat bilgisi dersinin hedefleri göz önüne alındığında öğrenciden, çevresel ve toplumsal olayları gözlemesi, tarih ve doğa bilinci kazanmasına ek olarak temel yurttaşlık bilgilerini edinmesi hedeflendiği için sosyal bilgilere temel hazırladığı görölmektedir. Bunlara ek olarak programda hayat bilgisi 1, 2 ve 3. Sınıfın

belkemiği olarak nitelendirilerek Türkçe, Matematik, Resim, Müzik dersleriyle ilişkilendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Programda yapılan açıklamalar incelendiğinde hayat bilgisi dersinin diğer derslere temel oluşturduğu ve bütün derslerle bağlantısının olduğu söylenebilir.

Dönemin şartları doğrultusunda 1948 yılında öğretim programı yeniden güncellenmiştir. 1948 programında daha önceki programlardan farklı olarak milli eğitimin amaçlarına yer verilmiştir. Bu amaçlar toplumsal, kişisel, insanlık ve ekonomik bakımdan olmak üzere dört başlık altında toplanmıştır.

Toplumsal amaçları;

- *Türk milletinin bir evladı olmanın şerefini duyar ve sorumluluğunu kavrar,*
- *Türk tarihinin değerlerini korur ve Türk Devriminin ilkelerine bağlı,*
- *Yurttaş olarak hak ve hürriyetlere saygılı,*
- *İnsanlara karşı iyi duygulu,*
- *Kanunlara uyar ve medeni vazifelerini yerine getirir,*
- *Fikir ayrılıklarına hoş görüşle bakar,*
- *Milli kaynaklarını korur ve kötü şartları düzeltmek için çalışır.*

Kişisel bakımdan;

- *Hayatın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip,*
- *Ana dilini doğru konuşan, okuyan ve yazan,*
- *Kendi ve etrafındakilerin sağlığını koruyan ve düzenleyen,*
- *Sportif faaliyetlere katılan,*
- *Davranışlarını kontrol edebilen,*
- *Vaktini temiz ve faydalı işlerle geçiren,*
- *Güzel sanatları seven,*
- *Sorumluluk sahibi.*

İnsanlık ilişkileri bakımından;

- *Başkalarıyla birlikte çalışıp oynayabilen,*
- *Sözüne güvenilir,*
- *Davranışlarında nezaket kurallarına uyar,*
- *Aileye değer verir, evini idarede becerikli,*
- *Ailesinin bütün üyelerine karşı saygılı ve şefkatli.*

Ekonomik hayat bakımından;

- Çalışmanın zevkini duyar,
- İşi üzerinden kudretini geliştirerek devam ettirir,
- Yeteneklerine uygun meslek seçebilir ve mesleğinde başarılı,
- Geçimini düzenleyebilir ve hesabını bilir.

Yurttaşlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçlar incelendiğinde öğrencinin temel hayat becerilerini kazanmasını ve hayatı boyunca karşısına çıkabilecek sorunlara karşı hazırlıklı olmasını sağlamayı amaçladığı görülmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda 1946 programında ilkokulun eğitim ve öğretim ilkeleri 17 başlık altında toplanmıştır bunlar;

1. Milli bir eğitim kurumu olarak milli manevi değerlere bağlı birer Türk vatandaşı yetiştirmek,
2. İlkokul gerçek bir topluluktur ve öğrenciye toplumsal yaşamı için gerekli becerileri kazandırmak,
3. Öğrenci çevreye yararlı işler yapmalı, sorumluluk almalı ve bunları yapmaktan haz duymalıdır,
4. Okulda pratik bilgilere ve becerilere önem verilmelidir,
5. Kazandırılacak bilgi ve beceriler için çalışma yerleri hazırlanmalı ve çalışma araçlarıyla donatılmalıdır.
6. Yapılan bütün çalışmalarda tutum, milli kaynakları koruma ve ulusal ekonomi anlayışı önemli yer tutmalıdır,
7. Okul, öğrencilere metotlu ve verimli çalışma yollarını öğretmelidir,
8. Çocukların bireysel özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır,
9. Okul ve aile arasında sıkı bir iş birliği sağlanmalıdır,
10. Çocukların duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine imkân tanınmalıdır.
11. Çocukların bir konu ya da faaliyete ilgilendirmek için içgüdülerinden yararlanılmalıdır,
12. Bilimsel yöntemlere göre çalışma yollarını öğretmenli, araştıran ve sorgulayan bireyler yetiştirilmelidir.
13. Çocuklara soyut ahlak kurallarını ezberletmek yerine onların yaşayışlarının ahlaki olması sağlanmalıdır,
14. Güzel şeylere karşı sevgi ve bağlılık uyandırmalı,
15. Öğrencinin boş zamanlarını iyi bir şekilde kullanma alışkanlığı sağlanmalı,
16. Yakın uzağa ve bilinenden bilinmeye ilkesi esas alınmalıdır,
17. Toplu öğretim esasına uyulmalıdır.

1946 programında bulunan eğitim öğretim ilkeleri incelendiğinde milli eğitimin amaçlarıyla benzerdir. Buna ek olarak toplu öğretimin esas alındığı ve buna göre hayat

bilgisi dersinin etrafından diğer derslerin bütünleştirildiği görülmektedir. 1946 programında “*hayat bilgisi derslerinde çocuklar eşya ve olayları safha safha incelerken bir yandan da bunları söz, yazı, sayı, resim, madde, hareket ve müzikle ifade eder.*” cümlesi yer almakta ve ilkokulun ikinci devresi olarak nitelendirilen 4 ve 5. sınıftaki tabiat bilgisi, coğrafya, yurttaşlık bilgisi, tarih, aile bilgisi ve geometri dersleri için hazırlık olduğu özellikle 3. sınıf hayat bilgisi dersinin bu derslere geçiş safhası olduğu belirtilmiştir (MEB, 1946: 20). 1946 programı 1960 yılına kadar yürürlükte kalmıştır. 20 yıl süreyle yürürlükte kalan 1948 öğretim programı Cumhuriyet tarihinin yürürlükte kalan en uzun programı niteliğindedir (Cicioğlu, 1985: 99).

1962 yılında Milli Eğitim Bakanlığı illere bir genelge göndererek 1942 programı hakkında görüşleri istemiş ve bu görüşler doğrultusunda taslak öğretim programı hazırlanmıştır. Bu programda tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi dersleri toplu öğretim esas alınarak “Toplum ve Ülke İncelemeleri” ismiyle birleştirilmiştir ve mihver ders olarak kabul edilmiştir (Köse, 2019: 2; Danabaş ve Tay, 2020: 121). Taslak öğretim programı olması sebebiyle milli eğitimin amaç ve ilkeleri 1948 programı ile benzer özellikler göstermektedir.

1968 programında Türk Milli Eğitimin Amaçları toplumsal yönden, kişisel yönden ve ekonomik hayat yönünden olmak üzere üç başlık altında ele alınmıştır (MEB, 1968: 1-2). İlköğretimin amaçları ise kişisel bakımdan, insan ilişkileri bakımından, ekonomik hayat bakımından ve toplum hayatı bakımından olmak üzere dört ayrı başlık altında toplanmıştır (MEB, 1968: 3-8). 1942 programında insan ilişkileri yönünden milli eğitimin genel amaçları ilköğretimin genel amaçları başlığı altında ele alındığı görülmektedir. İlkokul eğitim ve öğretim ilkeleri ise 1942 öğretim programıyla benzer şekilde ele alınmış ve 17 maddeden 23 maddeye çıkartılmıştır. 1942 ilkokul programına ek olarak

- *çocuğun büyüme ve gelişmesi süreklidir,*
- *çocuk bir bütün olarak gelişir,*
- *öğrenme karşılıklı bir etkileşmedir,*
- *eğitim ve öğretimde hayatilik esastır,*
- *eğitim ve öğretimde rehberlik esastır,*
- *değerlendirme eğitim ve öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır başlıklarına yer verilmiştir (MEB, 1968: 9-16).*

İlkokul çağındaki çocukların bilim dallarında göre sıralanmış bilgileri kavrayamayacağı, varlıkları ve olayları toptan algılayabileceği için birinci devrede hayat

bilgisi dersi ile yapılan toplulaştırma ikinci devrede de tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi dersleri sosyal bilgiler dersi adı altında birleştirilmiştir (MEB, 1968: 18).

1968 programında sosyal bilgiler dersin amaçları yurttaşlık görevleri ve sorumlulukları yönünden, toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri yönünden, çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yeteneklerini geliştirmek yönünden, ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden olmak üzere dört başlık altında ele almıştır (MEB, 1968: 63-65).

Yurttaşlık görevleri ve sorumlulukları yönünden öğrencilerden;

- *Ailelerine, ulusa, yurda, Türk devrimlerine ve ülkelerine bağlı iyi birer yurttaş olarak yetiştirmeleri,*
- *Milli bilince sahip olarak Türk milletinin ülkelerini gerçekleştirmek için her fedakarlığı göze alabilecek bir karaktere sahip,*
- *Görev ve sorumluluklu alabilen, aile bütünlüğüne bağlı,*
- *Topluluk halinde yaşamının bir zorunluluk olduğunu ve millet kavramını kavrayan,*
- *Millet ve yurt işlerini her şeyin üzerinde tutan,*
- *Türk devriminin anlamını, önemini ve yurdun geleceğine katkısını kavrayan,*
- *Kanun kavramını benimseyen ve devlet otoritesine uyma alışkanlığı kazanan,*
- *Bugünkü uygarlığın uzun bir geçmişin eseri olduğunu kavrayan,*
- *Tarihte milletimize ve insanlığa hizmet etmiş olan Türk büyüklerine tanıyan, onlara karşı ilgi ve sevgi duyan,*
- *Türkiye Cumhuriyeti'nin insan haklarına dayanan milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğunu, cumhuriyet rejiminin özelliklerini ve önemini kavrayan,*
- *İnsanların birbirine muhtaç olduğunu anlayan,*
- *Çevresindeki eski ve yeni sanat, kültür eserlerini, müze ve anıtlar gibi milli değerleri tanıyarak onları korumanın gerekliliğini öğrenirler.*

Toplumda insanların birbiriyle olan ilişkileri yönünden;

- *Bütün çalışmaları demokratik yaşayış kurallarına göre düzenlemeyi öğrenirler,*
- *İnsanların karşılıklı hak ve sorumluluk taşıdıklarını, birbirlerine karşı saygı ve hoşgörülü davranmaları gerektiğini benimserler,*
- *Berber çalışma, sorumluluk alma, yardımlaşma ve karar verme kurallarını uygulamaları gerektiğini öğrenirler,*

- *Aile, okul ve toplum hayatının temel ilkelerini ve topluluk halinde yaşamının zorluğunu kavrarlar,*
- *Kanun ve nizamla karşı saygı duymayı ve devlet teşkilat yapısını öğrenirler.*

Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yeteneklerini geliştirmek yönünden;

- *Çevrelerini ve yurdu tanır,*
- *Gerekli plan, kroki ve harita bilgileri kazanır,*
- *İnsanların birbirleriyle ve coğrafi çevreleriyle karşılıklı etkilerini, yaşama şekillerini, geçinme yollarını inceleyerek yurdun ekonomik kalkınmasında bilgili ve etkili birer yurttaş haline gelir,*
- *Bilimin ve teknik gelişmelerin insan hayatına etkisini kavrar,*
- *Coğrafya olaylarının sebeplerini araştırmayı ve aralarındaki ilişkileri bulup çıkarmayı öğrenir.*

Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden

- *Kendi eşyasını, okulunu, okul araç gereklere dikkatli kullanma ve koruma alışkanlığı kazanır,*
- *Tutumlu olma ve planlı çalışma alışkanlığı elde eder,*
- *Üretim, tüketim ve dağıtım ile ilgili temel bilgileri öğrenirler,*
- *Yakın çevresindeki ekonomik değerleri ve milli kaynakları korumanın önemini kavrarlar,*
- *İnsanların yaşama şekilleri ve geçinme yolları arasındaki bağı inceleyebilirler,*
- *Turizmin anlamını, özelliklerini ve ülke için önemini kavrarlar.*

1968 programında sosyal bilgiler dersi incelendiğinde öğrencinin milli manevi değerlerine bağlı, sorumluluk sahibi, toplumsal ve çevresel olaylara duyarlı bireyler yetiştirmeyi amaçladığı görülmektedir. Programda sosyal bilgilerin amaçlarına ulaşmak için dersin uygulanmasına yönelik açıklamalara yer verilmiştir. Bunlar;

- *Tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi bağımsız halde değil çok yönlü bir bütün halinde işlenmelidir,*
- *Öğretmenler ünitelerin işlenişinde programdaki sırada gerekli görülen değişiklikleri yapabilir,*
- *Öğretmen çevre özelliklerini dikkate alarak konuları daha değişik şekilde birleştirip sınıfa ve çevreye uygun şekilde parçalara ayırabilir,*
- *Ünitelerin işlenmesinde yakından uzağa ilkesine uyulmalıdır,*
- *Sosyal bilgiler dersinde yurttaşlık bilgisi, yalnız bilgi vermekle, ilgi ve ülkü uyandırmakla kalmamalı öğrencilerin bu bilgi ve duyguları uygulayabilme gücü kazanmaları sağlanmalıdır,*

- Üniteler, öğrencilerin bugünkü ve yarınki ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanmalıdır,
- Öğrencilere gereksiz bilgi vermekten ve ezberden kaçınılmalı günlük yaşamda yararlı olacak bilgilere odaklanılmalıdır,
- Öğrencilerin millete karşı güven ve takdir duygularını kuvvetlendirmek için gayret gösterilmelidir,
- Ders öğretiminde sadece soru-cevap veya sözlü anlatım değil çeşitli metotlara yer verilmelidir,
- Ders öğretiminde ders kitabı ile yetinilmemeli çeşitli kaynaklardan yararlanılmalıdır,
- Öğretmen öğrencilerin alışmalarını kolaylaştırmalı ve onlara rehber olmalıdır,
- Öğrencilerin çalışma ve öğrenme alanları yalnızca sınıf değil okul, aile, çevre gibi çeşitli alanlardır,
- Ders konuları işlenirken mümkün olduğu kadar ifade dersleriyle ilgi kurulmalıdır,
- Ünitelerin değerlendirilmesinde çeşitli değerlendirme yollarına başvurulmalıdır,
- Çocukların yalnız hafızalarına başvurulmamalı, düşünmeye ve değerlendirmeye alıştırmalıdır,
- Ünitelerin işlenmesinde, geziler, canlı cansız kaynaklar, öğrenciler tarafından yapılabilecek araçlardan faydalanılmalıdır,
- Milli ve dini bayramların üzerinde durulmalı öğrencilerin ilgileri çekilmelidir,
- Öğrenciler arası iş birliğine önem verilmedi,
- Çocuğun özel görüşlerine ön planda yer verilmelidir,
- Topluluk halinde yaşayan insanların saygı, sevgi ve anlayış içinde iş birliği yapmaları ve farklı fikirlere saygı göstermelidirler,
- Yeteneklerine uygun bir işe ve mesleğe sahip olmanın önemi belirtilmelidir,
- Çocukların disiplinli çalışması ve sarsılmaz bir karaktere sahip olmaları sağlanmalıdır,
- Okul içinde ve dışında geçen olaylardan yararlanılarak öğrencileri hayatla ilişkileri artırılmalıdır,
- Bugünkü insan ve toplum hayatının zamanla değişti kavratılmalıdır,
- Türklerin tarihte oynadıkları rol belirtilmelidir,
- Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve gelişmesi kavratılmalı Atatürk devrim ve amaçları üzerinde durulmalıdır,
- Tarihi bir olayın çevredeki izlerini araştırmalı ve çocukların dikkatini bunlara çekmelidir,

- *Geçmiş üzerinde durulurken o devirde kullanılan eşyalardan yararlanmalıdır,*
- *Çevreyi tanıtmak, yurdun yaşama şartlarını incelemek ve bu şartların iyileştirilmesi üzerinde düşünmesi sağlanmalıdır,*
- *Sosyal bilgiler dersinde geçen tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi ile ilgili resimlerin çocuklar tarafından iyice kavranılmasına özen gösterilmelidir,*
- *Türk demokrasisinin ilkeleri, demokratik düzen içindeki sorumluluklarını ve demokrasinin korunma yolları kavratılmalıdır.*

1968 İlkokul programı sosyal bilgiler dersine ilişkin yapılan açıklamalar incelendiğinde öncelikle toplu öğretim esas alınarak tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi derslerinin bir bütün olarak işlenmesi gerektiği belirtilmektedir. Üniteler halinde hazırlanan programın öğretmenler tarafından değişiklik yapılabileceği konusunda esneklik bırakılmış ve yakından uzağa ilkesi esas alınarak işlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bunlara ek olarak öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınarak düz anlatım yerine etkinlik temelli öğretim teknikleri kullanılması gerektiği ve öğrenci merkezli bir eğitim anlayışıyla öğretmenin rehberlik etmesi belirtilmiştir. ABD’deki “yeni sosyal bilgiler” reform hareketlerinden etkilendiği programda öğrenciyi merkeze alan ilerlemecilik ve yeniden kuramcılık anlayışıyla hazırlandığı fakat uygulamada esasi ve daimicilik anlayışının ön planda olduğu görülmektedir (Tay, 2017: 466). Programda ek olarak belirli gün ve haftalara yer verilerek, milli ve dini bayramlarda öğrencinin ilgisi çekecek materyallerden yararlanılması gerektiği belirtilmektedir.

1985 yılında 64 sayılı Talim Terbiye Kurulu başkanlığı kararı ile Sosyal bilgiler milli tarih, milli coğrafya ve vatandaşlık bilgisi olarak 3 ayrı derse ayrılmıştır (Köse, 2019: 63). 1980 Askeri darbesinden sonra hazırlanan ilk program olan 1985 ilköğretim programında milli ve ulus gibi kavramların empoze edilmeye çalışılmış kısaca bu dersler ideoloji aktarımında bir araç olarak kullanıldığı görülmüştür (Köse, 2019: 62; Alaca, 2017: 761). 1988 yılına gelindiğinde ise toplanan 12. Milli Eğitim Şurasında alınan kararlar doğrultusunda sekiz yıllık ilköğretimin bütünleştirilmesi ve ortak bir öğretim programına geçilmesi kararı alınmıştır (Ambarlı, 2010: 27). İlköğretimin ve öğretim programının bütünleştirilme kararı sonucu 1990’lı yıllarda program geliştirmeleri çabaları artmış ve konuların dağılımları 8 yıllık eğitim temel alınarak hazırlanmıştır (Baş, 2017: 1223). 1990 ilköğretim programı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 30. 5. 1990 tarih ve 62 sayılı kararı ile kabul edilmiş; 25.06.1990 tarih ve 2315 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanmıştır.

1997 yılına gelindiğinde 23084 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 4306 Sayılı Kanun gereği 1997-1998 öğretim yılı itibariyle sekiz yıllık kesintisiz ve zorunlu eğitime geçilmiş sosyal bilgiler programında da önemli değişiklikler yapılmıştır 4, 5, 6 ve 7. sınıflar için haftada 3 saat olarak belirlenmiştir (Akpınar ve Kaymakcı, 2012: 608; Köse, 2019: 63). 1998 programı tümevarımsal yaklaşım benimsendiği davranışçı öğretim tarzına göre hazırlanmıştır (Çöl, 2022: 27). Yenilenen öğretim programı 1985 programıyla benzer özellikler göstermesi, bilimsel gelişmelerin içeriğine ve öğretim yaklaşımlarına sahip olmaması sebebiyle eleştirilerin odağı olmuş; bu eleştiriler dikkate alınarak 2000’li yıllarda program geliştirme çalışmaları hız kazanmıştır.

2000’li yıllara gelindiğinde tüm dünyada yaşanan bireysel, toplumsal ve ekonomik değişim ve gelişim sonucu öğretim programlarının güncellemesi ihtiyacı doğmuştur. Bu program sadece sosyal bilgiler öğretimine yönelik değil tüm eğitim programlarında değişiklikler yapılarak 2004-2005 eğitim öğretim döneminde uygulamaya konulan programdır. Geçmiş yıllarda hazırlan programın ezbere dayalı ve çocuk gelişimine uygun düzeyde olmaması, sekiz yıllık kesintisiz eğitime geçilmesi, uluslararası değerlendirmelerde beklenen başarı düzeyine ulaşamaması, eğitim öğretim anlayışında oluşan yenilikler, temel eğitimde program bütünlüğü, eğitimde kalite ve eşitliğin sağlanması, bireysel ve ulusal değerlerin küresel değerleri de dikkate alınarak geliştirilme ihtiyacı duyulmuştur (MEB, 2005: 8; Danabaş, 2020: 22). 2005 yılında hazırlanan İlköğretim Sosyal Bilgiler Programı incelendiğinde “Türk Milli Eğitimin Amaçları”, “Programın Uygulanması ile İlgili Açıklamalar”, “Genel Amaçlar”, “Öğrenme Alanları, Üniteler ve Süreleri”, “Programın Vizyonu”, “Programın Temel Yaklaşımı”, “Programın Yapısı”, “Etkinlik Örnekleri”, “Açıklamalar” ve “Sosyal Bilgiler Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme” başlıklarının yer aldığı görülmektedir (MEB, 2005). 2005 yılında hazırlanan sosyal bilgiler programı oluşturmacılık anlayışı temele alınarak tematik anlayış temelinde hazırlanmış ve birçok farklılığa sahiptir (Tay, 2017: 466). Bu farklılıklar ve başlıklar dikkate alındığında kapsamı bir program hazırlandığı söylenebilir. Sosyal bilgiler dersi öğretim programının uygulanması ile ilgili açıklamalarda 4. ve 5. sınıflarda haftada 3 saat olmak üzere 36 haftada 108 saatlik bir ders süresi ön görülmüş, dersin eğitim ve öğretiminde ise;

- *Öğretmen konuları çok yönlü işlemelidir,*
- *Öğretmen, çevresel evrensel etkiler ve öğrenci özelliklerini dikkate alarak ünite sürelerine değişiklik yapabilir ancak dokuz öğrenme alanının birden*

fazla disiplini içerdiğinde ve “zaman, süreklilik ve değişim” öğrenme alanının diğer sekiz alanla birlikte değerlendirildiğine dikkat etmelidir.

- *Öğretmen, “sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler” ve “yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler” anlayışlarına önem vermelidir.*
- *Ünitelerin sıralanması “yakından uzağa” ilkesine göre yapılırken, “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanı ile öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınmıştır.*
- *Kaynak kullanımı ve kanıt değerlendirmeye dayalı sosyal bilgiler eğitiminde öğrencilerin sebep-sonuç ilişkisi kurmaları ve kanıta dayalı akıl yürütmeleri sağlanmalı, kanıtların sınırlılıkları ve tarihin farklı yorumlarının olabileceği fark ettirilmelidir.*
- *Öğretmen, öğrencilerin disiplinlere ait yapısal kavramları öğrenmelerine dikkat etmelidir.*
- *Programdaki değerler, bir örnek olaydan ya da öyküden hareketle, değerleri açıklamak, ahlâkî muhakeme ve değer analizi şeklinde verilmelidir.*
- *Öğretmen, programda üç türlü ilişkilendirme ile karşılaşmaktadır. Bunlar, üniteler arası ilişkilendirme, dersler arası ilişkilendirme ve ara disiplinlerle ilişkilendirmedir. Programda üniteler arası ve dersler arası ilişkilendirme açıklamalar bölümünde yer alırken, ara disiplinlerle ilişkilendirme tabloları programın devamında yer almaktadır. Sınıf öğretmeni, 4 ve 5. sınıflarda Sosyal Bilgiler dersinde sık sık bu ilişkileri öğrencilerin kurmasına yardımcı olmalıdır.*
- *Etkinlikler tasarlanırken, dersin 17 genel amacı, ünite kazanımları, farklı öğrenme stilleri ve zekâ türlerine sahip öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları göz önüne alınmalıdır.*
- *Millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanarak, öğrencilerin tarihsel duyarlılığı geliştirilmelidir.*
- *Öğretmen, inceleme gezilerine önem vermelidir.*
- *Öğretmen, öğrencileri millî, ahlâkî, insanî, manevî, kültürel değerler bakımından besleyici; demokratik, lâik, ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olmalıdır.*
- *Öğretmen fotoğraflar, haritalar, filmler, çoklu ortam (multimedya); internet gibi imkânları ölçüsünde sosyal bilgiler dersinin bir parçası yapmalıdır. Gezi düzenleyemediği mekânlara, sınıf içinde internet yardımıyla, sanal alan gezileri yaptırmalıdır.*
- *24.01.2008 tarih ve 2 ve 3 sayılı kararlarla kabul edilen “Müze ile Eğitim” ve “Öğrenme-Öğretme Sürecinde Gazete Kupürlerinden Yararlanma” konusunda önerilen açıklama ve etkinlik örnekleri işlenişte dikkate alınmalıdır.*
- *Öğretmen, ünitenin yapısına uygun olan değerlendirme araç ve yöntemlerini seçmelidir.*

2005 Sosyal bilgiler dersi öğretim programında tüm sınıf düzeylerinde her kazanım için etkinlik örnekleri bulunmakta ve genel hatlarıyla önceki programlara göre birçok farklılığı içinde bulundurmaktadır (Tay, 2017: 467). Türkçe, Matematik ve Fen Bilimleri dersleriyle ilişkilendirilmiş (Sert, 2019: 29) olan 2005 sosyal bilgiler dersi öğretim programının uygulanmasına ilişkin açıklamalar da sosyal bilgilerin birden fazla disiplini içerdiğine vurgu yapılmaktadır. Buna ek olarak sosyal bilgiler dersinde üniteler, dersler ve ara disiplinlerle ilişkilendirmeyi öğrencilerin kurmasına yardımcı olunması gerektiği belirtilmiştir.

2005 Sosyal bilgiler dersi öğretim programı 4. Sınıf konuları incelendiğinde birey ve toplum, kültür ve miras, insanlar, yerler ve çevreler, üretim, dağıtım ve tüketim, bilim, teknoloji ve toplum, gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler, güç, yönetim ve toplum ve küresel bağlantılar olmak üzere 8 öğrenme alanının, kendimi tanıyorum, geçmişimi öğreniyorum, yaşadığımız yer, üretimden tüketime, iyi ki var, hep birlikte, insanlar ve yönetim, uzaktaki arkadaşlarım adı altında 8 ünite yer aldığı görülmektedir (MEB, 2005). *“Programların zamanla değişmesi kaçınılmaz olduğu gibi yerine yenilerinin getirilmesi de kaçınılmaz olacaktır.”* bu doğrultuda 2005 programı zaman içinde bazı değişikliklerle 2017 yılına kadar kullanılmıştır (Tay, 2017: 467). 2017 yılında taslak öğretim programı olarak hazırlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı 2018 yılında yürürlüğe girmiş ve günümüzde kullanılan öğretim programıdır.

2.2.4. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı

Günümüzde kullanılan 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı eğitim sistemimizin temel amacını, değerlerimiz ve yetkinliklerimizle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmek olarak belirtmektedir. Öğretim programlarının bakış açısını oluşturan ilkeler toplamı olarak tanımlanan değerlerimiz, geleneklerimiz ve geçmişimizden beslenerek günümüze ve yarınlarımıza ulaşmaktadır. Öğrenme ve öğretme sürecinin nihai gayesi olan değerlerimiz *“adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik”* olarak belirtilmiştir (MEB, 2018: 4).

Eğitim sistemimizin amaçları doğrultusunda ulusal ve uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları yetkinlikler 2015 yılında hazırlanan “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi” kapsamında sekiz ana yetkinlik belirlenmiştir. Bunlar;

- *Anadilde iletişim,*
- *Yabancı dillerde iletişim,*

- *Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler,*
- *Dijital yetkinlik,*
- *Öğrenmeyi öğrenme,*
- *Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler,*
- *İnisiyatif alma ve girişimcilik,*
- *Kültürel farkındalık ve ifadedir.*

Değerler ve yetkinliklerle bütünleşmiş olarak hazırlanan programda, Sosyal Bilgiler Dersinin özel amaçları; temel vatandaşlık becerilerine ve milli bilince sahip, Atatürk ilke ve inkılaplarını yaşatmaya istekli, hukuk kurallarına sadık, insan ve çevre etkileşimi açıklayabilen ve mekanı algılama, eleştirel düşünme becerilerine sahip bireyler yetiştirmek olarak belirtilmiştir (MEB, 2018: 8).

Sosyal bilgiler dersinin uygulanma sürecinde dikkat edilecek hususlar ise 10 maddede belirtilmiştir bunlar;

1. *Sosyal bilgiler öğrenme alanında bulunan konular bütünleştirilmiş olarak ele alınmış olup disiplinler arası yaklaşımlar işlenmelidir.*
2. *Kazanımların gerçekleşmesinde “yerellik, güncellik, disiplinler arası, yansıtıcı sorgulama, geçmiş-bugün-gelecek bağlantısı, zaman-süreklilik-değişim ve esneklik” gibi Sosyal Bilgiler öğretiminin temel ilkeleri dikkate alınmalıdır.*
3. *“Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler” ve “yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler” anlayışlarına önem verilmelidir.*
4. *Program’da değer ve beceriler kazanımlarla ilişkilendirilmiştir. Ancak değer ve beceri öğretiminin hayat boyu öğrenme çerçevesinde ele alınması için söz konusu değer veya beceriler uygun görülen farklı kazanım ve öğrenme alanlarıyla da ilişkilendirilmelidir.*
5. *Kavram öğretiminde sınıflamalar ve farklı kavram öğretimi yaklaşımları dikkate alınmalı, anlam karmaşası, kavram karmaşası ve kavram yanılgılarının giderilmesinde yardımcı olunmalıdır.*
6. *Millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak öğrencilerin tarihsel duyarlılığı ve milli bilinçleri geliştirilmelidir.*
7. *Sosyal Bilgiler öğretiminde okul dışı ortamlardan da faydalanmaya önem verilmelidir. Ayrıca uygun konularda sözlü tarih ve yerel tarih çalışmaları da yapılmalıdır.*

8. *Efsane, destan, masal, atasözü, halk hikâyesi, türkü ve şiir gibi türlerden yararlanılarak Sosyal Bilgiler dersi edebî ürünlerle desteklenmelidir. Efsane, destan, masal, atasözü, halk hikâyesi, türkü ve şiir gibi türlerden yararlanılarak Sosyal Bilgiler dersi edebî ürünlerle desteklenmelidir.*
9. *Kazanımlarla ilgili güncel ve tartışmalı konular, farklı tartışma teknikleri kullanılarak problem çözme, eleştirel düşünme, kanıt kullanma, karar verme ve araştırma becerileriyle ilişkilendirilerek sınıfa taşınabilir.*
10. *Öğrencilerin dijital vatandaşlık yeterliliklerini geliştirmek amacıyla konuyla ilgili ders içi ve ders dışı etkinliklere yer verilmelidir.*

2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı 7 öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırılmıştır. Birbiri ile ilişkili bilgi, beceri ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden disiplinler arası bir yapıdır. Programda yer alan öğrenme alanları; birey ve toplum, kültür ve miras, insanlar, yerler ve çevreler, bilim, teknoloji ve toplum, üretim, dağıtım ve tüketim, etkin vatandaşlık ve küresel bağlantılardır (MEB, 2018: 12).

4. Sınıf düzeyinde Sosyal bilgiler öğretim programı incelendiğinde öğrenme alanında bulunan beceri, yetkinlik ve kazanım sayıları Tablo 2.2.'de verilmiştir.

Tablo 2.2. 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Öğrenme Alanları, Beceriler, Yeterlikler ve Kazanım Sayıları (MEB, 2018)

Öğrenme Alanı	Değerler	Beceriler	Kazanım Sayıları
Birey ve Toplum	Saygı, Sorumluluk	Zaman ve kronolojiyi algılama, empati kurma	5
Kültür ve Miras	Aile birliğine önem verme, kültürel mirasa duyarlılık, vatanseverlik	Kanıt kullanma, zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama	4
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Doğal çevreye duyarlılık	Mekânı algılama, harita kullanma, konum analizi, tablo, grafik, diyagram çizme ve yorumlama.	6
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Bilimsellik, doğal çevreye duyarlılık	Değişim, yenilikçilik	5
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Sorumluluk, tasarruf	Öz denetim, karar verme Finansal okur-yazarlık	5
Etkin Vatandaşlık	Sorumluluk, bağımsızlık	İş birliği, sosyal katılım, karar verme	4
Küresel Bağlantılar	Kültürel mirasa duyarlılık, saygı	Araştırma, empati	4

4. Sınıf düzeyinde Sosyal Bilgiler Öğretim Programı incelendiğinde 33 adet kazanım bulunmakta ve bu kazanımlar birbirlerine yakın oranlarda öğrenme alanlarına dağıtılmıştır. Değerler ve beceriler incelendiğinde ise öğrenme alanlarıyla ilişkilendirildiği görülmektedir.

Hayat boyu öğrenme çerçevesinde ele alınmasının, değer veya becerilerin uygun görülen kazanım ve öğrenme alanlarıyla ilişkilendirilmesinin gerekliliği öğretim programında belirtilmiştir. Buna ek olarak öğretim programında eğitim sisteminin, yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçladığı belirtilmiştir.

2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'na ilişkin bilgiler yukarıda kısaca özetlenmiştir. Bu bilgilerden yola çıkarak sosyal bilgiler dersinde 7 adet öğrenme alanının bulunduğu ve bu öğrenme alanlarının değer, beceri ve kavram öğretimine, bilimsel yöntemlere ve yansıtıcı düşünmeye, tarihsel duyarlılık ve milli bilincin gelişmesine dikkat edilerek öğretimin yapılması gerektiği belirtilmektedir. Bunlara ek olarak 8 adet yetkinlik belirlenmiştir. Bu yetkinliklerle öğrencilerin; anadilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikleri kazanması beklenilmektedir. Belirtilen bu beceri ve yetkinliklerin tamamı Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin edinmesi beklenmektedir.

2.2.5. Sosyal Bilgiler Dersi İçeriği

Sosyal bilgiler eğitiminin amacı tarihsel süreç boyunca dönemin şartlarına ve ihtiyaçlarına göre değişiklik göstermiş ancak günümüzde sosyal bilgilerin amaçları ve buna uygun hedefleri konusunda akademik ve eğitsel olarak az çok uzlaşmaya varılmıştır (Aslan, 2016: 41). Sosyal bilgiler öğretiminin temel ilkeleri etkin vatandaş yetiştirme, kültürleme, çocuğa görelilik, bilgi temelli, yöntem, zaman, alan ve ders boyutu olarak 7 başlıkta ele alınabilir (Tay, 2018: 7). Sosyal bilgiler öğretimine ilişkin “vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler”, “sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler” ve “yansıtıcı düşünce olarak sosyal bilgiler” olmak üzere üç yaklaşım bulunmaktadır (Öztürk, 2009: 5). En eski yaklaşım olan vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgilerde içerikler otoriteler tarafından oluşturulmakta ve kültürün genç kuşaklara aktarılmasını amaçlamaktadır (Tay, 2018: 11). Etkili vatandaş yetiştirme geleneğine karşı çıkan sosyal bilimciler, sosyal bilgilere ait bilgi beceri ve değerlerin kazandırılmasının en iyi yol olduğunu öğrencilerin ise insan davranışlarını ve vatandaşlığı, sosyal bilimlerin temel ilke ve kavramlarını inceleyerek öğreneceğini savunarak sosyal bilim olarak sosyal bilgiler öğretimini savunmuşlardır (Tay, 2018: 12). Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler öğretiminin temel amacı, gençlerin dünyayı bir sosyal bilimcinin gözünden görüp anlamaları ve sosyal bilimcinin analitik araçlarını ve kavramlarını kullanmalarını sağlamaktır. Bu sayede öğrenciler farkları daha iyi görüp,

kişisel ve sosyal politika kararları olarak toplumun yapısı ve süreçlerini anlayacaklardır (Yalçın, 2016: 27; Köse, 2019: 37). Yansıtıcı inceleme olarak sosyal bilgiler öğretiminde, sosyal bilgilerin içeriğinin kişisel ve toplumsal olarak ortaya çıkan problemlerden oluşmaktadır. Öğrencilerin ise bu sorunlara karşı karar verme becerilerini geliştirerek mantıklı bir şekilde cevaplar verebilmesini sağlamayı amaçlamaktadır (Barr, Barth ve Shermis, 20013: 94). Bu yaklaşımda; okuma-yazma, farklı kaynaklardan bilgiyi kullanma, problemleri belirleme ve çözme, bilgiyi yorumlama, değerlerle ilgili durumları belirleyebilme ve çözüme ulaştırabilme becerileri ön plana çıkmaktadır (Tay, 2018: 13). 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlarda da sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler ve yansıtıcı düşünce olarak sosyal bilgiler anlayışlarına önem verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (MEB, 2018: 10).

Sosyal bilgiler dersinin özel amaçlarında belirtilen bilgi, beceri, kavram ve değerlerin kazandırılması sürecinde disiplinler arası bir anlayış bulunmakta ve birçok disiplini içeriğinde barındırdığı görülmektedir. Sosyal bilgiler kendi içeriğiyle ilgili olan Coğrafya, Tarih, Ekonomi, Siyaset Bilimiyle birlikte Antropoloji, Sosyoloji ve Psikoloji gibi bilimlerden beslenmektedir. Bunlara ek olarak Sosyal bilgiler öğretimini zenginleştirmek için felsefe, sanat, edebiyat ve diğer beşeri alan ve etkinliklerden de yararlanılabilir. Aynı zamanda Sosyal Bilgiler ve Fen bilimleri derslerinin iklim, hava, çevre problemleri gibi benzer konuları bulunmaktadır (Ercan, 2007: 9; Kaya, 2018: 143). Benzer şekilde Sert (2019: 29) yaptığı araştırmada, dil, sanat, doğa ve gerekirse sayılarla öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde karşılaşabileceğini bunun için de Fen Bilimleri, Resim, Müzik, Türkçe ve Matematik gibi derslerin içeriklerinden faydalanılmasının gerektiğini belirtmektedir.

Disiplinler arası bir ders olan sosyal bilgilerin içeriğini Coğrafya, Tarih, Sosyoloji, Antropoloji, Psikoloji gibi sosyal bilimlerden oluşması, toplumsal olaylarla ilgilenmesi öğrencinin etkin bir vatandaş olarak yetişmesini sağladığı söylenebilir. Etkin vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan sosyal bilgiler dersi sınıf ya da okul sınırlarında yapılan etkinliklerle amacına ulaşması beklenemez. 2018 Sosyal bilgiler öğretim programında okul dışı ortamlardan yararlanmaya da önem verilmesi gerektiği belirtilerek pazaryeri, resmi daireler, fabrikalar, arkeolojik kazılar, müzeler, tarihi mekanlar ve sergilere gezilerin düzenlenmesi gerekli görülmektedir (MEB, 2018: 10). Bu sayede öğrenciler sınıf ortamında öğrendiklerinin gerçek hayatla bire bir ilişkili olduğunu ve öğrenmenin hayat boyunca gerçekleşebileceğini anlayacağı ve sosyal bilgilere ilişkin konuların etkili bir biçimde

öğrenmesine katkı sağlayabileceği söylenebilir. Okul dışı ortamlar arasında sergiler de belirtilerek Sosyal Bilgilerin sanatla da ilişkilisine değinildiği görülmektedir.

Sosyal bilimler arasında bulunan Antropoloji bir halkın dil, müzik sanat, edebiyat gibi alanlara katkılarını araştırır (Öztürk, 2015: 19). Yapılan bu araştırmaları sosyal bilgiler konu edinerek öğrencilerin insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemelerini, değişim ve sürekliliği algılamalarını sağlamaktadır. Kaya (2018: 143) Sosyal Bilgiler eğitimini güçlendirmek için sanat müzik ve edebiyat gibi alanlardan yararlanılabileceğini ve öğrencilerin sanat ve müzik etkinlikleriyle etkili bir öğrenme sağlayabileceğini belirtmektedir. Sergi, müze ve tarihi mekanların gezilerinde karşılaşılabileceği resim, minyatür, heykel gibi sanat ürünleri öğrencilerin sanata ve sosyal bilimlere karşı ilgilerini artırmayı sağlamalı, konuları sevdirecek roman, hikaye, hatıra gibi edebî ürünleri okumaya teşvik edilmelidir (MEB, 2018: 10).

2.2.6. Sosyal Bilgiler Dersinde Disiplinler Arası Eğitim

Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin, sosyal olayları ve sosyal bilimlere ait temel kavramları anlamaları, toplumda yaşanan farklılıkları ve toplumsal ilişkileri fark edebilmeleri, karşılaştıkları problemleri çözmeleri ve sosyal hayata ilişkin tutum geliştirmeleri sağlanır (Kaya, 2018: 139).

Sosyal Bilgiler, sosyal bilimlerden seçilmiş bilgiler ışığında sosyal hayatla ilgili temel beceriler kazandırmayı amaçlayan bir öğretim programıdır (Erden, 1996: 8). Safran (2011: 10) sosyal bilgilerin temel yapısını sosyal bilimlere ait disiplinlerin oluşturduğunu belirtmektedir. Sosyal Bilgiler dersi için yapılan toplulaştırmada dersin kendi içeriğini direkt olarak ilgilendiren sosyal bilim disiplinlerinden yararlanılmakta ve bunların odağını ise tarih ve coğrafya oluşturmaktadır (Michaelis ve Garcia, 1996: 49). Türkiye’de hazırlanan öğretim programlarında sosyal bilgiler dersinin tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi konularını içeren bir yapıda olduğunu, 2005 yılında hazırlanan programla beraber disiplinler arası yaklaşım kazandığı görülmektedir (Keçe ve Merey, 2011: 111).

Sosyal bilgiler dersi, sosyal bilimlerin dışında matematik ve fen bilimleri gibi derslerle ve birçok matematiksel yetkinlikle ilişki içerisindedir (Pala ve Başbüyük, 2019: 43). Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi’nde yer alan anahtar yetkinliklerin hepsi birbiriyle ilişki içerisinde ve eleştirel düşünme, yaratıcılık, inisiyatif alma, problem çözme, risk değerlendirmesi yapma, karar alma ve duyguların yapıcı bir şekilde yönetilmesine odaklanılmasının gerekliliği belirtilmektedir (TYÇ, 2015: 25). Buna ek olarak sosyal bilgiler

dersi öğretim programında (2018) ve matematik dersi öğretim programında (2018) yer alan beceri, tutum ve davranışların benzerlik gösterdiği söylenebilir. Sosyal bilgiler ve matematik dersleriyle öğrenciye kazandırılmak istenen “*sorun çözme, bilgi ve iletişim becerilerini kullanma, girişimcilik, etkili iletişim, iş birliği, karar verme, mekânı algılama, milli ve kültürel değerleri tanıma ve sosyal katılım*” gibi beceri ve tutumların ortak olduğu görülmektedir.

Sosyal bilgileri anlamak için içeriğini oluşturan tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisinin yanında antropoloji, sosyoloji, ekonomi, psikoloji ve siyaset bilimi gibi sosyal bilimleri ve ilişki içerisinde olduğu fen bilimleri, matematik ve matematiksel yetkilikleri tanınmanın gerekli olduğu düşünülmektedir.

Tarih

Tarih, geçmişte yaşanan olayları zaman ve yer belirterek neden sonuç ilişkisi bağlamında inceleyen bilim dalıdır (Köstüklü, 2001: 11). Sosyal bilimler arasında geçmişi çok eskiye dayanan tarih bilimi öğrencileri sorgulamaya, araştırmaya ve düşünmeye sevk etmelidir (Öztürk, 2015: 21). Bu sayede öğrenciler tarihsel olaylara ilişkin kanıt ve bilgilerle olayları çözümlemeyi, bugünü de doğru yorumlayabilmelidir (Turan ve Ulusoy, 2015: 132). Sosyal bilgiler programında belirtilen birçok hususun tarih konularıyla gerçekleştirilebilmesi sebebiyle sosyal bilgiler dersinde tarih önemli ve özel bir konuma sahiptir. Tarih, yetişen nesillere çağımızın gerektirdiği becerileri kazanmasına ve vatandaşlık eğitimine uygun ve zengin materyaller sağlamasıyla sosyal bilgiler öğretimine önemli katkıda bulunmaktadır (Turan ve Yıldırım, 2018: 100).

Coğrafya

Günlük hayatta sıklıkla yararlandığımız bir bilim dalı olan coğrafya, yeryüzünü daha çok fiziki ve insan demografisi üzerine incelemeler yapar (İnan, 2014: 6). Coğrafya, öğrencilerin yaşadıkları yerleri ve uzak çevreleri tanımasını sağlar (Karagözoğlu, 1966: 92). Öğrencinin ülkenin doğal kaynaklarını, geçim yollarını, ekonomik gücünü, ulaşım durumu ve sanayi alanlarını bilmesi ülke sorunlarının daha iyi anlaşılması ve çözümüne katkı sunulmasını sağlar (Çelikkaya, 2002: 3).

Antropoloji

Antropoloji; iskelet kalıntıları, fosiller, kalıntılar, vasıtalar, aletler, heykeller ve eski insan kültürlerinden değer şeylerin ortaya çıkarılıp incelenmesiyle tarihin, geleneklerin ve yaşam alışkanlıklarının belirlenmesi için daha önceki uygarlıklar üzerine yapılan bilimsel

çalışmalardır (Kılıçoğlu, 2009: 10). Sosyal bilgiler öğretiminde yer alan sosyoloji, tarih ve coğrafya gibi disiplinlerin kavranmasında ve antropolojiye ait bulguların disiplinler arası bir anlayışla sunulması öğrenciler için daha anlaşılır olabileceği düşünülmektedir (Akdağ ve Sarı, 2018: 350).

Sosyoloji

19. yüzyılın ortalarında görülen toplumsal olaylar sosyoloji biliminin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Toplumsal sorunlamayı anlamaya ve çözüm önerileri sunmaya çalışan sosyoloji bilimi, sosyal bilimler arasında önemli bir yere sahiptir (İnan, 2014: 6). Sosyal bilgiler dersi sosyoloji kelimesinin kökünü oluşturan “Social” kelimesinden gelmekte ve sosyoloji bilimi ile iç içedir (Duran, 2002: 168). Öztürk (2015: 22) sosyoloji çalışmalarının ailede başladığını daha sonra araştırma alanının genişleyerek toplum incelemelerin başladığını belirtmektedir. Sosyal bilgiler öğretimine önemli katkıları bulunan sosyoloji bilimi aile, okul, komşuluk, devlet gibi temel kurumları, kurumlar içerisindeki statü ve rolleri öğrencilere kazandırmayı amaçlar (Erden, 1996: 40).

Ekonomi

Ekonomi, insanların sınırsız isteklerini sınırlı kaynaklarla en iyi nasıl tatmin edilebileceğini inceleyen bilim dalıdır (Ertek, 2006: 28). Ekonomi eğitimi öğrencilere günlük ekonomik işlerinde seçenekleri nasıl değerlendireceğini, kaynakların kullanımına yönelik sorumluluk sahibi olmasını sağlamaktadır. Ayrıca nasıl para kazanılabileceğini, paranın doğru kullanımını ve nasıl tasarruf edebileceğini öğretmektedir (MEB, 2005: 24-42). Ekonomi disiplinine ait konuların sosyal bilgiler dersinde öğretilmesi, kaynakların sınırlılığı ve bilinçli kullanmanın önemini öğrenmesi bireyin vatandaşlık bilincine sahip olarak yetişmesini sağlayacaktır (Keçe ve Merey, 2011: 115). Örneğin sosyal bilgiler öğretim programında yer alan “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı ekonomi bilimini merkeze alan bir öğrenme alanıdır.

Psikoloji

İnsan ve hayvan davranışlarını inceleyen psikoloji 19. yüzyılda felsefeden ayrılmıştır (Uzunöz, 2016: 48). Kısaca ruh bilimi olarak da tanımlanan psikoloji, sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin kendilerine ve başkalarına ait kişilik özellikleri, anlayışları, duyguları ve davranışları keşfetmelerini ve açıklamalarını sağlamaktadır (Öztürk, 2015: 21). Öğrenciler diğer insanların hareketlerinin sebeplerini anlamaları ve sosyal bilgiler dersinde insanların ruh hallerinin davranışlarına nasıl yansıdığını öğrenmelidir (Kılıçoğlu, 2009: 6).

Sosyal bilgiler dersinin ilişkili olduğu yukarıdaki sosyal bilimlerin, sosyal bilgiler dersine yansması hem üniteler (ya da öğrenme alanları) hem de konular bazında olmaktadır. Örneğin “Birey ve Toplum” öğrenme alanında psikoloji ve sosyoloji disiplinleriyle, “Kültür ve Miras” öğrenme alanı antropoloji disipliniyle, “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı coğrafya disipliniyle, “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanı arkeoloji ve sosyoloji disiplinleriyle, “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı ekonomi disipliniyle, “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanı tarih, sosyoloji ve siyaset disiplinleriyle, “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanı uluslararası ilişkiler disipliniyle dolaylı veya doğrudan ilişkilidir (Demir ve Haçat, 2018: 28-29). Bunlara ek olarak sosyal bilgiler dersinde, sosyal bilimlerle ilişkili konu örneklerine Tablo 2.1’de yer verilmiştir (İnan, 2014: 8).

Tablo 2.1. Sosyal Bilgiler Dersi Konularının İlişkili Olduğu Sosyal Bilimler

Bilim Dalları	Sosyal Bilgiler Dersi Programından Konu Örnekleri
Antropoloji	Türk Kültürü (Düğün, Bayram), Çocuk Oyunları, Kutlamalar
Sosyoloji	Birey, Grup, Kurumlar, Sosyal Örgütler, Toplum İçin Çalışanlar, Topluma Örnek Kişiler
Tarih	Uygurluklar, Kurtuluş Savaşı, Tarihsel Olaylar, Saat-Takvim
Coğrafya	Mevsimler, Hava Olayları, Doğal ve Beşeri Unsurlar, Doğal Afetler, Nüfus
Siyaset Bilimi	Yönetim Şekilleri, İnsan Hakları, Meclis,
Ekonomi	Ülke Kaynakları, Tasarruf, Meslekler
Psikoloji	İletişim, Değerler

Sosyal bilgiler dersinin ilişkili olduğu bilim alanları sadece sosyal bilimler ile sınırlı olmadığı görülmektedir. Matematik başta olmak üzere fen bilimleri ile de sosyal bilgiler dersinin ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Sosyal bilgiler dersinin fen bilimleri ve matematik ile ilişkisini açıklamak için bu bilim alanları ile ilgili betimlemelere aşağıda yer verilmiştir.

Fen Bilimleri

Temelleri disiplinler arası eğitim anlayışına dayanan fen bilimleri dersi temel olarak fizik, kimya ve biyoloji bilimlerinden yararlanmaktadır. Fen eğitimi, öğrencinin dünya ve çevresine ilişkin bakış açısı geliştirmesini sağlar. Bu nedenle fen bilimleri dersinde toplumsal problemlere yer verilmiştir. (Kaya, 2018: 147). Temelinde fen bilimleri olmakla beraber bilim ve toplumun karşılıklı etkileşimiyle sosyal bilimlerden de yararlanılabilmektedir (McNeil, 2003: 11). Türkiye’de fen eğitimi ana okullarında fen etkinlikleri ile başlayarak ilkököl 1-3. sınıflar arasında fen, sosyal bilgiler ve teknolojinin karışımından oluşan hayat bilgisi dersiyle okutulmaya başlanmaktadır. 3. sınıftan başlayarak

fen bilimleri dersi adıyla sarmal eğitim sistemiyle sınıf seviyesi yükseldikçe daha ayrıntılı bir şekilde okutulmaktadır. Sosyal bilgiler dersi fen bilimlerinin belirli konularını da içerir. Bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanı sosyal bilgiler dersi için disiplinler arası bir köprü durumundadır (NCSS, 1994: 3). Sosyal bilgiler dersi öğrenme alanlarının birçoğu çevre eğitimiyle de ilişkilendirilebilir (Sert, 2019: 30).

Matematik

Türk Dil Kurumuna (2022) göre “*Aritmetik, cebir, geometri gibi sayı ve ölçü temeline dayanarak niceliklerin özelliklerini inceleyen bilimlerin ortak adı, riyaziye.*” şeklinde tanımlanan matematik, bilimde ve günlük hayatta problemlerin çözümünde kullanılan önemli araçlardan biridir (Baykul, 2014: 27). Eğitim öğretim sürecinde okul öncesi dönemden başlayarak hayatın tamamında yer almaktadır. Günümüz şartlarında bireyin sahip olması gereken becerilerden biri de matematik becerisidir. Sosyal bilgiler ve fen bilimlerinde de matematikten yararlanılmasından dolayı matematiğin önemi her geçen gün artmaktadır (Aksu, 1991: 187; Bozkurt, 2012: 10). Sosyal bilgiler dersinde yer alan konuların matematikle ilişkilendirilmesi öğrencilerin, matematik konularını günlük yaşamda kullanılabılır hale getirmek için önemlidir (Sert, 2019: 8).

Bu araştırmada sosyal bilgiler dersi kazanımları, ders ve çalışma kitaplarındaki etkinliklerin matematikle ilişkisi ele alındığı için sonraki bölümlerde matematik dersi, matematiksel yetkinlik ve sosyal bilgiler ile matematik ilişkisi konuları açıklanmıştır.

2.3. MATEMATİK DERSİ

Hayatın her alanında bulunduğu belirtilen matematik hakkında tek bir tanımlama yapılamamaktadır çünkü matematik “matematikçinin özgür iradesiyle birbiri ile tutarlı olması gereken tanımlardan ve önermelerden çıkardığı sonuç sistemidir.” (Courant, Robbins ve Stewart, 1996: 109). TDK’ye (2022) göre matematik “*Aritmetik, cebir, geometri gibi sayı ve ölçü temeline dayanarak niceliklerin özelliklerini inceleyen bilimlerin ortak adı, riyaziye.*” şeklinde tanımlanmaktadır. Matematik; sayı işlem, çember, alan gibi insanların zihinlerinde geliştirdikleri kavramlarla anlam kazanan, birbiriyle çelişmeyen aksiyomlar üzerine kurulu, yaşayan ve gelişen bir iletişim sistemidir (Umay, 2002: 276). Baykul (2014: 28) matematiği bir modelleme olarak tanımlarken; bilgiyi işleme, sonuç çıkarma ve problem çözmenin etkin bir aracı olduğunu ve bunlara ek olarak matematikte hesaplama, ölçme ve çizmenin varlığını belirtmiştir. Tanımlamalarda görüldüğü üzere matematik sayılarla, işlemlerle ve kavramlarla ilişkili bir iletişim aracıdır. Matematik, varlıklar arasındaki

ilişkiyle ilgilenen ve tüm bilim dallarının kullandığı, insan tarafından oluşturulmuş bir araçtır (Bozkurt, 2012: 16). Hayatın her alanında bulunan ve tüm bilim dallarıyla ilişkili olan matematiğin anlaşılmasının birçok beceriye sahip olmamızı sağlayacağı söylenebilir. Benzer şekilde matematik, zamanla daha da karmaşık bir hal alan hayat mücadelesinde hayatta kalmamızı sağlayacak düşünme, olaylar arası bağ kurma, akıl yürütme, tahminde bulunma ve problem çözme gibi becerileri kazanmamızı sağlamaktadır (Umay, 2003: 234). Buna ek olarak Çağlar (2010: 1) soyut ve sistematik düşünebilme gibi üst düzey becerileri geliştirdiği için matematiği yaşamımızdan koparmanın olanaksız olduğunu belirtmektedir. Bu tanımlamalardan matematiğin hayatımızda önemli bir yerinin olduğu, tüm bilim dallarının kullandığı ve birçok becerinin kazanılması için gerekli olduğu söylenebilir.

Matematik, bilimde ve günlük hayatımızda problem çözümünde kullanılan önemli araçlardan olduğundan dolayı matematik eğitimi okul öncesi eğitimden başlayarak eğitim öğretim hayatının tamamında yer almaktadır (Baykul, 2014: 382). Matematik eğitimi bizlere sadece matematiği bilen değil hayatına uygulayan, iletişim kuran, problem çözen ve bunları yaparken zevk alan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Olkun ve Toluk, 2003: 24). Sadece öğrenciler için olmayan matematik bilimsel düşünme becerilerini hayata uygulamalarını sağladığı için önemli görülmektedir (Işık, Çiltaş ve Bekdemir, 2008: 178). Günümüz şartlarında belli matematik becerisine sahip bireyler aramakta ve bundan dolayı matematik biliminin önemi her geçen gün artmaktadır (Aksu, 1991: 189; Bozkurt, 2012: 16). Eğitim öğretim hayatının tamamında yer alan matematik, sosyal ve fen bilimlerinde de önemli ölçüde yer almakta olduğu söylenebilir. Türkiye'deki öğretim programlarının perspektifine bakıldığında Temel Yeterlilikler Çerçevesinde matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinliğe yer verilmiştir (MEB, 2018: 5).

2.3.1. Matematik Dersi Öğretim Programı

Öğretim programları; birey davranışlarını, sosyal, politik ve ekonomik olarak etkin sağlayacak biçimde geliştirmek amacıyla uygulanmakta ve bu programların işlevlerini yerine getirebilmesi için gelişmeleri gerekmektedir (Özdemir, 2009: 127). Türkiye'de matematik öğretim programını, güncelleme sürecinde farklı ülke programları incelenmiş, ulusal ve uluslararası akademik çalışmalar taranmış, MEB programlar ve öğretim materyalleri daire başkanlığı tarafından yapılan anket sonuçlarına yönelik görüşler toplanmıştır (MEB, 2018: 7). Türkiye'de cumhuriyet tarihi boyunca 1924, 1926, 1936, 1948, 1968, 1983, 1990, 1998, 2005, 2015 (Özmantar ve Öztürk, 2017: 123; Ergün, Özmantar, Bay ve Ağaç, 2015: 89), 2017 (taslak) ve 2018 yıllarında matematik öğretim programı

değişmiştir. 1990'lı yıllarda 8 yıllık zorunlu temel eğitime geçiş çalışmalarına başlanmış ve program geliştirme çalışmalarında Talim Terbiye Kurulu (TTK) yetkili kurum olarak belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmalar incelendiğinde 1990 ve 1998 öğretim programının içerik ve yaklaşımları 1983 öğretim programıyla benzerlikler göstermektedir (Baş, 2017: 1223). Güncel bilimsel gelişmelere ve öğretim yaklaşımlarına uygun olmaması sebebiyle geliştirilen öğretim programları eleştirilmiştir. Bu programların bilgi yüklemeye odaklandığı, öğretmenleri sınırlandırdığı, üretim ve girişimciliği teşvik etmediği, toplumun bireyden beklediği beceri ve nitelikleri kazandırmakta yetersiz kaldığı gibi eleştirilere maruz kalmıştır (Ergün, Özmantar, Bay ve Ağa, 2015: 86). Programların güncel gelişmelere ve öğretim yaklaşımlarına uygun olmamasına yönelik eleştiriler dikkate alınarak program geliştirme çalışmaları hız kazanmış 2004 yılında taslak öğretim programı geliştirilmiş 2005 yılında yürürlüğe girmiştir (Alak ve Nalçacı, 2012: 38).

Kademeli olarak 2005-2006 eğitim öğretim yılında yürürlüğe girmeye başlayan öğretim programının vizyonu, Atatürk İlke ve İnkılâplarını benimseyen, demokratik değerlerle donanmış, bireysel farklılıkları dikkate alan, araştırıp sorgulayan, eleştirel düşünen, problem çözme becerileri gelişmiş ve yaşam boyu öğrenen vatandaşlar yetiştirmektir (MEB, TTKB, 2005). 2005 öğretim programı bilişsel ve yapılandırmacı yaklaşımı esas almış ve bu sayede öğrenmelerin anlamlı bir şekilde oluşturulması öngörülmüştür (Güven, 2010: 82). 2005 yılı sonrası yenilenen öğretim programlarının eskiye oranla daha fazla değişime açık ve esnek olması, içerik veya konular yerine öğrencinin düşünme süreçlerine daha çok önem vermesi, ezberleyen öğrenci yerine düşünen öğrenci modelini öne çıkarmıştır (Akınoğlu, 2005: 42). Buna ek olarak öğretim programında “Her çocuk matematiği öğrenebilir.” ilkesini temel almıştır (MEB, 2009: 7). 2005 yılı öğretim programında “davranış” ifadelerinden vazgeçilmiş, her ünite ve konu için, bilgi, beceri, anlayış ve tutumları içeren kazanım ifadesi kullanılarak tüm dersler için etkinlik örnekleri hazırlanmıştır. Öğrenci merkezli yaklaşımı temele alan öğretim programında konular sekiz yıllık bütünlüğü esas alarak sarmal yapıda oluşturulmuştur. 2012 yılında 4+4+4 zorunlu temel eğitim sistemine geçişle birlikte öğretim programlarında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı kararı ile kademeli bir değişim gerçekleştirilmiş 2015 yılında yeni sisteme uygun olarak öğretim programları yürürlüğe girmiştir (Baş, 2017: 1223). 2015 Matematik öğretim programı 2005 programına göre uzun detaylardan kaçınılarak daha sade bir şekilde hazırlanmıştır. Etkinlik temelli içeriklerden tamamen vazgeçilen 2015 matematik öğretim programı, ilkökul seviyesindeki eğitimin 4 yıl olarak düzenlendiği ilk program olma

özelliğine sahiptir. Son olarak 2018 yılında müfredatta güncellemeler yapılarak anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş sarmal bir yapıda, üst bilişsel becerileri kullanmaya imkân tanıyan, gerçek yaşamla değerler ve beceriler çerçevesinde bütünleşmiş bir öğretim programı hazırlanmıştır (MEB, 2018: 3).

2.3.2. Matematiksel Yetkinlik

Türk eğitim sisteminde öğrencilerin ulusal ve uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatında ihtiyaç duyacakları beceriler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde *“Anadilde iletişim, Yabancı dillerde iletişim, Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, Dijital yetkinlik, Öğrenmeyi öğrenme, Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, İnisiyatif alma ve girişimcilik, Kültürel farkındalık ve ifade”* olmak üzere sekiz ana yetkinlik belirlenmiştir (MEB, 2018: 6). Bu yetkinlikler arasında günlük hayatta karşılaşılan problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzının geliştirilmesi ve uygulanması konusunda matematiksel yetkinliğe vurgu yapılmaktadır.

Matematiksel yetkinlik 2018 Öğretim Programlarında Yetkinlikler başlığı altında yer almakta olup;

“Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.” şeklinde tanımlanmaktadır.

Niss (2003: 2) matematiksel yetkinliği; matematiğin dahil olduğu durumlarda matematiği anlama, yargılama, yapma ve kullanma yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Matematiksel anlama yeterli olmak, matematik yaparken bazı davranışlar ve eğitimler göstermektir ve beş ana kolu bulunmaktadır. Bunlar; kavramsal anlama, işlemsel kıvraklık, stratejik uygunluk, uyarlanabilir muhakeme ve verimli eğilimdir (Van De Walle, 2019: 146). Kavramsal anlama; matematiksel kavramların, işlemlerin ve bağlantıların idrak edilmesidir. İşlemsel kıvraklık; işlemleri esnek, doğru, verimli ve en uygun bir biçimde ele alabilme becerisidir. Stratejik uygunluk; matematiksel problemleri çözebilme, temsil edebilme ve formülleştirme yeteneğidir. Mantıksal düşünme; derin düşünme, açıklama ve kanıtlama kapasitesidir. Verimli eğilim; matematiği mantıklı, faydalı ve uğraşa değer görmeyi bununla beraber kendisinin yeterli olduğuna ve çalışkanlığına inanmayı alışkanlık haline getirmesidir. Van

De Walle tarafından tanımlanan matematiksel yeterliğin beş unsuru incelendiğinde birbirleriyle bağımsız olmadığı görülmektedir. Bu tanımlamalardan yola çıkarak matematiksel yetkinlik, hayatta karşılaşılan problemlerdeki matematiği anlamak, yorumlamak ve matematiği kullanarak çözüme ulaşmak olarak tanımlanabilir.

2.3.3. Sosyal Bilgiler ve Matematik İlişkisi

Günümüzde hazırlanan öğretim programlarında derslerin birbiriyle ilişkilendirilmesine, öğrencilerin kazanması gereken değer ve yetkinliklerin öğretimdeğ inilmektedir. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesince belirlenen yetkinliklere bütün öğretim programlarında yer verilmiş ve bunlardan biri olan matematiksel yetkinlik, sosyal bilgiler dersinin matematik dersi ile bağlantılar kurulmasını gerekli kılan bir unsur olarak görülmektedir (Sert, 2019: 33). Otuz, Görkaş Kayabaşı ve Ekinci (2018: 964) Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programını incelediği çalışmada en çok “Matematiksel yetkinlik ve bilim teknolojide temel yetkinlik” becerisine yer verildiğini belirtmektedir. Tarih, coğrafya, sosyoloji, ekonomi, bilim ve hukuk gibi bilimlerin bütünleşmesiyle oluşan sosyal bilgiler dersi; Türkçe, matematik ve fen bilimleri gibi derslerle de ilişki içerisinde (Bilgili, 2019: 21; Pala ve Başbüyük, 2019: 42).

Nitekim 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında ders içi, ara disiplinlerle ve diğer derslerle ilişkilendirme örneklerine yer verilmiştir. Bu ilişkilendirmeler incelendiğinde sosyal bilgiler dersinin çoktan aza doğru fen ve teknoloji, matematik ve Türkçe dersleri ile ilişkilendirmeler yapıldığı görülmektedir (Kaymakçı, 2012: 302). Aladağ ve Sert (2020), 2016-2017 öğretim yılında uygulamada olan sosyal bilgiler 5. sınıf ders kitabının Türkçe dersi ile 3, fen bilimleri dersi ile 1, matematik dersi ile 5 kazanımdan 4 tanesi olmak üzere en çok matematik dersi ile ilişkilendirildiğini tespit etmiştir. Türk ve İşleyen (2004: 447) matematik ve sosyal bilgiler dersi öğretim programlarında birçok ortak konunun bulunduğunu belirtmektedir. Buna ek olarak gerek sosyal bilgiler ders kitapları gerekse sosyal bilgiler çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerde temel matematiksel beceri gerektiren konulara ve örneklere yer verildiği görülmektedir. Sosyal bilgiler dersi içeriğine bulunan kronolojik sıra oluşturma, kroki hazırlama ve okuma, harita kullanımı, konum analizi, tablo ve grafik okuma gibi konularda matematiksel becerilere ihtiyaç duyulmaktadır (Bekdemir ve Başbüyük, 2011: 473). Sosyal bilgiler dersinin içerisinde sayısal ve istatistiksel veriler ile harita, grafik ve tabloları bulunmakta olup öğrencilerin

bunları daha iyi anlayıp yorumlamaları için matematiksel becerilere ihtiyaç duymaktadırlar (Pala ve Başbüyük, 2019: 43).

2018 ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında bulunan öğrenme alanları incelendiğinde; “Kültür ve miras” öğrenme alanının zamanı ölçme, “İnsanlar yerler ve çevreler” öğrenme alanında harita okuryazarlığı, “Üretim, dağıtım ve tüketim” öğrenme alanında gelir gider bütçe gibi matematik konularıyla ilişkili olduğu örnek olarak verilebilir. Bu konuların öğretimi sürecinde zorluklar yaşanmaması için öğretmenlerin ilgili matematik konularına hakim olmaları gerektiği söylenebilir. Gürbüz ve İnci Kuzu (2018), öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersi konuları öğretiminde matematik kaynaklı sorunlar yaşadığını ve moral düşüklüğü ile konuların yeterli düzeyde anlaşılmamasına sebep olduğunu tespit etmiştir. Gerek okullarda gerekse eğitim fakültelerinde sosyal bilgiler (tarih) öğretmenleri ile matematik öğretmenlerinin iş birliği içerisinde olması daha anlamlı ve kalıcı öğrenmeler sağlayacağı, öğrencilerin derse karşı tutumlarını pozitif yönde etkileyeceği için önerilmektedir (Gürbüz ve İnci Kuzu, 2018: 151; Türk ve İşleyen, 2004: 448). İlkokullarda ise her iki derse sınıf öğretmenin girmesi sosyal bilgiler dersi ile matematik dersi arasındaki ilişkilendirmeleri uyumlu bir şekilde yürüteceği düşünülmektedir. Fakat Doğanay, Karakuş ve Bolat (2013) sınıf öğretmenlerinin disiplinler arası yaklaşımın anlamını bilmediklerini, kılavuz kitapları ve açıklamaları yetersiz bularak kazanımlarla disiplinler arası bağlantı kurmada sıkıntı yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Bu bilgiler ışığında genel bir değerlendirme yapacak olursak, sosyal bilgiler dersinde bulunan birçok konunun matematik dersi ile ilişkisinin olduğu, öğrencilerin matematik dersinde öğrendikleri bilgileri sosyal bilgiler dersinde de kullandıkları görülmektedir. Bu bağlamda matematiksel becerilere sahip öğrencilerin sosyal bilgiler konularını öğrenmede zorluk yaşamayacağı söylenebilir.

2.4. DERS KİTABI

Ders kitapları tarih boyunca kullanılan en eski eğitim teknolojilerinden olduğu bilinmektedir. İlk ders kitabı olarak M.Ö. 4000’li yıllarda yapılmış olan kil tabletler olduğu kabul edilmektedir. Zamanla kil tabletlerin yerini teknolojinin gelişimiyle papirüs ruloları, hayvan derileri ve taş ve ofset baskı yöntemleriyle beraber günümüz kullanılan ders kitapları almıştır (Keser, 2004: 261; Hızarcı, 2009: 23; Çınar ve Akgün, 2015: 99). Teknolojinin gelişimiyle birlikte ders kitaplarının fiziksel özellikleri değişse de eğitimdeki yeri ve önemi daima korunmuştur (Kaya, 2006: 82).

Tarihi çok eskiye dayanan ve teknoloji ile birlikte gelişen ders kitabını Gülersoy (2013: 8) belirli bir dersin öğretimi ve belirli bir sınıf düzeyindeki öğrenciler için öğretim programlarına göre hazırlanmış, incelenmiş ve onaylanmış temel kaynak olarak tanımlamaktadır. Öğreten (2017: 31) ise ders kitaplarını, programın amacına uygun olarak dersin içeriğinin öğrenciye verildiği materyal olarak tanımlamıştır. Bir başka tanımlamada ise ders kitabı, öğretim programına uygun bir şekilde ve özet bir maksatla, derse ait bilgileri öğrencilerin okuyarak, sıralı ve doğru bir şekilde öğrenmeleri için hazırlanmış yazılı metindir (Şahin, 2004: 365). Danabaş (2020: 28) ilgili dersin öğretim programı doğrultusunda hazırlanan, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerine fayda sağlayan, öğretmenlere ne öğreteceği konusunda rehber olan yazılı materyal olarak tanımlamıştır. Bu tanımlamalardan yola çıkarak ders kitabını, öğretim programını temel alarak, derse ait bilgileri sıralı, düzenli ve doğru bir biçimde öğrencilerin öğrenmesi ve öğretmenlere kılavuz olması amacıyla hazırlanmış eğitim materyali olarak tanımlayabiliriz.

Aslan'a (2010: 216) göre ders kitapları, sadece bilgi aktarmak için değil toplumun kültürel, toplumsal ve siyasal normlarını da aktarmak için çalışır. Bu sebeple öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir (Tay, 2005: 223). Yapılan çalışmalara göre 13 yaşında kadar kazanılan tutum ve algıların kalıcı olduğu bu nedenle ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyacakları beceri, tutum ve bilgilerin kazandırılmasını sağlayacak olan Sosyal Bilgiler ders programı ve kitabının özenle hazırlanması önemlidir (Cinkılıç, 2010: 24). Eğitim sistemi, yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmeyi amaçlamakta ve öğrencilerin ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler öğretim programlarında yerini almış ve bu yetkinlikler çerçevesince ders kitaplarının oluşturulması amaçlanmaktadır. Ders kitapları Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından belirlenen standartlar doğrultusunda hazırlanmaktadır. Hazırlanan kitaplar alan uzmanı, editör, dil uzmanı, görsel tasarım uzmanı, ölçme değerlendirme uzmanı, program geliştirme uzmanı, rehberlik veya gelişim uzmanlarından oluşan Talim Terbiye Kurulunca içerik, dil, anlatım ve üslup, öğrenme, öğretme, ölçme ve değerlendirme, teknik, tasarım ve düzenleme başlıkları altında incelenir. Bu incelemeler sonucunda uygun görülen ders kitapları basılıp eğitim öğretimin en önemli materyali olarak okullarda yerini almaktadır.

2.5. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde konuya ilişkin alan yazındaki çalışmalara yer verilmiştir.

2.5.1. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Çelik (2017), “Tarih öğretiminde disiplinler arası ilişkilendirmelerin kullanımı” başlıklı çalışmasında öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre disiplinler arası yaklaşımın tarih dersinde kullanılma durumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma tarama modeli ile Ordu ili Fatsa ilçesinde bulunan 3 farklı okulda 168 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen 30 maddelik anket kullanılmıştır. Çalışma sonucunda tarih dersinde kullanılan disiplinler arası ilişkilendirmenin çalışma grubu için yetersiz kaldığı belirlenmiştir. En fazla ilişkilendirmenin sosyoloji, en az ilişkilendirmenin edebiyat disiplini ile yapıldığı tespit edilmiştir.

Karakuş ve Aslan (2016) tarafından yapılan “İlkokullarda disiplinler arası öğretime yönelik mevcut durumun incelenmesi” başlıklı çalışmada ilkokullarda bulunan disiplinler arası öğretimin mevcut durumu öğretmen görüşlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca uygun olarak çalışma nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasıyla yürütülmüştür. Veriler gözlem ve yazılı görüş alma formu kullanılmıştır. Çalışmanın veri analizi sürecinde betimsel analizlerden yararlanılmıştır. Çalışma grubu, ilkokullarda görevli yapan 23 öğretmenden oluşmuştur. Araştırma sonucunda öğretmenlerin bir kavramı, konuyu veya temayı farklı disiplinlerle ilişkilendirmelerine dikkat edilmiş, disiplinler arası öğretim yaklaşımı uygulanırken zaman yetersizliği sorunu yaşanmıştır.

Doğanay, Karakuş ve Bolat (2013) sınıf öğretmenleri ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin disiplinler arası öğretime yönelik görüşlerini incelemiştir. Araştırma tarama modeli ile gerçekleştirilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin disiplinler arası öğretimin anlamını bilmedikleri, disiplinler arası yaklaşımın bütünlüğü sağlamak ve anlamlı öğrenmeye fırsat vermek amacıyla olumlu ancak öğretmen ve öğrencilerin farklı disiplinlerin bilgisine sahip olması gerektiği, kılavuz kitapları ve açıklamalarını yetersiz buldukları, kazanımlarla disiplinler arası bağlantı kurmada sıkıntı yaşadıkları belirlenmiştir. Ders kitabında bulunan etkinliklerde ilgili dersin ön planda olduğu ve uygulamada süre yetersizliği yaşadıkları tespit edilmiştir. Yapılan çalışmada okulların alt yapısının bu yaklaşım için yetersiz ve öğretmenlerin eğitime ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır.

Keçe ve Merey (2011), 2005 yılında sosyal bilgiler programında bulunan kazanımların disiplinler arası anlayışa ve sosyal bilim disiplinlerine ne kadar uygun olduklarını belirlemeyi amaçladıkları çalışmada doküman analizi yapmışlardır. Yapılan araştırma sonucunda sosyal bilgiler dersi kazanımlarının sosyal bilimler disiplinlerini başarılı bir şekilde yansıttığı ancak kazanımların disiplinler arası anlayışla yapılandırmasında eksiklikler olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Danabaş'ın (2020) “1968, 2005 ve 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programına göre hazırlanan ders kitaplarının karşılaştırılması ve kavramlar açısından incelenmesi” başlıklı tez çalışmasında, 1968, 2005 ve 2018 sosyal bilgiler öğretim programlarına göre hazırlanan 4 sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarını incelemiştir. Doküman analizi yöntemi kullanılan çalışmada; ders kitaplarının içerik, dil ve anlatım, soru ölçütleri, programa uygunluk ve tasarım öğeleri açısından düzeyleri belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda 1968 öğretim programına göre hazırlanan ders kitabındaki fiziksel nitelikler dışındaki eksikliklerin 2005 ve 2018 programlarına göre hazırlanan kitaplarda giderildiği sonucuna ulaşmıştır.

Demir ve Atasoy'un (2018) “5. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabının (2017) değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında 2017-2018 eğitim öğretim yılında kullanılan öğretim programına uygun hazırlanmış ders kitabını fiziksel, eğitsel, görsel tasarım, dil ve anlatım özellikleri açısından incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada doküman analizi ve içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrenci çalışma kitabının kaldırıldığı ve etkinliklerin ders kitabında yer aldığı, ünite sayısının düşürüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Tuncil Can'ın (2017) “4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programı kazanımlarının, program etkinliklerinin ve ders kitaplarının yapılandırmacılık açısından değerlendirilmesi” konulu tez çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunda kazanımların yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre dağılımına bakıldığında üst bilişsel ifadeler çok az yer verildiği ve olgusal ve kavramsal bilgi kategorisinin diğer kategorilere oranla daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Baş (2021) “Bütünleştirilmiş matematik ve hayat bilgisi öğretiminin ilköğretim 3. Sınıf öğrencilerinin akademik başarı, tutum ve hoşgörü değeri edinimlerine etkisi” isimli doktora tez çalışmasında nicel araştırma desenlerinden öntest-sontest kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Kırşehir ilinde bulunan bir ilkokulun 3. sınıf seviyesindeki 32 deney grubu, 34 kontrol grubu olmak üzere iki grupla çalışılmıştır. Araştırmadan, matematik ve

hayat bilgisi öğretimi ile işlenen dersin, bağımsız olarak işlenen derslere göre öğrencilerin akademik başarılarına katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Demirel'in (2022) "Sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan kök değerler" konulu tez çalışmasında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından onaylanan ilk ve ortaokul sosyal bilgiler ders kitaplarında kök değerlere nasıl ve ne şekilde yer verildiğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli kullanılan çalışmada değerlere daha çok metin bölümünde yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Gök (2020) tarafından "sosyal bilgiler eğitiminde vatandaşlık duygusunun sinema filmleri ile ilişkisi" isimli tez çalışması tarama modeline göre karma desenli bir çalışma olarak yürütülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde 150 öğretmen aday ve "Eğitim filmleri" dersini alan 10 öğretmen aday çalışmanın veri grubunu oluşturmuştur. Çalışma sonucunda sinemanın eğitim öğretim ortamlarında kullanılmasının faydalı olacağı ayrıca sinemanın ulusal ve uluslararası boyutlarda toplumsal bir değişim sağlayabileceğine ulaşılmıştır.

Gökdemir (2013) "1924' en günümüze ilköğretim sosyal bilgiler programlarındaki hukuk konularının incelenmesi" başlıklı tez çalışmasında 1924 yılından 2005'e kadar yapılmış olan ilköğretim, ortaokul ve ilköğretim sosyal bilgiler öğretim programlarında hukuk konularının yer aldığı dersler, ders saatleri, üniteler ve programlarda yer alan amaçlar belirlenmiştir. Nitel araştırma modellerinden durum çalışması olarak planlanan çalışmanın sonucunda 1924 yılından 2005 yılına kadar yapılan programlarda tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerinde hukuk konuları ve kavramlarının yer aldığı, programların yıllar içinde ünite ve amaçları değişse bile içeriklerinin birbirlerine yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Pala ve Başbüyük (2019) "Matematik becerisinin sosyal bilgiler dersindeki harita, grafik ve tablo okuma becerisine etkisi" isimli çalışmasında ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin matematik becerileri ile sosyal bilgiler dersindeki harita, grafik ve tablo okuma becerileri arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır. Karma yöntem kullanılan bu çalışmada Erzincan ilinde bulunan 6 okuldaki 340 öğrenciyle yürütülmüştür. Araştırmada matematik becerisinin sosyal bilgiler öğretim programında önemli yer tutan harita, grafik ve tablo okuma becerilerine etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sert (2019) "Sosyal bilgiler öğretiminde dersler arası ilişkilendirme üzerine durum çalışması" başlıklı yüksek lisans tezinde sosyal bilgiler dersinde disiplinler arası

ilişkilendirmelerin nasıl gerçekleştirildiğini ayrıntılı betimlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin Türkçe, Matematik ve Fen Bilimleri dersleri dışındaki derslerle ilişkiler kurulmaya çalıştığı belirlenmiştir. Sosyal bilgiler dersinin farklı derslerle ilişkilendirmeye elverişli olmasının yanı sıra ders saati gibi unsurların disiplinler arası öğretimi sınırlandırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunlara ek olarak öğrencilerin derse ilgilerinin ve motivasyonlarının artmasını sağladığı tespit edilmiştir.

Türk ve İşleyen (2004) “Tarih dersi öğretiminde matematik dersinin yeri” isimli çalışmasında birbirinden ayrı düşünülen iki disiplinin birbirinden faydalanabileceğini ve öğrencilerin olumlu tutum geliştirebileceğini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Erzurum’da bulunan 7 ilköğretim okulundaki 189 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma sonucunda bazı konuların öğretimi ve anlaşılmasında iki dersin birbirine ihtiyacı olduğu, tarih ve matematik öğretmenlerinin iş birliği içinde olması gerektiği, öğretimde zamandan tasarruf sağlanabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Glenne'Whisenhunt (2009) öğretmenlerin disiplinler arası yaklaşımla ders çalışmalarının öğretimsel kararlarına ve teknoloji kullanmalarına olan katkısını incelediği durum çalışmasını, 8. sınıf derslerine giren 8 öğretmen ile gerçekleştirmiştir. Çalışma sürecinde öğretmenlerden iki grup oluşturmuştur. Çalışma sürecinde veriler doküman inceleme, gözlem ve görüşme teknikleri ile toplanırken analizler sonucunda öğretmenlerin öğretim kararları, teknoloji ve zaman kullanımı konusunda olumlu değişimler olduğu belirlenmiştir.

Obradovich (2009), “Disiplinler arası ekip ile akademik titizliği ve sosyal yetkinliği vurgulama: bir durum çalışması” isimli araştırmasında bir ortaokul ekibinin akademik titizlik ve sosyal yetkinlik şeklini açıklamaya çalışmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılan araştırmada, çeşitli öğretim stratejilerini kullanarak işbirlikli öğrenmeyi, sınıf kavramlarını yaşam için uygulamayı ve iletişim kurmayı teşvik ederek akademik ve sosyal yetkinliği birleştirebildiği sonucuna ulaşmıştır.

Wakefield (2006) “Textbook Usage in The United States: The Case Of U.S. History” isimli araştırmasında ABD’de sosyal bilgiler dersinde ders kitabının kullanımını değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda ders kitaplarının kullanımının ilköğretim 1. kademe ve lise öğrencilerin temel bilgi ve becerilerini geliştirmesine katkı sağlarken; ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin daha çok bilgi ve becerileri özümsemesine yardım ettiği sonucuna

ulaşılmıştır.

Akins ve Akerson (2002) “Connecting Science, Social Studies and Language Arts: an Interdisciplinary Approach” başlıklı çalışmada 4. sınıf sosyal bilgiler, fen bilimleri ve dil sanatları gibi disiplinlerin ortak konu altında bütünleştiği disiplinler arası öğretimle dersler arasındaki bağlantıyı fark etmesi ve başarılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda disiplinler arası öğretim uygulanan grubun daha başarılı olduğu ancak fen bilimleri ile sosyal bilgiler arasındaki bağlantıyı belirleyemedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Santau ve Ritter (2013) tarafından yapılan “What To Teach and How To Teach It: Elementary Teachers” Views in Teaching Inquiry-based, Interdisciplinary Science and Social Studies in Urban Settings” isimli çalışmada fen bilimleri ve sosyal bilgiler derslerinin ilköğretim öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel bir durum çalışması şeklinde planlanmış ve 15 öğretmenle yürütülmüştür. Araştırma sonucunda ilköğretim öğretmenlerinin disiplinler arası öğretime ilişkin kaynak yetersizliği olduğu tespit edilmiştir.

Coştu (2020) tarafından yapılan “Matematik derslerinde ilişkilendirmenin önemi hakkında 6. sınıf öğrencileri ne söylüyor, ne düşünüyor?” başlıklı çalışmada, ilkök 6. sınıf öğrencilerinin matematik derslerindeki ilişkilendirmeler hakkında görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda matematiğin ilişkilendirilmesi açısından öğrencilerin eksik oldukları ve öğretmenlerin ilişkilendirmeleri ortaya çıkarmak için yeterli düzeyde desteklemedikleri tespit edilmiştir. Bu bağlamda fen bilimleri, sosyal bilgiler ve müzik dersleriyle ilişkili olan matematik dersinin farklı branş öğretmenleriyle iş birliği içinde disiplinler arası anlayışla zenginleştirilmesi önerilmektedir.

Aladağ ve Sert (2020) tarafından yapılan “Sosyal bilgiler 5. sınıf ders kitabının disiplinler arası yaklaşım açısından incelenmesi” isimli çalışmasında, sosyal bilgiler öğretim programında belirtilen Türkçe, matematik ve fen bilimleri dersleri arasında ilişkilendirmelere 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında ne şekilde yer verildiğini ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda 5. sınıf sosyal bilgiler öğretim programında Türkçe dersi ile ilişkilendirilmesi önerilen 3 kazanıma, fen bilimleri dersi ile 1 kazanıma, matematik dersi ile ise 5 kazanımdan 4 tanesine ders kitabında yer verildiği tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda sosyal bilgiler öğretim programında yer alan ilişkilendirmelere ders kitabında her ne kadar yer verildiği tespit edilmiş olsa da bu ilişkilendirmeleri öğretmenlerin nasıl kullanması gerektiğini bilmesinin de önemine değinilmektedir. Ek olarak programda

belirtilmeyen ilişkilendirmeleri dersin daha etkili olabilmesi için öğretmen tarafından yapılmasının gerekli olduğu belirtilmektedir. Öğretmenler ve kitap yazarları diğer derslerle ve hayatla ilişki kurmaya devam etmelerinin gerektiği, yapılacak yeni çalışmalarda ise sosyal bilgiler kitaplarının disiplinler arası yaklaşıma ne kadar yer verdiklerinin ortaya konulabileceği önerilmektedir.

Önlen (2022)'in “Sosyal bilgiler dersinde matematiksel modelleme etkinlikleriyle finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesi” isimli doktora tezinde, sosyal bilgiler dersi kapsamında öğrencilerde finansal okuryazarlık becerisini geliştirilmesine yönelik hazırlanan matematiksel modelleme etkinliklerinin uygunluğunun incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler dersi kapsamında matematiksel modelleme etkinliklerinin finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesine katkı sağladığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak hazırlanan etkinliklerde günlük hayatında karşılaşılabilecekleri olaylara yer verilmesinin öğrencilerin ilgisini çektiği belirlenmiştir.

Gürbüz ve İnci Kuzu (2018) tarafından yapılan “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaşadıkları matematik kaynaklı zorluklar” başlıklı çalışmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının matematik bilgi-becerilerinin sosyal bilgiler öğretim programında yer alan konulardaki başarılarına etkisini belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının harita bilgisi, kesir ölçek, roma rakamları, yüz ölçümü ve konum analizi konularında matematik kaynaklı zorluklar yaşadıkları tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler dersi konularının öğretiminde, öğretmen adaylarının yaşadıkları matematik kaynaklı zorlukların zaman kaybına, moral düşüklüğüne ve sosyal bilgiler konularının yeterince anlaşılmamasına neden olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersi konuları öğretiminde zorluk yaşanan konular dikkate alınarak eğitim fakültelerinde matematik ve sosyal bölümlerinin iş birliği yapması önerilmektedir.

Aladağ ve Şahinkaya (2013) tarafından yapılan “Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmeni adaylarının sosyal bilgiler ve matematik derslerinin ilişkilendirilmesine yönelik görüşleri” başlıklı çalışmada sosyal bilgiler ve sınıf öğretmeni adaylarının sosyal bilgiler ve matematik dersinin ilişkilendirilmesine yönelik görüşlerini belirlenmesi amaçlanmaktadır. Yapılan araştırma sonucunda öğretmen adaylarının dersler arasında ilişkilendirme hakkında bilgi sahibi olmalarına rağmen nasıl yapılacağı konusunda sıkıntılar yaşadıkları tespit edilmiştir. Farklı branş öğretmenlerinin iş birliğinin dersler arası ilişkilendirme açısından önemli görülmektedir.

Bekdemir ve Başbüyük (2011) tarafından yapılan “Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin matematik başarı ve kaygı düzeylerinin coğrafya başarısını yordaması” başlıklı çalışmada ilköğretim sosyal bilgiler ve sınıf öğretmeni adaylarının matematik başarı ve kaygı düzeylerinin coğrafya başarısını yordayıp yordamadığı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda matematik başarı ve kaygısı ile coğrafya başarısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Kaymakcı (2012), tarafından yapılan “Sosyal bilgiler öğretim programında ilişkilendirmeler” başlıklı çalışmasında 2005 yılında uygulamaya konulan sosyal bilgiler öğretim programındaki ilişkilendirmelerin yerini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda ders içi, diğer derslerle ve ara disiplinlerle ilişkilendirme olmak üzere üç farklı türde toplam 141 defa ilişkilendirme yapıldığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak diğer derslerle ilişkilendirmede çoktan aza doğru fen ve teknoloji, matematik ve Türkçe dersleriyle ilişkilendirme yapıldığı tespit edilmiştir.

Yapılan bu çalışmalar incelendiğinde odağına aldığı konu bağlamıyla; disiplinler arası yaklaşım (Çelik, 2017; Karakuş ve Aslan, 2016; Doğanay, Karakuş ve Bolat, 2013; Keçe ve Merey, 2011; Baş, 2021; Pala ve Başbüyük, 2019; Sert, 2019; Türk ve İşleyen, 2004; Glenne'Whisenhunt, 2009; Obradovich, 2009; Akins ve Akerson, 2002; Santau ve Ritter, 2013; Coştu, 2020; Aladağ ve Sert, 2020; Önlen, 2022; Aladağ ve Şahinkaya, 2013; Kaymakcı, 2012), sosyal bilgiler dersi (Gök, 2020; Türk ve İşleyen, 2004; Pala ve Başbüyük, 2019; Sert, 2019; Wakefield, 2006; Akins ve Akerson, 2002; Santau ve Ritter, 2013; Aladağ ve Sert, 2020; Önlen, 2022; .Gülbüz ve İnci Kuzu, 2018; Aladağ ve Şahinkaya, 2013; Bekdemir ve Başbüyük, 2011; Kaymakcı, 2012), sosyal bilgiler ders kitapları (Danabaş, 2020; Demir ve Atasoy, 2018; Tuncil Can, 2017; Demirel, 2022; Wakefield, 2006; Aladağ ve Sert, 2020), sosyal bilgiler öğretim programı (Keçe ve Merey, 2011; Tuncil Can, 2017; Gökdemir, 2013; Gülbüz ve İnci Kuzu, 2018; Kaymakcı,2012) konuları odağında çalışıldığı görülmektedir. Bunun yanında yapılan bu tez çalışmasında işe koşulan sosyal bilgiler ve matematik dersi ilişkisi bağlamında her ne kadar doğrudan bir çalışma olmasa da dolaylı olarak bu ilişkiye odaklanan çalışmaların olduğu görülmektedir (Pala ve Başbüyük, 2019; Türk ve İşleyen, 2004; Önlen, 2022; Gülbüz ve İnci Kuzu, 2018; Aladağ ve Şahinkaya, 2013; Bektemir ve Başbüyük, 2011).

Yapılan çalışmaların örneklem boyutuyla incelendiğinde; öğrenci (Çelik, 2017; Baş, 2021; Pala ve Başbüyük, 2019; Türk ve İşleyen, 2004; Coştu, 2020; Önlen, 2022), öğretmen ve öğretmen adayı (Çelik, 2017; Karakuş ve Aslan, 2016; Doğanay, Karakuş ve Bolat, 2013;

Gök, 2020; Sert, 2019; Glenne'Whisenhunt, 2009, Obradovich, 2009; Akins ve Akerson, 2002; Santau ve Ritter, 2013; Gürbüz ve İnci Kuzu, 2018; Aladağ ve Şahinkaya, 2013; Bekdemir ve Başıbüyük, 2011), ders kitabı (Danabaş, 2020; Demir ve Atasoy, 2018; Tuncil Can, 2017; Demirel, 2022; Wakefield, 2006; Aladağ ve Sert, 2020), öğretim programı ve kazanım (Keçe ve Merey, 2011; Tuncil Can, 2017; Gökdemir, 2013; Aladağ ve Sert, 2020; Kaymakcı, 2012) boyutlarıyla ele alındığı görülmektedir.

Yapılan çalışmaların sonuçları incelendiğinde, sosyal bilgiler dersi ile matematik dersinin ilişkisi ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte sosyal bilgiler dersi kazanımlarının öğretilmesinde öğrencilerin birçok matematik kazanımını, edinmiş olması gerektiği sonucunda ortaya konulan bir diğer sonuç olarak söylenebilir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ/MODELİ

2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, sosyal bilgiler ders kitabı ve sosyal bilgiler çalışma kitabının ilkökul 1-4. sınıf matematik dersi kazanımları ile ilişkisinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Nitel araştırma yaklaşımında belirli bir birey, materyal veya bir koşul hakkında belirgin bir çerçeve oluşturulması amaçlanmaktadır (Fraenkel ve Wallen, 1996: 92; Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017: 252). Bu çalışmada Sosyal Bilgiler Dersi ile Matematik Dersi arasında olduğu düşünülen disiplinler arası ilişkinin gözler önüne serilmesi ve bu ilişkinin çerçevesinin oluşturulması amaçlanmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman inceleme gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, olgu ve olayların kendi doğal ortamları içinde gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Hoy ve Adams, 2015: 17). Bu çalışmada nitel araştırma paradigmalarından doküman analizi işe koşulmuştur. Doküman analizi yapılmak istenen bir araştırma ile ilgili var olan bilgilerin toplanarak belirli norm veya sisteme göre kodlanıp incelenme işlemi olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2009: 184). Bailey (1982: 318-320) kolay ulaşılamayacak özneler, tepkiselliğin olmaması, uzun süreli veya yayılmış analiz, örneklem büyüklüğü, bireysellik ve özgünlük, göreceli düşük maliyet ve nitelik olarak sıralanan yedi özelliğinden dolayı doküman analizi yöntemini güçlü bir araştırma yöntemi olarak vurgulamıştır. Corbin ve Strauss (2008: 317) ise doküman analizi yöntemini hem basılı hem de elektronik (bilgisayar tabanlı ve internet üzerinden iletilen) materyalleri incelemek veya değerlendirmek için sistematik bir prosedür olarak tanımlamaktadır. Nitel araştırmadaki diğer analitik yöntemler gibi, doküman analizi yönteminin de anlam ortaya çıkarmak, anlayış kazanmak ve ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektiği vurgulanmaktadır (Bowen, 2009: 27).

Nitekim gerek yapılan araştırmanın olgu veya olgular hakkında bilgiye dayalı yazılı materyallerin analizini kapsamaları ve araştırmacıya da zaman ve maliyet anlamında tasarruf sağlaması gerek ise bu araştırma ile bir ilişki anlamı ortaya konulması amaçlandığı için, çalışma araştırmacıyı doküman analizi yöntemi kullanmaya yöneltmektedir. Bu çalışmada 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programı, sosyal bilgiler ders kitabı ve sosyal bilgiler çalışma kitabı bir doküman olarak ele alınıp ilkökul matematik kazanımları boyutuyla

incelenmesi amaçlandığı için nitel araştırma paradigmalarından doküman analizi işe koşulmuştur.

3.2. ARAŞTIRMANIN VERİ KAYNAĞI

Araştırmanın veri kaynağını 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, 2018 Matematik Dersi Öğretim Programı ve Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkokul 4. sınıflarda okutulmak üzere Talim ve Terbiye Kurulunca onaylanmış Sosyal Bilgiler ders kitapları ve Sosyal Bilgiler çalışma kitapları oluşturmaktadır.

Araştırmanın amacına uygun olarak 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı kitapçığı ile 2018 İlkokul Matematik Dersi Öğretim Programı kitapçığı doğrudan alınırken Sosyal Bilgiler ders kitapları ve Sosyal Bilgiler çalışma kitaplarından amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme işe koşularak ders kitabı ve çalışma kitabı belirlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2016: 197) doküman analizinde, tüm doküman verisinin bütün olarak ele alınması mümkün olmayabileceği için çoğu zaman araştırmacılar elde edilen veri setinden örneklem oluşturmaya çalışır. Ders kitabı ve çalışma kitabının belirlenmesinde ölçüt olarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kurulan sosyal nitelikli eğitsel elektronik içerik ağı olan Eğitim Bilişim Ağı'nda yayınlanma durumu ölçüt alınmış ve bu kapsamda EBA da yer alan Tuna yayınları tarafından yayınlanan ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı ile MEB tarafından yayınlanan ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler çalışma kitabı çalışmaya dahil edilmiştir.

Araştırmada incelenen dokümanlar aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 3.1. İncelenen Dokümanlar

Doküman Adı	Basım Yılı	Yayın Evi
2018 Matematik Dersi Öğretim Programı	2018	MEB
2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı	2018	MEB
İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı	2018	Tuna Matbaacılık
Sosyal Bilgiler 4. Sınıf Çalışma Kitabı	2020	MEB

3.3. ARAŞTIRMADA SÜREÇ

2018 Sosyal bilgiler dersi öğretim programı, sosyal bilgiler ders kitabı ve sosyal bilgiler çalışma kitabında ilkokul matematik dersi kazanımlar ile ilişkisinin belirlenmesi amaçlanan bu çalışmada doküman analizi ve içerik analizi ile araştırma süreci yürütülmüştür.

Şekil 3.1. Araştırmada Süreç

Forster'e (1995) göre doküman analizi (incelemesi); dokümanlara ulaşma, dokümanların orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma şeklinde beş aşamada gerçekleşmektedir. Araştırmada, doküman analizi aşamaları dikkate alınarak gerçekleştirilmiş ve izlenen adımlar aşağıda sıralanmıştır.

Dokümana Ulaşma

Araştırma doküman inceleme boyutunun ilk aşamasını oluşturmaktadır. Eğitim ile ilgili doküman analizi gerçekleştirilirken program yönergeleri, ders kitapları, ders ve ünite planları gibi eğitimle ilgili belgeler veri kaynağı olarak kullanılabilir (Corbin ve Strauss (2008: 325). Bu doğrultuda araştırmanın dokümanlarını 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, Talim ve Terbiye Kurulunca onaylanmış 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı ve 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Çalışma Kitabına ulaşılmıştır.

Dokümanların Orijinalliğinin Kontrol Edilmesi

Araştırmanın güvenilirliğini artırmak için ulaşılan dokümanların orijinalliği mutlaka kontrol edilmelidir (Cansız Aktaş, 2014:363). Bu aşamada öğretim programları Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı resmi web sayfasından ve ders kitapları da yine Milli Eğitim Bakanlığının bir uygulaması olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA)'nın resmi web sayfasından ulaşılmıştır. Böylece dokümanların orijinalliği garanti altına alınmıştır.

Dokümanı Anlama

Bu aşamada dokümanlar belirli bir sistem içinde ve birbiriyle karşılaştırmalı olarak çözümlenmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 196). Bu amaçla dokümanlar birbirleriyle karşılaştırmalı olarak belirlenen alt problemlere göre incelenmiş ve her bir alt problem için tekrar tekrar karşılaştırmalar yapılmıştır. Araştırma için gerekli olan veriler, araştırmanın amacına uygun olarak 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlarının, 2018 İlkokul Matematik Dersi Öğretim Programındaki hangi kazanımlarla ilişkili olabileceği ve 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı ile 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Çalışma Kitabı içeriğinin yine 2018 İlkokul Matematik Dersi Öğretim Programındaki hangi kazanımlarla ilişkili olabileceği incelenmiş ve her bir alt problem için tekrar tekrar karşılaştırmalar yapılmıştır.

Sosyal bilgiler kazanımlarının, matematik dersi kazanımları ile ve 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı ile 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Çalışma Kitabı içeriğinin yine matematik dersi kazanımları ile ilişkisinin belirlenmesinde araştırmacı ile birlikte sosyal bilgiler eğitimi alanında uzmanlığı olan birinci tez danışmanı ve sınıf eğitimi bilim dalı matematik eğitimi alanında uzmanlığı olan ikinci tez danışmanı ayrı ayrı ilişkilendirmeler oluşturmuşlardır. Her üç araştırmacının oluşturduğu analiz birimlerine ait kategoriler kendi kategorileriyle karşılaştırılmış ve free-marginal kappa değeri 0,98 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu değer 0.70 üzerinde olduğundan değerlendirmeciler arası yeterli uyumun olduğunu göstermektedir.

Veriyi Analiz Etme

a. Analize konu olan veriden örneklem seçme: Dokümanların incelenme sürecinde tüm doküman verisinin bütün olarak analize konu olması mümkün olmayabilir. Bu nedenle araştırmacılar çoğu zaman elde ettikleri veri setinden örneklem oluşturmaya çalışır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 197). Bu bağlamda örneklem, amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur.

b. Kategorileri geliştirme: Bu araştırmada kategori oluşturulmamıştır. Sosyal Bilgiler dersi kazanımların Matematik dersi kazanımlarıyla karşılıklı ilişkili olma durumu, ders kitabındaki etkinliklerin matematik ders kazanımlarıyla ilişkili olma durumu ve çalışma kitabındaki etkinliklerin matematik ders kazanımlarıyla ilişkili olma durumu tespit edilmiştir.

Karşılıklı ilişkili olma durumları için tesadüfen belirlenen üç alt probleme ait

birimlerin tespitleri için üç araştırmacı ayrı ayrı tespitlerde bulunmuşlar ve her birim üzerinde araştırmacıların oluşturduğu analiz birimlerine ait değerlendirmeler kendi kategorileriyle karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmalar için free-marginal kappa değeri hesaplanmış ve değerler 0.88; 0.92 ve 0.95 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu değerlerin 0.70'in üzerinde olması, değerlendirmeciler arasında yeterli uyumun olduğunu göstermektedir.

Veriyi Kullanma

Doküman analizinin son aşaması olan veriyi kullanma aşamasında elde edilen verilerin değerlendirilmesi, çıkarımlarda bulunması ve bunların yorumlanması söz konusudur (Bilgin, 2006: 13-16). Araştırmada yapılan analizler sonucunda 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programı 4. sınıf kazanımlarının ve 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders ve çalışma kitabı etkinliklerinin 2018 İlkokul Matematik Dersi öğretim programı kazanımlarıyla ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın verileri olan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı kazanımları, sosyal bilgiler ders ve çalışma kitabındaki içerikler ilişkili kazanımlar ve frekans değerleri verilerek tablolaştırılmıştır. Daha sonra ise tablolardan elde edilen veriler yorumlanmıştır. Araştırma sonucu ortaya çıkan bulgular, sonuç, tartışma ve öneriler başlıkları altında sunulurken ilgili alan yazınla tartışılmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Bu bölümde 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, Sosyal Bilgiler Ders Kitabı ve Sosyal Bilgiler Dersi Çalışma Kitabının ilkökul matematik dersi kazanımlarının hangileriyle ilişkili oldukları ve ilkökul matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımlarına yönelik bulgulara ve buna bağlı yorumlara yer verilmiştir.

4.1 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımları, ilkökul matematik dersi kazanımlarıyla ilişkilendirilmesine yönelik bulgular

Bu bölümde 2018 4. Sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımları, ilkökul matematik dersi kazanımlarının hangileri ile ilişkilidir? Alt problemine yönelik bulgulara yer verilirken sosyal bilgiler dersi öğrenme alanlarına göre “birey ve toplum”, “kültür ve miras”, “insanlar, yerler ve çevreler”, “bilim, teknoloji ve toplum”, “üretim, dağıtım ve tüketim”, “etkin vatandaşlık” ve “küresel bağlantılar” 7 alt başlıkta incelenmiştir.

4.1.1 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “birey ve toplum” öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “birey ve toplum” öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları Tablo 4.1.’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı Kazanımlarının İlişkili Olduğu İlkokul Matematik Dersi Kazanımları

Birey ve Toplum	
SB.4.1.1. Resmî kimlik belgesini inceleyerek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar. M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur. M.2.3.3.3. Zaman ölçme birimleriyle ilgili problemleri çözer. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
SB.4.1.2. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.1.1.2. Nesne sayısı 20'ye kadar (20 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamla yazar. M.1.1.1.6. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayılarda verilen bir sayıyı, büyüklük-küçüklük bakımından 10 sayısı ile karşılaştırır. M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır. M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar. M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur. M.2.1.1.7. 100'den küçük doğal sayılar arasında karşılaştırma ve sıralama yapar. M.2.3.3.2. Zaman ölçme birimleri arasındaki ilişkiyi açıklar. M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.3.1.1.5. 1000'den küçük en çok beş doğal sayıyı karşılaştırır ve sembol kullanarak sıralar. M.3.2.4.2. Doğruyu, yanlış ve açığı tanıır. M.3.2.4.3. Doğru parçasını çizgi modelleri ile oluşturur; yatay, dikey ve eğik konumlu doğru parçası modellerine örnekler vererek çizimlerini yapar. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.4.1.1.5. En çok altı basamaklı doğal sayıları büyük/küçük sembolü kullanarak sıralar. M.4.3.4.1. Zaman ölçme birimleri arasındaki ilişkiyi açıklar. M.4.3.4.2. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer. M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.
SB.4.1.3. Bireysel ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini tanıır.	
İlişkili Kazanımlar	M.3.1.1.10. 20'ye kadar olan Romen rakamlarını okur ve yazar

Tablo 4.1'e göre Birey ve Toplum öğrenme alanındaki beş kazanımdan üçünün ilkökul matematik dersi kazanımları ile ilişkili olduğu diğer ikisinin (*SB.4.1.4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar, SB.4.1.5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar.*) ilkökul matematik dersi kazanımları ile ilişkili olmadığı tespit edilmiştir. İlişkili kazanımlar incelendiğinde “SB.4.1.1. Resmî kimlik belgesini inceleyerek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.” kazanımı 7, “SB.4.1.2. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.” kazanımı 20, “SB.4.1.3. Bireysel ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini tanıır.” kazanımı 1 adet ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkisinin olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulardan hareketler birey ve toplum öğrenme alanının 28 adet matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu görülmektedir. İlişkili kazanımların ilkökul matematik dersi öğrenme alanlarına göre dağılımı incelendiğinde; “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir. Bir

başka deyişle sosyal bilgiler dersi birey ve toplum öğrenme alanını öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri için ilkökul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir. İlgili kazanımların bulunduğu alt öğrenme alanları incelendiğinde; doğal sayılar, uzamsal ilişkiler, geometride temel kavramlar, zaman ölçme ve veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarına ait olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.1.2 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “kültür ve miras” öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “kültür ve miras” öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları Tablo 4.2.’de verilmiştir.

Tablo 4.2. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Kültür ve Miras” Öğrenme Alanı Kazanımlarının İlişkili Olduğu İlkökul Matematik Dersi Kazanımları

Kültür ve Miras	
SB.4.2.1. Sözlü, yazılı, görsel kaynaklar ve nesnelerden yararlanarak aile tarihi çalışması yapar.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.
	M.1.1.1.2. Nesne sayısı 20’ye kadar (20 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamla yazar.
	M.1.1.1.8. 20’ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.
	M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.
	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.
	M.2.1.1.1. Nesne sayısı 100’e kadar (100 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamlarla yazar.
	M.2.1.1.7. 100’den küçük doğal sayılar arasında karşılaştırma ve sıralama yapar.
	M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.
	M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.
	M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.
	M.3.4.1.2. Grafiklerde verilen bilgileri kullanarak veya grafikler oluşturarak toplama ve çıkarma işlemleri gerektiren problemleri çözer.
	M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
	M.4.1.1.5. En çok altı basamaklı doğal sayıları büyük/küçük sembolü kullanarak sıralar.
	M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.
SB.4.2.2. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.
	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.
	M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.
SB.4.2.3. Geleneksel çocuk oyunlarını değişim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşılaştırır.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.
	M.1.1.1.3. 100’e kadar (100 dâhil) ileriye doğru birer, beşer ve onar ritmik sayar.
	M.1.1.1.5. Nesne sayıları 20’den az olan iki gruptaki nesneleri birebir eşler ve grupların nesne sayılarını karşılaştırır.
	M.1.1.1.8. 20’ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.
	M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.

SB.4.2.4. Millî Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Millî Mücadele'nin önemini kavrar.

İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.
	M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.
	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.
	M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.
	M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
	M.3.3.5.3. Olayların oluş süreçlerini karşılaştırır.
	M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
	M.4.1.1.5. En çok altı basamaklı doğal sayıları büyük/küçük sembolü kullanarak sıralar.
	M.4.3.4.2. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer.

Tablo 4.2 incelendiğinde dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “kültür ve miras” öğrenme alanında bulunan dört kazanımın tamamının da matematikle ilişkili olduğu görülmektedir. Kültür ve miras öğrenme alanında bulunan “SB.4.2.1. Sözlü, yazılı, görsel kaynaklar ve nesnelerden yararlanarak aile tarihi çalışması yapar.” kazanımı 15, “SB.4.2.2. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir.” kazanımı 3, “SB.4.2.3. Geleneksel çocuk oyunlarını değişim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşılaştırır.” kazanımı 6, “SB.4.2.4. Millî Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Millî Mücadele'nin önemini kavrar.” kazanımı ise ilkökul matematik dersi kazanımlarından 10 kazanım ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak kültür ve miras öğrenme alanında 34 adet matematik dersi kazanımının ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili olan kazanımlardan “SB.4.2.1. Sözlü, yazılı, görsel kaynaklar ve nesnelerden yararlanarak aile tarihi çalışması yapar.” kazanımı kültür ve miras öğrenme alanında ilkökul matematik dersi kazanımları ile en çok sayıda ilişkili kazanım olurken en az sayıda ilişkili olan kazanımın “SB.4.2.2. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir.” kazanımı olduğu saptanmıştır. Sosyal bilgiler dersi kültür ve miras öğrenme alanına ait kazanımların ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları incelendiğinde; “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu bulgulanmıştır. İlgili kazanımların ait olduğu ilkökul matematik dersi alt öğrenme alanlarına bakıldığında ise doğal sayılar, uzamsal ilişkiler, zaman ölçme ve veri toplama ve değerlendirme olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle öğrencilerin kültür ve miras öğrenme alanında bulunan kazanımları edinmeleri için doğal sayılar, uzamsal ilişkiler, zaman ölçme, veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir.

4.1.3 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “insanlar, yerler ve çevreler” öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “insanlar, yerler ve çevreler” öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları Tablo 4.3.’te verilmiştir.

Tablo 4.3. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” Öğrenme Alanı Kazanımlarının İlişkili Olduğu İlkökul Matematik Dersi Kazanımları

İnsanlar, Yerler ve Çevreler	
SB.4.3.1. Çevresindeki herhangi bir yerin konumu ile ilgili çıkarımlarda bulunur.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.
SB.4.3.2. Günlük yaşamında kullandığı mekânların krokiğini çizer.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.2.1.1. Geometrik şekilleri köşe ve kenar sayılarına göre sınıflandırarak adlandırır. M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir. M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.1.3.1.1. Nesneleri uzunlukları yönünden karşılaştırır ve sıralar. M.1.3.1.3. Bir nesnenin uzunluğunu standart olmayan ölçme birimleri türünden tahmin eder ve ölçme yaparak tahminlerinin doğruluğunu kontrol eder. M.2.2.1.2. Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturur, oluşturduğu yapıları çizer. M.2.2.1.4. Geometrik cisim ve şekillerin yön, konum veya büyüklükleri değiştiğinde biçimsel özelliklerinin değişmediğini fark eder. M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır. M.3.2.1.3. Cetvel kullanarak kare, dikdörtgen ve üçgeni çizer; kare ve dikdörtgenin köşegenlerini belirler. M.3.2.1.4. Şekillerin kenar sayılarına göre isimlendirildiklerini fark eder. M.3.2.4.3. Doğru parçasını çizgi modelleri ile oluşturur; yatay, dikey ve eğik konumlu doğru parçası modellerine örnekler vererek çizimlerini yapar. M.3.3.1.3. Cetvel kullanarak uzunluğu verilen bir doğru parçasını çizer M.3.3.1.4. Kilometreyi tanıır, kullanım alanlarını belirtir ve kilometre ile metre arasındaki ilişkiyi fark eder. M.3.3.2.1. Nesnelerin çevrelerini belirler. M.4.2.3.1. Düzlemi tanıır ve örneklendirir
SB.4.3.3. Yaşadığı çevredeki doğal ve beşerî unsurları ayırt eder.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur. M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır. M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

SB.4.3.4. Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek bulgularını resimli grafiklere aktarır.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.
	M.1.1.1.2. Nesne sayısı 20'ye kadar (20 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamla yazar.
	M.1.1.1.5. Nesne sayıları 20'den az olan iki gruptaki nesneleri birebir eşler ve grupların nesne sayılarını karşılaştırır.
	M.1.1.1.6. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayılarda verilen bir sayıyı, büyüklük-küçüklük bakımından 10 sayısı ile karşılaştırır.
	M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.
	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.
	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.
	M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.
	M.2.1.1.1. Nesne sayısı 100'e kadar (100 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamlarla yazar.
	M.2.1.1.7. 100'den küçük doğal sayılar arasında karşılaştırma ve sıralama yapar.
	M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.
	M.3.3.5.3. Olayların oluş süreçlerini karşılaştırır.
	M.3.4.1.1. Şekil ve nesne grafiğinde gösterilen bilgileri açıklayarak grafikten çetele ve sıklık tablosuna dönüşümler yapar ve yorumlar.
	M.3.4.1.2. Grafiklerde verilen bilgileri kullanarak veya grafikler oluşturarak toplama ve çıkarma işlemleri gerektiren problemleri çözer.
	M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.
	M.4.4.1.1. Sütun grafiğini inceler, grafik üzerinde yorum ve tahminler yapar.
	M.4.4.1.2. Sütun grafiğini oluşturur.
	M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.
	M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.
SB.4.3.5. Yaşadığı yer ve çevresindeki yer şekilleri ve nüfus özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.
	M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
	M.2.1.1.1. Nesne sayısı 100'e kadar (100 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamlarla yazar.
	M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.
	M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.
	M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
	M.3.1.1.5. 1000'den küçük en çok beş doğal sayıyı karşılaştırır ve sembol kullanarak sıralar.
	M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.
	M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
SB.4.3.6. Doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapar.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.
	M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.
	M.1.3.4.1. Nesneleri kütleleri yönünden karşılaştırır ve sıralar.
	M.2.1.1.1. Nesne sayısı 100'e kadar (100 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamlarla yazar.
	M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.
	M.3.3.5.3. Olayların oluş süreçlerini karşılaştırır.
	M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.

Tablo 4.3.'e göre dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “insanlar, yerler ve çevreler” öğrenme alanına ilişkin kazanımların tamamında ilkökul matematik dersi kazanımlarıyla ilişkinin olduğu görülmüştür. İnsanlar, yerler ve çevreler öğrenme alanında bulunan “SB.4.3.1. Çevresindeki herhangi bir yerin konumu ile ilgili çıkarımlarda bulunur.” kazanımı 2, “SB.4.3.2. Günlük yaşamında kullandığı mekânların krokisini çizer.” kazanımı 15, “SB.4.3.3. Yaşadığı çevredeki doğal ve beşerî unsurları ayırt eder.” kazanımı 4, “SB.4.3.4.

Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek bulgularını resimli grafiklere aktarır.” kazanımı 19, “SB.4.3.5. Yaşadığı yer ve çevresindeki yer şekilleri ve nüfus özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.” kazanımı 9, “SB.4.3.6. Doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapar.” kazanımı ise ilköğretim matematik dersi kazanımlarından 8 tanesiyle ilişkili olduğu belirlenmiştir. Buna göre dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi insanlar, yerler ve çevreler öğrenme alanında ilköğretim matematik dersi ile ilişkili toplam 84 adet kazanım bulunmaktadır. 4. sınıf sosyal bilgiler dersi insanlar, yerler ve çevreler öğrenme alanında bulunan kazanımların ilişkili olduğu ilköğretim matematik dersi öğrenme alanları incelendiğinde; “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir. İlgili kazanımlar; doğal sayılar, geometrik cisimler ve şekiller, uzamsal ilişkiler, geometride temel kavramlar, geometrik örüntüler, uzunluk ölçme, zaman ölçme, ağırlık ölçme, çevre ölçme, veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarına ait olduğu tespit edilmiştir.

4.1.4 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “bilim, teknoloji ve toplum” öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilköğretim matematik dersi kazanımları

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “bilim, teknoloji ve toplum” öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilköğretim matematik dersi kazanımları Tablo 4.4.’te verilmiştir.

Tablo 4.4. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Bilim, Teknoloji ve Toplum” Öğrenme Alanı Kazanımlarının İlişkili Olduğu İlkokul Matematik Dersi Kazanımları

Bilim, Teknoloji ve Toplum	
SB.4.4.1. Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir. M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır. M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır. M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.
SB.4.4.2. Teknolojik ürünlerin geçmişteki ve bugünkü kullanımını karşılaştırır.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır. M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar. M.3.1.1.10. 20'ye kadar olan Romen rakamlarını okur ve yazar. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır
SB.4.4.3. Kullandığı teknolojik ürünlerin mucitlerini ve bu ürünlerin zaman içerisindeki gelişimini araştırır.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar. M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
SB.4.4.4. Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir. M.2.2.1.2. Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturur, oluşturduğu yapıları çizer. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.
SB.4.4.5. Teknolojik ürünleri kendisine, başkalarına ve doğaya zarar vermeden kullanır.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.2.3.1.3. Uzunlukları standart araçlar kullanarak metre veya santimetre cinsinden ölçer. M.2.3.1.4. Uzunlukları metre veya santimetre birimleri türünden tahmin eder ve tahminini ölçme sonucuyla karşılaştırarak kontrol eder. M.2.3.3.1. Tam, yarım ve çeyrek saatleri okur ve gösterir. M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.3.3.5.1. Zamanı dakika ve saat cinsinden söyler, okur ve yazar. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır. M.4.2.3.4. Açıları standart açı ölçme araçlarıyla ölçerek dar, dik, geniş ve doğru açı olarak belirler.

Tablo 4.4 incelendiğinde dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “bilim, teknoloji ve toplum” öğrenme alanına ilişkin beş adet kazanım bulunmakta ve bu kazanımların hepsinin ilköğretim matematik dersi kazanımlarıyla ilişkisinin olduğu görülmektedir. Bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanına ilişkin kazanımların matematik kazanımlarıyla ilişkisi incelendiğinde; “SB.4.4.1. Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır” kazanımı 6, “SB.4.4.2. Teknolojik ürünlerin geçmişteki ve bugünkü kullanımını karşılaştırır” kazanımı 9, “SB.4.4.3. Kullandığı teknolojik ürünlerin mucitlerini ve bu ürünlerin zaman içerisindeki gelişimini araştırır.” kazanımı 5, “SB.4.4.4. Çevresindeki ihtiyaçlardan yola

ıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir.” kazanımı 3, “SB.4.4.5. Teknolojik rnleri kendisine, başkalarına ve doğaya zarar vermeden kullanır.” kazanımı 8 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanı toplam 31 ilkokul matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu grlmektedir. İlişkili kazanımların ilkokul matematik dersi “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “lme” ve “Veri İşleme” ğrenme alanlarına ait olduğu tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle öğrencilerin sosyal bilgiler dersi bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanında bulunan kazanımları doğru bir şekilde edinmeleri için ilkokul matematik dersine bulunan bütün öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir. İlişkili kazanımların; doğal sayılar, geometrik cisimler ve şekiller, uzamsal ilişkiler, geometride temel kavramlar, zaman lme, uzunluk lme ağırlık lme, alan lme, sıvı lme, veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir.

4.1.5 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “üretim, dağıtım ve tüketim” öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “üretim, dağıtım ve tüketim” öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları Tablo 4.5.’te verilmiştir.

Tablo 4.5. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” Öğrenme Alanı Kazanımlarının İlişkili Olduğu İlkökul Matematik Dersi Kazanımları

Üretim Dağıtım ve Tüketim	
SB.4.5.1. İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.2. Nesne sayısı 20’ye kadar (20 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamla yazar. M.1.3.2.1. Paralarımızı tanır. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar. M.2.1.1.7. 100’den küçük doğal sayılar arasında karşılaştırma ve sıralama yapar. M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler. M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır. M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.
SB.4.5.2. Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanır.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar. M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur. M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır. M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.
SB.4.5.3. Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.3.2.1. Paralarımızı tanır. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur. M.2.1.1.7. 100’den küçük doğal sayılar arasında karşılaştırma ve sıralama yapar. M.2.3.2.2. Değeri 100 lirayı geçmeyecek biçimde farklı miktarlardaki paraları karşılaştırır. M.2.3.2.3. Paralarımızla ilgili problemleri çözer. M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.3.3.4.2. Paralarımızla ilgili problemleri çözer. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır. M.3.3.5.4. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.

SB.4.5.4. Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur.

**İlişkili
Kazanımlar**

- M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.
 - M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.
 - M.1.1.2.1. Toplama işleminin anlamını kavrar.
 - M.1.1.2.2. Toplamları 20'ye kadar (20 dâhil) olan doğal sayılarla toplama işlemini yapar.
 - M.1.1.2.5. Zihinden toplama işlemi yapar.
 - M.1.1.2.6. Doğal sayılarla toplama işlemini gerektiren problemleri çözer.
 - M.1.1.3.1. Çıkarma işleminin anlamını kavrar.
 - M.1.1.3.2. 20'ye kadar (20 dâhil) olan doğal sayılarla çıkarma işlemi yapar.
 - M.1.1.3.3. Doğal sayılarda zihinden çıkarma işlemi yapar.
 - M.1.1.3.4. Doğal sayılarla çıkarma işlemini gerektiren problemleri çözer.
 - M.1.3.2.1. Paralarımızı tanır.
 - M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.
 - M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.
 - M.2.1.1.1. Nesne sayısı 100'e kadar (100 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamlarla yazar.
 - M.2.1.1.7. 100'den küçük doğal sayılar arasında karşılaştırma ve sıralama yapar.
 - M.2.1.2.1. Toplamları 100'e kadar (100 dâhil) olan doğal sayılarla eldesiz ve eldeli toplama işlemini yapar.
 - M.2.1.2.4. Zihinden toplama işlemi yapar.
 - M.2.1.2.5. Doğal sayılarla toplama işlemini gerektiren problemleri çözer.
 - M.2.1.3.1. 100'e kadar olan doğal sayılarla onluk bozmayı gerektiren ve gerektirmeyen çıkarma işlemini yapar.
 - M.2.1.3.6. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemini gerektiren problemleri çözer.
 - M.2.1.4.2. Doğal sayılarla çarpma işlemi yapar.
 - M.2.1.4.3. Doğal sayılarla çarpma işlemi gerektiren problemler çözer.
 - M.2.1.5.1. Bölme işleminde grupta ve paylaşma anlamlarını kullanır.
 - M.2.1.5.2. Bölme işlemini yapar, bölme işleminin işaretini ($\div$) kullanır.
 - M.2.3.2.2. Değeri 100 lirayı geçmeyecek biçimde farklı miktarlardaki paraları karşılaştırır.
 - M.2.3.2.3. Paralarımızla ilgili problemleri çözer.
 - M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.
 - M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
 - M.3.1.2.1. En çok üç basamaklı sayılarla eldesiz ve eldeli toplama işlemini yapar.
 - M.3.1.2.4. Zihinden toplama işlemi yapar.
 - M.3.1.2.6. Doğal sayılarla toplama işlemini gerektiren problemleri çözer.
 - M.3.1.3.1. Onluk bozma gerektiren ve gerektirmeyen çıkarma işlemi yapar.
 - M.3.1.3.4. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemlerini gerektiren problemleri çözer.
 - M.3.3.4.2. Paralarımızla ilgili problemleri çözer.
 - M.3.4.1.2. Grafiklerde verilen bilgileri kullanarak veya grafikler oluşturarak toplama ve çıkarma işlemleri gerektiren problemleri çözer.
 - M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.
 - M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
 - M.4.1.2.1. En çok dört basamaklı doğal sayılarla toplama işlemini yapar.
 - M.4.1.2.4. Doğal sayılarla toplama işlemini gerektiren problemleri çözer.
 - M.4.1.3.1. En çok dört basamaklı doğal sayılarla çıkarma işlemini yapar.
 - M.4.1.3.4. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemlerini gerektiren problemleri çözer.
 - M.4.1.4.6. Doğal sayılarla çarpma işlemini gerektiren problemleri çözer.
 - M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.
 - M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.
-

SB.4.5.5. Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.

**İlişkili
Kazanımlar**

- M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
 - M.1.3.2.1. Paralarımızı tanır.
 - M.1.3.3.1. Tam ve yarım saatleri okur.
 - M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.
 - M.2.3.2.3. Paralarımızla ilgili problemleri çözer.
 - M.2.3.3.1. Tam, yarım ve çeyrek saatleri okur ve gösterir.
 - M.2.3.3.3. Zaman ölçme birimleriyle ilgili problemleri çözer.
 - M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.
 - M.3.3.4.2. Paralarımızla ilgili problemleri çözer.
 - M.3.3.5.1. Zamanı dakika ve saat cinsinden söyler, okur ve yazar.
 - M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır
 - M.3.3.5.4. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer.
 - M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
 - M.4.3.4.2. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer.
 - M.4.3.6.3. Litre ve mililitreyi miktar belirtmek için bir arada kullanır.
 - M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.
 - M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.
-

Tablo 4.5.'e göre dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında bulunan 5 kazanımın tamamı matematikle ilişkili olduğu görülmektedir. Üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında bulunan kazanımların toplamda 88 ilkökul matematik dersi kazanımlarıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu ilişkiler incelendiğinde “SB.4.5.4. Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur” kazanımı ilkökul matematik dersi kazanımlarından 44 tanesiyle ilişkili olduğu tespit edilmiş ayrıca bu kazanımın matematikle en çok ilişkisi bulunan kazanım olduğu görülmektedir. Diğer kazanımların ilişkilendirme durumları en çoktan en aza göre sıralandığında “SB.4.5.5. Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.” kazanımı 17, “SB.4.5.3. Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.” kazanımı 14, “SB.4.5.1. İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.” kazanımı ise 7, “SB.4.5.2. Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanır.” kazanımı 6 adet ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkisinin olduğu tespit edilmiştir. 4. sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, tüketim ve dağıtım öğrenme alanıyla ilişkili kazanımların ilkökul matematik dersi “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir. İlgili kazanımlar ilkökul matematik dersi; doğal sayılar, doğal sayılarla toplama işlemi, doğal sayılarla çıkarma işlemi, doğal sayılarla çarpma işlemi, doğal sayılarla bölme işlemi, uzamsal ilişkiler, zaman ölçme, paralarımız, ağırlık ölçme, veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarına ait olduğu tespit edilmiştir.

4.1.6 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “etkin vatandaşlık” öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “etkin vatandaşlık” öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları Tablo 4.6.'te verilmiştir.

Tablo 4.6. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Etkin Vatandaşlık” Öğrenme Alanı Kazanımlarının İlişkili Olduğu İlkokul Matematik Dersi Kazanımları

Etkin Vatandaşlık	
SB.4.6.1. Çocuk olarak sahip olduğu haklara örnekler verir	
İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.
	M.1.1.1.8. 20’ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.
	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.
	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.
	M.2.3.3.1. Tam, yarım ve çeyrek saatleri okur ve gösterir.
	M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.
SB.4.6.2. Aile ve okul yaşamındaki söz ve eylemlerinin sorumluluğunu alır.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.3.3.1. Tam ve yarım saatleri okur.
	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.
	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.
	M.2.3.3.1. Tam, yarım ve çeyrek saatleri okur ve gösterir.
	M.2.3.2.3. Paralarımızla ilgili problemleri çözer.
	M.2.3.3.3. Zaman ölçme birimleriyle ilgili problemleri çözer.
	M.3.3.4.2. Paralarımızla ilgili problemleri çözer.
	M.3.3.5.1. Zamanı dakika ve saat cinsinden söyler, okur ve yazar.
	M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.
SB.4.6.3. Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel sosyal etkinlikleri önerir.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.3.3.1. Tam ve yarım saatleri okur.
	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.
	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.
	M.2.3.3.1. Tam, yarım ve çeyrek saatleri okur ve gösterir.
	M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.
	M.3.3.5.1. Zamanı dakika ve saat cinsinden söyler, okur ve yazar.
SB.4.6.4. Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişkiyi açıklar	
İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.
	M.1.3.2.1. Paralarımızı tanır.
	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.
	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.
	M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar

Tablo 4.6 incelendiğinde dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi etkin vatandaşlık öğrenme alanına ilişkin kazanımların tamamının matematikle ilişkili olduğu bulgulanmıştır. Etkin vatandaşlık öğrenme alanına bütün olarak bakıldığında 29 adet ilkökul matematik kazanımıyla ilişkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Kazanımların ilişkileri incelendiğinde “SB.4.6.1. Çocuk olarak sahip olduğu haklara örnekler verir.” kazanımı 7 matematik dersi kazanımı ile, “SB.4.6.2. Aile ve okul yaşamındaki söz ve eylemlerinin sorumluluğunu alır.” kazanımı 10 matematik dersi kazanımı ile, “SB.4.6.3. Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel sosyal etkinlikleri önerir.” kazanımı 7 matematik dersi kazanımı ile, “SB.4.6.4. Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişkiyi açıklar.” kazanımı ise 5 ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkilendirilmiştir. Buna ek olarak “M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.” ve “M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.” İlkokul matematik dersi kazanımlarının ise öğrenme alanında

bulunan bütün kazanımlarla ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. 4. sınıf sosyal bilgiler dersi etkin vatandaşlık öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları incelendiğinde; “Sayılar ve İşlemler”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir. Bir başka deyişle öğrencilerin 4. sınıf sosyal bilgiler dersi etkin vatandaşlık öğrenme alanında bulunan kazanımları edinmeleri için ilkökul matematik dersi geometri öğrenme alanı dışındaki bütün öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir. İlgili kazanımlar incelendiğinde ilkökul matematik dersi; doğal sayılar, paralarımız, zaman ölçme, sıvı ölçme, veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarına ait olduğu tespit edilmiştir.

4.1.7. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “küresel bağlantılar” öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi “küresel bağlantılar” öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları Tablo 4.7.’te verilmiştir.

Tablo 4.7. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Küresel Bağlantılar” Öğrenme Alanı Kazanımlarının İlişkili Olduğu İkökul Matematik Dersi Kazanımları

Küresel Bağlantılar	
SB.4.7.1. Dünya üzerindeki çeşitli ülkeleri tanıtır.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.
	M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.
	M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.
	M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.
	M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.
	M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
	M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.
	M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.
	M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
SB.4.7.2. Türkiye’nin komşuları ve diğer Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini kavrar.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.
	M.1.1.1.8. 20’ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.
	M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.
	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.
	M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.
	M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.
	M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
	M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.
	M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.
SB.4.7.3. Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır.	
İlişkili Kazanımlar	M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.
	M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.
	M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.
	M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.

Tablo 4.7.'ye göre dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi küresel bağlantılar öğrenme alanında bulunan kazanımların üç tanesinin ilkökul matematik dersi kazanımlarıyla ilişkisinin olduğu görülürken “SB.4.7.4. Farklı kültürlerle saygı gösterir.” kazanımının ilişkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Küresel bağlantılar öğrenme alanındaki bulunan kazanımların ilkökul matematik dersi kazanımlarıyla ilişkileri incelendiğinde “SB.4.7.1. Dünya üzerindeki çeşitli ülkeleri tanıtır.” kazanımı 11, “SB.4.7.2. Türkiye’nin komşuları ve diğer Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini kavrar.” kazanımı 10, “SB.4.7.3. Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır.” kazanımı ise 4 adet ilkökul matematik dersi kazanımlarıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu veriler ışığında dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi küresel bağlantılar öğrenme alanında bulunan kazanımların toplamda 25 ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkisinin olduğu belirlenmiştir. 4. sınıf sosyal bilgiler dersi küresel bağlantılar öğrenme alanının ilişkili olduğu ilkökul matematik kazanımları incelendiğinde; “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle öğrencilerin 4. sınıf sosyal bilgiler dersi küresel bağlantılar öğrenme alanında bulunan kazanımları edinebilmesi için ilkökul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir. İlgili kazanımların ilkökul matematik dersi; doğal sayılar, uzamsal ilişkiler, zaman ölçme, veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarına ait olduğu tespit edilmiştir.

4.2 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımları ile ilişkili ilkökul matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımlarına ilişkin bulgular

“Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımları ile ilişkili ilkökul matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımları nedir?” alt problemine ilişkin bulgular Tablo 4.8.'de verilmiştir.

Tablo 4.8. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımları ile İlişkili İlkokul Matematik Dersi Kazanımlarının Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımları

Öğrenme Alanı	Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımları	İlişkili İlkokul Matematik Dersi Kazanım Sayıları				
		1	2	3	4	(f)
Birey ve Toplum	SB.4.1.1. Resmî kimlik belgesini inceleyerek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.	5	1	-	1	7
	SB.4.1.2. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.	8	3	4	5	20
	SB.4.1.3. Bireysel ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini tanıır.	-	-	1	-	1
	SB.4.1.4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar.	-	-	-	-	-
	SB.4.1.5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar.	-	-	-	-	-
Toplam		13	4	5	6	28
Kültür ve Miras	SB.4.2.1. Sözlü, yazılı, görsel kaynaklar ve nesnelerden yararlanarak aile tarihi çalışması yapar.	6	4	2	3	15
	SB.4.2.2. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir.	2	1	-	-	3
	SB.4.2.3. Geleneksel çocuk oyunlarını değişim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşılaştırır.	6	-	-	-	6
	SB.4.2.4. Millî Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Millî Mücadele'nin önemini kavrar.	4	1	2	3	10
Toplam		18	6	4	6	34
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	SB.4.3.1. Çevresindeki herhangi bir yerin konumu ile ilgili çıkarımlarda bulunur.	1	1	-	-	2
	SB.4.3.2. Günlük yaşamında kullandığı mekânların krokisini çizer.	5	3	6	1	15
	SB.4.3.3. Yaşadığı çevredeki doğal ve beşerî unsurları ayırt eder.	1	2	-	1	4
	SB.4.3.4. Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek bulgularını resimli grafiklere aktarır.	8	3	4	4	19
	SB.4.3.5. Yaşadığı yer ve çevresindeki yer şekilleri ve nüfus özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.	2	3	3	1	9
	SB.4.3.6. Doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapar.	4	2	2	-	8
Toplam		21	14	15	7	57
Bilim, Teknoloji ve Toplum	SB.4.4.1. Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır.	2	2	-	2	6
	SB.4.4.2. Teknolojik ürünlerin geçmişteki ve bugünkü kullanımlarını karşılaştırır.	5	-	2	2	9
	SB.4.4.3. Kullandığı teknolojik ürünlerin mucitlerini ve bu ürünlerin zaman içerisindeki gelişimini araştırır.	2	1	1	1	5
	SB.4.4.4. Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir.	1	1	1	-	3
	SB.4.4.5. Teknolojik ürünleri kendisine, başkalarına ve doğaya zarar vermeden kullanır.	1	3	3	1	8
Toplam		11	7	7	6	31
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	SB.4.5.1. İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.	3	1	1	2	7
	SB.4.5.2. Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanıır.	4	2	-	-	6
	SB.4.5.3. Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.	4	4	4	2	14
	SB.4.5.4. Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur.	13	14	9	8	44
	SB.4.5.5. Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.	4	4	4	5	17
Toplam		28	25	18	17	88
Etkin Vatandaşlık	SB.4.6.1. Çocuk olarak sahip olduğu haklara örnekler verir.	4	1	1	1	7
	SB.4.6.2. Aile ve okul yaşamındaki söz ve eylemlerinin sorumluluğunu alır.	3	3	3	1	10
	SB.4.6.3. Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel sosyal etkinlikleri önerir.	3	2	2	-	7
	SB.4.6.4. Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişkiyi açıklar.	4	-	-	1	5
Toplam		14	6	6	3	29
Küresel Bağlantılar	SB.4.7.1. Dünya üzerindeki çeşitli ülkeleri tanıtır.	4	2	3	2	11
	SB.4.7.2. Türkiye'nin komşuları ve diğer Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini kavrar.	6	1	-	3	10
	SB.4.7.3. Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır.	1	1	1	1	4
	SB.4.7.4. Farklı kültürlerle saygı gösterir.	-	-	-	-	0
Toplam		11	4	4	6	25
Genel Toplam		116	66	59	51	292

Tablo 4.8. incelendiğinde dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinde bulunan 33 kazanımdan 30 tanesinin matematik dersi kazanımlarıyla ilişkili olduğu 3 kazanımın (SB.4.1.4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar., SB.4.1.5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar., SB.4.7.4. Farklı kültürlere saygı gösterir.) ise hiçbir matematik dersi kazanımlarıyla ilişkisinin olmadığı görülmektedir.

İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımları öğrenme alanlarına göre incelendiğinde; birey ve toplum öğrenme alanında “SB.4.1.2. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.” kazanımı 20, kültür ve miras öğrenme alanında “SB.4.2.1. Sözlü, yazılı, görsel kaynaklar ve nesnelerden yararlanarak aile tarihi çalışması yapar.” kazanımı 15, insanlar, yerler ve çevreler öğrenme alanında “SB.4.3.4. Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek bulgularını resimli grafiklere aktarır.” kazanımı 19, bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanında “SB.4.4.5. Teknolojik ürünleri kendisine, başkalarına ve doğaya zarar vermeden kullanır.” kazanımı 12, üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında “SB.4.5.4. Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur.” kazanımı 54, etkin vatandaşlık öğrenme alanında “SB.4.6.2. Aile ve okul yaşamındaki söz ve eylemlerinin sorumluluğunu alır.” kazanımı 13, küresel bağlantılar öğrenme alanında “SB.4.7.1. Dünya üzerindeki çeşitli ülkeleri tanıtır.” ve “SB.4.7.2. Türkiye’nin komşuları ve diğer Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini kavrar.” kazanımı 15 ilkökul matematik dersi kazanımları ile ilişkilendirilerek en fazla ilişki olan kazanımlar olarak tespit edilmiştir.

Birey ve toplum öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımları incelendiğinde “SB.4.1.1. Resmî kimlik belgesini inceleyerek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.” kazanımı en çok 1. sınıf seviyesinde bulunan matematik dersi kazanımlarıyla ilişkili olduğu görülürken 3. sınıf seviyesinde bulunan matematik kazanımlarıyla ilişkili olmadığı belirlenmiştir. “SB.4.1.2. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.” kazanımının ilişkili olduğu matematik dersi kazanımlarının bütün sınıf seviyelerinde bulunduğu gözlenmiştir. “SB.4.1.3. Bireysel ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini tanıtır.” kazanımı ise 3. sınıf seviyesinde bulunan bir kazanımla ilişkili olduğu, diğer sınıf seviyelerinde bulunan kazanımlarla ilişkili olmadığı tespit edilmiştir.

Kültür ve miras öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımları incelendiğinde “SB.4.2.1. Sözlü, yazılı, görsel kaynaklar ve nesnelerden yararlanarak aile tarihi çalışması yapar” ve “SB.4.2.4. Millî Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Millî Mücadele’nin önemini kavrar”

kazanımlarının ilişkili olduğu kazanımlar ilkököl matematik dersinin bütün sınıf seviyelerinde bulunduğu belirlenmiştir. Kùltür ve miras öğrenme alanında bulundan diğerkazanımlardan “SB.4.2.3. Geleneksel çocuk oyunlarını değışim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşılaştırır.” kazanımı ise 6 ilkököl matematik dersi 1. sınıf kazanımıyla ilişkini olduğu, “SB.4.2.2. Ailesi ve çevresindeki millî kùltürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir.” kazanımı ise ilkököl matematik dersi 1. sınıf kazanımlarından 2, 2. sınıf kazanımlarından 1 tanesi ile ilişkili olduğu bulgulanmıştır.

İnsanlar, yerler ve çevreler öğrenme alanı kazanımlarının ilişkili olduğu ilkököl matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımları incelendiğinde “SB.4.3.2. Günlük yaşamında kullandığı mekânların krokisini çizer.”, “SB.4.3.4. Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek bulgularını resimli grafiklere aktarır.” ve “SB.4.3.5. Yaşadığı yer ve çevresindeki yer şekilleri ve nüfus özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.” kazanımlarının ilkököl matematik dersinin bütün sınıf seviyeleriyle ilişkili kazanımların olduğu görölmektedir. “SB.4.3.6. Doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapar.” kazanımının ilkököl matematik kazanımları 4. sınıf seviyesi kazanımlarıyla ilişkisinin olmadığı belirlenirken diğerk sınıf seviyesi kazanımlarla ilişkisinin olduğu görölmektedir. “SB.4.3.1. Çevresindeki herhangi bir yerin konumu ile ilgili çıkarımlarda bulunur.” kazanımı ilkököl matematik dersi 1 ve 2. sınıf seviyesinde bulunan kazanımla ilişkisi olduğu bulgulanırken diğerk sınıf seviyelerinde ilişkili ilkököl matematik dersi kazanımının olmadığı tespit edilmiştir. “SB.4.3.3. Yaşadığı çevredeki doğal ve beşerî unsurları ayırt eder.” kazanımının ilkököl matematik dersi 3. sınıf seviyesi kazanımlarıyla ilişkisinin olmadığı görölürken diğerk sınıf seviyelerinde farklı kazanımlar ile ilişkili olduğu saptanmıştır.

Bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanında bulunan kazanımlar incelendiğinde; “SB.4.4.3. Kullandığı teknolojik ürünlerin mucitlerini ve bu ürünlerin zaman içerisindeki gelişimini araştırır” ve “SB.4.4.5. Teknolojik ürünleri kendisine, başkalarına ve doğaya zarar vermeden kullanır.” kazanımlarının ilişkili olduğu ilkököl matematik kazanımları bütün sınıf seviyelerine dağıldığı görölmektedir. Öğrenme alanına ait “SB.4.4.1. Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır.” kazanımı ilkököl matematik dersi 3. sınıf kazanımları, “SB.4.4.2. Teknolojik ürünlerin geçmişteki ve bugünkü kullanımlarını karşılaştırır.” kazanımı ilkököl matematik dersi 2. sınıf kazanımları ve “SB.4.4.4. Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir.” kazanımının 4. sınıf ilkököl matematik kazanımlarıyla ilişkisinin

olmadığı bulgulanırken ilişkili kazanımların diğer sınıf seviyelerine dağıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanı kazanımları ile ilişkili ilkökul matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımı incelendiğinde “SB.4.5.2. Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanır.” kazanımı hariç her sınıf seviyesinde bulunan matematik kazanımlarıyla ilişkili olduğu görülmektedir. “SB.4.5.2. Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanır.” kazanımı ise 1. ve 2. sınıf ilkökul matematik dersi kazanımları ile ilişkili olduğu bulgulanmıştır.

Etkin vatandaşlık öğrenme alanı kazanımları ile ilişkili ilkökul matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımları incelendiğinde “SB.4.6.4. Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişkiyi açıklar.” kazanımının ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi 2. ve 3. sınıf düzeyinde herhangi bir matematik kazanımıyla ilişkili olmadığı görünürken diğer sınıf düzeylerinde ilişkilerin bulunduğu tespit edilmiştir. “SB.4.6.3. Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel sosyal etkinlikleri önerir.” kazanımının ilişkili olduğu ilkökul matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine dağılımlarına bakıldığında ise 1-3. sınıf seviyelerinde dağıldığı görülürken 4. sınıf seviyesinde ilişkili kazanımın olmadığı bulgulanmıştır. Etkin vatandaşlık öğrenme alanında bulunan diğer kazanımlar ile ilişkili ilkökul matematik dersi kazanımlar bütün sınıf seviyelerinde dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Küresel bağlantılar öğrenme alanı kazanımları ile ilişkili ilkökul matematik dersi kazanımların sınıf seviyelerine göre dağılımları incelendiğinde “SB.4.7.4. Farklı kültürlerle saygı gösterir.” kazanımının ilkökul matematik dersi kazanımlarıyla ilişkisinin olmadığı, “SB.4.7.2. Türkiye’nin komşuları ve diğer Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini kavrar.” kazanımının ilkökul matematik dersi 3. sınıf seviyesi kazanımlarıyla ilişkisinin olmadığı görülürken diğer sınıf seviyelerinde farklı kazanımlar ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Öğrenme alanında bulunan diğer kazanımlarla ilişkili ilkökul matematik dersi kazanımlarının bütün sınıf seviyelerinde dağılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımları ile ilişkili matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımını genel toplamlar bağlamında inceleyecek olursak sosyal bilgiler kazanımlarıyla en çok ilişkilendirilen kazanımların 1. sınıf seviyesinde, sonrasında sırasıyla 2, 3 ve 4. sınıf seviyelerinde olduğu görülmektedir. Sosyal

bilgiler kazanımlarıyla en az ilişkilendirilen kazanımlar ise 4. sınıf seviyesindeki kazanımlar olduğu belirlenmiştir.

4.3 Dördüncü sınıf sosyal bilgiler ders kitabı etkinliklerinin ilkökul matematik dersi kazanımlarıyla ilişkilendirilmesine yönelik bulgular

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler ders kitabı etkinlikleri, ilkökul matematik dersi kazanımlarının hangileri ile ilişkilidir? alt problemine yönelik bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.9. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı Etkinliklerinin İlkokul Matematik Dersi Kazanımlarıyla İlişkilendirilmesine Yönelik Bulgular

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Herkesin Bir Kimliği Var	Hazırlık Bölümü <i>İnsanları birbirinden ayıran fiziksel özellikler nelerdir?</i>	M.1.3.1.1. Nesneleri uzunlukları yönünden karşılaştırır ve sıralar. <i>a) Nesneler, ölçme yapmadan sadece karşılaştırılır.</i> <i>b) “Daha uzun” ve “daha kısa” gibi ifadeler kullanarak karşılaştırma yapmaları istenir.</i> M.1.3.4.1. Nesneleri kütleleri yönünden karşılaştırır ve sıralar. <i>a) Önce iki nesne karşılaştırılır. “Daha ağır”, “daha hafif” gibi ifadeler kullanılarak karşılaştırma sonuçlarının ifade edilmesi sağlanır.</i> M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır. <i>e) Sınıflanabilir (cinsiyet, göz rengi gibi) ve sıralanabilir (boy sırası, yarışma sonuçları gibi) veriye uygun grafik gösterimlerinin kullanılması ve uygun gösterimin belirlenmesi sağlanır.</i>
	Metin Bölümü Şu anda dünyada 7,5 milyardan fazla insan yaşamaktadır. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 15. maddesinde herkesin vatandaşlık hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Resmî kimlik belgemin ön ve arka yüzünü incelediğimde her bölümün Türkçe ve İngilizce olarak uluslararası standartlara uygun şekilde düzenlendiğini gördüm. Yeni hâliyle kimlik kartlarımızı yurt dışında kullanmanın nüfus cüzdanlarına göre daha kolay olacağını düşündüm. Her Türk vatandaşı gibi benim de on bir rakamdan oluşan T.C. kimlik numaram var. Bu numara kimlik kartımın sol üst bölgesindeki T.C. Kimlik No. bölümünde yazılı. Resmî işlemlerde kullanacağım kimlik numaram yalnızca bana ait olup aynı numaranın başka birine verilmesi mümkün değildir. Yeni kimlik kartlarımız on yıl boyunca geçerli olacağı için bu bölümde kartın son geçerlilik tarihi belirtiliyor. Kimlik kartının	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.1.1.8. 20’ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır. M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

Biliyor muydunuz?

Biliyor muydunuz?

Ülkemizde ilk resmî kimlik belgesi Osmanlı Devleti zamanında 1882 yılında düzenlendi. Halk arasında kimlik, kafa kâğıdı, kafa koçanı, nüfus kâğıdı gibi adlarla anılan bu belge "Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye Tezkiresi" adıyla kullanılmaya başlandı. 130 yıldan daha uzun bir geçmişi bulunan nüfus cüzdanlarının biçimi günümüze kadar 6 kez değiştirildi.

M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

Yapınız

Yapınız

Resmî kimlik belgenizdeki bilgilerden hareketle kişisel kimliğinize ilişkin çıkarımlarda bulununuz ve çıkarımlarınızı aşağıdaki noktalı yerlere yazınız.

• Türkiye Cumhuriyeti vatandaşım.

-
-
-
-

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

M.3.3.5.4. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer.

M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.4.1.3.1. En çok dört basamaklı doğal sayılarla çıkarma işlemini yapar.

M.4.1.3.4. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemini gerektiren problemleri çözer.

M.4.3.4.2. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer.

Herkesin Bir Öyküsü Var

Etkinlik Adı

İlişkilendirilen içerik

Hazırlık Bölümü

Hayatınızda unutmadığınız belli başlı olaylar nelerdir?

Metin Bölümü

Hepimiz bugüne kadar pek çok olay yaşamışsınız. Ancak hayat öykümüzü anlatmamız istendiğinde hayat öykümüzde bu olayların hepsine yer vermeyiz. Sadece hayatımızda önemli gördüğümüz, bizi etkileyen, unutmadığımız olayları anlatırız. Bunu yaparken de olayları, oluş tarihlerine göre doğduğumuz andan günümüze doğru sıralarız.

Merhaba, benim adım Büşra.

9 Nisan 2009'da, üç kilo yüz seksen gram ağırlığında bir bebek olarak Kırşehir'de dünyaya gelmişim. "Sevinçli haber" anlamına gelen adıma bana anneannem vermiş.

Annem 1980, babam 1979 doğumludur. Esnaf olan babam lokanta işletiyor. Annem ise bankada çalışıyor. Benden dört yaş küçük bir erkek kardeşim ve benden üç yaş büyük bir ablam var.

Ben on bir aylıktan yürümeye, bir yaşımı doldurduğumda da kısa cümleler kurarak konuşmaya başlamışım.

İlişkili Matematik Dersi Kazanımı

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar.

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.3.5.1. Zamanı dakika ve saat cinsinden söyler, okur ve yazar.

M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

M.3.3.5.4. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer.

M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.4.1.1.5. En çok altı basamaklı doğal sayıları büyük/küçük sembolü kullanarak sıralar.

M.4.3.4.2. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer.

M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar.

M.3.3.5.1. Zamanı dakika ve saat cinsinden söyler, okur ve yazar.

M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.4.1.1.5. En çok altı basamaklı doğal sayıları büyük/küçük sembolü kullanarak sıralar.

M.4.3.4.2. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer.

Metin Bölümü

9 Nisan 2009	Kırşehir'de doğdum.
Mart 2010	Yürümeye başladım.
Nisan 2010	Konuşmaya başladım.
Nisan 2012	Yemeğimi kendim yemeye başladım.
6 Temmuz 2014	Kardeşim Mert dünyaya geldi.
Eylül 2014	Anaokuluna başladım.
9 Nisan 2015	Anaokulunda altıncı yaş günümü arkadaşlarımla birlikte kutladım.
Eylül 2015	Ahi Evran İlkokulunda birinci sınıfa başladım.
Mayıs 2016	Yıl sonu tiyatro etkinliğinde Kırmızı Başlıklı Kız'ı oynadım.
Kasım 2016	Babam iş yerini Antalya'ya taşıdı.
Haziran 2017	Antalya'daki evimize taşındık.
Ağustos 2017	Halamın düğününe katılmak için uçakla Almanya'ya gittik.
Eylül 2017	Dumlupınar İlkokulunda üçüncü sınıfa başladım.
Mart 2018	Kolumda çatlak oluştu.
Eylül 2018	Dördüncü sınıfa başladım.

Büşra evlerindeki albümleri inceleyerek hayatında önemli gördüğü belli başlı olaylarla ilgili fotoğraflar buldu. Daha sonra bu fotoğrafları da kullanarak yukarıda anlattığı olayları kronolojik olarak sıraladığı resimli bir zaman şeridi hazırladı.

Yapınız

Yapınız

Olayların oluş tarihlerine göre sıraya konulmasına "kronoloji" denir. Siz de yaşamınızdaki belli başlı olayları kronolojik olarak sıraladığınız fotoğraflı bir zaman şeridi hazırlayınız. Fotoğrafını bulamadığınız olayları yapacağınız resimlerle anlatabilirsiniz.

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

M.2.1.1.7. 100'den küçük doğal sayılar arasında karşılaştırma ve sıralama yapar.

b) Sıra bildiren sayıları "önce", "sonra" ve "arasında" kavramlarını kullanarak sözlü ve yazılı olarak ifade etme çalışmalarına yer verilir.

M.2.3.3.3. Zaman ölçme birimleriyle ilgili problemleri çözer.

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.2.4.2. Doğruyu, ısmı ve açığı tanır.

M.3.2.4.3. Doğru parçasını çizgi modelleri ile oluşturur; yatay, dikey ve eğik konumlu doğru parçası modellerine örnekler vererek çizimlerini yapar.

M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

M.3.3.5.4. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer.

M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.4.1.1.5. En çok altı basamaklı doğal sayıları büyük/küçük sembolü kullanarak sıralar.

M.4.1.3.4. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemini gerektiren problemleri çözer.

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

M.2.1.1.7. 100'den küçük doğal sayılar arasında karşılaştırma ve sıralama yapar.

M.2.3.3.3. Zaman ölçme birimleriyle ilgili problemleri çözer.

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.2.4.2. Doğruyu, ısmı ve açığı tanır.

M.3.2.4.3. Doğru parçasını çizgi modelleri ile oluşturur; yatay, dikey ve eğik konumlu doğru parçası modellerine örnekler vererek çizimlerini yapar.

M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

M.3.3.5.4. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer.

M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.4.1.1.5. En çok altı basamaklı doğal sayıları büyük/küçük sembolü kullanarak sıralar.

M.4.1.3.4. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemini gerektiren problemleri çözer.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
	Hazırlık Bölümü <i>Bireylerin ilgilerini, ihtiyaçlarını ve yeteneklerini bilmeleri gerekli midir? Neden?</i>	M.3.1.1.10. 20'ye kadar olan Romen rakamlarını okur ve yazar. <i>Romen rakamları yanında eski uygarlıkların kullandıkları sayı sembolleri, öğrencilerin matematiğe ilgi duymalarını sağlamak amacıyla düzeylerine uygun biçimde matematik tarihinden örneklerle tanıtılır.</i>
	Metin Bölümü Merhaba, kendini nasıl tanıtmak istersin? Ben April Deniz. 13 yaşımdayım. 5 yaşından beri resim yapıyorum. Katıldığın yarışmalardan ve sergilerden söz etmek ister misin? Evet, yarışmalara resimler gönderdim. Biri Türkiye birinciliği aldı, diğeri dünya ikinciliği. Bugüne kadar 9, 11 ve 12 yaşlarında olmak üzere üç kişisel sergi açtım. Valencia'daki (Valensiya) Uygulamalı Sanatlar Okulunu bitirdikten sonra İtalya'ya gittim. Milano'da bulunan Teknik Tasarım Okulundaki ilk proje dersinde cam ya da sandalye gibi basit bir nesneyi tasarlamamanın bile araba tasarlamak kadar ilginç olduğunu fark ettim. Böylece tasarım kavramının kendisine âşık oldum. Bu benim için büyük bir keşifti.	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Onun Yerinde Olsaydım	Hazırlık Bölümü <i>İnsanın kendisini başka insanların yerine koymasının faydaları neler olabilir?</i>	M.1.3.1.1. Nesneleri uzunlukları yönünden karşılaştırır ve sıralar. a) Nesneler, ölçme yapmadan sadece karşılaştırılır. b) “Daha uzun” ve “daha kısa” gibi ifadeler kullanarak karşılaştırma yapmaları istenir. M.1.3.4.1. Nesneleri kütleleri yönünden karşılaştırır ve sıralar. a) Önce iki nesne karşılaştırılır. “Daha ağır”, “daha hafif” gibi ifadeler kullanarak karşılaştırma sonuçlarının ifade edilmesi sağlanır.
	Hazırlık Bölümü <i>Bütün insanlar aynı özelliklere sahip olsaydı dünya nasıl bir yer olurdu?</i>	M.1.3.1.1. Nesneleri uzunlukları yönünden karşılaştırır ve sıralar. a) Nesneler, ölçme yapmadan sadece karşılaştırılır. b) “Daha uzun” ve “daha kısa” gibi ifadeler kullanarak karşılaştırma yapmaları istenir. M.1.3.4.1. Nesneleri kütleleri yönünden karşılaştırır ve sıralar. a) Önce iki nesne karşılaştırılır. “Daha ağır”, “daha hafif” gibi ifadeler kullanarak karşılaştırma sonuçlarının ifade edilmesi sağlanır.
Farkındayım, Farklılıklara Saygılıyım	Metin Bölümü oynuyorlar. Bu konudaki en güzel örneklerden biri 2017 yılında ülkemizde yapıldı. Bu şampiyonada Ampute Futbol Şampiyonası'nda yaşandı. Bu şampiyonada Ampute Futbol Millî Takımımız 41 bin kişinin izlediği final maçında İngiltere'yi 2-1 yenerek Avrupa şampiyonu oldu. Şimdi bu takımın bazı oyuncularını yakından tanıyalım.	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Ailemin Tarihi	Hazırlık Bölümü <i>Ailenizin tarihini yazmak için hangi yöntemleri kullanır, neler yaparsınız?</i>	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar. M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.
Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Ailemin Tarihi	Metin Bölümü 1954 : Dedem doğdu. 1987 : Babam okula başladı. 1956 : Babaannem doğdu. 2004 : Babam üniversiteyi bitirdi. 1978 : Dedem ile babaannem evlendi. 2006 : Babam annemle evlendi. 1980 : Babam doğdu. 2009 : Ben doğdum. 1984 : Dedemler Polatlı'dan Ankara'ya taşındı. 2011 : Kardeşim dünyaya geldi.	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar. M.2.1.1.1. Nesne sayısı 100'e kadar (100 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamlarla yazar. M.2.1.1.7. 100'den küçük doğal sayılar arasında karşılaştırma ve sıralama yapar. M.2.3.3.3. Zaman ölçme birimleriyle ilgili problemleri çözer. M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.3.3.5.1. Zamanı dakika ve saat cinsinden söyler, okur ve yazar. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır. M.3.3.5.4. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer. M.3.4.1.2. Grafiklerde verilen bilgileri kullanarak veya grafikler oluşturarak toplama ve çıkarma işlemleri gerektiren problemleri çözer. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.4.1.1.5. En çok altı basamaklı doğal sayıları büyük/küçük sembolü kullanarak sıralar. M.4.3.4.2. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer. M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.
	Biliyor muydunuz? Sözlü tarih çalışmasının aşamaları şunlardır: • Görüşme yapılacak kişi belirlenir. • Görüşme yeri ve zamanı belirlenir. • Sorular belirlenir. • Görüşme sırasında kullanılacak araç gereçler hazırlanır. • Görüşme yapılır. • Görüşme kayıtları düzenlenerek yazılı hâle getirilir.	M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Ailemin Tarihi	Yapınız Aile büyüklerinizden biriyle ailenizin tarihini yazmak amacıyla bir sözlü tarih çalışması yapınız. Çalışmanız sırasında aşağıdaki soruları kullanabilirsiniz. - Nerede ve ne zaman doğdunuz? - Kaç kardeşiniz var? - Geçiminizi nasıl sağlıyordunuz? - Nerelerde oturdunuz? - Soyadınız nereden geliyor? - Hangi okulları bitirdiniz? - Kiminle, ne zaman ve nerede evlendiniz? - Kaç çocuğunuz oldu? - Annem ve babam nerede ne zaman doğdu? - Annemle babam nerede ve ne zaman evlendiler?	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar. M.2.1.1.1. Nesne sayısı 100'e kadar (100 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamlarla yazar. M.2.1.1.7. 100'den küçük doğal sayılar arasında karşılaştırma ve sıralama yapar. <i>b) Sıra bildiren sayıları "önce", "sonra" ve "arasında" kavramlarını kullanarak sözlü ve yazılı olarak ifade etme çalışmalarına yer verilir.</i> M.2.3.3.3. Zaman ölçme birimleriyle ilgili problemleri çözer. M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.3.3.5.1. Zamanı dakika ve saat cinsinden söyler, okur ve yazar. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır. M.3.3.5.4. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.4.1.1.5. En çok altı basamaklı doğal sayıları büyük/küçük sembolü kullanarak sıralar. M.4.1.3.4. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemini gerektiren problemleri çözer. M.4.3.4.2. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer. M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır. M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
	Hazırlık Bölümü <i>Evinizde millî kültürümüzü yansıttığını düşündüğünüz eserler veya eşyalar var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?</i>	M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir. M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.
	Metin Bölümü ve kahve kültürünü yansıtan kap kacaklara yer verilmiş. Eserler tarihsel akışa göre Osmanlı Dönemi, Kurtuluş Savaşı, Cumhuriyet'in ilk yılları ve günümüz eserleri şeklinde sergilenmiş. <i>Isparta Etnografya Müzesinden görüntüler</i>	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar.
	Yapınız Bölümü Yapınız Evinizde aile büyüklerinizden kalmış, değer verdiğiniz ve özenle koruma-ya çalıştığınız nesneler bulunabilir. Bunlar sandık, saat, madalya, giysi, lamba, masa, sandalye, yüzük, kemer, başlık gibi eşyalar olabilir. Şimdi bu nesnelerden birini seçiniz ve onunla ilgili olarak aşağıdaki nesne tanıtım kartında istenen bilgileri karşılama yazınız. NESNE TANITIM KARTI Nesnenin; Adı : Kullanım amacı : Yapılış tarihi (tahmini) : Yapımında kullanılan malzemeler: Nerede yapıldığı : Kim tarafından ve nereden alındığı: Bugüne kadar kimler tarafından kullanıldığı: Evinize ne zaman ve nasıl geldiği: Günümüzde kullanılıp kullanılmadığı:	M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir. M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar. M.2.1.3.6. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemini gerektiren problemleri çözer. M.2.3.3.3. Zaman ölçme birimleriyle ilgili problemleri çözer. M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.3.1.3.4. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemlerini gerektiren problemleri çözer. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır. M.3.3.5.4. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.4.1.3.4. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemini gerektiren problemleri çözer. M.4.3.4.2. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer. M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

Metin Bölümü

SAKLAMBAÇ

Babamın çocukluğunda oynadığını söylediği oyunlar arasında hâlâ oynananlar da var. Bu oyunlar içinde en yaygın olanlardan biri saklambaçtır.

Saklambaç Türk toplumunda yüzyıllardır karagünlü adıyla bilinen ve bugünkü şekliyle oynanan bir çocuk oyunudur. Saklambaçta oyuncular, aralarında sayarak bir ebe belirler. Ebe, yüzünü duvara dönerek yüksek sesle saymaya başlar. Bu sırada diğer oyuncular etraftaki uygun yerlere saklanırlar. Ebe saymayı bitirince gözünü açarak saklanan oyuncuları bulup soğelmeye çalışır. Bu arada oyuncular da fırsatını buldukları anda saklandıkları yerden çıkarak ebenin sayı saydığı yere doğru koşarlar. Ondan önce duvara dokunurlarsa "Sobel" derler. Soğeleyen oyuncu ebe olmaktan kurtulur. Eğer ebe, saklanan bir oyuncuyu görüp de soğelse soğelenen oyuncu ebe olur. Ancak gördüğü oyuncunun adını yanlış söylerse diğerleri ortaya çıkarak "Çanak çömlek paltadı." diye bağırırlar. Bu durumda ebe olan oyuncunun ebeliği devam eder.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

Cevaplayınız Bölümü

“Geçmişten günümüze değişerek gelebilmiş oyuncaklara ve çocuk oyunlarına başka hangi örnekleri verebilirsiniz?
Geleneksel çocuk oyunlarını günümüzdeki oyunlarla karşılaştırdığınızda neler söyleyebilirsiniz?”

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

M.3.4.1.2. Grafiklerde verilen bilgileri kullanarak veya grafikler oluşturarak toplama ve çıkarma işlemleri gerektiren problemleri çözer.

M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

Yapınız Bölümü

Yapınız

Aile büyüklerinizden biriyle çocukken oynadığı oyunlar hakkında söyleşi yapınız. Ona konuyla ilgili olarak aşağıdaki soruları sorunuz. Aldığınız cevapları defterinize yazınız.

- Çocukluğunuzda hangi oyunları oynardınız?
- Oynamaktan en çok hoşlandığınız oyun hangisiydi?
- Bu oyun nasıl oynanıyordu?
- Oyunlarınız sırasında hangi oyuncakları ve araç gereçleri kullanıyordunuz?
- Çocukluğunuzda oynadığınız oyunlardan günümüzde de devam edenler var mı? Varsa bu oyunlar hangileridir?

M.1.1.1.3. 100'e kadar (100 dâhil) ileriye doğru birer, beşer ve onar ritmik sayar.

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Bir Kahramanlık Destanı: Millî Mücadele	Hazırlık Bölümü <i>Vatanımızı ve özgürlüğümüzü borçlu olduğumuz kahramanlar hakkında neler biliyorsunuz?</i>	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar.
	Metin Bölümü 1881 yılında Selânik'te doğan Mustafa Kemal, askerî okullardaki eğitimi tamamladıktan sonra 1905 yılında ordudaki görevine başladı. Onun askerlik hayatına adım attığı yıllarda Osmanlı Devleti büyük tehditlerle karşı karşıya bulunuyordu. Sömürgeci Avrupa devletleri Osmanlı topraklarını paylaşma konusunda anlaşmışlardı. Bu devletlerden İtalya'ya karşı 1911'de Trablusgarp'ta savaşan Mustafa Kemal, 1914'ten 1918 yılına kadar süren Birinci Dünya Savaşı'nda da çeşitli cephelerde görevler üstlendi. Çanakkale Cephesi'nde kazandığı zaferden dolayı halk arasında "Anafartalar Kahramanı" olarak tanındı. <i>Selânik'te bulunan Atatürk'ün doğduğu ev</i>	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar. M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
	Biliyor muydunuz? Bölümü <i>Biliyor muydunuz?</i> <i>TBMM düşmana karşı gösterdikleri cesaret ve yiğitlik nedeniyle Antep'e "Gazi", Maraş'a "Kahraman", Urfa'ya ise "Şanlı" unvanlarını verdi.</i>	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar.
	Cevaplayınız Bölümü <i>"Millî mücadelenin ülkemiz ve milletimiz için önemi hakkında neler söyleyebilirsiniz?"</i>	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

Metin Bölümü

Bir yerin bulunduğumuz yere göre konumunu ifade etmek için genellikle doğu, batı, kuzey ve güney yönlerini kullanırız. Bunlara **ana yönler** denir. Bazen de belirtmek istediğimiz yer ana yönlerin gösterdiği doğrultuda olmayabilir. Böyle durumlarda hedef noktanın yönünü tam olarak anlatabilmek için ara yönlerden yararlanırız. Ara yön iki ana yön arasındaki açının tam ortasından geçer ve bu yönlerin adları birleştirilerek ifade edilir. Bunlar kuzeydoğu, kuzeybatı, güneydoğu ve güneybatıdır.

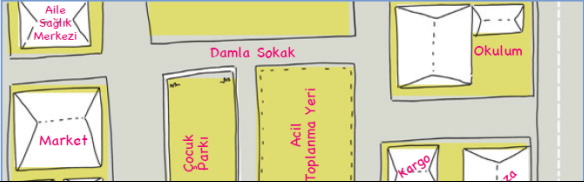
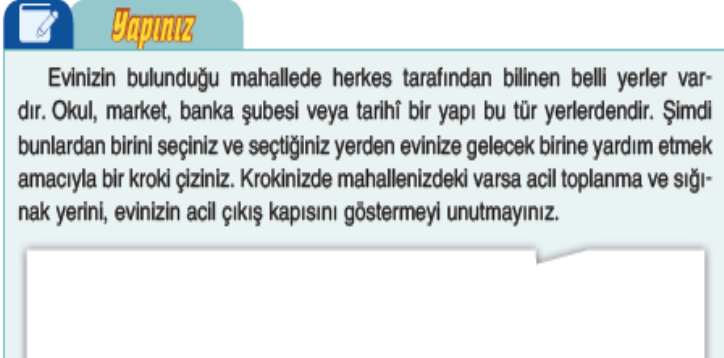

Yönleri bulmanın çeşitli yöntemleri vardır. Bu yöntemleri kullanarak çevremizdeki bir yerin veya nesnenin kendimize göre hangi yönde bulunduğunu belirleyebiliriz.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Yer Tarifi Yapalım	Metin Bölümü <i>Bu yıl doğum günü kutlamama sınıf arkadaşlarımı da çağırmıştım. Bazı arkadaşlarım evimizin yerini bilmiyordu. Bunun üzerine onlara eğer okulumuzun önünde buluşacak olurlarsa oradan evimizi kolayca bulabileceklerini söyledim. Daha sonra da bir kâğıda okul ile ev arasındaki yolu gösteren aşağıdaki krokiyi çizdim.</i> 	M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır. M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.2.2.1.2. Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturur, oluşturduğu yapıları çizer. M.4.3.2.2. Aynı çevre uzunluğuna sahip farklı geometrik şekiller oluşturur.
	Metin Bölümü Krokilerde gerçek uzunlukların ne kadar küçültüldüğü belli değildir. Krokisi çizilecek yerdeki cisimlerin boyutu, ölçüm yapılmadan göz kararı ile çizilir. Bu nedenle krokiye ölçek konulmaz. Krokilerde genellikle dikdörtgen, kare, daire ve üçgen gibi çizimi kolay şekiller kullanılır. Diğer yandan çizimi yapılacak yerde görülen her şeyin çizilmesine ve bunların boyanmasına gerek yoktur. Önemli noktaların çizilerek isimlerinin yazılması yeterlidir. İstenirse krokinin bir köşesine kuzey-güney yönlerini gösteren bir ok eklenebilir.	M.2.2.1.4. Geometrik cisim ve şekillerin yön, konum veya büyüklükleri değiştiğinde biçimsel özelliklerinin değişmediğini fark eder. M.3.2.4.3. Doğru parçasını çizgi modelleri ile oluşturur; yatay, dikey ve eğik konumlu doğru parçası modellerine örnekler vererek çizimlerini yapar. M.3.3.3.1. Şekillerin alanını standart olmayan uygun malzeme ile kaplar ve ölçer.
	Yapınız Bölümü 	M.1.2.1.1. Geometrik şekilleri köşe ve kenar sayılarına göre sınıflandırarak adlandırır M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir. M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.2.2.1.2. Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturur, oluşturduğu yapıları çizer. M.2.2.1.4. Geometrik cisim ve şekillerin yön, konum veya büyüklükleri değiştiğinde biçimsel özelliklerinin değişmediğini fark eder. M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır. M.3.2.4.3. Doğru parçasını çizgi modelleri ile oluşturur; yatay, dikey ve eğik konumlu doğru parçası modellerine örnekler vererek çizimlerini yapar. M.3.3.3.1. Şekillerin alanını standart olmayan uygun malzeme ile kaplar ve ölçer. M.4.2.3.1. Düzlemi tanıır ve örneklandırır

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Çevremizde Neler Var?	Hazırlık Bölümü <i>Aşağıdaki fotoğrafları iki gruba ayırmanız istenseydi nasıl bir gruplandırma yapardınız? Neden?</i>	M.1.1.1.5. Nesne sayıları 20’den az olan iki gruptaki nesneleri birebir eşler ve grupların nesne sayılarını karşılaştırır.
	Metin Bölümü Yağmur, yukarıdaki fotoğrafları inceledikten sonra iki gruba ayırdı. Neden böyle yaptığını da şu sözlerle açıkladı: “Ben 1, 4 ve 5 numaralı fotoğrafları birinci grupta; 2, 3 ve 6 numaralı fotoğrafları ise ikinci grupta topladım. Çünkü birinci grupta topladığım fotoğraflarda yalnızca doğal unsurlar görülüyor. İkinci gruptaki fotoğraflarda ise doğal unsurların yanı sıra insanların meydana getirdikleri beşerî unsurlar da yer alıyor.	M.1.1.1.5. Nesne sayıları 20’den az olan iki gruptaki nesneleri birebir eşler ve grupların nesne sayılarını karşılaştırır.

Yapımız Bölümü

Metin Bölümü

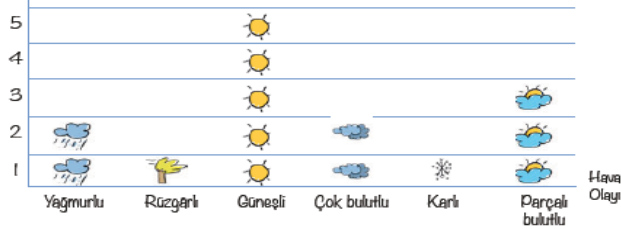
Hava Durumu

Hava Durumu Tablosu

	1. Hafta (Hava olayı ve sıcaklık °C)	2. Hafta (Hava olayı ve sıcaklık °C)	
Pazartesi	14	2	Güneşli
Salı	15	-4	Rüzgarlı
Çarşamba	12	3	Parçalı bulutlu
Perşembe	9	8	Güneşli
Cuma	8	11	Parçalı bulutlu
Cumartesi	8	10	Güneşli
Pazar	7	13	Parçalı bulutlu

Gün Sayısı

Resimli Hava Olayları Grafiği

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.1.1.2. Nesne sayısı 20'ye kadar (20 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamla yazar.

M.1.1.1.5. Nesne sayıları 20'den az olan iki gruptaki nesneleri birebir eşler ve grupların nesne sayılarını karşılaştırır.

M.1.1.1.6. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayılarda verilen bir sayıyı, büyüklük-küçüklük bakımından 10 sayısı ile karşılaştırır.

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

M.3.4.1.1. Şekil ve nesne grafiğinde gösterilen bilgileri açıklayarak grafikten çetele ve sıklık tablosuna dönüşümler yapar ve yorumlar.

M.3.4.1.2. Grafiklerde verilen bilgileri kullanarak veya grafikler oluşturarak toplama ve çıkarma işlemleri gerektiren problemleri çözer.

M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.

M.4.4.1.1. Sütun grafiğini inceler, grafik üzerinde yorum ve tahminler yapar.

M.4.4.1.2. Sütun grafiğini oluşturur.

M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemleri çözer.

Yapınız Bölümü

Hava Durumu

Yapınız

Yandaki tabloda belli başlı hava olayları yazılı olarak ifade edilmiştir. Bu hava olaylarından her birinin karşısındaki boşluğa, o hava olayıyla ilgili kendi sembolünüzü çiziniz. Daha sonra bir hafta boyunca yaşadığınız yerde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyiniz. Ayrıca balkonunuza ya da pencerenizin önüne bir termometre koyarak sabahları okula gitmeden mevcut sıcaklık değerini ölçünüz. Gözlemlediğiniz hava olaylarına ait sembollerini aşağıdaki tablo üzerine çiziniz. Ölçümlemeleriniz sonucunda elde ettiğiniz günlük sıcaklık değerlerini de yine aynı tabloya yazınız.

Hava Durumu	Sembolü
Güneşli	
Rüzgârlı	
Yağmurlu	
Kar Yağışlı	
Parçalı Bulutlu	
Çok Bulutlu	

	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
Hava Olayı							
Sıcaklık °C							

Yukarıdaki tabloya yazdığınız sıcaklık değerlerinden yararlanarak yaşadığınız yerin sıcaklık grafiğini çiziniz.

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.1.1.2. Nesne sayısı 20'ye kadar (20 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamla yazar.

M.1.1.1.5. Nesne sayıları 20'den az olan iki gruptaki nesneleri birebir eşler ve grupların nesne sayılarını karşılaştırır.

M.1.1.1.6. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayılarda verilen bir sayıyı, büyüklük-küçüklük bakımından 10 sayısı ile karşılaştırır.

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

M.3.4.1.1. Şekil ve nesne grafiğinde gösterilen bilgileri açıklayarak grafikten çetele ve sıklık tablosuna dönüşümler yapar ve yorumlar.

M.3.4.1.2. Grafiklerde verilen bilgileri kullanarak veya grafikler oluşturarak toplama ve çıkarma işlemleri gerektiren problemleri çözer.

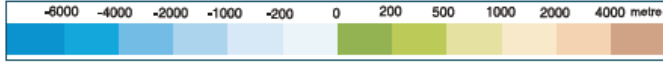
M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.

M.4.4.1.1. Sütun grafiğini inceler, grafik üzerinde yorum ve tahminler yapar.

M.4.4.1.2. Sütun grafiğini oluşturur.

M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.

Kübra

Fiziki haritada yaşadığımız yerin koyu yeşil renk ile boyanmış olduğunu gördük. Arkadaşlarımızla haritanın sağ alt köşesindeki renk basamaklarını incelediğimizde bu rengin sıfırdan iki yüz metreye kadar olan yükseklikleri ifade ettiğini öğrendik. Demek ki Çarşamba ve çevresinde deniz seviyesine göre yükseklik iki yüz metreden daha azdı.

İlçemizin doğusuna, batısına ve güneyine doğru gidildikçe yeşil renk önce sarıya sonra kahverengiye dönüşüyordu. Bunun da nedeni Orta Karadeniz Bölümü'nde doğu-batı doğrultusunda uzanan Canik Dağlarıydı.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

M.2.3.1.2. Standart uzunluk ölçme birimlerini tanıır ve kullanım yerlerini açıklar.

M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

Metin Bölümü

“Heyelan yurdumuzun hangi bölgelerinde meydana gelebilir? Neden?
Sizin yaşadığınız bölgede de heyelan oluyor mu? Neden?”

Merhaba, ben Özcan. Bingöl'de yaşıyorum. Bingöl'de görülen başlıca doğal afet çığ düşmesidir. Çığ, eğimli dağ yamaçlarında biriken karın kütleleri hâlinde koparak aşağıya doğru düşmesidir. Hızla yuvarlanan kar kütleleri yuvarlandıkça büyür ve yolu üzerindeki her şeyi kar altında bırakır. Çığ, bir kez başladıktan sonra durdurulamaz.

Çığın zararlan-
dan korunmak için kar yağışının fazla
olduğu eğimli araziler ağaçlandırılma-
lıdır. Çığ tehlikesi olan yerlerde perde-
leme yapılmalıdır. Buralardan geç-
ken gürültü çıkarıcı hareketlerden
kaçınılmalıdır. Kayak gibi kış sporları
güvenli yerlerde yapılmalıdır. Ayrıca
yerleşmeler kurulurken çığ alanların-
dan uzak durulmalıdır.

Metin Bölümü

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.2.3.1.2. Standart uzunluk ölçme birimlerini tanıır ve kullanım yerlerini açıklar.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

Metin Bölümü

Deprem Öncesinde Yapılacaklar

Deprem öncesinde yapacağınız ilk iş bir “acil durum planı” hazırlamak olmalıdır. Acil durum planınızda evinizdeki güvenli ve tehlikeli bölümler mutlaka gösterilmelidir.

Deprem sonrasında hiç kimseden yardım almadan yaşam mücadelesi vermek zorunda kalabilirsiniz. Böyle durumlarda önceden hazırlayacağınız bir deprem çantası bu mücadeleyi kazanmanızı sağlayabilir. Deprem çantanıza koyacağınız malzemeler arasında şunlar bulunmalıdır:

Gıda

Yüksek kalorili, vitamin ve karbonhidrat içeren, su kaybını önleyen dayanıklı gıdalar (Bisküvi, kuru yemiş, kuru meyve, konserve, şeker, çikolata, tahin-pekmez, meyve suyu vb.), su

Diğer Malzemeler

İlk yardım çantası, uyku tulumu veya battaniye, varsa sürekli kullanılan ilaçlar, çaka, düdük, küçük makas, kâğıt, kalem, bir miktar para, pilli radyo, el feneri ve yedek piller

Giyecekler

İç çamaşırı, çorap, yağmurluk, iklime uygun giysiler

Temizlik Malzemeleri

Sabun, susuz sabun ve dezenfektanlar, diş fırçası ve macunu, ıslak mendil, tuvalet kâğıdı

- “
- Verilen listelerde gereksiz olduğunu düşündüğünüz malzemeler var mı? Varsa bunlar hangileridir ve size göre neden gereksizdir?
 - Sizce deprem çantasında bunların dışında başka nelere yer verilmelidir? Neden?
- ”

M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir.

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

Yapınız

Kullandığınız ve çevrenizde gördüğünüz teknolojik ürünleri düşününüz. Bu ürünleri kullanım alanlarına göre gruplandırarak her gruba bir ad veriniz. Daha sonra da aşağıdaki tabloda verilen noktalı yerlere grup ve ürün adları ile aynı gruptaki ürünlerin kullanım alanlarını yazınız.

Gruplar	Grubun Adı	Ürünlerin Adları	Ürünlerin Kullanım Alanları
1. Grup			
2. Grup			
3. Grup			

M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

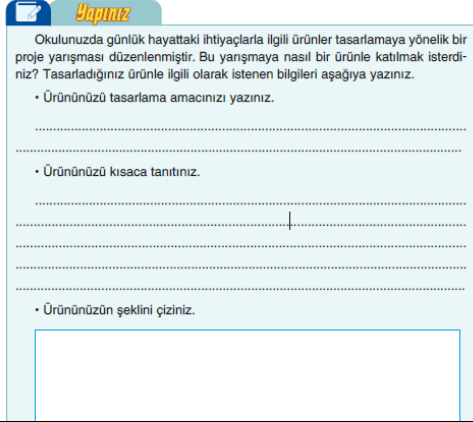
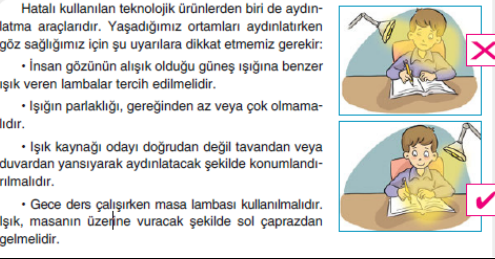
M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler

M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı												
	Metin Bölümü <i>Tarih boyunca insanın icat ettiği ve geliştirdiği bütün araç gereçler birer teknolojik üründür. Bu ürünler bilimdeki gelişmeler ve değişen ihtiyaçlara bağlı olarak zaman içinde iyileştirilerek daha kullanışlı hâle getirilmiştir. Geçmişten bugüne çeşitli aşamalardan geçerek hayatımızın vazgeçilmezleri arasına giren tekerlek bu teknolojik ürünlerden biridir.</i> Tekerleğin kim tarafından ve ne zaman icat edildiği bilinmemektedir. İnsanlar ilk zamanlarda ağır yükleri ağaç kütükleri üzerinde taşımışlardır. Bu kütükler zamanla inceltilerek tekerleğin icadı gerçekleşmiştir. Günümüzdeki şekliyle tekerleği ilk defa bir arabada kullanan medeniyet MÖ 3500’lerde Sümerler olmuştur. Tekerlek tarih boyunca pek çok değişiklikten geçirilerek her defasında daha kullanışlı hâle getirilmiştir.	M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.												
	Yapınız Bölümü Yapınız Teknolojinin hayatımıza ve çevremize etkilerinin neler olduğunu düşününüz. Daha sonra da bu konuyla ilgili olarak vereceğiniz örnekleri aşağıdaki tabloya yazınız. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Teknolojik Gelişmeler</th><th>Olumlu Etkileri</th><th>Olumsuz Etkileri</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td></tr> </tbody> </table>	Teknolojik Gelişmeler	Olumlu Etkileri	Olumsuz Etkileri										M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır. M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer
Teknolojik Gelişmeler	Olumlu Etkileri	Olumsuz Etkileri												

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Zaman İçinde Teknoloji	Metin Bölümü Ampul Elektrikten üretilen ışığın hayatımızda önemli bir yeri vardır. Bugün insanoğlu geceleyin de gezebiliyor, rahatça kitap okuyabiliyor, spor yapabiliyorsa bunu harika bir aydınlatma aracı olan elektrik ampulüne borçludur. Ampulün icadına yönelik ilk çalışmaları 1802 yılında İngiliz Humphrey Davy (Hampri Devi) başlattı. Davy'nin ince bir platin şeritten akım geçirerek elde ettiği ışığın ömrü ve parlaklığı yeterli değildi. 1840 yılında Warren de la Rue (Varın dö la Ru), Davy'nin bu yöntemini geliştirdi. Rue platin teli vakumlanmış cam tüp içine yerleştirerek daha verimli bir ışık elde etti. Ne var ki platinin pahalı olması nedeniyle Rue'nun lambası da yaygınlaşamadı. Lambanın gelişimine katkıda bulunmuş en önemli isim Thomas Edison (Tamis Edison) oldu. Edison defalarca başarısızlığa uğramasına rağmen denemelerinden vazgeçmedi. Bu sabırlı çalışmalarının sonunda da karbon teli kullandığı, uzun süre yanan, yüksek verimli lambayı üretti.	M.3.1.1.10. 20'ye kadar olan Romen rakamlarını okur ve yazar. <i>Romen rakamları yanında eski uygarlıkların kullandıkları sayı sembolleri, öğrencilerin matematiğe ilgi duymalarını sağlamak amacıyla düzeylerine uygun biçimde matematik tarihinden örneklerle tanıtılır.</i> M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.
	Metin Bölümü 1973 yılında Martin Cooper (Martin Kupır) telsiz teknolojisini geliştirerek cep telefonuna dönüştürdü. İlk cep telefonu 850 g ağırlığında, 25x8x4 cm boyutlarında bir tuğlaya benziyordu. Cep telefonları teknolojiye yeniye bağlı olarak hızla gelişti. Başlangıçtaki modelleriyle karşılaştırılamayacak kadar küçüldü ve hafifledi. Pili ömürleri ve konuşma süresi de uzadı. Cep telefonuyla haberleşmenin dışında daha pek çok iş yapılabilirdi için cep telefonları insanların yanından ayıramadığı bir araç hâline geldi. 	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir. M.2.3.1.2. Standart uzunluk ölçme birimlerini tanıır ve kullanım yerlerini açıklar. M.2.3.1.3. Uzunlukları standart araçlar kullanarak metre veya santimetre cinsinden ölçer. M.2.3.4.1. Nesneleri standart araçlar kullanarak kilogram cinsinden tartar ve karşılaştırır. M.3.3.6.1. Nesneleri gram ve kilogram cinsinden ölçer. M.3.3.3.1. Şekillerin alanını standart olmayan uygun malzeme ile kaplar ve ölçer. M.4.3.1.1. Standart uzunluk ölçme birimlerinden milimetrenin kullanım alanlarını belirtir.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
İcat Çıkarılım	Yapınız Bölümü 	M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir. M.2.2.1.2. Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturur, oluşturduğu yapıları çizer.
Zarar Vermeden Kullanılım	Metin Bölümü 	M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.
Zarar Vermeden Kullanılım	Metin Bölümü 	M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

Yapınız Bölümü

Yapınız

Allenizle şehirler arası bir yolculuk yaptığınızı düşününüz. Otomobiliniz yolda anızalıyor. Yakınlarda ne bir dinlenme tesisi ne de bir yerleşim yeri var. Geceyi orada geçirmek zorunda kalıyorsunuz. Böyle bir durumla karşılaşacağınızı bilseydiniz ve yola çıkmadan önce yanınıza aşağıda fotoğraflarını gördüğünüz ürünlerden üç tanesini alma hakkınız olsaydı hangilerini alırdınız? Neden?

M.1.1.1.2. Nesne sayısı 20'ye kadar (20 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamla yazar.
ç) "Önce", "sonra" ve "arasında" ifadeleri kullanılarak 20'ye kadar olan sayılar arasındaki ardışıklık ilişkisinin kavranması sağlanır.

M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir.

Metin Bölümü

Musul'a İlk İnsani Yardım Türk Kızılayı'ndan

Uzun yıllardır Irak'taki ihtiyaç sahiplerine yardımlarını sürdüren Türk Kızılayı Musul ve Telafer bölgesindeki ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere 20 tırdan oluşan, toplam 500 tonluk yardım malzemesi gönderdi.

Musul'a gönderilen insani yardım malzemeleri arasında giyim eşyası, uyku tutumu, hijyen malzemesi, kuru gıda (un-makarna), bulgur, pirinç, kek, battaniye, çadır ve yatak gibi malzemeler bulunuyor.

M.2.3.4.1. Nesneleri standart araçlar kullanarak kilogram cinsinden tartar ve karşılaştırır.

M.4.3.5.3. Ton ve miligramın kullanıldığı yerleri belirler.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Metin Bölümü	Ben ülkemizde fındık tarımının en yaygın olduğu yerlerden biri olan Ordu ilimizin Perşembe ilçesinde yaşıyorum. Bölgemizde fındık üretimiyle uğraşan, aralarında benim ailemin de olduğu 300 bin aile bulunmaktadır. Bizim Perşembe ilçesi yakınlarında bir fındık bahçemiz var. Fındığımızı ağustos-eylül aylarında insan gücü ile daldan ve yerden toplayarak hasat ediyoruz. Fındıkları güneşte kurutup harmanladıktan sonra eylül-ekim aylarında satışa çıkarıyoruz. Her ailenin bir bütçesi vardır. Bütçe gelecekteki belirli bir süre için tasarlanan gelir ve giderleri ifade eder. Ailemizde bütçe gelirlerinin önemli bir kısmını fındık satışından elde ettiğimiz kazanç oluşturur. Gelirlerimiz genel olarak giderlerimizi karşılayacak düzeydedir. Bununla birlikte olumsuz hava şartları nedeniyle bazı yıllarda fındık üretimi düşer. Bu nedenle babam gelirimizin tamamını harcamayıp bir kısmını ürün kutluğu yaşadığında kullanmak üzere biriktirir. Fındık üretiminde çiftçilerin yanı sıra çeşitli meslek gruplarından insanlar da çalışır. Fındık ekserliği bu mesleklerden biridir. Çevremizde aralarında amcamın da bulunduğu çok sayıda fındık ekseri vardır. Ziraat mühendisleri denetiminde çalışan bu kişiler fındık fidanlarının dikilmesi, toprağın ve fidanların bakımı, ürünün toplanması gibi konularda üreticileri bilgilendirirler. Ayrıca fındığın satın alınması, depolanması, paketlenmesi ve pazarlanması işleriyle de ilgililenirler. İlçemizde üretilen fındıklar, yakın çevremizdeki fındık kırma ve işleme tesislerinde değerlendiriliyor. Ablam bu tesislerin birinde gıda mühendisi olarak çalışıyor. Coşkun	M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar. M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır. M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.3.3.5.3. Olayların oluş süreçlerini karşılaştırır.
Yapınız Bölümü	Yapınız Yaşadığınız yerdeki ekonomik faaliyetleri gözlemleyiniz. Gözleminiz sonucunda edindiğiniz bilgileri kullanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız. → Yaşadığınız yer hangi ilimizin sınırları içindedir? → Yaşadığınız yerdeki en yaygın ekonomik faaliyetler hangileridir? → Bu ekonomik faaliyetlerle ilgili meslekler hangileridir? → Ailenizde bu mesleklerden olanlar var mıdır? Varsa kimlerdir ve meslekleri nelerdir? → Yaşadığınız yerdeki ekonomik faaliyetlerin aile bütçenize katkısı hakkında neler söyleyebilirsiniz?	M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur. M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır. M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

Metin Bölümü

Merhaba benim adım Ahmet. Pazar günü annemle birlikte alışverişe gidecektik. Annem "Oğlum, markete gideceğiz ancak önce bir alışveriş listesi hazırlamamız gerekiyor." dedi. Bunun üzerine hemen kâğıt kalem alıp annemin söylediklerini yazmaya başladım. Ayrıca annemin onayını alarak kendi ihtiyaçlarımı da alışveriş listesine ekledim.

Alışverişte karar verirken göz önünde bulundurulması gereken önemli bir konu da fiyattır. Bu nedenle alacağımız ürünün fiyatını birkaç yere sorarak gerçek değerinin ne olduğunu öğrenmeliyiz. Aynı kalitedeki ürünlerden ucuz olanını tercih etmeliyiz. Ayrıca aile bütçemizde açık oluşturacak şekilde aşırı ve gereksiz harcamalardan kaçınmalıyız."

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.3.4.2. Paralarımızla ilgili problemleri çözer.

a) Problemlerde tasarrufun önemine vurgu yapılır.

Yapınız Bölümü

Yapınız

Evinizde kullandığınız gıda ve temizlik ürünlerinden beş tanesini seçiniz. Bu ürünlerin adlarını ve hangi ülkede üretildiğini, ambalajının geri dönüştürülebilir malzemelerden yapılıp yapılmadığını ve üzerlerinde TSE, CE, ISO gibi kalite ve güvenlik işaretlerinden hangilerinin bulunduğunu tablodaki yerine yazınız.

Ürün Adı	Üretim Yeri	TSE	CE	ISO	Geri Dönüşüm

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.4.1.2. Grafiklerde verilen bilgileri kullanarak veya grafikler oluşturarak toplama ve çıkarma işlemleri gerektiren problemleri çözer.

M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.

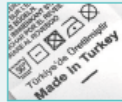
M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.

Yapınız Bölümü

Yapınız

Yandaki giysi etiketini inceleyiniz ve etiketteki sembollerin anlamlarıyla ilgili bir araştırma yapınız. Daha sonra aşağıdaki tabloya sembollerin şeklini çizip anlamlarını yazınız.

Sembol	Anlamı

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.4.1.1. Şekil ve nesne grafiğinde gösterilen bilgileri açıklayarak grafikten çetele ve sıklık tablosuna dönüşümler yapar ve yorumlar.

M.3.4.1.2. Grafiklerde verilen bilgileri kullanarak veya grafikler oluşturarak toplama ve çıkarma işlemleri gerektiren problemleri çözer.

M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.

M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Ayacağınızı Yorganınıza Göre Uzatalım.	Hazırlık Bölümü "Ayacağımı yorganına göre uzat." atasözüyle insanlara verilmek istenen mesaj nedir?	M.3.3.4.2. Paralarımızla ilgili problemleri çözer. a) <i>Problemlerde tasarrufun önemine vurgu yapılır.</i> M.4.3.6.3. Litre ve mililitreyi miktar belirtmek için bir arada kullanır. c) <i>Tasarruf konusuna değinilir.</i> M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır. h) <i>Verilerin farklı gösterimlerinden yararlanılarak tasarruf bilinci ile finansal okuryazarlık arasında ilişki kurulur.</i>
	Metin Bölümü Babası Neşe'ye pazartesi sabahı okula giderken hafta boyunca harcaması için 35 TL harçlık verdi. Ancak Neşe, okul harçlığının tamamını iki gün içinde harcadı. Parası kalmayınca da yeniden harçlık istedi.	M.1.3.2.1. Paralarımızı tanır. M.2.3.2.2. Değeri 100 lirayı geçmeyecek biçimde farklı miktarlardaki paraları karşılaştırır. M.2.3.2.3. Paralarımızla ilgili problemleri çözer.

Metin Bölümü

Ailemizin Aylık Bütçesi			
Gelirlerimiz (TL)		Giderlerimiz (TL)	
Annemin maaşı	= 2100	Kira	= 1000
Babamın maaşı	= 3200	Mutfak	= 1600
+ Toplam gelirimiz = 5300 TL		Yakıt	= 300
		Elektrik	= 100
		Su	= 60
		Ulaşım	= 350
		Taksit	= 400
		Giyim	= 350
		Telefon	= 60
		Eğlence	= 200
		+ Diğer giderler	= 400
		+ Toplam giderimiz = 4820 TL	
Gelirlerimiz = 5300			
- Giderlerimiz = 4820			
Kalan paramız = 480 TL			

Neşe, aile bütçesinde gelirlerin giderlerden 480 TL fazla olduğunu gördü. Babası bu parayı ne yapacaklarını sordu.

Benim Bütçem			
Gelirlerim (TL)		Giderlerim (TL)	
Harçlığım	= 35	Yiyecek, içecek	
Gelirlerim	= 35	(su, gofret, tost vb.)	= 25
- Giderlerim	= 30	+ Kırtasiye malzemeleri	= 5
Kalan param = 5 TL		+ Toplam giderim = 30 TL	

Yapınız Bölümü

Yapınız

Allenizle birlikte evinizin bir aylık bütçesini yapınız. Bu amaçla aşağıdaki tablolarda boş bırakılan yerleri annenizin ve babanızın yardımıyla doldurunuz. Daha sonra aile bütçenizle ilgili olarak verilen soruları cevaplayınız.

Gelirlerimiz (TL)		Giderlerimiz (TL)	
Gelirin Adı	Gelirin Miktarı	Giderin Adı	Giderin Miktarı
		Kira	
		Mutfak	
		Yakıt	
		Elektrik	
		Su	
		Ulaşım	
		Telefon	
Toplam	TL		

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.1.2.1. Toplama işleminin anlamını kavrar.

M.1.1.2.5. Zihinden toplama işlemi yapar.

M.1.1.2.6. Doğal sayılarla toplama işlemini gerektiren problemleri çözer.

M.1.1.3.1. Çıkarma işleminin anlamını kavrar.

M.1.1.3.3. Doğal sayılarda zihinden çıkarma işlemi yapar.

M.1.1.3.4. Doğal sayılarla çıkarma işlemini gerektiren problemleri çözer.

M.1.3.2.1. Paralarımızı tanır.

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

M.2.1.2.4. Zihinden toplama işlemi yapar.

M.2.1.2.5. Doğal sayılarla toplama işlemini gerektiren problemleri çözer.

M.2.1.3.6. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemini gerektiren problemleri çözer.

M.2.3.2.2. Değeri 100 lirayı geçmeyecek biçimde farklı miktarlardaki paraları karşılaştırır.

M.2.3.2.3. Paralarımızla ilgili problemleri çözer.

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.3.1.2.1. En çok üç basamaklı sayılarla eldesiz ve eldeli toplama işlemini yapar.

M.3.1.2.6. Doğal sayılarla toplama işlemini gerektiren problemleri çözer.

M.3.1.3.1. Onluk bozma gerektiren ve gerektirmeyen çıkarma işlemi yapar.

M.3.1.3.4. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemlerini gerektiren problemleri çözer.

M.3.3.4.2. Paralarımızla ilgili problemleri çözer.

M.3.4.1.1. Şekil ve nesne grafiğinde gösterilen bilgileri açıklayarak grafikten çetele ve sıklık tablosuna dönüşümler yapar ve yorumlar

M.3.4.1.2. Grafiklerde verilen bilgileri kullanarak veya grafikler oluşturarak toplama ve çıkarma işlemleri gerektiren problemleri çözer.

M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.

M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.4.1.2.1. En çok dört basamaklı doğal sayılarla toplama işlemini yapar.

M.4.1.2.3. En çok dört basamaklı doğal sayıları 100'ün katlarıyla zihinden toplar.

M.4.1.2.4. Doğal sayılarla toplama işlemini gerektiren problemleri çözer.

M.4.1.3.1. En çok dört basamaklı doğal sayılarla çıkarma işlemini yapar.

M.4.1.3.2. Üç basamaklı doğal sayılardan 10'un katı olan iki basamaklı doğal sayıları zihinden çıkarır.

M.4.1.3.4. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemini gerektiren problemleri çözer.

M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Tüketime Evet, İsrafa Hayır	Hazırlık Bölümü Sizce hangi kaynakların bilinçsizce kullanılıp israf edilmesi canlıların yaşamını tehdit edebilir? Neden?	M.3.3.4.2. Paralarımızla ilgili problemleri çözer. a) Problemlerde tasarrufun önemine vurgu yapılır. M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır. h) Verilerin farklı gösterimlerinden yararlanılarak tasarruf bilinci ile finansal okuryazarlık arasında ilişki kurulur. M.4.3.6.3. Litre ve mililitreyi miktar belirtmek için bir arada kullanır. c) Tasarruf konusuna değinilir.
	Metin Bölümü SU İSRAFI Dünya'mızın dörtte üçü sularla kaplıdır. Ancak bu oran bizi yanıltmamalıdır. Çünkü tatlı su denilen kullanılabilir sular yeryüzündeki toplam suyun çok az bir kısmını oluşturur. Dünya'daki suyun tamamını bir sürahinin içinde kabul edersek bunun ancak bir çay kaşığına dolduracak kadar tatlı sudur. Bütün bu bilgiler su tüketimi konusunda ne kadar sorumlu davranmamız gerektiğini göstermektedir. Ecem	M.4.3.6.3. Litre ve mililitreyi miktar belirtmek için bir arada kullanır. c) Tasarruf konusuna değinilir.
	Metin Bölümü ZAMAN İSRAFI En önemli israflardan biri de zamanın boşa harcanmasıdır. İnsanlar kollarında saat taşır, evlerinin neredeyse her odasında saat bulundurlar. İş yerlerinde, toplu taşıma araçlarında, şehirlerin meydanlarında saat vardır. Çünkü zaman çok önemlidir. Ancak bu kadar önemli olmasına rağmen genellikle zamanı gerektiği gibi kullanamayız. Zaman israfının önüne geçmek için öncelikle zamanımızın sonsuz değil sınırlı olduğunu bilincinde olmalıyız. Bu nedenle oyuna, televizyon seyretmeye, uykuya ve yemeğe gereğinden fazla zaman harcamamalıyız. Zamanı verimli kullanma adına hayatımızı planlamalı ve işlerimizi bu plana uygun olarak yürütmeliyiz. 	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar. M.2.3.3.1. Tam, yarım ve çeyrek saatleri okur ve gösterir. M.2.3.3.2. Zaman ölçme birimleri arasındaki ilişkiyi açıklar. M.2.3.3.3. Zaman ölçme birimleriyle ilgili problemleri çözer. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır. M.3.3.5.4. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer. M.4.3.4.2. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Ben Çocuğum, Haklarımla Varım.	Metin Bölümü <i>Birleşmiş Milletler Genel Kurulu çocuk haklarını güvence altına almak için 20 Kasım 1989'da Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'yi kabul etmiştir.</i> Biliyor muydunuz Bölümü <i>Biliyor muydunuz?</i> <i>Çocuk Hakları Sözleşmesi 20 Kasım 1989'da Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 142 ülke tarafından imzalanarak 1990'da yürürlüğe girmiştir. Her yıl 20 Kasım günü bütün ülkelerde Dünya Çocuk Hakları Günü olarak kutlanır.</i>	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar. M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
Sorumluluk Üstleniyorum.	Metin Bölümü Ben sabahları erken kalkmakta ve evden çıkmakta zorlanan bir çocuktum. Annem her sabah beni uyandırmak için defalarca seslenmek zorunda kalıyordu. Bir defasında annemin bütün çabalarına rağmen evden zamanında çıkamadım ve servisi kaçırınca derse geç kaldım. Bu durumda öğretmenime açıklama yapmak ve ondan özür dilemek de doğal olarak bana düştü. Sorumluluğumu yerine getirmemenin sonucunu yaşayıp görmüştüm. O günden sonra bir daha aynı durumda kalmamak için erken yatıp erken kalkmaya karar verdim. 	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Özgürlük ve Bağımsızlık	Metin Bölümü Meclisimizin açıldığı 23 Nisan günü, cumhuriyetimizin ilk yıllarında Ulusal Egemenlik Bayramı adıyla kutlandı. Atatürk'ün Türk çocuklarına armağan ettiği bu bayram 20 Nisan 1983'te çıkarılan bir kanunla Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı adını aldı. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, dünyada çocuklara armağan edilen ilk bayramdır. Türk çocukları bu bayramı her yıl çeşitli ülkelerden gelen çocuklarla kutlarlar. Böylece tüm insanlığa barışın, dostluğun ve kardeşliğin ne demek olduğunu gösterirler. 	M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.
Ülkeleri Tanıyalım	Metin Bölümü FINLANDİYA Başkenti Helsinki olan Finlandiya, İskandinav Yarımadası'nda yer alan 5,5 milyon nüfuslu bir Avrupa ülkesidir. Komşuları doğuda Rusya, kuzeyde Norveç, batıda İsveç ve güneyde Estonya'dır. Finlandiya'da 180 bin göl, 188 bin civarında da ada vardır. Bu nedenle Finliler ülkelerine "bataklık arazi" anlamına gelen Suomi, kendilerine de Suom adını vermişlerdir. Finlandiyalıların dili olan Fince, Türkçenin de dâhil olduğu Ural-Altay dil grubunda yer alır. Bu nedenle dil bilgisi kuralları Türkçe ile benzerlikler gösterir. Finlandiya'da ormanlar geniş yer tutar. Öyle ki ülke topraklarının üçte ikisi ormanlarla kaplıdır. Ormanlık Finlandiyalıların en önemli geçim kaynaklarından biridir. Yapınız Dünya haritası üzerinde bir ülke belirleyiniz ve seçtiğiniz ülkenin önemli özelliklerini araştırınız. Edindiğiniz bilgileri resim, harita, grafik vb. görsel materyallerle destekleyerek sınıfta bu ülkeyi tanıtıcı bir sunum yapınız.	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.1.3.1.1. Nesneleri uzunlukları yönünden karşılaştırır ve sıralar. M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır. M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler. M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır. M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
--------------	-------------------------	-----------------------------------

Metin Bölümü

Komşularımız

SURİYE

Güney komşumuz Suriye en uzun kara sınırlarımızın olduğu ülkedir. Başkenti Şam olan ülkenin nüfusu 23 milyon civarındadır.

Suriye en fazla sınır kapımızın bulunduğu komşumuzdur. Bu kapılar; Gaziantep ilimizdeki Karkamış, Hatay ilimizdeki Cilvegözü ve Yayladağı, Kilis ilimizdeki Öncüpınar ve Çobanbey, Mardin ilimizdeki Nusaybin ve Şenyurt ile Şanlıurfa ilimizdeki Ceylanpınar, Mürşitpınar ve Akçakale Sınır Kapılarıdır.

Suriye 2011 yılında başlayan iç savaş nedeniyle önemli sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Bu tarihten itibaren özellikle sınırımıza yakın bölgelerde yaşayan Suriyelilerin bir bölümü ülkemize sığınmışlardır. Türkiye Suriyeli misafirlerine kucak açarak onların can güvenliğini sağlamış, temel ihtiyaçlarını karşılayarak büyük bir insanlık örneği sergilemiştir.

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

M.1.3.1.1. Nesneleri uzunlukları yönünden karşılaştırır ve sıralar.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.

Metin Bölümü

Türk Cumhuriyetleri

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	Kırgızistan	Özbekistan	Azerbaycan	Türkmenistan	Kazakistan
15 Kasım 1983	31 Ağustos 1991	1 Eylül 1991	18 Ekim 1991	27 Ekim 1991	16 Aralık 1991

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.4.1.1.5. En çok altı basamaklı doğal sayıları büyük/küçük sembolü kullanarak sıralar.

Metin Bölümü

Türk Cumhuriyetleri

AZERBAIJAN

Başkenti Bakü olan Azerbaycan, doğu sınırlarımızdaki Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti nedeniyle komşumuz durumundadır. Azerbaycan ile aramızda tarihten gelen güçlü bağlar vardır. Azerbaycan ile Türkiye kendilerini "iki devlet bir millet" olarak ifade eden kardeş ülkelerdir. Atatürk bu kardeşliği "Azerbaycan'ın sevinci bizim sevincimiz, kederi bizim kederimizdir." ⁽¹⁾ sözü ile dile getirmiştir.

Nüfusu 9,7 milyon olan Azerbaycan ile aramızdaki ekonomik ilişkiler oldukça ileri düzeydedir. 2005 yılında faaliyete başlayan Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattı, Hazar petrollerini batı pazarlarına ulaştıran önemli bir enerji koridorudur. Hattın açılmasıyla birlikte Türkiye ile Azerbaycan arasındaki ticaret hacmi daha da genişlemiştir.

Türkiye Azerbaycan'a çeşitli gıda maddeleri, elektrik enerjisi, motorlu kara taşıtları, deterjanlar, ev tekstil ürünleri, demir-çelik, mobilya, boya ve kâğıt ihraç eder. Azerbaycan'dan ise petrol, plastik ürünler, elektronik araçlar, ham deri, halı, bakır, alüminyum ve pamuk alır.

- M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.
- M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
- M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.
- M.1.3.1.1. Nesneleri uzunlukları yönünden karşılaştırır ve sıralar.
- M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.
- M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
- M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.
- M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.

Metin Bölümü

Farklı Kùltürler

MACARİSTAN

Bir Avrupa ülkesi olan Macaristan'ın başkenti Budapeşte'dir. Nüfusu 10 milyon olan ülkenin resmî dili Macarca'dır. Macarca Türkçe ile benzerlikler gösteren bir dildir. Her iki dilde de kelimeler yazıldığı şekliyle okunur. Ayrıca Macarcada aşağıdaki örneklerde de görüldüğü gibi Türkçedekine benzer kelimeler mevcuttur.

Türkçe	Macarca
Elma	Alma
Çok	Şok
Ben	En
Kim	Ki
Cep	Zseb
Var	Van

Macaristan'da en çok rastlanan erkek isimlerinden biri sultan anlamına gelen "Zoltan"dır. Osmanlı Dönemi'nden kalan bu ismin yanı sıra "Imre" ve "Attila" da yaygın olarak kullanılan isimlerdendir.

- M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.
- M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
- M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

“Herkesin Bir Kimliği Var” adlı etkinliğindeki bölümler ayrı ayrı değerlendirildiğinde ilkokul matematik dersindeki 21 kazanım ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Etkinliğe bütüncül bakıldığında ise 16 ilkokul matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu saptanmıştır. İlişkili olan ilkokul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle “Herkesin Bir Kimliği Var” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkokul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği söylenebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların “doğal sayılar” ve “doğal sayılarla çıkarma işlemi” alt öğrenme alanlarında, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların “uzamsal ilişkiler” alt öğrenme alanında, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların “uzunluk ölçme”, “zaman ölçme” ve “tartma” alt öğrenme alanlarıyla, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise “veri toplama ve değerlendirme” alt öğrenme alanıyla ilişkili olduğu görülmektedir.

“Herkesin Bir Öyküsü Var” isimli etkinlikteki bölümler ayrı ayrı incelendiğinde ilkokul matematik dersindeki 51 kazanımla ilişkili olduğu saptanmıştır. Etkinliğine bütün olarak bakıldığında ise 19 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu bulgulanmıştır. İlişkili kazanımların; “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle “Herkesin Bir Öyküsü Var” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkokul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği ifade edilebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların “doğal sayılar” ve “doğal sayılarla çıkarma işlemi” alt öğrenme alanlarında, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların “geometride temel kavramlar” alt öğrenme alanında, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların “uzunluk ölçme”, “zaman ölçme” alt öğrenme alanıyla, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise “veri toplama ve değerlendirme” alt öğrenme alanıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir.

“Nelerden Hoşlanıyorum? Neleri Yapabilirim?” adlı etkinlikteki bölümler ayrı ayrı ve bütüncül olarak incelendiğinde 4 adet ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili olan bu kazanımların 3 tanesi “Sayılar ve İşlemler”, 1 tanesi ise “Ölçme” öğrenme alanlarına ait olduğu tespit edilmiştir. “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların doğal sayılar alt öğrenme alanıyla, “Ölçme” öğrenme alanına ilişkin kazanımın ise zaman ölçme alt öğrenme alanıyla ilişkili olduğu saptanmıştır. Bir başka

deyişle “Nelerden Hoşlanıyorum? Neleri Yapabilirim?” etkinliğini öğrencilerin doğru olarak yapabilmesi için doğal sayılar ve zaman ölçmeye ilişkin alt öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği söylenebilir.

“Onun Yerinde Olsaydım” isimli etkinlik incelendiğinde sadece hazırlık bölümünün ilkökul matematik dersi kazanımlarından 2 tanesiyle ilişkilendirildiği görülmektedir. İlişkili kazanımların “Ölçme” öğrenme alanına ait oluşu bulgulanmıştır. Bu bulgulardan yola çıkarak “Onun Yerinde Olsaydım” etkinliğini öğrencilerin doğru olarak yapabilmesi için ilkökul matematik dersinde bulunan “Ölçme” öğrenme alanını bilmesi gerektiği söylenebilir. Etkinlikle ilişkili kazanımların uzunluk ölçme ve tartma alt öğrenme alanına ait olduğu belirlenmiştir.

“Farkındayım, Farklılıklara Saygılıyım” adlı etkinliğindeki bölümler ayrı ayrı ve bütüncül olarak değerlendirildiğinde ilkökul matematik dersindeki 5 kazanım ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili olan ilkökul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler” ile “Ölçme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle “Farkındayım, Farklılıklara Saygılıyım” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkökul matematik dersinde bulunan “Geometri ve Veri İşleme” dışındaki öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği söylenebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların “doğal sayılar” alt öğrenme alanında, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların “uzunluk ölçme”, “zaman ölçme” ve “tartma” alt öğrenme alanlarıyla ilişkili olduğu görülmektedir.

“Ailemin Tarihi” isimli etkinlikteki bölümler ayrı ayrı incelendiğinde ilkökul matematik dersindeki 39 kazanımla ilişkili olduğu saptanmıştır. Etkinliğe bütün olarak bakıldığında ise 18 ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu bulgulanmıştır. İlişkili kazanımların; “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle “Ailemin Tarihi” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkökul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği ifade edilebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların “doğal sayılar” ve “doğal sayılarla çıkarma işlemi” alt öğrenme alanlarında, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların “uzamsal ilişkiler” alt öğrenme alanında, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların “zaman ölçme” alt öğrenme alanıyla, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise “veri toplama ve değerlendirme” alt öğrenme alanıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir.

“Milli Kùltür Ögelerimiz” adlı etkinlikteki bölümler ayrı ayrı incelendiğinde 18 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu gör÷lürken, bütüncül olarak incelendiğinde 13 adet kazanımla ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili olan bu kazanımlar “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu tespit edilmiştir. “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların doğal sayılar ve doğal sayılarda çıkarma işlemi alt öğrenme alanlarına, “Geometri” öğrenme alanına ilişkin kazanımların geometrik cisimler ve şekiller, uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanlarına, “Ölçme” öğrenme alanına ilişkin kazanımların zaman ölçme alt öğrenme alanına, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanına ait olduğu saptanmıştır. Bir başka deyişle “Milli Kùltür Ögelerimiz” etkinliğini öğrencilerin doğru olarak yapabilmesi için ilkokul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği söylenebilir.

“Geçmişten Bugüne Çocuk Oyunları” adlı etkinliğindeki bölümler ayrı ayrı değerlendirildiğinde ilkokul matematik dersindeki 17 kazanım, bütüncül olarak değerlendirildiğinde ise 10 kazanım ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili olan ilkokul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu gör÷lmektedir. Bir başka deyişle “Geçmişten Bugüne Çocuk Oyunları” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkokul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği söylenebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların “doğal sayılar” alt öğrenme alanına, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların geometrik cisimler ve şekiller, uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanlarına, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların “zaman ölçme” alt öğrenme alanına, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise “veri toplama ve değerlendirme” alt öğrenme alanına ait olduğu gör÷lmektedir.

“Bir Kahramanlık Destanı: Millî Mücadele” isimli etkinlikteki bölümler ayrı ayrı incelendiğinde ilkokul matematik dersindeki 10 kazanımla ilişkili olduğu saptanmıştır. Etkinliğe bütün olarak bakıldığında ise 5 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu bulgulanmıştır. İlişkili kazanımların; “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri” ile “Ölçme öğrenme alanlarına ait olduğu gör÷lmektedir. Bir başka ifadeyle “Bir Kahramanlık Destanı: Millî Mücadele” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkokul matematik dersinde bulunan “Veri İşleme” öğrenme alanı dışındaki bütün öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği ifade edilebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme

alanına ait kazanımların “doğal sayılar” alt öğrenme alanıyla, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların “uzamsal ilişkiler” alt öğrenme alanıyla, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların “zaman ölçme” alt öğrenme alanıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir.

“Yönlerimiz” isimli etkinliğin ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımlar incelendiğinde “Geometri” öğrenme alanında bulunan uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanına ait 2 adet kazanımla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bir başka deyişle “Yönlerimiz” isimli etkinliği öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmesi için ilkökul matematik dersinde bulunan uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanını biliyor olması gerektiği söylenebilir.

“Yer Tarifi Yapalım” isimli etkinlikteki bölümler ayrı ayrı olarak incelendiğinde 16 adet ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Etkinliğe bütün olarak bakıldığında ise 10 adet kazanımla ilişkili olduğu görülmektedir. “Yer Tarifi Yapalım” etkinliği ile ilişkili kazanımlar ilkökul matematik dersi “Geometri” ve “Ölçme” öğrenme alanlarına ait olduğu tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle “Yer Tarifi Yapalım” etkinliğini öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri için ilkökul matematik dersi geometri ve ölçme öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir. İlişkili kazanımlar incelendiğinde “Geometri” öğrenme alanında geometrik cisimler ve şekiller, uzamsal ilişkiler ve geometride temel kavramlar alt öğrenme alanlarına, “Ölçme” öğrenme alanında ise alan ölçme ve çevre ölçme alt öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir.

“Çevremizde Neler Var?” adlı etkinlikte bulunan bölümler incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait 1 adet ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili kazanım sayılar ve işlemler öğrenme alanının doğal sayılar alt öğrenme alanına ait olduğu tespit edilmiştir.

“Hava Durumu” adlı etkinliğindeki bölümler ayrı ayrı değerlendirildiğinde ilkökul matematik dersindeki 38 kazanım ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Etkinliğe bütüncül bakıldığında ise 17 ilkökul matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu saptanmıştır. İlişkili olan ilkökul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle “Hava Durumu” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkökul matematik dersinde bulunan “Geometri” dışındaki bütün öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği söylenebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların “doğal sayılar” alt öğrenme alanına, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların “zaman ölçme” alt öğrenme alanlarına, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise “veri

toplama ve değerlendirme” alt öğrenme alanına ilişkili olduğu görülmektedir.

“Yaşadığım Yer” isimli etkinliğin ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları incelendiğinde 5 adet kazanımla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. İlişkili kazanımların “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri” “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımın “doğal sayılar” alt öğrenme alanına, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanına, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların “uzunluk ölçme” alt öğrenme alanlarına, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise “veri toplama ve değerlendirme” alt öğrenme alanına ait olduğu belirlenmiştir.

“Doğal Afetlere Hazır Olalım” adlı etkinliğin bölümleri ayrı ayrı incelendiğinde ilkökul matematik dersindeki 12 kazanımla ilişkili olduğu saptanmıştır. Etkinliğe bütün olarak bakıldığında ise 10 ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu bulgulanmıştır. İlişkili kazanımların; “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle “Doğal Afetlere Hazır Olalım” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkökul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği ifade edilebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların “doğal sayılar” alt öğrenme alanıyla, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların “uzamsal ilişkiler” alt öğrenme alanıyla, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların “zaman ölçme” ve “uzunluk ölçme” alt öğrenme alanlarıyla, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise “veri toplama ve değerlendirme” alt öğrenme alanıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir.

“Teknolojik Ürünler” isimli etkinliğin ilişkili olduğu matematik kazanımları incelendiğinde 6 adet ilkökul matematik dersi kazanımının bulunduğu görülmektedir. İlişkili kazanımların “Geometri” ve “Veri İşleme” öğrenme alanına ait olduğu tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle “Teknolojik Ürünler” etkinliğini öğrencilerin doğru olarak yapabilmesi için ilkökul matematik dersi geometri ve veri işleme öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir. Etkinlikle ilişkili kazanımlar incelendiğinde “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların geometrik cisimler ve şekiller alt öğrenme alanına, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanına ait olduğu görülmektedir.

“Geçmişten Bugüne Teknoloji” adlı etkinliğin bölümlerine bakıldığında toplam 9

ilkokul matematik dersi kazanımının ilişkili olduğu görülmektedir. İlişkili kazanımlar “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir. Bir başka ifadeyle “Geçmişten Bugüne Teknoloji” isimli etkinliği öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmesi için ilkokul matematik dersine ait bütün öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir. “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımın doğal sayılar alt öğrenme alanına, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımın geometrik cisimler ve şekiller alt öğrenme alanına, “Ölçme” öğrenme alanına ilişkin kazanımların zaman ölçme alt öğrenme alanına, “Veri İşleme” alanına ait kazanımların ise veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanına ait olduğu belirlenmiştir.

“Zaman İçinde Teknoloji” isimli etkinliğin ilişkili olduğu matematik kazanımları incelendiğinde 13 adet ilkokul matematik dersi kazanımının bulunduğu görülmektedir. İlişkili kazanımların “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri” ve “Ölçme” öğrenme alanına ait olduğu tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle “Zaman İçinde Teknoloji” etkinliğini öğrencilerin doğru olarak yapabilmesi için ilkokul matematik dersi veri işleme öğrenme alanı dışındaki bütün öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir. Etkinlikle ilişkili kazanımlar incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ilişkin kazanımların doğal sayılar alt öğrenme alanında, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların geometrik cisimler ve şekiller alt öğrenme alanında, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların ise uzunluk ölçme, zaman ölçme ve tartma alt öğrenme alanlarında bulunduğu tespit edilmiştir.

“İcat Çıkaralım” isimli etkinliğin ilişkili olduğu matematik kazanımları incelendiğinde 2 adet ilkokul matematik dersi kazanımının bulunduğu görülmektedir. İlişkili kazanımların “Geometri öğrenme alanına ait olduğu tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle “İcat Çıkaralım” etkinliğini öğrencilerin doğru olarak yapabilmesi için ilkokul matematik dersi geometri öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir. Etkinlikle ilişkili kazanımlar incelendiğinde “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların geometrik cisimler ve şekiller, geometrik örüntüler ve geometride temel kavramlar alt öğrenme alanına ait olduğu görülmektedir.

“Zarar Vermeden Kullanalım” adlı etkinlikteki bölümler ayrı ayrı ve bütüncül olarak incelendiğinde 4 adet ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili olan bu kazanımların 2 tanesi “Geometri”, 1 tanesi ise “Ölçme” kalan 1 tanesi ise “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanlarına ait olduğu tespit edilmiştir. “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların doğal sayılar alt öğrenme alanıyla, “Geometri” öğrenme

alanına ait kazanımların uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanıyla, “Ölçme” öğrenme alanına ilişkin kazanımın ise zaman ölçme alt öğrenme alanıyla ilişkili olduğu saptanmıştır. Bir başka deyişle “Zarar Vermeden Kullanım” etkinliğini öğrencilerin doğru olarak yapabilmesi için doğal sayılar, uzamsal ilişkiler ve zaman ölçmeye ilişkin alt öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

“İsteklerimiz, İhtiyaçlarımız” isimli etkinlikteki bölümler ayrı ayrı ve bütün olarak incelendiğinde 4 adet ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili kazanımlar; “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri” ve “Ölçme” öğrenme alanlarıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle “İsteklerimiz, İhtiyaçlarımız” etkinliğini öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri için ilkökul matematik dersi öğrenme alanlarından “Veri İşleme” öğrenme alanı haricindeki bütün öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir. Öğrenme alanlarına ilişkin kazanımlar incelendiğinde; doğal sayılar, geometrik cisimler ve şekiller ve tartma alt öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir.

“Ailemde ve Çevremde Ekonomik Faaliyetler” adlı etkinliğindeki bölümler ayrı ayrı değerlendirildiğinde ilkökul matematik dersindeki 9 kazanım ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Etkinliğe bütüncül bakıldığında ise 8 ilkökul matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu saptanmıştır. İlişkili olan ilkökul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle “Ailemde ve Çevremde Ekonomik Faaliyetler” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkökul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği söylenebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların “doğal sayılar” alt öğrenme alanlarında, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların “uzamsal ilişkiler” alt öğrenme alanında, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların paralarımız alt öğrenme alanlarında, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise “veri toplama ve değerlendirme” alt öğrenme alanında olduğu belirlenmiştir.

Üretimden Tüketime ünitesinde bulunan “Bilinçli Tüketici Olalım” ve “Belgelerimizi Alalım” etkinlikleri 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında bulunan “SB.4.5.3. Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.” kazanımıyla ilişkili olduğu için bütün olarak ele alınmıştır. Etkinliklerin bölümleri ayrı ayrı incelendiğinde 15 adet ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu belirlenirken; etkinliklere bir bütün olarak bakıldığında 8 adet ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili

olduğu tespit edilmiştir. İlişkili kazanımların ilkökul matematik dersi “Ölçme” öğrenme alanından paralarımız alt öğrenme alanına; “Veri İşleme” öğrenme alanından veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanına ait olduğu belirlenmiştir. Bir başka ifadeyle “Bilinçli Tüketici Olalım” ve “Belgelerimizi Alalım” etkinliklerini öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri için ilkökul matematik dersi paralarımız ve veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir.

“Ayağımızı Yorganımıza Göre Uzatalım” isimli etkinlikteki bölümler ayrı ayrı incelendiğinde ilkökul matematik dersindeki 39 kazanımla ilişkili olduğu saptanmıştır. Etkinliğe bütün olarak bakıldığında ise 34 ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu bulgulanmıştır. İlişkili kazanımların; “Sayılar ve İşlemler”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle “Ayağımızı Yorganımıza Göre Uzatalım” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkökul matematik dersinde bulunan “Geometri” dışındaki bütün öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği ifade edilebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların doğal sayılar, doğal sayılarla toplama işlemi ve doğal sayılarla çıkarma işlemi alt öğrenme alanlarıyla, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların paralarımız ve sıvı ölçme alt öğrenme alanlarıyla, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise “veri toplama ve değerlendirme” alt öğrenme alanıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir.

“Tüketime Evet, İsrafa Hayır” adlı etkinlikteki bölümler ayrı ayrı incelendiğinde 11 adet ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu belirlenirken bütüncül olarak incelendiğinde 10 adet ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili olan bu kazanımların 9 tanesi “Ölçme”, 1 tanesi ise “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu tespit edilmiştir. “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların zaman ölçme, paralarımız ve sıvı ölçme alt öğrenme alanıyla, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise “veri toplama ve değerlendirme” alt öğrenme alanıyla ilişkili olduğu saptanmıştır. Bir başka deyişle “Tüketime Evet, İsrafa Hayır” etkinliğini öğrencilerin doğru olarak yapabilmesi için ilkökul matematik dersi zaman ölçme, paralarımız, sıvı ölçme, veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği söylenebilir.

“Ben Çocuğum, Haklarımla Varım” isimli etkinlikte bulunan bölümler ayrı ayrı 9 adet ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu görülürken, etkinlik bir bütün olarak incelendiğinde 5 adet ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu bulgulanmıştır. İlişkili kazanımlar ilkökul matematik dersi “Sayılar ve İşlemler” ve “Ölçme” öğrenme

alanlarıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Kazanımlara ait alt ilkököl matematik dersi alt öğrenme alanlarına bakıldığında ise doğal sayılar ve zaman ölçme alt öğrenme alanlarıyla ilişkili olduğu görölmektedir. Bir başka ifadeyle “Ben Çocuğum, Haklarımla Varım” isimli etkinliği öğrencilerin doğru olarak yapabilmeleri için ilkököl matematik dersi doğal sayılar ve zaman ölçme alt öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

“Sorumluluk Üstleniyorum” ve “Özgürlük ve Bağımsızlık” adlı etkinliklerle ilişkili olan matematik kazanımları incelendiğinde “Ölçme” öğrenme alanına ait 2 adet kazanımın zaman ölçme alt öğrenme alanıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bir başka deyişle “Sorumluluk Üstleniyorum” ve “Özgürlük ve Bağımsızlık” isimli etkinlikleri öğrencilerin doğru yapabilmeleri için ilkököl matematik dersi zaman ölçme alt öğrenme alanını biliyor olması gerektiği söylenebilir.

“Ülkeleri Tanıyalım” isimli etkinliğin ilişkili olduğu ilkököl matematik dersi kazanımları incelendiğinde 9 adet kazanımla ilişkili olduğu görölmektedir. İlişkili kazanımlar “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir. Bir başka deyişle “Ülkeleri Tanıyalım” etkinliğini öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri için ilkököl matematik dersine ait bütün öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği söylenebilir. İlişkili kazanımların alt öğrenme alanları incelendiğinde ise; doğal sayılar, uzamsal ilişkiler, uzunluk ölçme ve veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir.

Uzaktaki Arkadaşlarım ünitesinde bulunan “Komşularımız” ve “Türk Cumhuriyetleri” etkinlikleri 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programında bulunan “SB.4.7.2. Türkiye’nin komşuları ve diğer Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini kavrar.” kazanımıyla ilişkili olduğu için bütün olarak ele alınmıştır. Etkinliklerin bölümleri ayrı ayrı incelendiğinde 22 adet ilkököl matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu belirlenirken; etkinliklere bir bütün olarak bakıldığında 12 adet ilkököl matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. İlişkili kazanımların ilkököl matematik dersi “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir. Bir başka deyişle “Komşularımız” ve “Türk Cumhuriyetleri” etkinliklerini öğrencilerin doğru yapabilmeleri için ilkököl matematik dersine ait bütün öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir. İlişkili kazanımlara ait alt öğrenme alanları incelendiğinde; “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımlar doğal sayılar alt öğrenme alanıyla, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımlar uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanıyla, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımlar uzunluk ölçme ve zaman ölçme alt öğrenme alanıyla, “Veri İşleme”

öğrenme alanından veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanına ait olduğu tespit edilmiştir.

“Farklı Kültürler” isimli etkinliğin ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları incelendiğinde 3 adet kazanımla ilişkili olduğu görölmektedir. İlişkili kazanımlar; “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir. Kazanımların ilkökul matematik dersi doğal sayılar, uzamsal ilişkiler ve veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarına ait olduğu bulgulanmıştır. Bu bulgulardan yola çıkarak “Farklı Kültürler” isimli etkinliği öğrencilerin doğru yapabilmeleri için ilkökul matematik dersi doğal sayılar, uzamsal ilişkiler ve veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

4.4. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler ders kitabı etkinlikleri ile ilişkili ilkököl matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine dağılımları

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler ders kitabı etkinlikleri ile ilişkili ilkököl matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımları nedir? alt problemine ilişkin bulgular Tablo 4.10.'da verilmiştir.

Tablo 4.10. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı Etkinlikleri ile İlişkili İlkokul Matematik Dersi Kazanımlarının Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı

		İlişkili İlkokul Matematik Dersi Kazanım Sayıları				
Ünite Adı	Sosyal Bilgiler Ders Kitabı Etkinlik Adı	1	2	3	4	(f)
Herkesin Bir Kimliği Var	Herkesin Bir Kimliği Var	7	1	3	5	16
	Herkesin Bir Öyküsü Var	6	3	5	5	19
	Nelerden Hoşlanıyorum? Neleri Yapabilirim?	3	-	1	-	4
	Onun Yerinde Olsaydım.	2	-	-	-	2
	Farkındayım, Farklılıklara Saygılıyım	4	-	-	1	5
Toplam		22	4	9	11	46
Geçmişimi Öğreniyorum	Ailemin Tarihi	4	4	4	6	18
	Millî Kültür Öğelerimiz	3	3	3	4	13
	Geçmişten Bugüne Çocuk Oyunları	5	2	2	1	10
	Bir Kahramanlık Destanı: Millî Mücadele	2	1	1	1	5
Toplam		14	10	10	12	46
Yaşadığımız Yer	Yönlerimiz	1	1	-	-	2
	Yer Tarifi Yapalım	3	3	2	2	10
	Çevremizde Neler Var?	1	-	-	-	1
	Hava Durumu	8	1	4	4	17
	Yaşadığım Yer	2	2	-	1	5
	Doğal Afetlere Hazır Olalım	4	3	2	1	10
Toplam		19	10	8	8	45
İyi ki Var	Teknolojik Ürünler.	3	1	1	1	6
	Geçmişten Bugüne Teknoloji	3	1	2	3	9
	Zaman İçinde Teknoloji	4	3	4	2	13
	İcat Çıkaralım	1	1	-	-	2
	Zarar Vermeden Kullanalım	2	1	-	1	4
Toplam		13	7	7	7	34
Üretimden Tüketime	İsteklerimiz, İhtiyaçlarımız	2	1	-	1	4
	Ailemde ve Çevremde Ekonomik Faaliyetler	4	2	2	-	8
	Bilinçli Tüketici Olalım, Belgemizi Alalım	1	1	4	2	8
	Ayağımızı Yorganımıza Göre Uzatalım	9	6	9	10	34
	Tüketime Evet, İsrafa Hayır	1	3	3	3	10
Toplam		17	13	18	16	64
İnsanlar ve Yönetim	Ben Çocuğum, Haklarımla Varım	3	-	1	1	5
	Sorumluluk Üstleniyorum	1	-	1	-	2
	Eğitsel ve Sosyal Etkinliklere Katılıyorum	-	-	-	-	0
	Özgürlük ve Bağımsızlık	1	-	1	-	2
Toplam		5	0	3	1	9
Uzaktaki Arkadaşlarım	Ülkeleri Tanıyalım	3	2	2	2	9
	Komşularımız, Türk Cumhuriyetleri	7	1	-	4	12
	Farklı Kültürler	3	-	-	-	3
	Dünya Farklılıklarıyla Güzel	-	-	-	-	0
Toplam		13	3	2	6	24
Genel Toplam		103	47	57	61	268

Tablo 4.10'a göre sosyal bilgiler ders kitabında bulunan etkinlikler ile ilişkili 268 ilkokul matematik dersi kazanımının sınıf seviyelerine göre dağılımına bakıldığında 103 kazanımla en çok 1. sınıf seviyesinde olduğu görülmektedir. Diğer sınıf seviyelerinde ise sırayla 4. sınıf seviyesinde 61, 3. sınıf seviyesinde 57, 2. sınıf seviyesinde ise 47 matematik dersi kazanımı ile ilişkilendirildiği belirlenmiştir.

Ders Kitabında bulunan ünitelere bakıldığında ilkokul matematik dersi kazanımlarıyla en çok ilişkisi olan ünitenin 64 ilişkili kazanımla “Üretimden Tüketime” ünitesi olduğu görülürken en az ilişkisi olan ünitenin ise 9 ilişkili kazanımla “İnsanlar ve Yönetim” ünitesi olduğu tespit edilmiştir. Diğer üniteler ise sırasıyla “Geçmişimi öğreniyorum” ünitesi 46, “Herkesin Bir Kimliği Var” ünitesi 46, “Yaşadığımız Yer” ünitesi 45, “İyi ki Var” ünitesi 34, “Uzaktaki Arkadaşlarım” ünitesi ise 24 ilkokul matematik kazanımıyla ilişkilendirildiği belirlenmiştir. “İnsanlar ve Yönetim” ünitesi incelendiğinde ise 2. sınıf seviyesiyle ilişkili bir etkinlik bulunmadığı tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler ders kitabındaki ünitelerle ilişkili matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine bakıldığında ise “Üretimden Tüketime” ünitesi dışındaki bütün ünitelerde en çok 1. sınıf kazanımının yer aldığı görülmektedir.

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler ders kitabı etkinlikler incelendiğinde “Ayağımızı Yorganımıza Göre Uzatalım” etkinliği 34 adet ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkilendirilerek en çok ilişkili etkinlik olduğu tespit edilmiştir. Bu durum etkinliğin ilkokul matematik dersi kazanımlarıyla en çok ilişkili olduğu belirlenen “SB.4.5.4. Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur.” sosyal bilgiler kazanımına ait olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Buna ek olarak “Ayağımızı Yorganımıza Göre Uzatalım” etkinliği en çok 4. sınıf seviyesindeki kazanımlarla ilişkilendirildiği görülürken en az 2. sınıf seviyesindeki kazanımlarla ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler ders kitabı “Herkesin Bir Kimliği” ünitesinde bulunan etkinlikler incelendiğinde matematikle ilişkisi en çok “Herkesin Bir Öyküsü Var” etkinliğinde olduğu görülmektedir. Bu etkinlikle ilişkili matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımına bakıldığında 1. sınıf seviyesinde ait 6, 2. sınıf seviyesine ait 3, 3. sınıf seviyesine ait 5 ve 4. sınıf seviyesine ait 5 kazanımla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Aynı üniteye yer alan “Onun Yerinde Olsaydım.” etkinlikleri matematikle ilişkisi en az olan etkinlikler olduğu tespit edilmiştir. “Onun Yerinde Olsaydım.” etkinliğinin ilişkili olduğu matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımları incelendiğinde 1. sınıf seviyesinde 2 kazanım ile ilişkili olduğu tespit edilirken diğer sınıf seviyelerinde ilişkili

kazanımın olmadığı görülmektedir.

“Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinde yer alan etkinliklerin ilişkili olduğu matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımına bakıldığında bütün etkinliklerin her sınıf seviyesinde matematik kazanımıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinde yer alan “Ailemin Tarihi” ve “Milli Kültür Öğelerimiz” etkinliği en çok 4. sınıf matematik kazanımıyla ilişkili olduğu görülürken diğer sınıf seviyelerinde dengeli bir dağılım olduğu belirlenmiştir. “Geçmişten Bugüne Çocuk Oyunları” etkinliğinde ise en çok 1. sınıf kazanımı ilişkili olduğu tespit edilirken en az 4. sınıf kazanımıyla ilişkisinin bulunduğu görülmektedir. “Bir Kahramanlık Destanı: Milli Mücadele” etkinliğinin ilişkili olduğu matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımına bakıldığında ise 2, 3 ve 4. sınıf seviyesinde 1 kazanım, 1. sınıf seviyesinde ise 2 kazanımla ilişkili olduğu belirlenmiştir.

“Yaşadığımız Yer” ünitesi etkinliklerinin ilişkili olduğu matematik kazanımlarının sınıf seviyesine göre dağılımı incelendiğinde “Yönlerimiz” etkinliği 1. ve 2. sınıf seviyesinde birer matematik kazanımıyla ilişkili olduğu tespit edilirken 3. ve 4. sınıf seviyesinde ilişkili matematik kazanımın olmadığı görülmektedir. “Yer Tarifi Yapalım” etkinliği ise bütün sınıf seviyeleriyle ilişkisinin olduğu belirlenirken 1 ve 2. sınıf seviyelerinde 3 kazanımla 3 ve 4. sınıf seviyesinde 2 kazanımla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. “Çevremizde Neler Var?” etkinliğinin sadece 1. sınıf seviyesinde 1 kazanımla ilişkisinin var olduğu belirlenirken diğer sınıf seviyelerine ilişkisinin olmadığı görülmektedir. “Hava Durumu” etkinliğinin ilişkili olduğu matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımına bakıldığında 8 kazanımla 1. sınıf seviyesinin en çok olduğu, 3. ve 4. sınıf seviyelerinde 4 kazanımın, 2. sınıf seviyesinde ise 1 kazanımın ilişkili olduğu tespit edilmiştir. “Yaşadığım Yer” etkinliği incelendiğinde 1. ve 2. sınıf seviyesine 2 kazanım, 4. sınıf seviyesinde 1 kazanım ilişkili olduğu belirlenirken 3. sınıf seviyesinde ilişkili kazanımın olmadığı görülmektedir. Ünitenin son etkinliği olan “Doğan Afetlere Hazır Olalım” etkinliğinin ilişkili olduğu matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımına bakıldığında bütün sınıf seviyelerine dağıldığı belirlenirken en çoktan en aza doğru 1. sınıf, 2. sınıf, 3. sınıf ve 4. sınıf olarak sıralanmaktadır.

“İyi ki Var” ünitesinde yer alan etkinliklerin ilişkili olduğu matematik kazanımları incelendiğinde “Zarar Vermeden Kullanalım” ve “İcat Çıkaralım” etkinlikleri dışındaki bütün etkinliklerin ilişkili olduğu kazanımlar ilkökul matematik dersinin bütün sınıf seviyelerinde dağıldığı görülmektedir. “Zarar Vermeden Kullanalım” etkinliğinde ilişkili

kazanımların 3 ve 4. sınıf, “İcar Çıkaralım” etkinliği ise 3. sınıf dışındaki sınıf seviyeleriyle ilişkili olduğu belirlenmiştir.

“Üretimden Tüketime” ünitesinde yer alan etkinlikler incelendiğinde “İsteklerimiz, İhtiyaçlarımız” ile “Ailemde ve Çevremde Ekonomik Faaliyetler” etkinlikleri dışındaki etkinliklerin ilişkili matematik kazanımları bütün sınıf seviyelerine dağıldığı tespit edilmiştir. “İsteklerimiz, İhtiyaçlarımız” etkinliği 2. ve 4. sınıf seviyesinde birer, 1. sınıf seviyesinde 2 matematik kazanımıyla ilişkili olduğu tespit edilirken 3. sınıf seviyesinde ilişkili matematik kazanımının olmadığı görülmektedir. “Ailemde ve Çevremde Ekonomik Faaliyetler” etkinliği 2. ve 3. sınıf seviyesinde ikişer, 1. sınıf seviyesinde 4 matematik kazanımıyla ilişkili olduğu tespit edilirken 4. sınıf seviyesinde ilişkili matematik kazanımının olmadığı görülmektedir.

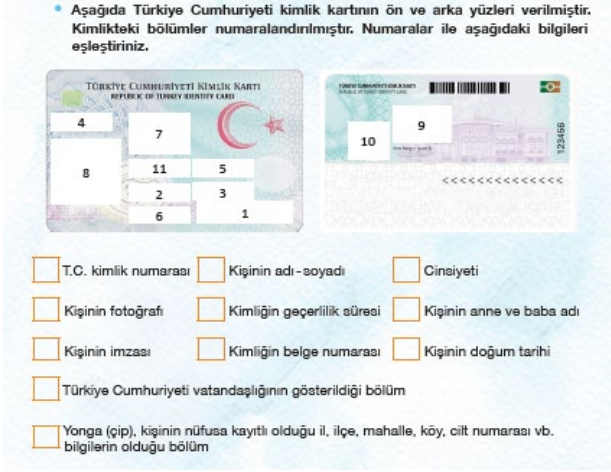
“İnsanlar ve Yönetim” ünitesinde yer alan “Ben Çocuğum, Haklarımla Varım” etkinliğinin ilişkili olduğu matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımına bakıldığında 1. sınıf seviyesinde 3 kazanım, 3. ve 4. sınıf seviyesinde birer kazanım olduğu, 2. sınıf seviyesinde ise ilişkili kazanımın olmadığı görülmüştür. “Sorumluluk Üstleniyorum” ve “Özgürlük ve Bağımsızlık” etkinlikleri incelendiğinde 1. ve 3. sınıf seviyesinde birer kazanımla ilişkisinin olduğu tespit edilirken, 2 ve 4. sınıf seviyesinde bulunan matematik kazanımlarıyla ilişkinin olmadığı belirlenmiştir.

“Uzaktaki Arkadaşlarım” ünitesinde yer alan “Ülkeleri Tanıyalım” etkinliğinin ilişkili olduğu matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımı incelendiğinde bütün sınıf seviyeleriyle ilişkili kazanımın bulunduğu görülürken, “Komşularımı, Türk Cumhuriyetleri” kazanımı ise 3. sınıf matematik kazanımları haricindeki sınıflarla ilişkisinin olduğu bulgulanmıştır. Buna ek olarak “Farklı Kültürler” etkinliğinin sadece 1. sınıf seviyesindeki 3 kazanımla ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

4.5. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler çalışma kitabı etkinlikleri ile ilişkili ilkökul matematik dersi kazanımları

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi çalışma kitabı etkinlikleri, ilkökul matematik dersi kazanımlarının hangileri ile ilişkilidir? Alt problemine yönelik bulgulara Tablo 4.11.’de yer verilmiştir.

Tablo 4.11. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Çalışma Kitabı Etkinlikleri ile İlişkili İlkokul Matematik Dersi Kazanımları

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Kimlik Belgeleri	• Aşağıda Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartının ön ve arka yüzleri verilmiştir. Kimlikteki bölümler numaralandırılmıştır. Numaralar ile aşağıdaki bilgileri eşleştiriniz. 	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.1.1.5. Nesne sayıları 20’den az olan iki gruptaki nesneleri birebir eşler ve grupların nesne sayılarını karşılaştırır. M.1.1.1.8. 20’ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır. M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır. M.3.2.1.4. Şekillerin kenar sayılarına göre isimlendirildiklerini fark eder. <i>b) Günlük hayattan şekillere örnekler (petek, kapağı açılmış zarf, trafik işaret levhaları vb.) verilir.</i>

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Kronoloji	 KRONOLOJİ Olayların oluş zamanına göre sıralanmasına kronoloji denir. Bu bilgidен hareketle aşağıdaki alana, kendi yaşamınıza ilişkin önemli olayları kronolojik olarak sıralayınız.	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır. M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder. M.1.3.3.1. Tam ve yarım saatleri okur. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar. M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur. M.2.1.1.1. Nesne sayısı 100'e kadar (100 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamlarla yazar. M.2.1.1.7. 100'den küçük doğal sayılar arasında karşılaştırma ve sıralama yapar. M.2.3.3.1. Tam, yarım ve çeyrek saatleri okur ve gösterir. M.2.3.3.2. Zaman ölçme birimleri arasındaki ilişkiyi açıklar. M.2.3.3.3. Zaman ölçme birimleriyle ilgili problemleri çözer. M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.3.3.5.1. Zamanı dakika ve saat cinsinden söyler, okur ve yazar. M.3.3.5.2. Zaman ölçme birimleri arasındaki ilişkiyi açıklar. M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır. M.3.3.5.4. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar. M.4.1.1.5. En çok altı basamaklı doğal sayıları büyük/küçük sembolü kullanarak sıralar. M.4.3.4.2. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer. M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

BİREYSEL ÖZELLİKLER

• Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Soruları cevaplayınız.

• Görseldeki çocukları birbirinden ayıran ne tür özellikler vardır?

• Farklılıklar yalnızca dış görünüşle mi sınırlıdır? Neden?

• Görseldeki çocuklardan hangileri ile benzer fiziksel özellikleriniz var? Bunlar nelerdir?

- M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
- M.1.2.2.2. Eş nesnelere örnekler verir.
- M.1.3.1.1. Nesneleri uzunlukları yönünden karşılaştırır ve sıralar.
- M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

FRİDA KAHLO

17 Eylül 1925'te bindiği otobüsün tramvay ile çarpışması sonucu ağır yaralanmıştır. Kazadan sonra tüm hayatı hastaneler ve doktorlar arasında geçmiştir. Ailesinin tegvikiyle sıkıntı ve acıdan kaçmak için resim yapmaya başladı. Yatağının tavanındaki aynaya bakarak kendi portrelerini çizdi. Zamanla dünyaca ünlü bir sanatçı hâline geldi.

SÜMEYYE BOYACI

5 Şubat 2003 tarihinde Eskişehir'de doğdu.

Doğuştan iki kolu olmayan Boyacı, aynı zamanda kalça çıkıklığına sahip bir şekilde dünyaya geldi.

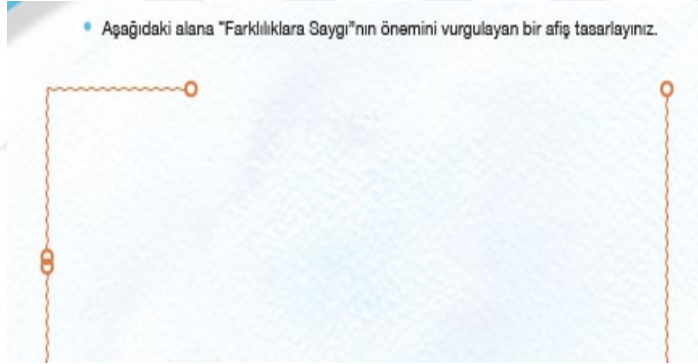
Kendi ifadesine göre gittiği bir akvaryumda gördüğü balıkların kolları olmadan yüzebilmesinden etkilenerek 2008 yılında yüzmeye başladı.

2013'te antrenör Mehmet Bayrak ile çalışmaya başladı. Haziran 2018'de Berlin'de düzenlenen ve kariyerinin ilk uluslararası yarışları olan 30. Uluslararası Almanya Şampiyonası'nda mücadele etti. Sümeyye Boyacı en son 2019 Dünya Paralimpik Yüzme Şampiyonası'nda 50 metre sırtüstü S5 kategorisinde gümüş madalya kazandı.

- M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.
- M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.
- M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.
- M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar.
- M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.
- M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
- M.4.3.4.2. Zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözer.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
--------------	-------------------------	-----------------------------------

Farklılıklara Saygı

- M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
- M.2.2.1.2. Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturur, oluşturduğu yapıları çizer.
- M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.
- M.4.2.3.1. Düzlemi tanır ve örneklendirir.

Aile Tarihi

• Ailenize ait, geçmişten kalan bir eşyayı belirleyiniz. Bu eşyanın hangi amaçla kullanıldığını büyüklerinizden öğrenerek yazınız. Seçtiğiniz eşyanın resmini çiziniz.

Seçtiğim eşya Eşyanın kullanım amacı	
---	--

- M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir.
- M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
- M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.
- M.2.2.1.2. Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturur, oluşturduğu yapıları çizer.
- M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.
- M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.
- M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

Aile Tarihi

Aile tarihinizi öğrenmek için aile büyüklerinden biri ile sözlü tarih çalışması yapmalısınız. Bunun için aşağıdaki soruları kullanınız.

Adınız, soyadınız:

Doğum yeriniz:

Doğum tarihiniz:

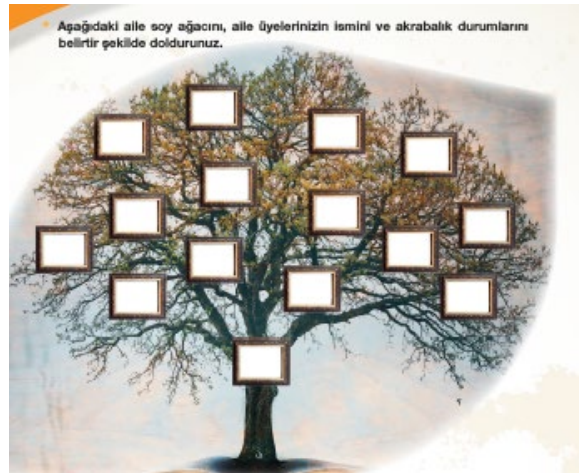
Eşinizle ne zaman, nerede tanıştınız?

Düğün töreniniz nasıldı?

Geçmişinizi nasıl sağlıyordunuz, mesleğiniz neydi?

- M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.
- M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.
- M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
- M.1.3.3.1. Tam ve yarım saatleri okur.
- M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.
- M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.
- M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.
- M.2.3.3.1. Tam, yarım ve çeyrek saatleri okur ve gösterir.
- M.2.3.3.2. Zaman ölçme birimleri arasındaki ilişkiyi açıklar.
- M.2.3.3.3. Zaman ölçme birimleriyle ilgili problemleri çözer.
- M.3.3.5.1. Zamanı dakika ve saat cinsinden söyler, okur ve yazar.
- M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.
- M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

- M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.
- M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.
- M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.
- M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.
- M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.
- M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
--------------	-------------------------	-----------------------------------

Millî Kültür

• Yakın çevrenizde yer alan tarihi cami, medrese, türbe, kale, köprü, anıt veya bir müzeyi gezerek aşağıdaki çalışmayı yapınız. Gezinizi internet ortamında sanal gezi olarak da yapabilirsiniz.

Mekânın adı:

Mekânın yapılaş amacı:

Mekânın tarihçesi:

Mekânda dikkatinizi en çok çeken unsur:

Mekânın millî kültürümüz açısından önemi:

Mekânın korunup gelecek nesillere aktarılması için yapılabilecekler:

- M.1.1.1.1.** Rakamları okur ve yazar.
- M.1.2.2.1.** Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.
- M.1.3.3.2.** Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.
- M.2.2.2.1.** Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.
- M.2.4.1.1.** Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.
- M.3.1.1.1.** Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
- M.3.1.1.10.** 20'ye kadar olan Romen rakamlarını okur ve yazar.
- M.4.1.1.1.** 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

ÇOCUK OYUNLARI

• Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Soruları görsellere göre cevaplayınız.

• Görsellerdeki oyunların adları nelerdir?

• Görsellerdeki oyunlardan hangilerini oynuyorsunuz?

• Aile büyükelinize, görsellerde verilen oyunlardan hangilerini çocukken oynadıklarını sorunuz? Oyunlar aynı bugünkü gibi mi oynanmış? Benzer ve farklı yönlerini belirtiniz.

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.1.1.2. Nesne sayısı 20'ye kadar (20 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamla yazar.

M.1.1.1.3. 100'e kadar (100 dâhil) ileriye doğru birer, beşer ve onar ritmik sayar.

M.1.1.1.4. 20'ye kadar (20 dâhil) ikişer ileriye, birer ve ikişer geriye sayar.

M.1.1.1.5. Nesne sayıları 20'den az olan iki gruptaki nesneleri birebir eşler ve grupların nesne sayılarını karşılaştırır.

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

M.3.3.5.3. Olayların oluş süreçlerini karşılaştırır.

a) Görevlerin, belirli bir işin veya eylemin başlamasıyla bitişi arasındaki sürenin ölçümü ve karşılaştırılması yapılır.

Aşağıdaki alana günümüzde oynadığınız oyunlardan birinin resmini çiziniz.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.2.2.1.2. Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturur, oluşturduğu yapıları çizer.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

M.4.2.3.1. Düzlemi tanıır ve örneklendirir.

KÂZİM KARABEKİR

İstanbul'da doğdu. Orta öğrenimini İstanbul'da Fatih Askerî Rüşdiyesi ile Kuleli Askerî İdadisinde gördü. 1902'de İstanbul Harp Okulu'ndan, 1905'te de İstanbul Harp Akademisi'nden mezun oldu. Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasından (30 Ekim 1918) ardından İstanbul'a çağındı. İstanbul'da bir yey yapılmıyacağına, kumandanların ordularının başına gönderilmesi gerektiğini ilgililere anlattı.

Kâzım Karabekir 19 Nisan'da Trabzon'a ulaşıp Mütâfâa-i Hukuk Cemiyeti üyeleriyle toplantı düzenledi. 3 Mayıs'ta Erzurum'a gelip Erzurum Mütâfâa-i Hukuk Cemiyeti üyeleriyle görüştü ve bir kongre tertiplenmesini sağladı. Bu sırada Samsun'a çıkan Mustafa

Kemal ile habertleşerek Erzurum'da bulunan Kâzım Karabekir, müfettişlikten azledilen ve 8 Temmuz'da askerlikten istifa eden Mustafa Kemal'e kendisini önceden olduğu gibi bundan sonra da kumandanı kabul ettiğini bildirdi. Kâzım Karabekir, Mustafa Kemal'in kongreye girmesine karşı çıkan bazı delegeleri ikna ederek onu 23 Temmuz'da bağlayan kongreye başkan seçirdi. Kongrenin sekizinci günü, Mustafa Kemal ile Rauf Bey'in tutuklanarak İstanbul'a gönderilmesini isteyen Harbiye Nezâreti'ne emri yerine getirmeyeceğini bildirdi. Sivas Kongresi'nin toplanmasında ve baganıyla sonuçlanmasında da Mustafa Kemal'e yardımcı oldu. Milli Harekât Esas Planı'na göre Şark Cephesi kumandanlığına getirilen Kâzım Karabekir, İngilizler'in İstanbul'u işgal edip meclisi dağıtmaları üzerine Erzurum'da bulunan İngiliz subay ve askerini tutuklattı. Bütün valiliklere tammim göndererek İstanbul ile habertleşmeyi yasakladı.

Doğu Cephesi Kumandanı Kâzım Karabekir, 28 Eylül'de doğu harekâtını başlattı. Sarıkamış, Gölle, Kağızman ve Kars'ı ikinci defa kurtardı. Harekâta devam ederek 7 Kasım'da Gümüş'ü ve 12 Kasım'da Iğdır'ı aldı. Mütarekkeye razı olan Ermeniler'le müzakereler yapıp, 3 Aralık 1920'de Gümüş Antlaşması'nı imzalayp Ermenistan'ın Sevr Antlaşması'nda kendisine tanınan bütün haklardan vazgeçmesini sağladı.

Ardahan da alınarak (23 Şubat 1921) Çürüksu, Acara ve Batum kazaları dışında kalan elviye-i selâse toprakları kurtarıldı. Kâzım Karabekir'e "Doğu Fâtihi" unvanını kazandıran bu zafer Milli Mücadele'ye katılanların ümidini arttırdı. Buradaki birliklerin bir kısmı Batı Cephesine kaydırıldı.

www.kalemendopadit.org.tr
(©Kalemendit)

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

M.3.3.5.3. Olayların oluş süreçlerini karşılaştırır.

M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

• Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Soruları görsel göre cevaplayınız.

• Mor arabaya göre okulun, marketin, postanenin, bankanın ve restoranın konumlarını yönleri dikkate alarak belirtiniz.

.....
.....
.....

• Bera, evinden çıkan birine yönleri kullanarak postaneyi nasıl tarif etmelidir? Açıklayınız.

.....
.....
.....

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
--------------	-------------------------	-----------------------------------

Kroki

KROKİ

- Bir çizimin kroki özelliği taşıması için gereken özellikleri aşağıdaki alana listeleyiniz.

-
-
-
-

- Aşağıdaki alana evinizin bulunduğu yerin krokisini çizin.

M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.2.2.1.2. Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturur, oluşturduğu yapıları çizer.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

M.4.2.3.1. Düzlemi tanır ve örneklendirir.

DOĞAL VE BEŞERÎ UNSURLAR

- Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Doğal ve beşerî unsurları aşağıdaki yazma alanına listeleyiniz.

Doğal Unsurlar

Beşerî Unsurlar

- M.1.4.1.1.** En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.
- M.2.4.1.1.** Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.
- M.3.4.1.3.** En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.
- M.4.4.1.3.** Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar.

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

M.2.1.1.1. Nesne sayısı 100'e kadar (100 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamlarla yazar.

M.2.1.1.7. 100'den küçük doğal sayılar arasında karşılaştırma ve sıralama yapar.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

M.2.3.3.2. Zaman ölçme birimleri arasındaki ilişkiyi açıklar.

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.

M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

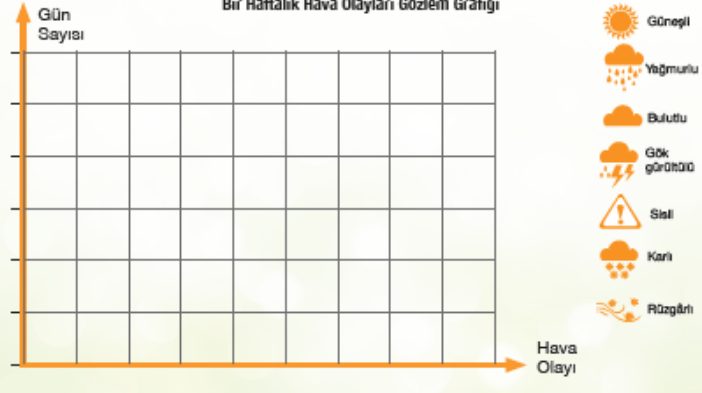
M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.

- Yaşadığınız yerin bir haftalık hava olaylarını gözlemleyiniz. Gözlem sonuçlarınızı aşağıdaki tablo ve grafiğe, hava olaylarının sembollerini çizerek aktarınız.

Bir Haftalık Hava Olayları Gözlem Tablosu

Günler	Hava Olayı						
	Güneşli	Bulutlu	Sisli	Yağmurlu	Karlı	Gök gürültülü	Rüzgârlı
Pazartesi							
Salı							
Çarşamba							
Perşembe							
Cuma							
Cumartesi							
Pazar							

Bir Haftalık Hava Olayları Gözlem Grafiği

Hava Durumu

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.1.1.2. Nesne sayısı 20'ye kadar (20 dâhil) olan bir topluluktaki nesnelerin sayısını belirler ve bu sayıyı rakamla yazar.

M.1.1.1.5. Nesne sayıları 20'den az olan iki gruptaki nesneleri birebir eşler ve grupların nesne sayılarını karşılaştırır.

Karşılaştırma yaparken "eşit", "daha çok" ve "daha az" ifadeleri kullanılır.

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur.

M.3.4.1.1. Şekil ve nesne grafiğinde gösterilen bilgileri açıklayarak grafikten çetele ve sıklık tablosuna dönüşümler yapar ve yorumlar.

M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.

M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

TÜRKİYE COĞRAFYASI

• Aşağıdaki Türkiye Fiziki Haritası'nı ve atlaslarınızdan da Türkiye Siyasi Haritası'nı inceleyiniz. Soruları cevaplayınız.

• Türkiye Fiziki Haritası'nda yaşadığınız yeri belirleyiniz. Yaşadığınız yer ve çevresindeki yer şekillerini bulup yazınız.

.....

• Yaşadığınız yer ve çevresinde yaygın olarak görülen yer şekilleri hangileridir? Bu durum yaşadığınız yerin nüfusunu hangi yönlerden etkilemiştir?

.....

• Yer şekilleri ile nüfusun dağılışı arasında nasıl bir ilişki vardır? Örnekler vererek açıklayınız.

.....

• Ülkemizin fiziki özelliklerini genel hatlarıyla açıklayınız.

.....

• Ülkemizde nüfusun dağılışı etkileyen faktörler nelerdir?

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.3.1.1.5. 1000'den küçük en çok beş doğal sayıyı karşılaştırır ve sembol kullanarak sıralar.

M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler.

M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

TEKNOLOJİK ÜRÜNLER

• Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerdeki teknolojik ürünlerin hangi alanda kullanıldığını numaralarını aşağıdaki kutucuklara yazarak belirtiniz.

EĞİTİM EV ARAÇLARI İLETİŞİM SAĞLIK ULAŞIM

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

• Çevrenizde eğitim, sağlık, ulaşım, iletişim ve ev araçlarının dışında hangi teknolojik ürünler vardır? Adlarını ve kullanım alanlarını yazarak ürünlerin görsellerini aşağıdaki alanlara yapıştırınız ya da çiziniz.

.....

.....

.....

.....

M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir.

M.2.2.1.2. Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturur, oluşturduğu yapıları çizer.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TEKNOLOJİ

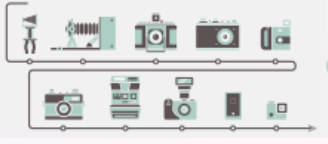
- Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Soruları cevaplayınız.

TELEFONUN GELİŞİMİ

MÜZİK ÇALARIN GELİŞİMİ

KAMERANIN GELİŞİMİ

- Telefonun, müzik çaların ve fotoğraf makinesinin icat edildikleri döneme ait görünümleri ile günümüzdeki görünümlerini karşılaştırınız. Bu ürünlerin benzerlik ve farklılıklarını belirleyip yazınız.

- Görselleri inceleyiniz. Geçmişten günümüze kullanılan aydınlatma araçlarının görsellerini, zaman içindeki gelişimine göre numaralandırarak sıraya koyunuz. Soruları cevaplayınız.

M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir.

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar.

M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans olarak sıralamalar yapar.

MUCİTLER VE İCATLAR

• Aşağıda görselleri karışık olarak verilen mucitleri ve icatlarını eşleştiriniz.

Thomas Edison (Tomas Edisn)

Alexander Graham Bell (Aleksandır Graham Bel)

Wright Kardeşler (Rayt Kardeşler)

Canan Dağdeviren

Johannes Gutenberg (Yohan Gutenberg)

Sir Tim Berners Lee (Sör Tim Börners L)

M.3.1.1.10. 20'ye kadar olan Romen rakamlarını okur ve yazar.

Romen rakamları yanında eski uygarlıkların kullandıkları sayı sembolleri, öğrencilerin matematiğe ilgi duymalarını sağlamak amacıyla düzeylerine uygun biçimde matematik tarihinden örneklerle tanıtılır.

• Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Açıklamayı okuyarak soruları cevaplayınız.

Otomobilin tarihi, 19. yüzyılda enerji kaynağı olarak buharın kullanılmasıyla başlar ve içten yanmalı motorlarda petrolün kullanılmasıyla devam eder. Günümüzde alternatif enerji kaynakları ile çalışan otomobillerin üretilmesi konusunda çalışmalar hız kazanmıştır.

Otomobil, ortaya çıkışından itibaren gelişmiş ülkelerde insan ve yük taşımacılığı konusunda ana ulaşım aracı olarak kendini kabul ettirmiştir. Otomotiv endüstrisi II. Dünya Savaşı'ndan sonra en etkili endüstri (sanayi) kollarından birisi olmuştur.

Otomobil tek bir kişi tarafından bulunmamıştır, yaklaşık yüzyıl boyunca dünyanın dört bir yanında ortaya çıkan buluşların bir araya gelmesiyle ortaya çıkmıştır. Modern otomobilin ortaya çıkışının yaklaşık yüz bin patent alımı sonrasında gerçekleştiği tahmin edilmektedir.

Otomobil, ulaşımında bir çığır açmış ve bireylerin mekân ile olan ilişkileri başta olmak üzere önemli sosyal ve ekonomik değişikliklere neden olmuştur. Otomobil, günümüz gündelik yaşamında çok önemli bir yer tutmaktadır.

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir.

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.

M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Yeni Fikirler, Özgün Tasarımlar	• Siz de çevrenizdeki ihtiyaçlardan yola çıkarak yeni bir ürün geliştirmeye yönelik bir çalışma yapınız. Çalışmanızı aşağıdaki yönergelere uygun olarak geliştiriniz. Ürünün adı: _____ Ürün hangi ihtiyacı karşılamaya yönelik: _____ Ürünün ortaya çıkıpında etkilendiğiniz fikirler veya unsurlar: _____ Ürünün geliştirilme aşamaları: _____ Ürünün görseli: _____	M.2.2.1.2. Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturur, oluşturduğu yapıları çizer.
İhtiyaçlar ve İstekler	İHTİYAÇLAR VE İSTEKLER • Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Verilen ürünleri ihtiyaçlar ve istekler olarak gruplandırıp görsel numaralarını aşağıdaki bölümlere yazınız. İHTİYAÇLAR İSTEKLER	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

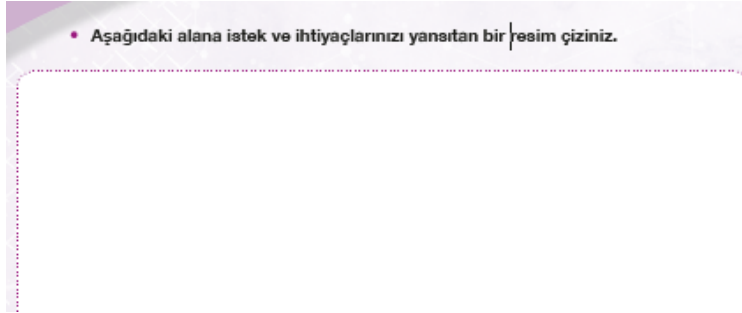
M.1.3.2.1. Paralarımızı tanıır.

M.4.3.6.3. Litre ve mililitreyi miktar belirtmek için bir arada kullanır.

c) Tasarruf konusuna değinilir.

M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

h) Verilerin farklı gösterimlerinden yararlanılarak tasarruf bilinci ile finansal okuryazarlık arasında ilişki kurulur.

M.2.2.1.2. Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturur, oluşturduğu yapıları çizer.

BİLİNÇLİ TÜKETİCİ

- Aşağıdaki dergi sayfasını inceleyiniz. Soruları cevaplayınız.

Her şeyin çok büyük bir hızla değiştiği dünyamızda tüketimin çeşitliliği ve tüketim alışkanlıklarımız da arttı. Tüketicilerin verdikleri paranın karşılığını alamaması, bozuk ve kusurlu ürünlerle karşı karşıya gelmesi gibi sorunlar kaçınılmaz oldu.

Sevgili arkadaşlar, işte bu durumlarda bilinçli tüketiciler olmamız, tüketici olarak sahip olduğumuz hakları bilmemiz ve haklarımızı aramamız son derece önem kazanıyor.

Bu hakların koruyucusu olan Tüketici Hakları Evrensel Beyannamesi'nin ilan edilmesi ise tam olarak bunun için gerçekleşmiştir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda ilan edilen beyanname, tüm tüketicilerin hakkı olan 8 konuda; "te-

mel ihtiyaçların karşılanması, sağlık ve güvenlik, bilgi edinme, eğitime, zararların giderilmesi, ekonomik çıkarların korunması, seçme, temsil edilme - örgütlenme - sesini duyurma" hakkını belirtir ve açıklar.

Sevgili arkadaşlar, sadece satın aldığımız fiziksel ürünlerde değil, aldığımız bütün hizmetler konusunda haklarımız bulunuyor. Bu yüzden satın aldığımız fatura dokümanlarını, fişleri ve ürün tanıtımlarını dikkatlice okuyarak haklarımız konusunda bilinçli olmalıyız.

TSE belgesiz, son kullanım tarihi geçmiş, ambalajı bozuk ya da ambalajsız, garanti belgesi olmayan, üretim yeri veya üreticisi belli olmayan ürün almamalıyız.

Bütün bunlara dikkat ettiğimiz hâlde aldığımız ürün kusurlu bir ürüne ilk 15 gün içinde cayma hakkına sahip olduğumuz gibi hakkımızı aramak için Tüketici Hakem Heyeti ya da tüketici mahkemelerine başvurabiliriz.

www.tse.org.tr

- "15 Mart Dünya Tüketiciler Günü"nü daha önce duydunuz mu? Sizce neden böyle bir gün var?

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

- İnternette T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü sayfasını ziyaret ediniz. Çocuklar için tüketici bilinci ve hakları ile ilgili çalışmalarını inceleyiniz. Siz de aşağıdaki alana bilinçli tüketime dikkat çekmek için bir afiş tasarlayınız.

M.2.2.1.2. Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturur, oluşturduğu yapıları çizer.

İSRAFI ÖNLEME

- Aşağıdaki haberi okuyunuz. Soruları cevaplayınız.

İSRAF EDİLEN 1,3 MİLYAR TON GIDA, 821 MİLYON AÇ
İNSANI DOYURABİLİR

Türkiye İsrafı Önleme Vakfı Mütavelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. Aziz Akgül, AA muhabirinin israf ve bireysel tasarruf politikaları ile ilgili sorularını yanıtladı.

Akgül, Türkiye millî gelirinin yaklaşık yüzde 15'inin israf edildiğini belirterek yıllık 500 milyar liraya yakın bir israfın söz konusu olduğunu söyledi. Türkiye'de gıda israfı ile ilgili çok ciddi bir kriz yaşadığını vurgulayan Akgül, "Serpme kahvaltı diye bir kültür gelişti. Ben buna görgüsüzlük kültürü diyorum. Sadece görüntüsü güzel olsun diye masalara hiç dokunulmadan kaldırılacak ve sonrasında çöpe atılacak yiyecekler getiriliyor. Sadece serpme kahvaltı kültüründen dolayı 100 milyar lira civarında bir israfa sebep olunuyor. Toplam gıda israfı ise 214 milyar liraya tekabül ediyor. Gereksiz, amaçsız, yararsız yere iş, işlem, harcama yapmamız lazım. Bugün evlerimizde kullandığımız doğal gaz, elektrik ile ilgili masraflarımızı yüzde 35 azaltabiliriz. Lüzumsuz bir biçimde faturalarımızın

yüksək gelmesine sebep oluyoruz." diye konuştu.

"Çocuklarını tasarruf kültürü noktasında eğitmesi gerekiyor"

Tüm vatandaşların okula giden çocuklarını tasarruf kültürü noktasında eğitmesi gerektiğini ifade eden Akgül, şunları kaydetti:

"Çocuğumuza 'Eğer elektrik faturasını düşürürsek aradaki farkı sana harçlık vereceğim.' diyebiliriz. Çocuklarımız, bu davranış değişikliğini kazanca dönüştürebileceklerini yaşayarak öğrenmeli. İsraftan kaçınma ve tasarruflu yaşama, bir yaşam tarzı haline getirilmeli. Bu yaşam tarzı ise ancak eğitimle inşa edilebilir. Çocuklarımızı evde, okulda ve etki altında oldukları her yerde bu bilinçle yetiştirmemiz gerekiyor. Çocuklarımız evlerimizde enerji tasarrufu müfettişi olsunlar. Aileden başlayarak tasarruf kültürünü öğrenemezsek israfın asla önüne geçemeyiz."

www.aa.com.tr

- "İsraf edilen 1,3 milyar ton gıda, 821 milyon aç insanı doyurabilir." haber başlığı size neler düşündürüyor?

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.3.1.1.1. Üç basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.3.3.4.2. Paralarımızla ilgili problemleri çözer.

a) Problemlerde tasarrufun önemine vurgu yapılır.

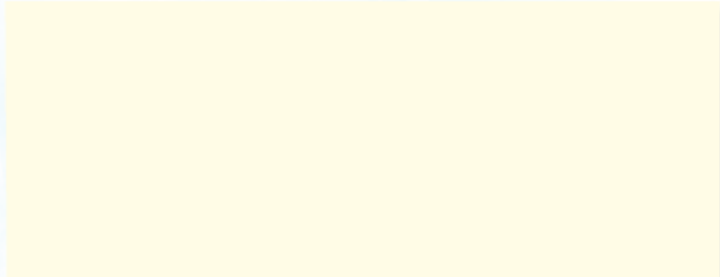
M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

M.4.3.6.3. Litre ve mililitreyi miktar belirtmek için bir arada kullanır.

c) Tasarruf konusuna değinilir.

M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır.

h) Verilerin farklı gösterimlerinden yararlanılarak tasarruf bilinci ile finansal okuryazarlık arasında ilişki kurulur.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Çocuk Hakları	ÇOCUK HAKLARINA DAİR SÖZLEŞME Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi, 2 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye dahil olmak üzere 196 Ülkenin taraf olduğu, en fazla Ülkenin onayladığı insan hakları belgesidir. Türkiye Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeyi 14 Ekim 1990'da imzalamış ve sözleşme 27 Ocak 1995'te Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Madde 1 Bu Sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır. Madde 3 Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yssama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararını temel düşüncedir.	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.
	Aşağıdaki alana çocuk haklarını yansıtan bir resim çiziniz. 	M.2.2.1.2. Şekil modelleri kullanarak yapılar oluşturur, oluşturduğu yapıları çizer.

- Aşağıdaki görseli inceleyip soruları cevaplayınız.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.

- Her bireyin hakları ve sorumlulukları vardır. Tabloda verilen davranışların hak mı, sorumluluk mu olduğunu tablodaki bölümlere işaretleyiniz.

DAVRANIŞ	HAK	SORUMLULUK
Odamı temiz tutmak		
Sağlık hizmetlerinden yararlanmak		
Düzenli beslenmek		
Ödevlerimi yapmak		
Kişisel bakımımı yapmak		
Oyun oynamak		
Eşyalarımı temiz ve düzenli kullanmak		
Okul eşyalarına zarar vermemek		
Aile bireylerine yardım etmek		
Sınıf kurallarına uymak		

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.

• Okulunuzda yapılan eğitsel sosyal etkinlikleri dikkate alarak aşağıdaki alanları doldurunuz.

Eğitsel sosyal etkinliğin adı ve görseli	Amacı	Yapılan çalışmalar

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.

• Aşağıdaki Dünya Haritası'nı inceleyiniz. Haritada numaralandırılmış ülkelerin adlarını yazınız.

1. _____	8. _____
2. _____	9. _____
3. _____	10. _____

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.1.1.8. 20'ye kadar (20 dâhil) olan sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanır.

• Aşağıdaki bayrakların hangi ülkelere ait olduğunu belirleyiniz. Ülkelerin numaralarını, ait oldukları bayrakların altına yazınız.

1 YUNANISTAN 2 AZERBAIJAN 3 GÜRCİSTAN 4 SÜRİYE
5 İRAK 6 BULGARİSTAN 7 ERMENİSTAN 8 İRAN

M.1.4.1.1. En çok iki veri grubuna sahip basit tabloları okur.

TÜRKİYE – KAZAKİSTAN İLİŞKİLERİ

Kazakistan 16 Aralık 1991 tarihinde bağımsızlığını ilan etmiştir. Ülkemiz Kazakistan'ın bağımsızlığını aynı gün tanıyan ilk ülke olmuştur.

Ülkemiz ile Kazakistan'ın bölgesel ve uluslararası plandaki iş birliği de hızla gelişmektedir. Ülkemiz ve Kazakistan'ın Avrasya coğrafyasında barış ve istikrarın tesisi yönünde sürdürmekte oldukları iş birliğinin somut bir sonucu olarak iki ülke öncülüğünde Türk Dili Konuşan Ülkeler Zirvesi kurumsallaştırılmış; bu çerçevede Kazakistan, Türk Konseyi'nin ve TÜRKPA'nın kuruluşunda ülkemizle birlikte önemli rol oynamıştır.

Ayrıca Kazakistan Türk Konseyi bünyesinde kurulan Uluslararası Türk Akademisi'ne de ev sahipliği yapmaktadır.

Kazakistan ile ekonomik ilişkilerimiz son derece gelişmiştir. Örneğin, Türk müteahhitler tarafından Kazakistan'da 500'e yakın proje gerçekleştirilmiştir.

Başlıca İhraç Ürünlerimiz: Prefabrik yapılar, mücevherci eşyaları, tohum, hububat ve kuru baklagiller.

Başlıca İthal Ürünlerimiz: Rafine edilmiş bakır, işlenmemiş çinko, petrol gazlarıdır.

www.ayy.edu.tr

M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar.

M.1.2.2.1. Uzamsal (durum, yer, yön) ilişkileri ifade eder.

M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir.

M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

Etkinlik Adı	İlişkilendirilen içerik	İlişkili Matematik Dersi Kazanımı
Farklı Kùltürler	• Aşağıda bazı ÷lkeler için önemli günler verilmiştir. Bu günlerin tarihlerini ve o ÷lke için önemini öğrenerek yazınız. Cumhuriyet Bayramı Türkiye Panjat Pinang Endonezya Avustralya Günü Avustralya Bağımsızlık Günü Gana Anayasa Günü Norveç Bastille Günü Fransa Amerikan Bağımsızlık Günü Amerika Birleşik Devletleri	M.1.1.1.1. Rakamları okur ve yazar. M.1.3.3.2. Takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtir. M.4.1.1.1. 4, 5 ve 6 basamaklı doğal sayıları okur ve yazar.

“Kimlik Belgeleri” adlı etkinlik incelendiğinde ilkökul matematik dersindeki 8 kazanım ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili olan ilkökul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görölmektedir. Bir başka deyişle “Kimlik Belgeleri” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkökul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği söylenebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların “doğal sayılar alt öğrenme alanında, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların geometrik cisimler ve şekiller, uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanlarında, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların uzunluk ölçme ve zaman ölçme alt öğrenme alanlarıyla, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanıyla ilişkili olduğu görölmektedir.

“Kronoloji” isimli etkinlik incelendiğinde ilkökul matematik dersi ile ilişkili 21 adet kazanım olduğu tespit edilmiştir. İlişkili olan ilkökul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görölmektedir. Bir başka ifadeyle “Kronoloji” etkinliğini öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri için ilkökul matematik dersi öğrenme alanlarının tamamını biliyor olması gerektiği söylenebilir. İlişkili kazanımların alt öğrenme alanlarına bakıldığında ise; “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait 6 adet kazanımın “doğal sayılar” alt öğrenme alanında, “Geometri” öğrenme alanına ait 11 kazanımın uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanına, “Ölçme” öğrenme alanına ait 1 adet kazanımın zaman ölçme alt öğrenme alanında, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait 3 adet kazanımın veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanında olduğu belirlenmiştir.

“Bireysel Özellikler” adlı etkinlikte ilkökul matematik dersinde ağırlıklı olarak 1.sınıf kazanımları ile ilişkilendirilmiştir. Kazanımların Geometri öğrenme alanına ait geometrik cisimler ve şekiller alt öğrenme alanında 1 kazanım, uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanında 3 kazanım, “Ölçme” öğrenme alanına ait “uzunluk ölçme” ve “zaman ölçme” alt öğrenme alanlarında birer kazanım, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanında ise 4 tane kazanım ile ilişkili olduğu görölmektedir. Bu bulgulardan yola çıkarak “Bireysel Özellikler” etkinliğini öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri için ilkökul matematik dersi geometrik cisimler ve şekiller, uzunluk ölçme, zaman ölçme ve veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

“Empati” isimli etkinlikte 7 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkisinin olduğu bulgulanmıştır. İlişkili ilkokul matematik kazanımlarının “Sayılar ve İşlemler” ile “Ölçme” öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenir iken; kazanımların “doğal sayılar”, “zaman ölçme”, “uzunluk ölçme” alt öğrenme alanlarında olduğu tespit edilmiştir. Bir başka deyişle “Empati” etkinliğini öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri için ilkokul matematik dersi doğal sayılar, zaman ölçme ve uzunluk ölçme alt öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir.

“Farklılıkları Saygı” isimli etkinlikteki kazanımların ilişkili olduğu ilkokul matematik dersi kazanımları incelendiğinde “Ölçme” öğrenme alanına ait 4 ilkokul matematik kazanımı olduğu görülmektedir. Etkinlikle ilişkili 4 kazanım geometrik cisimler ve şekiller, uzamsal ilişkiler ile geometride temel kavramlar alt öğrenme alanlarına ait olduğu tespit edilmiştir.

“Aile Tarihi” adlı etkinliğindeki bölümler ayrı ayrı değerlendirildiğinde ilkokul matematik dersindeki 26 kazanım ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Etkinliğe bütüncül bakıldığında ise 19 ilkokul matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu saptanmıştır. İlişkili olan ilkokul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle “Aile Tarihi” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkokul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği söylenebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların doğal sayılar alt öğrenme alanlarına, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların geometrik cisimler ve şekiller ile uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanlarına, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların zaman ölçme alt öğrenme alanlarına, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

“Milli Kültür” adlı etkinlik incelendiğinde ilkokul matematik dersindeki 8 kazanımla ilişkilendirildiği görülmüştür. İlişkili olan ilkokul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle “Milli Kültür” etkinliğini öğrencilerin doğru olarak yapabilmesi için ilkokul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını yapabiliyor olması gerektiği söylenebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların doğal sayılar alt öğrenme alanına, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanına, “Ölçme” öğrenme alanına ait

kazanımların zaman ölçme alt öğrenme alanına, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanına ait olduğu belirlenmiştir.

“Çocuk Oyunları” adlı etkinliğindeki bölümler ayrı ayrı değerlendirildiğinde ilkökul matematik dersindeki 14 kazanım ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Etkinliğe bütüncül bakıldığında ise 12 ilkökul matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu saptanmıştır. İlişkili olan ilkökul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri” ile “Ölçme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle “Çocuk Oyunları” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkökul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği söylenebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların doğal sayılar alt öğrenme alanına, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların geometrik cisimler ve şekiller ile uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanlarına, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların uzunluk ölçme, zaman ölçme alt öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir.

“Milli Mücadele” isimli etkinliğin ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımlar incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait toplam 8 adet kazanımın olduğu belirlenmiştir. İlişkili kazanımların ait olduğu alt öğrenme alanlarına bakıldığında ise; doğal sayılar, uzamsal ilişkiler, zaman ölçme ile veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle “Milli Mücadele” etkinliğini öğrencilerin doğru olarak yapabilmesi için doğal sayılar, uzamsal ilişkiler, zaman ölçme ve veri toplama ve değerlendirme öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir.

“Konum Bulma” isimli etkinliğin ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları incelendiğinde “Geometri” öğrenme alanına ait 2 adet kazanım ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili kazanımlara bakıldığında ilkökul matematik dersi uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanına ait olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan yola çıkarak “Konum Bulma” etkinliğini öğrencilerin doğru yapabilmesi için ilkökul matematik dersi uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanını biliyor olması gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

“Kroki” adlı etkinliğin ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımlarına bakıldığında etkinlikle ilişkili 5 adet kazanım olduğu görülmektedir. İlişkili kazanımlar incelendiğinde ilkökul matematik dersi “Geometri” öğrenme alanlarına ait olduğu tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle “Kroki” etkinliğini öğrencilerin doğru olarak yapabilmesi için

ilkokul matematik dersinde bulunan “Geometri” öğrenme alanını bilmesi gerektiği söylenebilir. İlişkili kazanımların ait oldukları ilkokul matematik dersi alt öğrenme alanları incelendiğinde geometrik cisimler ve şekiller, uzamsal ilişkiler, geometride temel kavramlar alt öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir.

“Doğal ve Beşeri Unsurlar” isimli etkinliğin ilişkili olduğu matematik kazanımlar incelendiğinde “Veri İşleme” öğrenme alanına ait 4 adet kazanımın olduğu belirlenmiştir. Bir başka ifadeyle “Doğal ve Beşeri Unsurlar” isimli etkinliği öğrencilerin doğru olarak yapabilmesi için ilkokul matematik dersi “Veri İşleme” öğrenme alanını biliyor olması gerektiği söylenebilir.

“Hava Durumu” adlı etkinliğindeki bölümler ayrı ayrı değerlendirildiğinde ilkokul matematik dersindeki 25 kazanım ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Etkinliğe bütüncül bakıldığında ise 18 ilkokul matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu saptanmıştır. İlişkili olan ilkokul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların doğal sayılar alt öğrenme alanına, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanına, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların zaman ölçme alt öğrenme alanına, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımların ise veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak “Hava Durumu” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkokul matematik dersinde bulunan doğal sayılar, uzamsal ilişkiler, zaman ölçme ve veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

“Türkiye Coğrafyası” isimli etkinliğin ilişkili olduğu ilkokul matematik dersi kazanımlar incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri” ile “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait toplam 7 adet kazanımın olduğu belirlenmiştir. Bir başka ifadeyle “Türkiye Coğrafyası” etkinliğini öğrencilerin doğru olarak yapabilmesi için ilkokul matematik dersinde bulunan “Ölçme” dışındaki bütün öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir. İlişkili kazanımların ait olduğu alt öğrenme alanlarına bakıldığında ise; doğal sayılar, uzamsal ilişkiler ile veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir.

“Teknolojik Ürünler” adlı etkinliğindeki bölümler ayrı ayrı değerlendirildiğinde ilkokul matematik dersindeki 6 kazanım ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Etkinliğe bütüncül

bakıldığında ise 5 ilkokul matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu saptanmıştır. İlişkili olan ilkokul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler” ve “Geometri” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların doğal sayılar alt öğrenme alanına, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların uzamsal ilişkiler geometrik cisimler ve şekiller alt öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak “Teknolojik Ürünler” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkokul matematik dersinde bulunan doğal sayılar, uzamsal ilişkiler, geometrik cisimler ve şekiller alt öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

“Geçmişten Günümüze Teknoloji” isimli etkinlikte bulunan bölümler ayrı ayrı değerlendirildiğinde 7 ilkokul matematik dersi kazanımıyla, bir bütün olarak değerlendirildiğinde ise 6 ilkokul matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Etkinlikle ilişkili olan ilkokul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri” ve “Ölçme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle “Teknolojik Ürünler” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için “Veri İşleme” öğrenme alanı dışındaki bütün ilkokul matematik dersi öğrenme alanlarını yapabiliyor olması gerektiği söylenebilir. İlişkili öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların doğal sayılar alt öğrenme alanına, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımın geometrik cisimler ve şekiller alt öğrenme alanına ait olduğu belirlenmiştir.

“Mucitler ve İcatlar” isimli etkinlikte bulunan bölümler ayrı ayrı ve bütüncül olarak ele alındığında 7 adet ilkokul matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu bulgulanmıştır. İlişkili kazanımların ait olduğu öğrenme alanlarına bakıldığında “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri” ve “Ölçme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle “Mucitler ve İcatlar” etkinliğini öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri için ilkokul matematik dersinde bulunan “Veri İşleme” öğrenme alanı dışında bulunan bütün kazanımları bilmesi gerektiği söylenebilir. İlgili öğrenme alanları incelendiğinde etkinlikle ilişkili kazanımların doğal sayılar, geometrik cisimler ve şekiller, zaman ölçme alt öğrenme alanlarına ait olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

“Yeni Fikirler, Özgün Tasarımlar” adlı etkinliğin ilişkili 1 ilkokul matematik dersi kazanımının “Geometri” öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir. İlgili kazanımın bulunduğu ilkokul matematik dersi alt öğrenme alanlarına bakıldığında ise geometrik cisimler ve şekiller alt öğrenme alanında olduğu görülmektedir.

“İhtiyaçlar ve İstekler” adlı etkinliğindeki bölümler ayrı ayrı ve bütüncül olarak değerlendirildiğinde ilkökul matematik dersindeki 5 kazanım ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili olan ilkökul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler” ve “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımın doğal sayılar alt öğrenme alanına, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların geometrik cisimler ve şekiller alt öğrenme alanına, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların sıvı ölçme ve paralarımız alt öğrenme alanına, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımın ise veri toplama ve değerlendirme ait olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak “İhtiyaçlar ve İstekler” etkinliğinin öğrenciler tarafından doğru yapılabilmesi için ilkökul matematik dersinde bulunan doğal sayılar, uzamsal ilişkiler, geometrik cisimler ve şekiller, sıvı ölçme, paralarımız, veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarını bilmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

“Bilinçli Tüketici” adlı etkinliğindeki bölümler bütüncül olarak değerlendirildiğinde ilkökul matematik dersindeki 33 kazanım ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili olan ilkökul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler” ve “Geometri”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle “Bilinçli Tüketici” etkinliğini öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri için ilkökul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımın doğal sayılar, doğal sayılarla toplama işlemi, doğal sayılarla çıkarma işlemi alt öğrenme alanlarına, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların uzamsal ilişkiler, geometrik örüntüler, geometrik cisimler ve şekiller alt öğrenme alanlarına, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların zaman ölçme ve paralarımız alt öğrenme alanına, “Veri İşleme” öğrenme alanına ait kazanımın ise veri toplama ve değerlendirme ait olduğu belirlenmiştir.

“İsrafı Önleme” isimli etkinlik incelendiğinde 6 adet kazanımla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. İlişkili olan ilkökul matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler”, “Ölçme” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle “İsrafı Önleme” etkinliğini öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri “Geometri” dışındaki ilkökul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir. İlişkili kazanımların ait oldukları ilkökul matematik dersi alt öğrenme alanları incelendiğinde doğal sayılar, paralarımız, sıvı ölçme, veri toplama ve değerlendirme ait olduğu tespit edilmiştir.

“Çocuk Hakları” adlı etkinliğindeki bölümler ayrı ayrı ve bütüncül olarak ele alındığında ilkököl matematik dersindeki 4 kazanım ile ilişkili olduğu saptanmıştır. İlişkili olan ilkököl matematik dersi kazanımlarının, “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri” ile “Ölçme” öğrenme alanlarına ait olduğu görölmektedir. Bu öğrenme alanları incelendiğinde “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların doğal sayılar, “Geometri” öğrenme alanına ait kazanımların uzamsal ilişkiler geometrik cisimler ve şekiller, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımların zaman ölçme alt öğrenme alanlarına ait olduğu belirlenmiştir.

“Sorumluluklar” isimli etkinlikte bulunan bölümler bütüncül olarak ele alındığında 4 ilkököl matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. İlişkili kazanımlar incelendiğinde “Geometri” ve “Veri İşleme” öğrenme alanlarına ait olduğu görölmektedir. Kazanımlar ilkököl matematik dersi uzamsal ilişkiler ve veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarında bulunduğu belirlenmiştir. Bir başka ifade ile “Sorumluluk” etkinliğini öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri için uzamsal ilişkiler ve veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir.

“Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” adındaki etkinlik incelendiğinde 2 ilkököl matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili kazanımlar “Veri İşleme” öğrenme alanına ait olduğu belirlenmiştir. Bir başka ifadeyle “Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” isimindeki etkinliği öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri için “Veri İşleme” öğrenme alanını biliyor olması gerektiği söylenebilir.

“Ülkeler” isimli etkinlik incelendiğinde ilkököl matematik dersi “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait 2 kazanımla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. İlişkili kazanımlar ilkököl matematik dersi doğal sayılar alt öğrenme alanına ait olduğu belirlenmiştir. Bir başka deyişle “Ülkeler” etkinliğini öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri için doğal sayılar alt öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

“Türkiye’nin Komşuları ve Türk Cumhuriyetleri” adlı etkinliğin bölümleri bütüncül olarak incelendiğinde 4 adet ilkököl matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlişkili kazanımlar ilkököl matematik dersi “Sayılar ve İşlemler”, “Geometri”, ve “Ölçme” öğrenme alanlarına ait olduğu tespit edilmiştir. İlkööl matematik dersi öğrenme alanlarına ilişkin kazanımlar incelendiğinde doğal sayılar, uzamsal ilişkiler ve zaman ölçme alt öğrenme alanlarına ait olduğu görölmektedir. Bu bulgulardan yola çıkarak “Türkiye’nin Komşuları ve Türk Cumhuriyetleri” etkinliğini öğrencilerin doğru bir şekilde

yapabilmeleri için doğal sayılar, uzamsal ilişkiler ve zaman ölçme alt öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

“Farklı Kùltürler” isimli etkinliğin ilişkili olduğu ilkokul matematik dersi kazanımları incelendiğinde 3 adet kazanımla ilişkilendirildiğı gör÷lmektedir. İlişkili kazanımlar “Sayılar ve İşlemler” ve “Ölçme” öğrenme alanlarına ait olduğu tespit edilmiştir. “Sayılar ve İşlemler” öğrenme alanına ait kazanımların doğal sayılar alt öğrenme alanına, “Ölçme” öğrenme alanına ait kazanımın zaman ölçme alt öğrenme alanına ait olduğu belirlenmiştir. Bir başka ifadeyle “Farklı Kùltürler” etkinliğini öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmeleri için doğal sayılar ve zaman ölçme alt öğrenme alanlarını bilmesi gerektiğı söylenebilir.

4.6. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler çalışma kitabı etkinlikleri ile ilişkili ilkököl matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine dağılımları

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler çalışma kitabı etkinlikleri ile ilişkili ilkököl matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımları nedir? Alt problemine yönelik bulgulara Tablo 4.12.'de yer verilmiştir.

Tablo 4.12. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Çalışma Kitabı Etkinlikleri ile İlişkili İlkokul Matematik Dersi Kazanımlarının Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı

Öğrenme Alanı	Sosyal Bilgiler Çalışma Kitabı Etkinlik Adı	İlişkili İlkokul Matematik Dersi Kazanım Sayıları				
		1	2	3	4	(f)
Birey ve Toplum	Kimlik Belgeleri	6	1	1	-	8
	Kronoloji	7	6	4	4	21
	Bireysel Özellikler	3	1	-	-	4
	Empati	4	1	-	2	7
	Farklılıklara Saygı	1	2	-	1	4
Toplam		21	11	5	7	44
Kültür ve Miras	Aile Tarihi	8	6	3	2	19
	Milli Kültür	3	2	2	1	8
	Çocuk Oyunları	8	2	1	1	12
	Milli Mücadele	5	1	1	1	8
Toplam		24	11	7	5	47
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Konum Bulma	1	1	-	-	2
	Kroki	2	2	-	1	5
	Doğal ve Beşeri Unsurlar	1	1	1	1	4
	Hava Durumu	7	5	4	2	18
	Türkiye Coğrafyası	2	1	3	1	7
	Doğal Afetler	-	-	-	-	-
Toplam		13	10	8	5	36
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Teknolojik Ürünler	3	2	-	-	5
	Geçmişten Günümüze Teknoloji	5	-	1	-	6
	Mucitler ve İcatlar	5	-	2	-	7
	Yeni Fikirler, Özgün Tasarımlar	-	1	-	-	1
	Teknolojinin Doğru Kullanımı	-	-	-	-	-
Toplam		13	3	3	-	19
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	İhtiyaçlar ve İstekler	2	1	-	2	5
	Ekonomik Faaliyetler	-	-	-	-	-
	Bilinçli Tüketici	10	8	7	8	33
	İsrafi Önleme	1	-	2	3	6
Toplam		13	9	9	13	44
Etkin Vatandaşlık	Çocuk Hakları	2	1	-	1	4
	Sorumluluklar	2	1	-	1	4
	Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler	1	-	-	1	2
	Özgürlük ve Bağımsızlık	-	-	-	-	-
Toplam		5	2	0	3	10
Küresel Bağlantılar	Ülkeler	2	-	-	-	2
	Türkiye'nin Komşuları ve Türk Cumhuriyetleri	4	-	-	1	5
	Farklı Kültürler	2	-	-	1	3
	Farklı Kültürlere Saygı	-	-	-	-	-
Toplam		8	0	0	2	10
Genel Toplam		97	46	32	35	210

Tablo 4.12.'ye göre sosyal bilgiler çalışma kitabında bulunan etkinliklerin ilişkili olduğu matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımına bakıldığında en çok kazanımın 97 kazanımla 1. sınıf seviyesinde olduğu, diğer sınıf seviyelerinin de sırasıyla 2. sınıf 46 kazanım, 3. sınıf 32, 4. sınıf ise 35 kazanımla ilişkili olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak sosyal bilgiler çalışma kitabında 1. sınıf seviyesindeki matematik kazanımlarının daha çok ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma kitabı öğrenme alanlarında bulunan etkinliklerin sınıf seviyelerine göre dağılımı incelendiğinde “Birey ve Toplum” öğrenme alanıyla ilişkili matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımı 1. sınıf seviyesinde 21 kazanım, 2. sınıf seviyesinde 11 kazanım, 3. sınıf seviyesinde 5 kazanım, 4. sınıf seviyesinde ise 7 kazanımın ilişkili olduğu belirlenmiştir. “Kültür ve Miras” öğrenme alanıyla ilişkisi bulunan matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımına bakıldığında 1. sınıf seviyesinde 24 kazanım, 2. sınıf seviyesine 11 kazanım, 3. sınıf seviyesinde 7 kazanım, 4. sınıf seviyesinde ise 5 kazanımın ilişkili olduğu görülmektedir. “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanında bulunan etkinliklerin ilişkili olduğu matematik kazanımları incelendiğinde 1. sınıf seviyesinde 13, 2. sınıf seviyesinde 10, 3. sınıf seviyesinde 8, 4. sınıf seviyesinde ise 5 kazanımın ilişkili olduğu tespit edilmiştir. “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanının ilişkili olduğu matematik kazanımlarının sınıf seviyesine göre dağılımına bakıldığında 1. sınıf seviyesinde 13, 2. sınıf seviyesinde 3, 3. sınıf seviyesinde 3 ilişkili olduğu, 4. sınıf seviyesinde ilişkili kazanımın olmadığı görülmektedir. “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanıyla ilişkili olan matematik kazanımları 1. sınıf seviyesinde 13 kazanım, 2. sınıf seviyesinde 9 kazanım, 3. sınıf seviyesinde 9 kazanım, 4. sınıf seviyesinde 13 kazanım olduğu belirlenmiştir. “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanının ilişkili olduğu matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımına bakıldığında 1. sınıf seviyesine 5 kazanım, 2. sınıf seviyesinde 2 kazanım ve 4. sınıf seviyesinde 3 kazanım olduğu, 3. sınıf seviyesinde ise ilişkili kazanım olmadığı görülmektedir. “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanıyla ilişkili matematik kazanımları incelendiğinde ise 1. sınıf seviyesine 8 kazanım, 4. sınıf seviyesine 2 kazanım bulunurken 2. ve 3. sınıf seviyesinde ilişkili kazanımın olmadığı tespit edilmiştir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırmanın problemleri çerçevesinde elde edilen bulgulara dayalı olarak sonuçlara ve tartışılara yer verilmiştir.

5.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma

Birey ve Toplum öğrenme alanındaki beş kazanımdan üçünün ilkökul matematik dersinde 24 kazanımla ilişki olduğu diğer ikisinin ise (SB.4.1.4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar, SB.4.1.5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar.) ilkökul matematik dersi kazanımları ile ilişkili olmadığı belirlenmiştir.

Matematik dersi ile ilişkili kazanımlardan “SB.4.1.1. Resmî kimlik belgesini inceleyerek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.” kazanımı; sayılar ve işlemler ile geometri ve ölçme öğrenme alanlarına ait toplam 7 matematik kazanımı ile ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin kimlik belgesini incelerken; kimlik numarası, doğum tarihi ve seri no gibi bilgileri okuyabilmesi ve anlamlı çıkarımlar yapabilmesi için sayılar ve işlemler öğrenme alanına ait kazanımları edinmiş olması gerektiği çıkarımı yapılabilir. Yine benzer şekilde bu bilgilerin kimliğin neresinde bulunduğu hakkında çıkarımlar yapabilmesi için matematik dersinde bulunan geometri öğrenme alanlarına ait olan ilişkili kazanımları edinmiş olması gerekmektedir. Bunun yanında öğrencilerin doğum tarihine ilişkin merak ettiği “kaç yaşındayım? kaçınıcı ayda doğdum? ayın hangi günü doğdum?” gibi soruları cevaplandırabilmesi için de ölçme öğrenme alanına ait ilişkili matematiksel kazanımları edinmiş olması beklenmektedir.

“SB.4.1.2. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.” kazanımı ilkökul matematik dersinde bulunan 20 kazanımla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler yaşamına ilişkin olayları kronolojik sıralamaları yaparken sayıları okuması, karşılaştırması ve sıralaması için sayılar ve işlemler öğrenme alanına ait ilişkili matematik kazanımlarını edinmiş olması gerektiği belirtilebilir. Öğrencinin hayatındaki olayların oluş zamanını takvim üzerinde gösterebilmesi, sürelerini karşılaştırması ve yıl, ay gün gibi zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözebilmesi için ilkökul matematik dersinde bulunan ölçme öğrenme alanına ait ilgili kazanımlara sahip olması gerekmektedir. Öğrencilerin bu sosyal bilgiler kazanımını edinebilmesi için yaşamına dair olaylar hakkında ailesine sorular sorarak veri toplaması, topladığı verileri tablo haline getirmesi ve bunlara ilişkin problemleri

çözebilmesi için matematik dersinde veri işleme öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olması gerekir. Bunlara ek olarak kronolojik sıralama yaparken öğrencilerden zaman şeridi oluşturmaları beklenebilir. Öğrencilerin, zaman şeridini oluşturabilmeleri için geometri öğrenme alanına ait “M.3.2.4.2. Doğruyu, ısmını ve açığı tanır.” ve “M.3.2.4.3. Doğru parçasını çizgi modelleri ile oluşturur; yatay, dikey ve eğik konumlu doğru parçası modellerine örnekler vererek çizimlerini yapar.” kazanımlarını edinmiş olmalarının önemli olacağı söylenebilir. İlişkili kazanımların 3. sınıf seviyesinde bulunuyor olması da öğretim programının disiplinler arası bir anlayışla düzenlenmesine ek olarak sarmal yapıda olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Birey ve Toplum öğrenme alanında ilkökul matematik dersi ile ilişkilendirilen son kazanım ise “SB.4.1.3. Bireysel ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini tanır.” kazanımıdır. Bu kazanımda öğrencilerden kendi ilgi ve ihtiyaçlarının farkında olmaları beklenilmektedir. Sınıf öğretmenleri, 3. sınıfta matematik dersi “M.3.1.1.10. 20’ye kadar olan Romen rakamlarını okur ve yazar.” kazanımının “öğrencilerin matematiğe ilgi duymalarını sağlamak amacıyla düzeylerine uygun biçimde matematik tarihinden örneklerle tanıtılır.” açıklamasına istinaden sosyal bilgiler dersinde matematik tarihinden örnekler verebilir. Bu sayede sosyal bilgiler dersine ilgili öğrencilerin matematik dersine karşı da ilgileri artabilir.

Kültür ve Miras öğrenme alanında bulunan dört kazanımın tamamının ilkökul matematik dersinde 34 kazanımla ilişkili olduğu belirlenmiştir. “SB.4.2.1. Sözlü, yazılı, görsel kaynaklar ve nesnelerden yararlanarak aile tarihi çalışması yapar.” kazanımını ilkökul matematik dersinde bulunan 15 kazanımla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler, aile tarihi çalışmaları yaparken rakamları ve sayıları okuması ve sıralaması gerekmektedir. Öğrencilerin bunu sağlayabilmeleri için matematik dersi sayılar ve işlemler öğrenme alanındaki kazanımları edinmiş olmaları gerektiği söylenebilir. Aile tarihi çalışması sırasında öğrenciler; aile büyüklerine sorular sorarak veriler toplamalı ve bu verileri sunmalıdırlar. Veri toplama süreci matematik dersinde bulunan veri işleme öğrenme alanıyla direkt ilişkili olmakla beraber öğrencilerin bu süreçte karşılaşacağı yer, yön ve tarihsel ifadeleri tam olarak kavrayabilmeleri için uzamsal ilişkiler ve zamanı ölçme alt öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir.

Kültür ve Miras öğrenme alanının ikinci kazanımı olan “SB.4.2.2. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir.” kazanımının öğrencilerin araştırma yapma becerileriyle ilişkili olduğu görülmektedir. Öğrenciler bu kazanımı edinmeleri için araştırma yaparken ilkökul matematik dersinin 3 kazanımıyla

ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“SB.4.2.3. Geleneksel çocuk oyunlarını değişim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşılaştırır.” ilkököl matematik dersinde bulunan 6 kazanımla ilişkilendirilmiştir. Öğretmenler, derse ilişkin etkinlikleri düzenlerken ve uygularken geleneksel çocuk oyunlarının nasıl oynanacağına ilişkin bilgiler vermesi gerekebilir. Bu bilgileri verirken saklambaç, seksek, misket gibi oyunlarda bulunan sayı sayma, eşleşme, yer yön bilgileri, sıralama gibi ilkököl matematik dersinde bulunan sayılar ve işlemler ile geometri öğrenme alanları ile ilişkiler kurulabilir. Öğrencilerin bu oyunları oynamalarını sağlamak amacıyla ilgili kazanımın olduğu hafta beden eğitimi ve oyun dersinde de geleneksel çocuk oyunlarını oynatabilir.

Kültür ve Miras öğrenme alanının son kazanımı olan “SB.4.2.4. Millî Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Millî Mücadele’nin önemini kavrar.” kazanımı ilkököl matematik dersine ait 10 kazanımla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler; Millî Mücadele kahramanlarının hayatlarını incelerken karşılaşacakları tarihler, yerler ve olaylar hakkında anlamlı çıkarımlar yapabilmeleri için matematik dersinde bulunan sayılar ve işlemler, geometri ve ölçme öğrenme alanlarını ait ilgili kazanımları edinmiş olmaları beklenmektedir.

İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanında bulunan altı kazanımın ayrı ayrı düşünüldüğünde 84 ilkököl matematik kazanımıyla, bir bütün olarak incelendiğinde ise 56 kazanımla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Öğrenme alanının ilk kazanımı olan “SB.4.3.1. Çevresindeki herhangi bir yerin konumu ile ilgili çıkarımlarda bulunur.” kazanımı incelendiğinde 2 adet ilkököl matematik dersi kazanımlarıyla ilişkili olduğu görülmektedir. Öğrenciler, çevresinde bulunan bir yerin konumu ile ilgili çıkarımlarda bulunurken yer, yön ilişkilerini ifade edebiliyor olması gerektiği düşünülmektedir. Bu becerileri öğrenciler ilkököl matematik dersinde bulunan geometri öğrenme alanında edinmiş olmalarının gerektiği düşünülmektedir.

İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanında matematik dersine ait 15 kazanımla ilişkilendirilen “SB.4.3.2. Günlük yaşamında kullandığı mekânların krokisini çizer.” kazanımı öğrenme alanındaki matematikle en çok ilişkili kazanım olduğu belirlenmiştir. Öğrenciler kullandıkları mekânlar hakkında kroki çizebilmeleri için öncelikle kullandıkları mekânlar hakkında incelemeler yaparak veriler toplamalıdır. Topladıkları verileri kroki haline getirmek için izometrik ya da kareli kâğıtlar kullanması daha düzgün çizimler

yapmasını sağlayacağı düşünülebilir. Öğrencilerin doğru çizimler yapabilmesi için geometrik şekilleri tanıyor, uzunluk ve alanlarına göre sınıflandırarak çizimler yapabiliyor olmalıdır. Öğrencilerin bu aşamaları gerçekleştirmeleri için öncelikle ilkökul matematik dersine ait veri işleme öğrenme alanına ilişkin kazanımları edinmiş olması beklenmektedir. Elde ettikleri veriyi sunmaları için ise geometri öğrenme alanına, çizimleri yaparken uzunluk ölçme ve alan ölçme alt öğrenme alanlarında bulunan ilişkili kazanımlara sahip olmalıdır.

“SB.4.3.3. Yaşadığı çevredeki doğal ve beşerî unsurları ayırt eder.” kazanımında öğrencilerden çevresinde bulunan doğal ve beşerî unsurlara ilişkin veriler toplamaları ve bu verileri uygun şekilde sunmaları istenmektedir. Öğrencilerin bunu sağlayabilmeleri için ilkökul matematik dersinde bulunan veri işleme öğrenme alanına ait 4 kazanıma ait becerileri kazanmış olması gerekmektedir. Bunlara ek olarak çevresinde bulunan unsurların yer, yön bilgisini belirtmeleri için 2. sınıf matematik dersi geometri öğrenme alanına ait *“M.2.2.2.1. Yer, yön ve hareket belirtmek için matematiksel dil kullanır.”* kazanımını edinmiş olmalıdır.

Öğretmenler, *“SB.4.3.4. Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek bulgularını resimli grafiklere aktarır.”* kazanımına ilişkin etkinlikleri düzenlerken ve uygularken öğrencilerden ilkökul matematik dersine ait 19 adet kazanımı edinmiş olmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Öncelikle hava olaylarına ilişkin verileri toplaması ve elde ettiği verileri kullanmaları gerekmektedir. Bunu yapmaları için ilkökul matematik dersinde yer alan veri işleme öğrenme alanına ilişkin ilgili kazanımları biliyor olması gerekmektedir. Hava olaylarına ilişkin verileri sunarken öğrencilerden, rakamları ve sayıları okuması, sıralaması ve karşılaştırması için ilkökul matematik dersi sayılar ve işlemler öğrenme alanına ait kazanımları kullanmaları gerekmektedir. Bunların yanında günü, haftayı ve ayı belirterek olayları sıralaması ve sürelerini karşılaştırması için de ilkökul matematik dersinde bulunan ölçme öğrenme alanına ilişkin kazanımları da edinmiş olmalıdır.

“SB.4.3.5. Yaşadığı yer ve çevresindeki yer şekilleri ve nüfus özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.” kazanımında ise öğrencilerin yaşadıkları bölgedeki yer şekilleri ve nüfus özelliklerine ilişkin etkinlikleri yaparken, sayılarla karşılaşması kaçınılmaz olacaktır. Öğrencilerin nüfus verilerini ve yer şekillerinin özelliklerini anlamlandırabilmeleri için sayılar ve işlemler öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmaları gerekmektedir. Buna ek olarak yer şekillerinin konumları da ders etkinlikleri içerisinde karşılaşılabilecek bir diğer nokta olacaktır. Konumları belirtirken öğrenciler, matematik dersindeki uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanına ilişkin kazanımlardan yararlanması beklenir. Bu bilgilerden hareketle öğretmenler bu kazanıma ilişkin etkinlikleri düzenlerken

ve uygularken matematik dersi sayılar ve işlemler öğrenme alanı, uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanına değinmeleri öğrencilerde anlamlı ve kalıcı öğrenmeler sağlayacağı söylenebilir.

İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanının son kazanımı olan “*SB.4.3.6. Doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapar.*” kazanımı ise ilkökul matematik dersinde bulunan 8 adet kazanımla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler, doğal afetlere yönelik hazırlıkları yaparken öncelikli olarak yapmaları gerekenleri sıralamalıdır. Örneğin deprem öncesinde, deprem sırasında ve sonrasında yapması gerekenleri sırasıyla bilmesi ve uygulaması hayati önem taşımaktadır. Öğrencilerin olayların oluş sırasını ve bu esnada yapmaları gerekenleri karıştırmadan öğrenmeleri için matematik dersinde ölçme öğrenme alanında bulunan “*M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.*” kazanımını edinmiş olması gerekmektedir. Deprem sırasında hayati önem taşıyan hayat üçgenini öğrencilerin anlamlandırabilmesi ve uygulayabilmesi için de geometrik cisimler ve alanlara ilişkin kazanımları edinmiş olmaları gerekmektedir. Doğal afetler hayatımızın kaçınılmazıdır ve bir afetle karşı karşıya kaldıkları zaman öğrencilerin gerekli yardım kuruluşlarını arayabilmesi için rakamları bilmesi, bulunduğu yeri tarif edebilmesi için de matematiksel dil kullanabiliyor olması gerekmektedir.

Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanında bulunan beş kazanım ayrı ayrı incelendiğinde ilkökul matematik dersine ait 31 kazanımla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanına ait kazanımlar incelendiğinde ise “*SB.4.4.1. Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır.*” kazanımı ilkökul matematik dersinde bulunan geometri, ölçme ve veri işleme öğrenme alanlarına ait toplam 6 kazanımla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Kazanımın matematikle ilişkisi ele alındığında öğrencilerin günlük hayatta kullandıkları teknolojik aletleri sınıflandırabilmesi için matematik dersinde bulunan geometrik şekiller ve cisimler alt öğrenme alanına ait ilişkili kazanımları edinmiş olmaları gerekmektedir. Bununla birlikte öğrenciler, teknolojik aletlerin kullanım alanlarını belirlemek için yer yön bilgisine sahip olmalıdır. Ders sonrasında öğrencilerden teknolojik ürünlerin kullanım alanlarına ilişkin araştırma yapmaları istenebilir. Öğrenciler bu araştırmaları yaparken veri toplaması ve elde ettikleri verileri uygun bir şekilde sunması gerekeceğinden matematik dersinde yer alan veri işleme öğrenme alanına ait ilgili kazanımlara da sahip olması gerekecektir.

“*SB.4.4.2. Teknolojik ürünlerin geçmişteki ve bugünkü kullanımlarını karşılaştırır.*” kazanımı 9 ilkökul matematik kazanımıyla ilişkilendirilirken, “*SB.4.4.3. Kullandığı*

teknolojik ürünlerin mucitlerini ve bu ürünlerin zaman içerisindeki gelişimini araştırır.” Kazanımı 5 ilköğretim matematik kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kazanımlar benzer içeriklere sahip olduğu düşünüldüğü için birlikte incelenmesinin daha açıklayıcı olacağı düşünülmüştür. Bu ilişkiler incelendiğinde öğrencilerin günümüz ve geçmiş arasında karşılaştırma yapabilmeleri için matematik dersi zamanı ölçme alt öğrenme alanına ait kazanımlardan ilişkili olanları edinmiş olması gerekmektedir. Örneğin iletişim araçlarının gelişimi ele aldığında; ilk olarak insanlar elçilerle haberleşmeleri sağlıyorlardı, bir süre sonra haberleşme ağı ve sistemleri kurularak mektuplarla iletişim kurmaya başlandı, daha sonra gelişen teknoloji ile birlikte sırasıyla telgraf, faks makinesi, çevirmeli telefonlar, cep telefonları ve internet kullanılmaya başlandı. Öğrencilerin bu sıralamayı yaparken matematik dersinde bulunan “M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.” ve “M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.” kazanımlarını edinmiş olmalıdır. Bu sıralamalar esasında karşılaşılabileceği sayılar ve işlemlere ait ilişkili kazanımları da edinmesi gerektiği belirtilebilir. Matematik dersinde ise ölçme konusu işlenirken standart ölçme birimlerinin gerekliliği konusuna değinilmekte olup teknolojinin gelişimi sonucu ortaya çıkan standart ölçme aletlerine ilişkin kazanımlarda sosyal bilgiler dersi ile ilişkilendirilerek anlatılması daha anlamlı ve kalıcı öğrenmeler sağlayabilir. Bunlara ek olarak ders etkinlikleri sırasında öğrencilerin araştırma yapmaları ve veri toplamaları gerektiği için veri işleme öğrenme alanına ait ilişkili kazanımları edinmiş olmaları da beklenilmektedir.

Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanında bulunan bir diğer kazanım ise “SB.4.4.4. Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir.” kazanımıdır. Öğrencilerden özgün fikirlerle ürünler tasarlamasını isteyen bu kazanım FETEMM etkinlikleriyle desteklenmesi gerekmektedir. Bu süreçte öğrencilerin tasarım becerilerine ek olarak sanatsal becerilerinin gelişmesi beklenildiği söylenebilir. Öğrencilerin ürünleri tasarlama sürecinde geometri ile ölçme öğrenme alanlarına ait kazanımlara ihtiyaç duyacakları düşünülmektedir.

Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanının son kazanımı olan “SB.4.4.5. Teknolojik ürünleri kendisine, başkalarına ve doğaya zarar vermeden kullanır.” kazanımı; sayılar ve işlemler ile geometri ve ölçme öğrenme alanlarına ait toplam 8 matematik kazanımı ile ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrenciler teknolojik ürünleri kullanırken; ekrana ne kadar mesafede ve ne kadar sürede bakması gerektiği gibi bilgiler hakkında çıkarımlar yapabilmesi için zamanı ölçme ve uzunlukları ölçme öğrenme

alanlarına ait kazanımları edinmiş olması gerektiği çıkarımı yapılabilir. Buna ek olarak televizyon, bilgisayar ve telefon gibi aletleri kullanırken ve ders çalışırken oturushlarının ve ışık açılarının doğru olduğu konusunda çıkarımlar yapabilmesi için de ilgili kazanımları edinmiş olması gerekmektedir.

Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında bulunan kazanımların ilkokul matematik dersi ile ilişkilerine ayrı ayrı bakıldığında 88 kazanımla ilişkili olduğu belirlenmiştir. İlgili kazanımlardan “SB.4.5.1. İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.” kazanımı; sayılar ve işlemler ile ölçme ve veri işleme öğrenme alanlarına ait 7 kazanımla ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrenciler istek ve ihtiyaçları arasındaki seçimler yaparken önceliklerini sıralamalı, veriler oluşturmaları ve paraları tanıyarak ilgili problemleri çözebilmelidir. Öğrencilerin, bunları doğru bir şekilde yapabilmeleri için önceki öğrenmelerinde ilişkili ilkokul matematik dersi kazanımlarını edinmiş olması beklenilmektedir.

“SB.4.5.2. Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanır.” kazanımına ilişkin etkinliklerde öğrencilerden, ailesi ve çevresindeki ekonomik faaliyetler hakkında bilgi toplaması istenilebilir. Öğrenciler bu bilgileri toplama ve yorumlama sürecinde ilkokul matematik dersi veri işleme öğrenme alanına ait kazanımlarla sık sık karşılaşacağı ve bu kazanımları edinmiş olmasının ilgili kazanımları öğrenmede kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir. Buna ek olarak öğrencilerin ekonomik faaliyetlerin içerisinde zaman ve para ile ilgili kavramlarla karşılaşması kaçınılmaz olacaktır. Bunlardan yola çıkarak ilgili sosyal bilgiler dersi kazanımını öğrencilerin doğru bir şekilde edinebilmesi için ilkokul matematik dersi ölçme, geometri ve veri işleme öğrenme alanlarına hakim olması ve ilgili kazanımları edinmiş olması gerektiği düşünülmektedir.

Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında bulunan bir diğer kazanım ise “SB.4.5.3. Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.” kazanımıdır. İlgili kazanımın ilkokul matematik dersinde bulunan sayılar ve işlemler, ölçme ve veri işleme öğrenme alanlarına ait toplam 14 kazanım olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bilinçli bir tüketiciden beklenen davranışları öğrencilerin edinebilmesi için alışveriş sürecinde yapılması gerekenlere değinilen bu kazanımda; öğrencilerin sayıları okuması ve sıralaması gerekecektir. Öğrencilerin bilinçli tüketici davranışlarını sergilemeleri için ilkokul matematik dersinde bulunan sayılar ve işlemler öğrenme alanındaki kazanımları edinmiş olması gerektiği düşünülmektedir. Öğrencilerin alışveriş yaparken bilinçli bir tüketici olarak ürünleri karşılaştırması gerekebilir. Ürünleri karşılaştırmaları için öğrencilerin veriler

toplaması, elde ettikleri verileri tablo haline getirmeleri doğru bir karşılaştırma yapmalarına imkan tanıyacaktır. Bunu sağlamak için de öğrencilerin, ilkökul matematik dersi veri işleme öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımlar edinmiş olması gerekmektedir. Bilinçli bir tüketici olarak karşılaştırma yaparken öğrencilerin boyutu/gramajı, son kullanma tarihi ve ücreti gibi bilgileri esas alması beklenilmektedir. Öğrencilerin bu bilgileri anlamlandırabilmeleri için ilkökul matematik dersi ölçme öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları da olması gerekecektir.

Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında bulunan “*SB.4.5.4. Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur.*” kazanımı ilkökul matematik dersi kazanımlarından 44 kazanımla ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrencinin kendine ait bütçe oluşturması için rakamları ve sayıları okuması, dört işlem ve problem çözme becerisine sahip olması gerekmektedir. Bunları yaparken öğrenciler ilkökul matematik dersinde bulunan sayılar ve işlemler öğrenme alanına hakim olmalı ve bu alana ilişkin kazanımları edinmiş olmaları gerekmektedir. Öğrenciler kendi bütçelerini oluştururlarken veri işleme öğrenme alanına ait veri toplama, tablo okuma becerilere sahip olmasının öğretimi kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Benzer şekilde Pala ve Başbüyük’ün (2019: 51) yaptıkları çalışmada öğrencilerin matematik becerilerinin tablo ve grafik okuma becerileri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğrenciler bütçelerini oluştururken paralar ve zamana ilişkin bilgileri de kullanmaları gerekmektedir. Öğrencilerin bu bilgileri doğru bir şekilde sosyal bilgiler dersinde kullanabilmeleri için ilkökul matematik dersi ölçme öğrenme alanında yer alan ilişkili kazanımları edinmiş olması gerekmektedir.

Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanının son kazanımı olan “*SB.4.5.5. Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.*” kazanımı; ilkökul matematik dersi sayılar ve işlemler öğrenme alanında 1, geometri öğrenme alanında 1, ölçme öğrenme alanında 12, veri işleme öğrenme alanında ise 3 kazanımla ilişkilendirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç doğrultusunda ilgili sosyal bilgiler kazanımının en fazla ölçme öğrenme alanıyla ilişkili olduğu; bununun sebebinin ise kaynakların kullanımında suyun, zamanın ve paranın israfına konusuna değinilmektedir. Bu konuların ilkökul matematik dersinde yer alan paralarımız, zaman ölçme ve sıvı ölçme alt öğrenme alanlarıyla birebir ilişkili olduğu görülmektedir. Bunların yanı sıra öğretmenler kaynakları israf etmemenin öneminden bahsederken tablo, grafik ve şekillerden yararlanması gerekebilir. Kullanılan tablo, grafik ve şekilleri öğrencilerin anlamlı bir şekilde okuyabilmeleri için ilkökul matematik dersi veri işleme öğrenme alanına ait ilişkili kazanımları biliyor olması gerekmektedir. Öğrenciler veri

toplama ve sunma sürecine sayılar ile geometri öğrenme alanlarına da ihtiyaç duyacaklardır.

Etkin vatandaşlık öğrenme alanına ait kazanımların ilkökul matematik dersi kazanımlarından 29 tanesiyle ilişkisi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrenme alanının ilk kazanımı olan “*SB.4.6.1. Çocuk olarak sahip olduğu haklara örnekler verir*” kazanımı; ilkökul matematik dersi sayılar ve işlemler, ölçme ile veri işleme öğrenme alanlarına ait kazanımlarla ilişki kurulduğu görülmektedir. Kazanımın “*Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’deki maddeler ele alınır.*” açıklaması dikkate alındığında, öğrencilerin rakamları okuması ve rakamları sıra bildirmek amacıyla kullanması gerekmektedir. Buna ek öğrencilerin haklarına örnekler vermesi sürecinde; saatleri, günü, haftayı ve ayı belirtebilmesinin, olayları sıralayarak oluş sürelerini karşılaştırabilmesinin ve tabloları okuyabilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

“*SB.4.6.2. Aile ve okul yaşamındaki söz ve eylemlerinin sorumluluğunu alır.*” ve “*SB.4.6.3. Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel sosyal etkinlikleri önerir.*” kazanımları ile ilişkilendirilen ilkökul matematik dersi kazanımlarına bakıldığında ikisinde de ortak kazanımlar olması sebebiyle birlikte ele alınmasının doğru olacağı düşünülmüştür. İlişkili kazanımlar incelendiğinde öğrencilerin ilkökul matematik dersine ait olan ölçme ve veri işleme öğrenme alanlarına hakim olması gerektiği düşünülmektedir. Öğrencilerin sorumluk becerileri gelişirken zamanla ilgili öğrendiği kavramları günü planlarken kullanması ve ilgili problemleri çözebiliyor olması gerektiği düşünülmektedir. Ek olarak öğrencilerin, günün planlamasını yaparken tablo oluşturması gerekebilir. Buradan yola çıkarak öğrencilerin ilkökul matematik dersinde edindikleri ilgili kazanımların sosyal bilgiler dersinde etkin bir şekilde kullanıldığı söylenebilir. Öğrencilerin etkinlikleri araştırması sürecinde veri toplaması gerekmektedir. Bu süreçte öğrencilerin; etkinliklerin tarihlerini ve sürelerini karşılaştırarak, etkinlikleri sınıflandırması gerekmektedir.

Etkin vatandaşlık öğrenme alanının son kazanımı olan “*SB.4.6.4. Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişkiyi açıklar*” kazanımı ilkökul matematik dersi sayılar ve işlemler ile ölçme öğrenme alanına ait 5 kazanımla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin bu kazanımı edinme sürecinde karşılaşılabilecekleri tarihleri okuması, ülkemizin bağımsızlığını kazanma sürecinde yaşanan olayları sıralaması gerekebilir. Buna ek olarak ülkelerin bağımsızlığı sembolize eden paraları tanımasının da gerekli olduğu düşünülmektedir.

Küresel bağlantılar öğrenme alanında bulunan “*SB.4.7.1. Dünya üzerindeki çeşitli*

ülkeleri tanıtır.” ve “SB.4.7.2. Türkiye’nin komşuları ve diğer Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini kavrar.” kazanımlarında öğrencilere, ülkeler hakkında detaylı bilgileri edinmesi için araştırma ödevi verilebilir. Öğrenciler bu ödevi hazırlarken veri toplaması ve bunları sınıflandırması gerekecektir. Öğrenciler ülkeler hakkında nüfus, yüz ölçümü, bağımsızlık tarihleri ve ülkenin konumu gibi veriler elde edecektir. Bu verileri kavrayabilmesi ve anlamlandırabilmesi için sayıları ve tarihleri okuyabilmesi gerekmektedir. Buna ek olarak ülkelerin yerlerini belirtebilmesi için uzamsal ilişkileri ifade edebiliyor olması gerekir. İlgili sosyal bilgiler kazanımlarının öğrenciler tarafından doğru bir şekilde edinilebilmesi için ilkökul matematik dersindeki bütün öğrenme alanlarına ait ilgili kazanımlara hakim olması gerekmektedir.

Küresel bağlantılar öğrenme alanda ilkökul matematik dersi ile ilişkilendirilen son kazanım *“SB.4.7.3. Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır.”* kazanımıdır. Öğrencilerin farklı ülkelere ait kültürel özelliklerin bulunduğu tabloları okuyabilmesi için ilkökul matematik dersi veri işleme öğrenme alanına hakim olması gerekmektedir. Veri işleme öğrenme alanında bulunan tabloları okuma, sınıflandırma, yorumlama, düzenleme ve günlük hayatla ilgili problemleri çözme gibi becerileri edinmiş olması ilgili sosyal bilgiler kazanımının edinilmesini kolaylaştıracağı ve anlamlı hale getireceği kanısına varılabilir.

5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma

Dördüncü sınıf düzeyinde sosyal bilgiler dersi kazanımları ile ilişkili ilkökul matematik dersi kazanımlarını sınıf seviyelerine göre dağılımına bakıldığında 33 kazanımdan 30 tanesinin ilkökul matematik dersi ile ilişkili olduğu 3 kazanımın (SB.4.1.4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar., SB.4.1.5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar., SB.4.7.4. Farklı kültürlere saygı gösterir.) ise ilişkisinin olmadığı belirlenmiştir. İlişkili kazanımların 1. sınıf seviyesinde 116 kazanım, 2. sınıf seviyesinde 66 kazanım, 3 sınıf seviyesinde 59 kazanım, 4. sınıf seviyesinde 51 kazanım olmak üzere toplam 292 kazanım olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan yola çıkarak dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının ilkökul matematik dersi 1. sınıf kazanımları ile daha fazla ilişkili olduğu, en az ise 2. sınıf seviyesindeki kazanımlarla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle öğrencilerin doğru bir şekilde dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarını edinebilmeleri için ilkökul matematik dersinde bulunan bütün sınıf seviyesindeki kazanımlardan sosyal bilgiler dersi ile ilişkili olanları bilmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Türkiye’de öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiş (MEB, 2018: 4) ve 2018 yılında hazırlanan tüm öğretim programları belirlenen bu yeterliklerin geliştirilmesini öncелеmiştir. TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlenmiş ve bu yetkinliklerden birini “matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler” oluşturmuştur. MEB’e göre (2018: 5) matematiksel yetkinlik, *“günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamayı kapsamaktadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.”* Söz konusu özelliklerin oluşturulması, geliştirilmesi ve uygulamaya dönüştürülmesinde sosyal bilgiler dersi ile matematik dersi arasındaki disiplinler arası ilişkisinin doğru ve anlamlı bir şekilde kurulması gereği ortaya çıkmaktadır. Sosyal bilgiler dersinde yer alan kazanımların ilkökul matematik dersi kazanımları ile yukarıda belirtilen ilişkili olma durumu, iki dersin birbiri ile ilişkisini açıklamada ve disiplinler arası anlayışı harekete geçirmede önemli bir ipucu olduğu söylenebilir.

Nitekim matematik dersinin yapısındaki binişik olma durumu da düşünüldüğünde sosyal bilgiler dersi ile ilişkili olan tüm sınıf seviyelerinde yer alan kazanımların birbiri ile de ilişkili olduğu söylenebilir. Bu binişiklik doğru ve anlamlı bir disiplinler arası anlayışı gerçekleştirmenin ilişki kurulan tüm kazanımlarla sağlanması gerektiği vurgusunu ortaya koymaktadır. Bilgili (2019: 21) benzer şekilde bu ilişkinin sosyal bilgiler dersinin tüm alt boyutları ile ve tüm dersler ile de kurulması gerektiğini vurgulamıştır. Benzer şekilde alan yazında yapılan çalışmalara bakıldığında matematik dersi ile sosyal bilgiler dersinin konuları arasında ilişki kurulabilecek çok fazla konu olduğunu ortaya koyan çalışmaların olduğu görülmektedir (Pala ve Başbüyük, 2019; Bekdemir ve Başbüyük, 2011; Türk ve İşleyen, 2004). Yapılan bu tez çalışmasında sunulduğu şekliyle kazanım odaklı bir karşılaştırma yapılmadığı için alan yazında yapılan bu çalışmalar kurulabilecek ilişkileri daha konu bazlı ve genel ifadeler ile sunmuştur. Ancak bununla birlikte yapılan çalışmaların ortak noktası ise sosyal bilgiler öğretiminin gerçekleşebilmesi için öğrencilerin matematiksel bir yetkinliğe sahip olmaları gerektiği vurgusu olduğu görülmektedir.

Yukarıda belirtilen dördüncü sınıf düzeyinde sosyal bilgiler dersi kazanımları incelendiğinde 3 kazanımın (*SB.4.1.4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin*

yerine koyar., SB.4.1.5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar., SB.4.7.4. Farklı kültürlere saygı gösterir) öğretilmesinde her ne kadar ön koşul olan bir matematik dersi kazanımı ile ilişki kurulmamış olsa da ilkököl üçüncü sınıf kazanımlarından “M.3.1.1.10 20’ye kadar olan Roman rakamlarını okur ve yazar.” kazanımının öğretiminde ilişki kurulabilir. Gerek kazanımın açıklamasında vurgulanan matematik tarihinden örnekler verilir ifadesi gerek ise alan yazında yer alan birçok çalışma ile vurgulanan matematik tarihinin matematik öğretiminde kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarını ve derse karşı olumlu tutumlarını geliştirmede etkisi düşünüldüğünde bu anlama kurulacak tematik anlayışın hem matematik dersine karşı tutumu geliştirmede hem de akademik başarılarını artırmada etkili olacağı söylenebilir. Bu ilişki alan yazında altı döneme ayrılan matematik tarihinin Mısır ve Mezopotamya döneminde yaşamış (M.Ö. 2000 li yıllarla M.Ö. 500 lü yılları arası) matematikçilerin yaşam öykülerinin öyküleyici biyografiler yoluyla öğrencilere aktarılması ile kurulabilir. Bununla birlikte matematik dersinde birçok kazanımın öğretiminde kullanılabilecek olan edebi ürün olarak öyküleyici metinlerin sosyal bilgiler dersinde “SB.4.1.4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar., SB.4.1.5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar., SB.4.7.4. Farklı kültürlere saygı gösterir.” kazanımlarına hizmet edeceği düşünülmektedir.

Ayrıca Sosyal Bilgiler dersinin yapısının sarmal olduğu düşünüldüğünde aynı öğrenme alanına ait olan diğer kazanımlarla kurulacak doğrudan ilişkinin ilişkisi olmayan kazanımların öğretilmesinde de dolaylı olarak etkisi olduğu da unutulmamalıdır. Türk ve İşleyen’in (2004: 447) matematik ve sosyal bilgiler dersi öğretim programlarında birçok ortak konunun bulunduğunu belirttiği çalışmasında sosyal bilgiler dersinde bulunan öğrenme alanlarının matematiksel becerilere ve yetkinliklere ihtiyaç duyduğunu saptamıştır.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler ders kitabı etkinliklerinin ilkököl matematik dersi kazanımları ile ilişkileri incelendiğinde;

Sosyal bilgiler ders kitabında bulunan “Herkesin Bir Kimliği Var” etkinliğinin 16 ilkököl matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu, bu kazanımların ilkököl matematik dersine ait bütün öğrenme alanlarına dağıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin hazırlık bölümünde “İnsanları birbirinden ayıran fiziksel özellikler nelerdir?” sorusu bulunmakta. Öğrenciler bu soruya cevap verirken arkadaşlarının boyları, kiloları, saç renkleri gibi özelliklerinden örnekler vereceği düşünülmektedir. Öğrencilerin anlamlı ve doğru örnekler

verebilmesi için ilkokul matematik dersi ölçme öğrenme alanında yer alan ilgili kazanımları biliyor olması gerekmektedir. Buna ek olarak öğrenciler fiziksel özellikler arasında sınıflandırmalar yapabilmesi için de veri işleme öğrenme alanına ait ilgili kazanımları biliyor olması gerektiği düşünülmektedir. İlgili etkinliğin metin bölümünde ise sayılar, sıra sayıları geçmektedir. Öğrencilerin bunları anlayabilmesi için ilkokul matematik dersi sayılar ve işlemler öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları biliyor olması gerekmektedir. Etkinliğin yapınız bölümünde ise öğrencilerden kimlik belgelerini incelemeleri ve kişisel kimliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunmaları istenmektedir. Öğrencilerin bu bölümü doğru bir şekilde yapabilmeleri için rakamları okuması, uzamsal ilişkileri ifade edebiliyor olması; günü, haftayı, ayı ve yılı belirtiyor olması ile basit tabloları okuyabiliyor olması gerekmektedir. Bu sebeple öğrencilerin ilkokul matematik dersinde bulunan öğrenme alanlarına hakim olması sosyal bilgiler ders kitabında bulunan etkinlikleri yapabilmeleri için önem taşıdığı düşünülmektedir.

“Herkesin Bir Öyküsü Var” etkinliği 19 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu, bu kazanımların ilkokul matematik dersine ait bütün öğrenme alanlarına dağıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin hazırlık bölümünde “Hayatınızda unutamadığınız belli başlı olaylar nelerdir?” sorusu bulunmaktadır. Öğrenciler bu soruyu cevaplandırırken sayıları sıra bildirmek amacıyla kullanabiliyor ve belirli olayları sıralayabiliyor olması gerekmektedir. Buna ek olarak öğrenciler yaşamına ilişkin olayları anlatırken gün, ay, yıl gibi tarihsel kavramlar ile yer yön gibi uzamsal ilişkileri de ifade edebiliyor olması gerekir. İlgili etkinliğin metin bölümünde ise Büşra’nın yaşamına ilişkin kronolojik sıralama bulunmaktadır. Bu bölümü öğrencilerin anlamlandırabilmesi için kronolojik sıralamada karşılaşılabilecek sayılar için sayılar ve işlemler, yerler için geometri, tarihler için ölçme öğrenme alanına ait ilgili kazanımları biliyor olması gerekmektedir. Etkinliğin yapınız bölümünde öğrencilerden, yaşamlarındaki belli başlı olayları kronolojik olarak sıralayıp zaman şeridi haline getirmeleri istenmektedir. Öğrencilerin bu bölümü doğru bir şekilde yapabilmeleri için ilkokul matematik dersi veri işleme öğrenme alanında bulunan kazanımları edinmiş olması gerekmektedir.

“Nelerden Hoşlanıyorum? Neleri Yapabilirim?” adlı etkinliğin 4 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkilidir. İlişkili kazanımların 3 tanesinin sayılar ve işlemler 1 tanesinin ise ölçme öğrenme alanına ilişkin kazanımlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin hazırlık bölümünde yer alan “Bireylerin ilgilerini, ihtiyaçlarını ve yeteneklerini bilmeleri gerekli midir? Neden?” sorusunda ilkokul matematik dersi sayılar ve işlemler öğrenme alanına ait

“M.3.1.1.10. 20’ye kadar olan Romen rakamlarını okur ve yazar.” kazanımının açıklamasında matematiğe ilgi duymaları amacıyla matematik tarihinden örnekler verilir açıklaması gereği ilişki kurulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Etkinliğin metin bölümü incelendiğinde rakamların yer aldığı görülmektedir. Öğrencilerin etkinlikte yer alan rakamları okuyabilmesi için de ilkökul matematik dersi sayılar ve işlemler öğrenme alanına ait ilgili kazanımları edinmiş olması gerekmektedir. Buna ek olarak etkinliğin metin bölümünde bir olay anlatılmaktadır, öğrencinin bu olayları doğru bir şekilde anlamlandırabilmesi için matematik dersi ölçme öğrenme alanına ait belirli olayları ve durumları referans alır kazanımını edinmiş olması gerektiği düşünülmektedir.

“Onun Yerinde Olsaydım” isimli etkinliğin hazırlık bölümünde yer alan “İnsanın kendisini başka insanların yerine koymasının faydaları neler olabilir?” sorusu ölçme ve veri işleme öğrenme alanlarına ait toplam 2 kazanımla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin bu soruya cevap verirken etrafındaki insanların özelliklerini düşünmesi ve empati kurmaları beklenilmektedir. Öğrenciler bu süreçte ilkökul matematik dersi veri işleme öğrenme alanında edinmesi gerektiği veri toplama ve sınıflandırmayla ilgili kazanımları biliyor olması gerekmektedir. Buna ek olarak öğrenciler soruyu cevaplandırırken ilk olarak boy ve kilo gibi fiziksel özellikleri dikkate alacağı düşünülmektedir. Bu da ilkökul matematik dersi ölçme öğrenme alanındaki kazanımlarını sosyal bilgiler dersinde kullandığını gösterir çıkarımı yapılabilir.

“Farkındayım, Farklılıklara Saygılıyım” etkinliği ilkökul matematik dersinde bulunan 5 kazanımla ilişkisi belirlenerek ilkökul matematik dersi öğrenme alanlarından geometri dışındaki bütün öğrenme alanlarıyla ilişkili kazanım olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin hazırlık bölümünde yer alan “Bütün insanlar aynı özelliklere sahip olsaydı dünya nasıl bir yer olurdu” sorusu “Onun Yerinde Olsaydım” etkinliğinde yer alan hazırlık soruyla benzerlik göstermekte ve aynı kazanımlarla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin metin bölümünde ise rakamlar ve tarih yer almaktadır. Öğrencilerin metin bölümünde yer alan rakamlar ve tarihleri okuyabilmesi ve anlamlandırabilmesi için ilkökul matematik dersinde yer alan sayılar ve işlemler öğrenme alanı ile birlikte zamanı ölçme alt öğrenme alanını biliyor olması gerekmektedir.

Herkesin bir kimliği var ünitesinin geneli incelendiğinde etkinliklerin tamamının ilkökul matematik dersi kazanımlarıyla ilişkili olduğu, ünitenin genelinin ilkökul matematik dersinde bulunan öğrenme alanlarının tamamıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında öğrencilerin herkesin bir kimliği var ünitesinde bulunan etkinlikleri doğru bir

şekilde yapabilmesi için ilkokul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir.

Geçmişimi öğreniyorum ünitesinde bulunan “Ailemin Tarihi” etkinliği 18 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin hazırlık bölümünde “Ailemizin tarihini yazmak için hangi yöntemler kullanılır?” sorusu ve metin bölümünde örnek bir aile tarihi çalışması yer almaktadır. Öğrencilerin bu bölümleri anlamlandırabilmesi için ilkokul matematik dersinde yer alan doğal sayılar, zamanı ölçme, uzamsal ilişkiler ile veri toplama ve değerlendirme alt öğrenme alanlarına hakim olması gerekmektedir. Buna ek olarak etkinliğin yapınız bölümünde öğrencilerde aile tarihi çalışması yapmaları istenilmektedir. Öğrencilerin bu bölümü doğru bir şekilde yapabilmeleri için rakamları okuyabilmeli ve yazabilmeli, takvim üzerinde günü, haftayı ve ayı belirtebilmeli, zaman ölçme birimlerinin kullanıldığı problemleri çözebilmeli ve bir konu hakkında sorular sorarak veriler toplayıp elde ettiği veriyi sunabilmelidir. Buna göre öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde aile tarihi çalışması yapabilmesi için ilkokul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarını biliyor olması gerektiği söylenebilir.

“Milli Kültür Öğelerimiz” etkinliği ilkokul matematik dersinde bulunan 13 kazanımla ilişkilendirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin hazırlık bölümünde “Evinizde millî kültürümüzü yansıttığını düşündüğünüz eserler veya eşyalar var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?” sorusu yer almaktadır. Öğrencilerin bu soruyu cevaplarken ilkokul matematik dersi uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanıyla bağlantı kurması gerekecektir. Etkinliğin metin bölümü incelendiğinde bir müzede yer alan eserlerin tarihsel akışa göre sergilendiği belirtilmektedir. Öğrencilerin bu bölümü doğru bir şekilde anlamlandırabilmesi için ilkokul matematik dersi “*M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.*” kazanımını edinmiş olması gerekmektedir. Etkinliğin yapınız bölümünde ise öğrencilerden nesne tanıtım kartı yapmaları istenmektedir. Öğrenciler bu bölümü yaparken nesnenin şeklini ve üretim yerini doğru bir şekilde ifade edebilmesi için ilkokul matematik dersi geometri öğrenme alanına ait ilgili kazanımları biliyor olması gerekmektedir. Buna ek olarak öğrenciler etkinlik süresince veri toplamalı ve elde ettiği verileri sunmalıdır. Bu süreçte öğrenciler ilkokul matematik dersi veri işleme öğrenme alanında edindikleri kazanımları işe koşması gerekmektedir.

“Geçmişten Bugüne Çocuk Oyunları” etkinliği ilkokul matematik dersinin 10 kazanımı ile ilişkilendirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin metin bölümünde saklambaç oyununun nasıl oynandığı anlatılmaktadır. Öğrencilerin oyun hakkında verilen bilgileri

anlamlandırabilmesi ve oyunu oynayabilmesi için ilkokul matematik dersinde yer alan uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanına hakim olması gerekmektedir. Etkinliğin cevaplayınız bölümünde ise öğrencilerden geçmişten günümüze gelen oyunlar ve oyuncaklar hakkında örnekler vermesi ve geleneksel çocuk oyunları ile günümüzdeki oyunları karşılaştırması istenilmiştir. Ek olarak etkinliğin yapınız bölümünde öğrencilerden aile büyüklerinden birisinin çocukken oynadığı oyunlar hakkında söyleşi yapması istenmiştir. Öğrenciler bu bölümleri yaparken geçmişteki oyunlar hakkında veri toplaması ve bu verileri sınıflandırarak sunması gerekmektedir. Bu bölümü öğrencilerin doğru bir şekilde yapabilmesi için ilkokul matematik dersi veri işleme öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmasının önemli olacağı düşünülmektedir.

“Bir Kahramanlık Destanı: Millî Mücadele” isimli etkinlik 5 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin hazırlık bölümünde “Vatanımızı ve özgürlüğümüzü borçlu olduğumuz kahramanlar hakkında neler biliyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu soruyu cevaplayabilmeleri için zamanı ölçme öğrenme alanında bulunan ilgili kavram ve kazanımları biliyor olması gerekmektedir. Etkinliğin metin bölümünde Atatürk’ün hayatından bahsedilirken tarihlere, yerlere ve olaylara değinilmiştir. Öğrencilerin bu bölümü doğru bir şekilde anlamlandırabilmeleri için ilkokul matematik dersi doğal sayılar, uzamsal ilişkiler ve zaman ölçme alt öğrenme alanlarına ait ilgili kazanımları edinmiş olması gerekmektedir. Etkinliğin cevaplayınız bölümünde öğrencilere “Millî mücadelenin ülkemiz ve milletimiz için önemi hakkında neler söyleyebilirsiniz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruyu cevaplayabilmeleri için veri toplamalı ve olayların oluş sırasına göre sıralayabilmeleri için ilkokul matematik dersi ölçme ile veri işleme öğrenme alanlarında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olması gerekmektedir.

Yaşadığımız yer ünitesinde bulunan “Yönlerimiz” isimli etkinliğin ilkokul matematik dersi geometri öğrenme alanına ait 2 kazanımla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yönlerimiz etkinliğinin ilkokul matematik dersi uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanıyla sıkı bir ilişki içerisinde olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin yönlerini tarif edebilmesi için matematiksel dil kullanması kaçınılmazdır.

“Yer Tarifi Yapalım” etkinliği geometri ve ölçme öğrenme alanlarına ait 10 adet ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin metin bölümü incelendiğinde arkadaşlarını doğum gününe davet eden çocuğun evini tarif etmek için kroki çizdiği ve kroki hakkında bilgi verdiği görülmektedir. Öğrencilerin krokiyi doğru

bir şekilde anlamlandırabilmeleri için ilkökul matematik dersi uzamsal ilişkiler ve uzunluk ölçme alt öğrenme alanlarına ait ilgili kazanımları biliyor olması gerekir. Etkinliğin yapınız bölümünde ise öğrencilerden evlerini tarif edeceği bir kroki çizmeleri istenmiştir. Metin bölümündeki ilişkili kazanımlara ek olarak bu bölümü yapabilmeleri için öğrencilerin ilkökul matematik dersi geometri öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları biliyor olması gerekmektedir.

“Çevremizde Neler Var?” isimli etkinliğin hazırlık bölümünde öğrencilerden fotoğrafları gruplara ayırmaları istenmiştir. Öğrencilerin fotoğrafları gruplayabilmeleri için ilkökul matematik dersi sayılar ve işlemler öğrenme alanına ait “*M.1.1.1.5. Nesne sayıları 20’den az olan iki gruptaki nesneleri birebir eşler ve grupların nesne sayılarını karşılaştırır.*” kazanımını edinmiş olmaları gerekmektedir. Bu kazanımı doğru bir şekilde edinmeyen öğrencilerin bu etkinliği yaparken zorlanacakları düşünülmektedir.

“Hava Durumu” isimli etkinlik ilkökul matematik dersinde bulunan 17 kazanımla ilişkilendirilirken, ilişkili kazanımlar sayılar ve işlemler, ölçme ve veri işleme öğrenme alanlarına ait olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin yapınız bölümüne bakıldığında öğrencilerden 2 gün boyunca hava durumunu anlatan bir diyagram hazırlanması istenmiştir. Öğrencilerin bu diyagramı oluşturabilmeleri için hava olaylarını gözlemleyerek veri toplaması, elde ettiği verileri düzenlemesi gerekmektedir. Etkinliğin metin bölümünde hava durumu tablosu yer almaktadır. Öğrencilerden tabloyu anlamlandırabilmesi için rakamları okuma, karşılaştırma yapma ve tabloda bulunan bilgileri kullanarak problemleri çözebilme becerilerine sahip olması gerekir. Hava durumu isimli etkinliğin doğru bir şekilde yapılabilmesi için ilgili matematik kazanımlarını öğrencilerin edinmiş olmalarının önemli olduğu söylenebilir.

“Yaşadığım Yer” isimli etkinlik ise ilkökul matematik dersinde bulunan bütün öğrenme alanlarına ait toplam 5 kazanımla ilişkilendirilmiştir. Etkinliğin metin bölümünde fiziki haritalarda bulunan renk ölçeğinden bahsedilmektedir. Öğrencilerin bu bölümü anlamlandırabilmeleri için ilkökul matematik dersinde; sayıları okuma, uzamsal ilişkileri ifade edebilme, uzunluk ölçme ve tablo okumaya ilişkin kazanımları edinmiş olmalıdır.

Ünitenin son etkinliği olan “Doğal Afetlere Hazır Olalım” etkinliği ise 10 ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin metin bölümünde doğal afetlerle ilgili bilgiler ve Türkiye deprem bölgeleri haritası yer almaktadır. Öğrencilerin bu bilgileri ve haritayı yorumlayabilmesi için ilkökul matematik dersi doğal

sayılar, uzamsal ilişkiler, zaman ölçme alt öğrenme alanlarına hakim olması gerekmektedir. Örneğin Türkiye deprem haritasını inceleyen öğrenci haritanın üzerinden yaşadığı ilin kaçınıcı derece deprem bölgesinde olduğunu öğrenebilmesi için sıra bildiren sayıları kavramış olmalıdır. Etkinliğin metin bölümünün bir diğer kısmında ise deprem öncesi yapılacaklara ilişkin bilgiler verilmiştir. Deprem öncesinde, deprem çantası hazırlanması ve içerisine koyulacak malzemelerin belirlenmesi gerekmektedir. Öğrencilerin bunları yapabilmesi için deprem çantasında bulunması gerekenleri liste haline getirmeli ve deprem çantasını hazırlamalıdır. İlkokul matematik dersi veri işleme öğrenme alanına ait ilgili kazanımları doğru bir şekilde edinemeyen öğrencilerin bu süreçte zorlanacağı düşünülmektedir.

İyi ki var ünitesinde bulunan “Teknolojik Ürünler” etkinliğinin ilkökul matematik dersi geometri ve veri işleme öğrenme alanlarına ait 6 kazanımla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin yapınız bölümünde öğrencilerden teknolojik ürünleri gruplandırması ve tablo halinde sunulması istenilmektedir. Öğrenciler bu süreçte ilkökul matematik dersi veri işleme öğrenme alanında edindikleri bilgileri aktif olarak kullanması gerekecektir. Buna ek olarak öğrencilerin, teknolojik aletlerin kullanım alanlarını doğru bir şekilde belirtebilmesi için uzamsal ilişkileri de ifade edebiliyor olmalıdır.

“Geçmişten Bugüne Teknoloji” isimli etkinlik 9 ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin metin bölümünde tekerleğin icadından ve gelişim sürecinden bahsedilmiştir. Metinde tekerleğin şeklinden bahsedilirken geometri, tarihsel sürecinden bahsedilirken ise zamana ilişkin bilgilere değinilmiştir. Öğrencilerin bu bilgileri anlamlandırabilmesi için ilgili matematik kazanımlarını biliyor olması gerekmektedir. Etkinliğin yapınız bölümünde ise öğrencilerden teknolojinin etkilerine ilişkin tablo oluşturmaları istenmektedir. Öğrenciler, bu süreçte ilkökul matematik dersi veri işleme öğrenme alanında edinilen bilgiler işe koşmaları gerekmektedir.

“Zaman İçinde Teknoloji” isimli etkinliğin sayılar ve işlemler, geometri ve ölçme öğrenme alanlarına ait 13 ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucunda ulaşılmıştır. Etkinliğin metin bölümünde mucitlerden ve icatlarından bahsedilmektedir. Metinlerin içerisinde tarihler ve rakamlar yer almaktadır. Buna ek olarak ağırlık ve uzunluk birimleri bulunmaktadır. Öğrencilerin bu metinleri doğru bir şekilde anlamlandırabilmesi için ilkökul matematik dersi sayılar ve işlemler ile ölçme öğrenme alanlarında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmalıdır. Sosyal bilgiler dersinde bu konu anlatılırken İlkokul matematik dersi “M.3.1.1.10. 20’ye kadar olan Romen rakamlarını okur ve yazar.”

kazanımının matematik tarihinden örneklerle matematiğe ilgi duymaları sağlanır açıklaması gereği ilgili sosyal bilgiler etkinliğiyle ilişkili olduğu söylenebilir.

“İcat Çıkaralım” isimli etkinliğin 2 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkilendirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin yapınız bölümünde öğrencilerden günlük hayattaki ihtiyaçlarına yönelik bir ürün tasarlaması istenilmektedir. Bir ürün tasarlama sürecinde şekiller ve modeller kullanılmalı, çizgiler çizilmeli, uzunluk ve alan ölçümleri yapılmalıdır. Öğrencilerin ürün tasarlama sürecinde ilkokul matematik dersinde edindikleri geometri ve ölçme bilgilerini işe koşmaları gerekmektedir.

“Zarar Vermeden Kullanalım” isimli etkinlik ise 4 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin metin bölümünde yer alan aydınlatma araçlarının doğru kullanımını öğrencilerin kavrayabilmesi için ilkokul matematik dersinde yer alan uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanına hakim olması gerekmektedir. Etkinlikte yer alan bir gazete haberinde ise 112 Acil Komuta Merkezinin bir yıl içerisinde karşılaştıkları gereksiz çağrılardan bahsedilmektedir. Öğrencilerin bu gazete haberinde geçen zamanları ve sayıları anlamlandırabilmesi için ilkokul matematik dersine ait doğal sayılar ve zaman ölçme alt öğrenme alanlarında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olması gerekmektedir.

Üretimden tüketime ünitesinde bulunan; “İsteklerimiz, İhtiyaçlarımız” etkinliğinin ilkokul matematik dersinde bulunan 4 kazanımla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin yapınız bölümünde öğrencilerden zor bir durumda geceyi geçirmek için resimlerde bulunan ürünlerden sadece üç tanesini seçmeleri istenmiştir. Burada öğrencilerin ürünleri sınıflandırması ve seçim yaparken önce, sonra kavramlarını kullanması gerekmektedir. Öğrencilerin bu bölümü yaparken zorlanmamaları için ilkokul matematik dersi sayılar ve işlemler ile geometri öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Etkinliğin metin bölümünde ise bir gazete haberi yer almaktadır. Öğrencilerin gazete haberinde geçen sayıları okuması, ağırlık birimlerini anlamlandırabilmesi ve nesneleri karşılaştırabilmesi için ilgili ilkokul matematik dersi kazanımlarını biliyor olması gerekmektedir.

“Ailemde ve Çevremde Ekonomik Faaliyetler” etkinliğinin 8 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin metin bölümünde ülkemizdeki ekonomik faaliyetlerden örnekler verilmiştir. Metinlerde sayılar, tarihler, olaylar geçmektedir. Öğrencilerin bu metinleri anlamlandırabilmesi için ilkokul matematik dersinde

bulunan sayılar ve işlemler ile ölçme öğrenme alanındaki ilgili kazanımları biliyor olması gerekmektedir. Etkinliğin yapınız bölümünde ise öğrencilere yaşadıkları yerlerdeki ekonomik faaliyetlere ilişkin sorular sorulmuştur. Öğrencilerin bu soruları doğru bir şekilde cevaplandırabilmesi için ilkokul matematik dersinde bulunan veri işleme öğrenme alanına hakim olmalı ve ilgili kazanımları edinmiş olmalıdır. Buna ek olarak bulunduğu bölgeyi tarif edebilmesi için uzamsal ilişkileri de ifade edebiliyor olması gerektiği düşünülmektedir.

“Bilinçli Tüketici Olalım” ve “Belgelerimizi Alalım” etkinliklerinin 8 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliklerin metin bölümünde market alışverişine gidecek olan bir ailenin alışveriş listesi hazırlama sürecine yer verilmiş ve tasarruflu olunmasına değinilmiştir. Öğrencilerin alışveriş listesini anlamlandırabilmesi için ilkokul matematik dersi veri işleme öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımı biliyor olması gerekmektedir. Buna ek olarak öğrencilerin 3. sınıf seviyesinde edinmiş olmaları gereken “M.3.3.4.2. Paralarımızla ilgili problemleri çözer” kazanımının açıklamasında yer verilen tasarruf konusuyla da ilişkili olduğu belirlenmiştir. Etkinliklerin yapınız bölümünde ise öğrencilerden evlerinde bulunan ürünlerin kalite ve güvenlik işaretleri, giysilerin de etiketlerinde bulunan sembolleri inceleyerek tabloları doldurmaları istenilmektedir. Öğrenciler bu bölümleri yaparken ilkokul matematik dersi veri işleme öğrenme alanında bulunan kazanımları işe koşmaları gerekecektir.

“Ayağımızı Yorganımıza Göre Uzatalım” etkinliğinin 34 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin hazırlık bölümünde öğrencilere “ayağını yorganına göre uzat” atasözünün vermek istediği mesaj sorulmuştur. Tasarruf konusuna vurgu yapan bu atasözünün öğrencilerin zihninde anlamlı bir şekilde canlanması için ilkokul matematik dersinde ilgili kazanımlarda tasarruf konusuna vurgu yapılmış olmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Etkinliğin metin bölümünde; paralarımız hakkında örnekler verilmiştir. Öğrencilerin bu örnekleri anlamlandırabilmesi için ilkokul matematik dersi paralarımız alt öğrenme alanına hakim olması gerekmektedir. Buna ek olarak metin bölümünde örnek bir aile bütçesine yer verilmiş ve gelir gider hesaplamaları yapılmıştır. Öğrencilerin bu bölümü anlamlandırabilmesi için ilkokul matematik dersi sayılar ve işlemler öğrenme alanına hakim olması gerekmektedir. Etkinliğin yapınız bölümünde ise öğrencilere örnek bir bütçe verilerek kendilerinin ve ailelerinin bütçelerine ilişkin tabloları doldurmaları istenmiştir. Öğrenciler bu tabloları doldururken ihtiyaç duyacakları bilgi ve becerileri ilkokul matematik dersinde bulunan veri işleme öğrenme alanına ait ilgili kazanımları edinmiş olması gerekmektedir. İlgili etkinliğe genel olarak

bakıldığında ilkokul matematik dersi sayılar ve işlemler, ölçme ve veri işleme öğrenme alanlarıyla ilişki içerisinde olduğu görülmektedir.

“Tüketime Evet, İsrafa Hayır” etkinliğinin ise 10 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin başlığından da anlaşılacağı üzere etkinlikte tasarruf konusu işlenmiştir. Etkinliğin hazırlık bölümünde öğrencilere “*Hangi kaynakların bilinçsizce kullanılıp israf edilmesi canlıların yaşamını tehdit edebilir? Neden?*” sorusu yöneltilerek kaynakların kullanımı hakkında ön bilgileri test edilmiştir. Öğrencilerden ilkokul matematik dersi kazanımlarının açıklamalarında da yer verilen tasarruf konusundaki bilgileri hatırlaması ve konuya ilişkin yorumlar yapması beklenilmektedir. Etkinliğin metin bölümünde su israfına ve zaman israfına yer verilmiştir. Öğrencilerin bu bölümleri anlamlandırabilmesi ve tasarruf konusunda bilinçli olabilmeleri için ilkokul matematik dersi ölçme öğrenme alanına ait ilgili kazanımları biliyor olması gerekmektedir.

İnsanlar ve yönetim ünitesinde bulunan; “Ben Çocuğum, Haklarımla Varım” etkinliği 5 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin metin bölümünde ve biliyor muydunuz bölümünde yer alan sayıları okuyabilmesi için doğal sayılar, tarihleri okuyabilmesi için ise zaman ölçme ilkokul matematik dersi alt öğrenme alanlarını biliyor olması gerekmektedir.

“Sorumluluk Üstleniyorum” ve “Özgürlük ve Bağımsızlık” etkinliklerinin ikişer ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliklerin metin bölümünde yer alan olay örgüsünü öğrencilerin doğru bir şekilde anlamlandırabilmesi için ilkokul matematik dersi “*M.1.3.3.3. Belirli olayları ve durumları referans alarak sıralamalar yapar.*” ve “*M.3.3.5.3. Olayların oluş sürelerini karşılaştırır.*” kazanımlarını edinmiş olmaları gerekmektedir.

Uzaktaki arkadaşım ünitesinde yer alan; “Ülkeleri Tanıyalım” etkinliğinin 9 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin metin bölümünde Finlandiya ve Ürdün ülkeleri hakkında bilgiler verilmiştir. Öğrencilerin metinde yer alan sayılara ve ülkelerin bulundukları yerlere ilişkin bilgileri anlamlandırabilmesi için ilkokul matematik dersi sayılar ve işlemler ile geometri öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olması gerekmektedir. Buna ek olarak etkinlikte ülkelerin konumlarını belirtmek amacıyla haritalara yer verilmiştir. Haritaların ölçeklerinde bulunan uzunluk birimlerinin ilkokul matematik dersi ölçme öğrenme alanıyla ilişkili olduğu görülmektedir.

Buna ek olarak etkinliğin yapınız bölümünde öğrencilerden bir ülke belirleyip araştırmaları istenilmiştir. Öğrencilerin ilköğretim matematik dersinde bulunan veri işleme öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımlarını edinmiş olmaları gerekmektedir.

“Komşularımız” ve “Türk Cumhuriyetleri” etkinliklerinin 12 ilköğretim matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliklerin metin bölümü incelendiğinde sayılara ve tarihlere sıkça yer verildiği görülmektedir. Öğrencilerin metin bölümünde yer alan sayılar ve tarihleri anlamlandırabilmesi için ilköğretim matematik dersi doğal sayılar ve zaman ölçme alt öğrenme alanlarında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmaları gerekmektedir. Buna ek olarak ülkelerin bulunduğu yerleri tarif edebilmeleri için uzamsal ilişkileri ifade edebiliyor olmalıdırlar. Öğrencilerin ülkeler arasında karşılaştırma ve sınıflandırma yapabilmeleri için ise ilköğretim matematik dersi veri işleme öğrenme alanında bulunan kazanımları edinmiş olmalarının kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir.

“Farklı Kültürler” etkinliğinin ise 3 ilköğretim matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin metin bölümünde farklı kültürlere ait özellikler yer almaktadır. Bu bölümde sayılara, ülkelerin konumlarına ve benzer kelimelere yer verilmiştir. Öğrencilerin sayıları okuyabilmeleri için sayılar ve işlemler, ülkelerin konumlarını anlamlandırabilmesi için uzamsal ilişkiler, benzer kelimelerin bulunduğu tabloyu okuyabilmeleri için ise veri işleme öğrenme alanına ait ilköğretim matematik dersi kazanımlarını edinmiş olmaları gerekir.

5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler ders kitabı etkinlikleri ile ilişkili ilköğretim matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımları incelendiğinde ilköğretim 1. sınıf seviyesinde 103 kazanım, 2. sınıf seviyesinde 46 kazanım, 3. sınıf seviyesinde 57 kazanım, 4. sınıf seviyesinde 61 kazanımla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında dördüncü sınıf sosyal bilgiler ders kitabında bulunan “Herkesin Bir Kimliği Var” ünitesinde yer alan etkinliklerin 1. sınıf seviyesinde 22, 2. sınıf seviyesinde 4, 3. sınıf seviyesinde 9, 4. sınıf seviyesinde 11 olmak üzere toplamda 46 ilköğretim matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “Geçmişimi Öğreniyorum” ünitesinde yer alan etkinliklerin 1. sınıf seviyesinde 14, 2. sınıf seviyesinde 10, 3. sınıf seviyesinde 10, 4. sınıf seviyesinde 12 olmak üzere toplamda 46 ilköğretim matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “Yaşadığımız Yer” ünitesinde yer alan etkinliklerin 1. sınıf seviyesinde 19, 2. sınıf seviyesinde 10, 3. sınıf seviyesinde 8, 4. sınıf seviyesinde 8 olmak üzere toplamda 46

ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “İyi ki Var” ünitesinde yer alan etkinliklerin 1. sınıf seviyesinde 13, 2. sınıf seviyesinde 7, 3. sınıf seviyesinde 7, 4. sınıf seviyesinde 7 olmak üzere toplamda 34 ilköğretim matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “Üretimden Tüketime” ünitesinde yer alan etkinliklerin 1. sınıf seviyesinde 17, 2. sınıf seviyesinde 13, 3. sınıf seviyesinde 18, 4. sınıf seviyesinde 16 olmak üzere toplamda 64 ilköğretim matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” ünitesinde yer alan etkinliklerin 1. sınıf seviyesinde 5, 3. sınıf seviyesinde 3, 4. sınıf seviyesinde 1 olmak üzere toplamda 9 ilköğretim matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu belirlenirken 2. sınıf seviyesinde ilişkili kazanımın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. “Uzaktaki Arkadaşlarım” ünitesinde yer alan etkinliklerin 1. sınıf seviyesinde 13, 2. sınıf seviyesinde 3, 3. sınıf seviyesinde 2, 4. sınıf seviyesinde 6 olmak üzere toplamda 24 ilköğretim matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yukarıda belirtilen sosyal bilgiler dersi 4. sınıf ders kitabında bulunan etkinlikler incelendiğinde “Eğitsel ve Sosyal Etkinliklere Katılıyorum” ile “Dünya Farklılıklarıyla Güzel” etkinlikleri dışındaki bütün etkinliklerin ilköğretim matematik dersi kazanımlarıyla ilişkisinin olduğu görülmektedir. Her ne kadar bu iki etkinliğin ilişkili olduğu matematik kazanımı tespit edilmese de 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı genel olarak ilköğretim matematik dersi kazanımlarıyla ilişkilidir. Benzer şekilde Aladağ ve Sert (2020), sosyal bilgiler 5. sınıf ders kitabını incelediği çalışmada programda yer alan ilişkilendirmelerin genel olarak ders kitabında yer verildiğini belirtmektedir. Buna ek olarak sosyal bilgiler dersinde matematiksel işlemlerin gerektiği ve öğrencilerin ilköğretim matematik dersi ile ilgili konuları öğrenmiş olmalarının sosyal bilgiler dersine karşılaşılabilecekleri zorlukların önüne geçecektir (Gürbüz ve İnci Kuzu, 2018). Çalışmada tespit edilen ilişkilerin öğretim sırasında dikkate alınması ve öğrencilerin matematik ve sosyal bilgiler arasındaki ilişkiyi kurması önemli olacaktır. Sosyal bilgiler dersi ile matematik dersinin ilişkilendirilmesi gerçek hayatla bağlantı kurulmasına, öğrencilerin ilgisini artmasına, kalıcı öğrenmenin sağlanmasına katkı sağlayacaktır (Aladağ ve Şahinkaya, 2013; Sert, 2019). Sert (2019), öğretmenlerin sosyal bilgiler dersini matematik dersi ile ilişkilendirirken kullandıkları materyallerden örnekler verdiğini ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin ilişkilendirme yaparken ders kitapları ve farklı yayınlardan yararlandığını belirtmektedir. Bu durum araştırma sonucunda sosyal bilgiler ders kitabında bulunan etkinliklerin matematikle ilişkili olduğunu destekler niteliktedir. Nitekim ilişkili olan kazanımların öğretilme sürecinde ders

kitaplarında yer alan etkinliklerin disiplinler arası anlayışla işlenmesi alan yazında ortaya konan deneysel çalışma sonuçları ile paralellik gösterecektir. Bu anlamda öğretmenlerin gerek sosyal bilgiler gerek ise matematik dersini işlerken bu anlayışla derslerini yürütmelerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Alan yazında yer alan çalışmalara bakıldığında derslerin birbiri ile ilişkilendirilerek işlenmesinin akademik başarı ve tutuma katkısı düşünüldüğünde (Bilgili (2019: 21; Türk ve İşleyen, 2004: 447), yukarıda açıklanan “Eğitsel ve Sosyal Etkinliklere Katılıyorum” ile “Dünya Farklılıklarıyla Güzel” etkinliklerinin de her ne kadar matematik dersi kazanımları ile ilişkisi kurulamamış olsa da bu etkinlikler uygulanırken de yine tematik bir anlayışla işlenmesi gerektiği ve doğrudan olmasa da dolaylı olarak diğer disiplinlerle ilişki kurulabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte tüm disiplinler için ortak olarak belirtilen kök değerler bu etkinlikler için ortak bir tema oluşturabilir.

5.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma

Sosyal Bilgiler çalışma kitabı “Birey ve Toplum” öğrenme alanına bulunan; “Kimlik Belgeleri” isimli etkinliğin 8 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinlikte kimlik kartlarının ön ve arka yüzünde bulunan alanlar numaralandırılarak verilmiş olup öğrencilerden eşleştirmeleri istenilmiştir. Öğrencilerin bu etkinliği doğru bir şekilde yapabilmesi için rakamları okuyabilmesi ve sıra bildirmek amacıyla kullanabiliyor olması gerekmektedir. Bunun için de ilkokul matematik dersi sayılar ve işlemler öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olması gerekir. Öğrenciler eşleştirme yaparken kimlik üzerindeki bilgilerin nerelerde olduğunu da ifade edebiliyor olması gerekmektedir. Bunun için ise geometri öğrenme alanında bulunan uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanına hakim olması gerekmektedir. Kimlikte bulunan bölümleri anlamlı bir şekilde ayırabilmesi için de ölçme öğrenme alanına ait ilgili kazanımlara sahip olmalıdır. Son olarak kimlik kartında bulunan verileri kavrayabilmesi için veri işleme öğrenme alanına ait ilgili kazanımları biliyor olmasının etkinliği doğru yapabilmeleri için önemli olacağı düşünülmektedir.

“Kronoloji” etkinliğinin 21 ilkokul matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinlikte öğrencilerden kendi yaşamlarına ilişkin önemli olayları kronolojik sıraya koymaları istenilmiştir. Öğrencilerin bu bölümü doru bir şekilde yapabilmeleri için ilkokul matematik dersinde bulunan sayılar ve işlemler, ölçme, geometri ve veri işleme öğrenme alanlarına hakim olmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Çünkü öğrenciler yaşamına ilişkin olayları sıralayabilmeleri için sayıları sıra bildirmek amacıyla

kullanabiliyor olmalıdır. Olayların nerede ve ne zaman gerçekleştiğini doğru bir şekilde ifade edebilmeleri için uzamsal ilişkiler ile zamana ilişkin kavramları bilmelidir. Son olarak ise öğrencilerin yaşamına ilişkin olaylar hakkında veri toplaması ve verileri sunması gerekmektedir.

“Bireysel Özellikler” isimli etkinlik 4 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinlikte öğrencilere farklı özelliklere sahip çocukların resimleri verilmiş ve bunları belirlemeleri istenilmiştir. Öğrencilerden bu süreçte sınıflama ve karşılaştırma yapmaları beklenilmektedir. İlgili etkinliğin bu yönüyle ilkokul matematik dersi geometri ve ölçme öğrenme alanıyla ilişkili olduğu söylenebilir. Ek olarak görsellerin bir veri niteliği taşıdığı belirtilebilir. Öğrencilerin bu verileri doğru bir şekilde anlamlandırabilmesi için ise ilkokul matematik dersi veri işleme öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmalıdır.

“Empati” etkinliği ilkokul matematik dersi sayılar ve işlemler ile ölçme öğrenme alanlarıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin içeriği incelendiğinde Frida Kahlo ve Sömeyye Boyacı’nın yaşam öykülerine yer verilmiştir. Öğrenciler bu öyküler okurlarken rakamlarla karşılaşmaktadırlar. Ek olarak metinlerin içeriğinde tarihlere ve olaylara yer verilmiştir. Öğrencilerin rakamları okuyabilmesi, tarihleri ve olay örgüsünü anlamlandırabilmesi için ilkokul matematik dersi sayılar ve işlemler ile geometri öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmalıdır.

“Farklılıkları Saygı” isimli etkinliğin ise 4 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Etkinlikte öğrencilerden farklılıklara saygının önemini vurgulayan bir afiş tasarlaması istenilmiştir. Öğrenciler afiş tasarlama sürecinde ilkokul matematik dersi geometri öğrenme ve ölçme öğrenme alanına ait ilgili kazanımları edinmiş olmalarının kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir. Ek olarak öğrencilerin bu süreçte araştırma yapma ihtiyacı duyabilirler. Araştırma sonuçlarını doğru bir şekilde sunmaları için ise ilkokul matematik dersi veri işleme öğrenme alanına ait ilgili kazanımı biliyor olması gerekmektedir.

“Kültür ve Miras” öğrenme alanına ilişkin çalışma kitabında bulunan; “Aile Tarihi” etkinliğinin 19 ilkokul matematik dersi kazanımı ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin ilk bölümünde öğrencilerden geçmişten kalan bir eşya belirleyip hangi amaçla kullanıldığı hakkında araştırmalar yapması ve eşyanın resmini çizmesi istenilmiştir. Öğrencilerin eşya belirleme ve araştırma sürecinde ilkokul matematik dersi veri işleme

öğrenme alanına ait kazanımları edinmiş olmalarının kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir. Eşyanın resmini çizme sürecinde ise geometri ve ölçme öğrenme alanına ait ilgili kazanımların edinmiş olması önemli görülmektedir. Etkinliğin ikinci bölümünde ise öğrencilerden aile tarihlerini öğrenmeleri için sözlü tarih ve soy ağacı çalışması yapması istenilmiştir. Öğrencilerin bu süreçte ilkökul matematik dersi veri işleme, sayılar ve işlemler ile ölçme öğrenme alanlarına ait ilgili kazanımları edinmiş olmaları kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir.

“Milli Kültür” isimli etkinliğinin 8 ilkökul matematik dersi ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinlikte öğrencilerden yakın çevresinde bulunan tarihi yerleri veya müzeyi gezerek etkinlikte yer alan soruları cevaplamaları istenilmektedir. Öğrencilerin bu süreçte tarihi yerler hakkında araştırma yapmaları ve araştırma sonuçlarını sunmaları gerekmektedir. Bu sebeple öğrencilerin ilkökul matematik dersi veri işleme öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmalarının önemli olacağı düşünülmektedir. Öğrencilerin araştırma sürecinde karşılaşacağı yerleri ifade edebilmesi için geometri, sayılar ve tarihleri ifade edebilmesi için ise sayılar ve işlemler ile ölçme öğrenme alanına hakim olması gerekmektedir.

“Çocuk Oyunları” isimli etkinliğin 12 ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinlikte öğrencilere oyunlarla ilgili görseller verilerek soruları cevaplamaları istenmiştir. Sorular arasında, öğrencilerden seçtikleri bir oyunun kurallarını araştırmaları ve yazmaları istenilmektedir. Öğrencilerin araştırma yapma ve elde ettikleri sonuçları sunma sürecini doğru bir şekilde yapabilmeleri için ilkökul matematik dersi veri işleme öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Buna ek olarak oyunların kurallarında geçen sayıları kavramaları için sayılar ve işlemler, yer yön ifadelerini kavramaları için ise geometri öğrenme alanına ait ilgili kazanımları edinmiş olmaları gerekmektedir. Etkinliğin ikinci bölümünde ise öğrencilerin günümüzde oynadıkları oyunlardan birinin resmini çizmesi istenilmiştir. Öğrencilerin resim çizme sürecinde ilkökul matematik dersi geometri ve ölçme öğrenme alanlarından yararlanması kaçınılmaz olacaktır.

“Milli Mücadele” etkinliğinin 8 ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Etkinliğin içeriğinde Kâzım Karabekir’in hayat hikayesi yer almaktadır. Öğrencilerin bu etkinliği anlamlandırabilmeleri için ilkökul matematik dersinde yer alan sayılar ve tarihlere ilişkin kavramları biliyor olması gerekir. Ek olarak bahsedilen yerler hakkında fikir yürütebilmesi için uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanına da hakim olmasının

gerekli olduğu düşünülmektedir.

“İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanına ilişkin çalışma kitabında bulunan etkinliklerin ilişkili olduğu ilkökul matematik dersi kazanımları incelendiğinde; “Konum Bulma” etkinliğinde nesnelerin konumları ve yönleri hakkında öğrencilere sorular yöneltilmiştir. Etkinlikteki soruları öğrencilerin doğru cevaplandırabilmesi için geometri öğrenme alanının uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanından 2 kazanımı edinmiş olması gerekmektedir.

“Kroki” etkinliğinin ilk bölümünde öğrencilerden krokinin özelliklerini listelemeleri istenilmiştir. İkinci bölümde ise öğrencilerden evlerinin bulunduğu yerin krokisini çizmeleri istenilmiştir. Etkinliğin ilkökul matematik dersi kazanımları ile ilişkileri incelendiğinde 5 kazanımla ilişkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin ilk bölümde krokinin özelliklerini araştırma ve liste haline getirme sürecinde ilkökul matematik dersi veri işleme öğrenme alanına ilişkin ilgili kazanımları biliyor olmalarının kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir. Etkinliğin ikinci bölümünde yer alan kroki çizme sürecinde ise öğrencilerin ilkökul matematik dersi geometri ile ölçme öğrenme alanına ilişkin ilgili kazanımları biliyor olması gerekmektedir.

“Doğal ve Beşeri Unsurlar” etkinliğinin ilkökul matematik dersinde bulunan veri işleme öğrenme alanına ait 4 kazanımla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlgili etkinlikte öğrencilerden görseldeki doğal ve beşeri unsurları ayırt etmeleri istenilmiştir. Bu süreçte öğrencilerin veri işleme öğrenme alanına ait ilgili kazanımları biliyor olmasının kolaylık sağlayacağı ve öğrenmelerini daha anlamlı hale getireceği düşünülmektedir.

“Hava Durumu” etkinliği ilkökul matematik dersinde bulunan 18 kazanımla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin birinci bölümünde Meteoroloji Genel Müdürlüğü’nün sitesinden alınmış hava durumu raporunu incelemeleri ve soruları cevaplamaları istenilmiştir. İkinci bölümde ise öğrencilerden hava olaylarını bir hafta boyunca gözlemleyerek verilen tabloya aktarmaları ve grafik haline getirmeleri istenilmiştir. Öğrenciler bu bölümleri yaparken sayılar ve tarihlerle karşılaşacaklardır. Öğrencilerin sayıları ve tarihleri anlamlandırabilmesi ve soruları doğru cevaplayabilmesi için ilkökul matematik dersi sayılar ve işlemler ile ölçme öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmaları gerekmektedir. Ek olarak haritada hava olayları verilen yerleri ve yönleri tarif edebilmesi için uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanına hakim olmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Etkinliğin ikinci bölümünde yer alan tablo ve grafikleri doğru bir şekilde

anlamlandırıp aktarabilmeleri için ilkokul matematik dersi veri işleme öğrenme alanındaki ilgili kazanımları edinmiş olmalıdır.

“Türkiye Coğrafyası” etkinliği 7 kazanımla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Etkinlikte Türkiye Siyasi Haritası’na yer verilmiş ve öğrencilerin soruları cevaplamaları istenmiştir. Öğrencilerin haritada yer alan bilgileri doğru bir şekilde yorumlayabilmesi için sayılara, yer yön gibi uzamsal ilişkilere ve uzunluk ölçme birimlerine hakim olması gerekmektedir. Bu sebeple ilkokul matematik dersinde yer alan sayılar ve işlemler, geometri ile ölçme öğrenme alanlarına ait ilgili kazanımları edinmiş olması gereklidir. Ek olarak haritalarda bulunan işaretler tablosunu doğru bir şekilde anlamlandırabilmesi için ilkokul matematik dersi veri işleme öğrenme alanına ilişkin ilgili kazanımları biliyor olmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

“Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanında bulunan; “Teknolojik Ürünler” etkinliğinin ilkokul matematik dersine ait 5 kazanımla ilişkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinlikte öğrencilere teknolojik ürünlerin görselleri numaralandırılarak verilmiş ve kullanım alanlarına göre sınıflandırmaları istenmiştir. Öğrenciler bu etkinliği anlamlandırabilmeleri için ilkokul matematik dersinde bulunan doğal sayılar, uzamsal ilişkiler alt öğrenme alanlarındaki ilgili kazanımları edinmiş olmalıdır. Ek olarak ilkokul matematik dersinde bulunan “*M.1.2.1.2. Günlük hayatta kullanılan basit cisimleri, özelliklerine göre sınıflandırır ve geometrik şekillerle ilişkilendirir.*” kazanımının günlük hayatta kullanılan cisimleri sınıflandırır kısmı etkinlikle bire bir örtüştüğü görülmektedir.

“Geçmişten Günümüze Teknoloji” etkinliğinin 6 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin ilk bölümünde öğrencilere teknolojik aletlerin gelişimine örnekler verilerek soruları cevaplamaları istenilmiştir. Teknolojik aletin gelişim sürecini kavrayabilmesi için öğrencinin ilkokul matematik dersi zaman ölçme öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmalıdır. Etkinliğin ikinci bölümünde ise öğrencilerden aydınlatma araçlarının zaman içinde gelişimini sıralamaları istenilmiştir. Öğrencilerin sıralama işlemini doğru bir şekilde yapabilmeleri için rakamları ve sıra sayılarını biliyor olmalıdır.

“Mucitler ve İcatlar” etkinliğinin 7 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinlikte otomobilin tarihsel gelişimi hakkında bir metin verilmiş ve öğrencilerden metinle ilgili soruları cevaplamaları istenilmiştir. Öğrencilerin metinde geçen sayıları ve olayları anlamlandırabilmesi için ilkokul matematik dersi sayılar

ve işlemler ile ölçme öğrenme alanına ilişkin ilgili kazanımları biliyor olmasının kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir.

“Yeni Fikirler, Özgün Tasarımlar” etkinliğinin 1 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinlikte öğrencilerden yeni bir ürün geliştirmelerine yönelik bir çalışma yapmaları istenilmektedir. Öğrenciler bu çalışmayı yaparlarken ilkokul matematik dersinde bulunan geometri öğrenme alanlarına ilişkin ilgili kazanımı biliyor olması gerekmektedir.

“Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanında bulunan “İhtiyaçlar ve İstekler” etkinliğinin 5 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin ilk bölümünde numaralandırılarak ürün resimleri verilmiş ve öğrencilerin istekleriyle ihtiyaçlarını gruplandırmasını istemiştir. Öğrenciler bu etkinliği yaparken sayıları okuması ve yazması gerekmektedir. Bu sebeple öğrencilerin ilgili ilkokul matematik dersi kazanımını edinmiş olmalıdır. Etkinliğin ikinci bölümünde ekmek israfını anlatan bir resim bulunmakta ve öğrencilerden bu resmi yorumlaması istenilmektedir. Öğrencilerin bu resmi yorumlarken günlük hayatta ve diğer derslerde olduğu kadar ilkokul matematik dersinde de vurgulanan tasarruf konusuna değinmesi kaçınılmazdır. Bir diğer bölümde ise; öğrencilerden istek ve ihtiyaçlarımızı anlatan bir resim çizmesi istenilmektedir. Öğrenciler bu bölümü yaparken ilkokul matematik dersi geometri öğrenme alanında edindikleri kazanımları işe koşmaları gerektiği söylenebilir.

“Bilinçli Tüketici” etkinliği ilkokul matematik dersinde bulunan 33 kazanımla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin ilk bölümünde bir dergi sayfasına yer verilmiştir. İkinci bölümünde ise bilinçli tüketime dikkat çekmek için öğrencilerden afiş tasarlaması istenilmektedir. Öğrencilerin dergi sayfasında bulunan sayıları ve tarihleri okuyabilmesi için sayılar ve işlemler ile ölçme öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları biliyor olması gerekmektedir. Öğrencilerin afiş hazırlama sürecinde ise ilkokul matematik dersi geometri öğrenme alanında bulunan kazanımları edinmiş olmasının kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir. Etkinliğin diğer bölümünde ise aile bütçesinin nasıl hazırlanacağı konusunda örnek verilerek öğrencilerin kendi aile bütçelerini hazırlaması istenilmiştir. Bütçe hazırlarken öğrencilerin ilkokul matematik dersi ile sürekli ilişki içerisinde olması kaçınılmazdır. Öğrencilerin bu bölümleri doğru bir şekilde tamamlayabilmesi ve anlamlandırabilmesi için sayılar ve işlemler, ölçme ile veri işleme öğrenme alanlarında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmalıdır.

“İsrafı Önleme” etkinliği 6 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinlikte bir gazete haberine yer verilmiş ve öğrencilerin soruları cevaplaması istenmiştir. Öğrencilerin gazete haberinde geçen sayıları okuyabilmesi ve anlamlandırabilmesi için sayılar ve işlemler öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmalıdır. İlkokul matematik dersinde vurgulanmasına değinilen tasarruf konusunun da ilgili etkinlikle ilişkili olduğu görülmektedir. Bu sebeple tasarrufa ilişkin ilgili matematik dersi kazanımlarını da öğrencilerin edinmiş olmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

“Etkinlik Vatandaşlık” öğrenme alanında bulunan “Çocuk Hakları” etkinliğinin, 4 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliğin ilk bölümünde çocuk haklarına dair sözleşme hakkında bilgi verilerek bazı maddelerine yer verilmiştir. Öğrenciler bu bölümde karşılaştıkları sayı ve tarihleri okuyabilmesi için ilkokul matematik dersi sayılar ve işlemler öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmalıdır. Etkinliğin devamında ise öğrencilerden çocuk haklarını yansıtan bir resim çizmesi istenilmektedir. Öğrencilerin resim çizerken ilkokul matematik dersi geometri öğrenme alanından yararlanabilecekleri düşünülmektedir. Bu sebeple ilgili geometri kazanımlarını biliyor olmasının öğrencilere kolaylık sağlayacağı söylenebilir.

“Sorumluluklar” ve “Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler” başlıklı etkinliklerin 6 ilkokul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sorumluluklar etkinliğinin ilk bölümünde dağınık bir oda görseli verilmiş ve öğrencilerden soruları cevaplamaları istenilmiştir. Öğrencilerin odada bulunan eşyalar hakkında yorumlar yapabilmesi için uzamsal ilişkilerle ilgili kavramları doğru bir şekilde kullanabiliyor olması gerekmektedir. İlgili kavramları öğrenciler ilkokul matematik dersi geometri öğrenme alanında kazanmaları beklenilmektedir. Etkinliğin diğer bölümünde ve Eğitsel ve Sosyal Etkinlikler isimli etkinlikte tablolara yer verilmiş ve öğrencilerden boş alanlar doldurmaları istenmiştir. Öğrencilerin tabloları anlamlandırabilmesi ve doğru bir şekilde doldurabilmesi için ilkokul matematik dersi veri işleme öğrenme alanında bulunan ilgili kazanımları edinmiş olmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

“Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına ilişkin “Ülkeler” etkinliğinde dünya haritası üzerinde ülkeler numaralandırılmış ve öğrencilerden ülkelerin isimlerini yazması istenilmiştir. Öğrencilerin sayıları okuyabilmesi için ilkokul matematik dersinde yer alan ilgili kazanımları edinmiş olmalıdır.

“Türkiye’nin Komşuları ve Türk Cumhuriyetleri” etkinliğinde bayraklar ve komşu ülkelerin eşleştirilmesi istenilmiştir. Etkinlikte Türkiye – Kazakistan İlişkileri hakkında metine yer verilmiştir. Sayıları okumalarına ek olarak metinde veriler tarihleri de okuyabiliyor olması gerekmektedir. Türkiye’nin komşusu olan ülkelerin yerlerini tarif edebilmeleri için ise uzamsal ilişkilerle ilgili kavramları bilmelidir. Etkinliğin diğer bölümünde ise öğrencilerden Türkiye’nin komşu ülkelerinden veya Türk Cumhuriyetlerinden birisi hakkında araştırma yapmaları istenilmiştir. Öğrenciler ilkökul matematik dersinde yer alan veri işleme öğrenme alanına ilişkin kazanımları biliyor olması sayesinde bu bölümü daha kolay yapabileceği söylenebilir.

“Farklı Kültürler” etkinliği 3 ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Etkinlikte bazı ülkeler için önemli günlerin isimleri verilmiştir. Öğrencilerden bu günlerin tarihlerini yazmaları istenilmektedir. Öğrencilerin tarihleri yazabilmesi için ilkökul matematik dersinde yer alan sayılar ve tarihlere ilişkin kazanımları edinmiş olmalıdırlar.

5.1.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma

Sosyal bilgiler çalışma kitabında bulunan etkinliklerin ilişkili olduğu matematik kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımına bakıldığında en çok kazanımın 97 kazanımla 1. sınıf seviyesinde olduğu, diğer sınıf seviyelerinin de sırasıyla 2. sınıf 46 kazanım, 3. sınıf 32, 4. sınıf ise 35 kazanımla ilişkili olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak sosyal bilgiler çalışma kitabında 1. sınıf seviyesindeki matematik kazanımlarının daha çok ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum sosyal bilgiler dersinin öğretiminde daha çok temel matematik becerilerinin gerekli olduğunu doğrular niteliktedir.

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler çalışma kitabında bulunan “Birey ve Toplum” öğrenme alanında yer alan etkinliklerin 1. sınıf seviyesinde 21, 2. sınıf seviyesinde 11, 3. sınıf seviyesinde 5, 4. sınıf seviyesinde 7 olmak üzere toplamda 44 ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “Kültür ve Miras” öğrenme alanında yer alan etkinliklerin 1. sınıf seviyesinde 24, 2. sınıf seviyesinde 11, 3. sınıf seviyesinde 7, 4. sınıf seviyesinde 5 olmak üzere toplamda 47 ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanında yer alan etkinliklerin 1. sınıf seviyesinde 13, 2. sınıf seviyesinde 10, 3. sınıf seviyesinde 8, 4. sınıf seviyesinde 5 olmak üzere toplamda 36 ilkökul matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanında yer alan etkinliklerin

1. sınıf seviyesinde 13, 2. sınıf seviyesinde 3, 3. sınıf seviyesinde 3 ilkököl matematik dersi kazanımlarıyla ilişkilendirilirken 4. sınıf seviyesinde ilişkili kazanımın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanında yer alan etkinliklerin 1. sınıf seviyesinde 13, 2. sınıf seviyesinde 9, 3. sınıf seviyesinde 9, 4. sınıf seviyesinde 13 olmak üzere toplamda 44 ilkököl matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanında yer alan etkinliklerin 1. sınıf seviyesinde 5, 2. sınıf seviyesinde 2, 4. sınıf seviyesinde 3 olmak üzere toplamda 10 ilkököl matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu belirlenirken 3. sınıf seviyesinde ilişkili kazanımın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. “Küresel Bağlantılar” ünitesinde yer alan etkinliklerin ilişkili olduğu ilkököl matematik dersi kazanımlarının sınıf seviyelerine göre dağılımı incelendiğinde; 1. sınıf seviyesinde 8, 4. sınıf seviyesinde 2 olmak üzere toplamda 10 ilkököl matematik dersi kazanımıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılrken 2. ve 3. sınıf seviyelerinde ilişkili ilkököl matematik kazanım bulunmamaktadır.

Sosyal bilgiler çalışma kitabında bulunan etkinlikler incelendiğinde “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanında yer alan etkinliklerin 4. Sınıf seviyesinde, “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanında yer alan etkinliklerin 3. sınıf seviyesinde ve “Küresel Bağlantılar” ünitesinde yer alan etkinliklerin 2. ve 3. sınıf seviyelerinde matematik dersi kazanımları ile ilişkili olmadığı sonucuna ulaşılrken bu etkinliklerin farklı sınıf seviyelerinde yer alan matematik dersi kazanımları ile ilişkili olması bu etkinlikler için öğrencilerin 1. Sınıftan itibaren hazır bulunuşluklarının matematik dersi kazanımları ile inşa edildiğini ortaya çıkarmaktadır. Nitekim çalışma kitabının ders kitabı il paralel bir şekilde işlendiği düşünüldüğünde çalışma kitabında kurulamayan bu ilişkilerinde ders kitabında yer alan etkinlikler ile kurulabileceğini söyleyebiliriz.

5.2. ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen sonuçlara dayanarak aşağıdaki öneriler getirilmiştir.

- Bu araştırmada 4. Sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının çoğunun ilkököl matematik dersi ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılrken, ilgili literatürde yapılan araştırmaların bu ilişkilerle öğrencilerin başarı ve tutumlarına katkı sağladığı belirtilmiştir. Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretim programında ilişkilere daha fazla değinilmesi önerilebilir.
- Araştırmada, 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında ve çalışma kitabında bulunan

etkinliklerin ilkokul matematik dersi kazanımlarıyla ilişki kurulabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ders kitaplarının ve çalışma kitaplarının disiplinler arası yaklaşıma uygun olarak üniteler ve etkinliklerin farklılaştırılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akdağ, H. & Sarı, İ. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde arkeolojinin ve antropolojinin yeri. İçinde Turan, R. & Ulusoy, K. (Ed.), *Sosyal bilgilerin temelleri* (s. 339-353). Ankara: Pegem Akademi.
- Akınoğlu, O. (2005). Türkiye’de uygulanan ve değişen eğitim programlarının psikolojik temelleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(22), 31-45.
- Akins, A. & Akerson, V. L. (2002). Connecting science, social studies and language arts: an interdisciplinary approach. *Educational Action Research*, 10, 3, 479-498. doi: 10.1080/09650790200200196.
- Akpınar, M. & Kaymakçı, S. (2012). Ülkemizde sosyal bilgiler öğretiminin genel amaçlarına karşılaştırmalı bir bakış . *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 605-626.
- Aksu, M. (1991). A longitudinal study on attitudes by department and sex at the university level. *School science and mathematics*, 91(5), 185-92.
- Alaca, E. (2017). Sosyal bilgiler ders kitapları üzerine bir değerlendirme. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*, 6(18), 759-785.
- Aladağ, E. & Sert, C. (2020). Sosyal bilgiler 5. sınıf ders kitabının disiplinler arası yaklaşım açısından incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 285-295.
- Aladağ, E. & Şahinkaya, N. (2013). Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmeni adaylarının sosyal bilgiler ve matematik derslerinin ilişkilendirilmesine yönelik görüşleri. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(1), 157-176.
- Alak, G. & Nalçacı, A. (2012). Hayat bilgisi öğretim programı öğelerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 36-51.
- Ambarlı, A. (2010). *Türkiye’de Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programları(değişiklikler, düzenlemeler, güncellemeler)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Aslan, E. (2010). Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk ders kitapları. *Eğitim ve Bilim*, 35(158). 215-231.
- Aslan, E. (2016). *Geçmişten günümüze sosyal bilgiler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bailey, K. D. (1982) *Methods of social research*. New York: A Division of Macmillan Publishing Co.
- Bal, H. (1991). *Raporunun Türk eğitimine etkisi ve J. Dewey'nin eğitim felsefesi*. İstanbul: Aydınlar Matbaası.
- Barr, R. D., Barth, J. L. & Shermis, S. S. (1978). *The nature of the social studies*. California: ETC Publications.
- Barth, J. L. (1991). *Elementary and junior high/middle school social studies curriculum, activities, and materials*. 3rdEd. Lanham: University Press of America.
- Baş, M. (2017). 2009 ve 2015 ilköğretim matematik dersi öğretim programları ile 2017 ilköğretim matematik dersi öğretim programı karşılaştırması. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1),1219-1258.

- Baş, M. (2021). *Bütünleştirilmiş matematik ve hayat bilgisi öğretiminin ilkökul 3. sınıf öğrencilerinin akademik başarı, tutum ve hoşgörü değeri edinimlerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Baykul, Y. (2014). *Ortaokulda matematik öğretimi (5-8.sınıflar)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bekdemir, M. & Başbüyük, A. (2011). Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin matematik başarı ve kaygı düzeylerinin coğrafya başarısını yordaması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 459-477.
- Bilgili, A. S. (2019). *Sosyal bilgilerin temelleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bilgin, N. (2006) *Sosyal bilimlerde içerik analizi: teknikler ve örnek çalışmalar*. Ankara: Siyasal.
- Bowen, G. A., (2009) Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 2(9), 27-40. doi: 10.3316/QRJ0902027.
- Bozkurt, S. (2012). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde sınav kaygısı, matematik kaygısı, genel başarı ve matematik başarısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Brooks, J. G . & Brooks, M. G. (1993). *The case for constructivist classrooms*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Budak Coşkun, S. (2009). *İlköğretim 8. sınıf matematik dersinin disiplinler arası yaklaşımla işlenmesinin öğrencilerin matematik başarıları ve eleştirel düşünme eğilimleri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Burke, A. & Peterson, S. S. (2007). A multidisciplinary approach to literacy through picture books and drama. *English Journal*, 1, 74-79.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cansız Aktaş, M. (2014). Nitel veri toplama araçları. İçinde Metin, M. (Ed.). *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. (337-371). Ankara: Pegem Akademi.
- Cicioğlu, H. (1985). *Türkiye cumhuriyetinde ilk ve ortaöğretim (tarihi gelişimi)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Fakültesi.
- Cinkılıç, E. (2010). *Ortaöğretim 9. Sınıf tarih ders kitapları ile ilköğretim 6. Sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan tarih ünitelerindeki görsel malzeme sunumunun karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Corbin, J. & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Coşkun Keskin, S. & Keskin, Y. (2009). Cumhuriyet dönemi ilkökul (ilköğretim 1. kademe) sosyal bilgiler ve onun kapsamına giren ders programlarında bir değer olarak "barış"ın yeri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 69-92.
- Coştu, S. (2020). Matematik derslerinde ilişkilendirmenin önemi hakkında 6. sınıf öğrencileri ne söylüyor, ne düşünüyor?. *Eğitim Bilim ve Araştırma Dergisi*, 1(2), 40-63.

- Courant, H. R. R., Courant, R., Robbins, H., & Stewart, I. (1996). *What is Mathematics?: an elementary approach to ideas and methods*. USA: Oxford University Press.
- Creswell, J. W. (2009). *Research designs: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Callifornia: Sage.
- Çağlar, G. (2010). *Yapılandırmacı yaklaşımın matematik öğretimine (ilköğretim 7.sınıflarda)etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Çelik, İ. (2017). *Tarih öğretiminde disiplinlerarası ilişkilendirmelerin kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Çelik, Ö. (2016). *Disiplinler arası yaklaşımla değer öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çelikkaya, T. (2002). *İlköğretim birinci kademe sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Çınar, D. & Akgün, Ö. E. (2015). Ders kitabı tasarımında artırılmış gerçeklik kullanımı: Bir İngilizce ders kitabı bölümü örneği. *VII. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*. Sakarya. 98-103.
- Danabaş, F. & Tay, B. (2020). 1968, 2005 ve 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programlarına göre hazırlanan ders kitaplarının kavramlar açısından incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(25), 120-141.
- Danabaş, F. (2020). *1968, 2005 ve 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programlarına göre hazırlanan ders kitaplarının karşılaştırılması ve kavramlar açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Demir, F. B. & Haçat, S. O. (2018). Sosyal bilim disiplinlerine göre 2005 ve 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki kazanımların değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2(2), 27-56.
- Demir, Y. & Atasoy, E. (2018). 5. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabının (2017) değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 753-780.
- Demirel G. (2022). *Sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan kök değerler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın.
- Dewey, J. (1899). *The school and society*. Chicago: University of Chicago Press.
- Dewey, J. (1916). *Democracy and education*. New York: Macmillan.
- Doğanay, A., Karakuş, M. & Bolat, Y. (2013). Sosyal bilgiler dersinde disiplinler arası öğretime yönelik öğretmen görüşleri. *II Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu Tam Metin*, (403-422). 26-28 Nisan 2013, Aksaray.
- Drake, S. (2004). *Meeting Standarts Through Intergrated Curriculum*. Alexandria, USA: ASCD Publications.
- Duman, B. & Aybek, B. (2003). Süreç-temelli ve disiplinlerarası öğretim yaklaşımları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 1-12.
- Duran, H. (2002). *Endüstri Çağı'nın Dinamikleri*. İstanbul: Değişim Yayınları.

- Ellis, A. K., & Fouts, J. T. (2001). Interdisciplinary Curriculum: The Research Base. *Music Educators Journal*, 87(5), 22. doi: 10.2307/3399704.
- Ercan, M. (2007). *Cumhuriyet döneminde ilköğretim sosyal bilgiler programlarındaki sanat konularının yeterliliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Erden, M. (1996). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Alkım.
- Ergün, M. & Özdaş, A., (1997). *Öğretim ilke ve metodları*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Ergün, M., Özmentar, M. F., Bay, E. & Ağaç, G. (2015). Cumhuriyetin ilanından günümüze eğitimde, program geliştirmede ve matematik programlarında yaşanan değişim ve gelişimler. İçinde Özmentar, M. F., Öztürk, A. & Bay, E (Ed.), *Reform ve değişim bağlamında ilkokul matematik öğretim programları*. (47-91). Ankara: Pegem Akademi.
- Erköse, E. (2007). *Yenilenen 6. Sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programının sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Ertek, T. (2006). *Temel ekonomi*. İstanbul: Beta.
- Evans, R. W. (2004) *The social studies wars*. New York: Teachers College Press.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (1996). *Validity and reliability. How to design and research in education*. 3rdEd. (153-171). New York: McGraw-Hill, INC.
- Forster, N. (1995). The analysis of company documentation. In Cassell, C.& Symon, G. (Eds). *Qualitative methods in organizational research: A practical guide*. London: Sage Publications.
- Glenne'Whisenhunt, T. (2009). *The impact of interdisciplinary lesson study on teachers' instructional decisions and technology use*. The University of Oklahoma. umi: 3365920.
- Good, T. L. & Power, C. N. (1976). Designing successful classroom environments for different types of students. *Journal of Curriculum Studies*, 8(1), 45–60. doi:10.1080/0022027760080106.
- Gök, M. S. (2020). *Sosyal bilgiler eğitiminde vatandaşlık duygusunun sinema filmleri ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıktı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Gökdemir, A. (2013). *1924'den günümüze ilköğretim sosyal bilgiler programlarındaki hukuk konularının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Gözütok, F. D. (2003). Türkiye’de program geliştirme çalışmaları. *Milli eğitim dergisi*, 160. 90-102.
- Gülersoy, E., A. (2013). İdeal ders kitabı arayışında sosyal bilgiler ders kitaplarının bazı özellikler açısından incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 2(1), 8-26.
- Güven, M. M. (2010). *Türkiye’de ilköğretim hayat bilgisi dersi programı değişiklikler, düzenlemeler, güncellemeler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

- Gürbüz, N. & İnci Kuzu, Ç. (2018). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersi öğretim programında yaşadıkları matematik kaynaklı sorunlar. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 4(3), 141-154.
- Güzel, D. & Şimşek, A. (2012). Milli eğitim şûralarında ders kitapları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 172-216.
- Hesapçıoğlu, M. (2011). *Öğretim ilke ve yöntemleri: eğitim programları ve öğretim*. Ankara: Nobel.
- Hızarcı, H., S. (2009). *İlköğretim 6. Sınıf yeni sosyal bilgiler ders kitaplarının okunabilirlik düzeylerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hoy, W. K. & Adams, C. M. (2015). *Quantitative research in education: A primer*. Sage Publications.
- Işık Tertemiz, N. (2017). İlkokul öğrencilerinin dört işlem becerisine dayalı kurdukları problemlerin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1-25.
- Işık, A., Çiltaş, A. & Bekdemir, M. (2010). Matematik eğitiminin gerekliliği ve önemi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (17), 174-184.
- T.C. Kültür Bakanlığı. (1936). *İlkokul programı*. İstanbul: Devlet Basımevi.
- İnan, S. (2014). Sosyal bilgiler eğitimi: nedir, ne zaman ve neden?. İçinde İnan, S.(Ed.). *Sosyal bilgiler eğitime giriş*. (6-8). Ankara: Anı.
- Jacobs, H. H. (1989). *Interdisciplinary curriculum: desing and implementation*. Alexandria: Associatiton for Supervision and Curriculum Development.
- Jacobs, H. H. (1991). The growing need for interdisciplinary curriculum content. In. H. H. Jacobs (Ed.). *Interdisciplinary curriculum: Design and implementation* (1-12). Usa: ASED.
- Kamii, C. (1988). *Number in preschool & kindergarten: Educational implications of Piaget's theory*. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.
- Kaptan, F. (1999). *Fen bilgisi öğretimi*. İstanbul: Milli Eğitim.
- Karagözoğlu, G. (1966). *İlkokullarda sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Öğretmeni İşbaşında Yetiştirme Bürosu.
- Karakuş, M. & Aslan, S. (2016). İlkokulda disiplinlerarası öğretime yönelik mevcut durumun incelenmesi. *İlköğretim-Online*, 15(4), 1325-1344.
- Kaya, N. G. (2018). Üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin yaratıcılığı destekleme düzeylerinin belirlenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(2), 157-175.
- Kaya, Z. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kaymakcı, S. (2012). Sosyal bilgiler öğretim programında ilişkilendirmeler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 273-304.
- Keçe, A. & Merey, A. (2011). Determination of suitability of objectives of elementary social studies to social science disciplines and to interdisciplinary mentality. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*;8(1), 110-139.
- Keser, H. (2004). İlköğretim 4. sınıf bilgisayar ders kitaplarının görsel tasarım ilkelerine göre değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 261-280.

- Keskin, Y. (2002). *Türkiye'de II. Meşrutiyetten günümüze kadar uygulanmış olan sosyal bilgiler öğretim programlarının analizi ve karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kılıç, A. & Seven, S. (2006). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kılıçoğlu, G. (2009). “Sosyal bilgiler tanımı, dünyada ve ülkemizde gelişimi ve önemi”. İçinde Safran M. (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* (3-16). Ankara: Pegem Akademi.
- Kirkit, M. (2019). *Sosyal bilimler disiplinlerinin sosyal bilgiler programlarına ve ders kitaplarına yansımaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Klein, T. J. (1996). *Crossing boundaries: Knowledge, disciplinarity, and interdisciplinarity*. Charlottesville: The University Press Of Virginia
- Koyuncu, B. (2015). *Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kilis.
- Köse, T. (2019). *Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimin tarihi gelişimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Köstüklü, N. (2001). *Sosyal bilgiler ve tarih öğretimi*. Konya: Günay Ofset.
- Levstik, L. S. & Tyson, C. A. (2008). *Handbook of research in social studies education*. First Edition. New York: Routledge.
- Maarif Vekaleti (MV). (1924). *İlk mekteplerin müfredat programı*. İstanbul: Matbaa-i Amire.
- Mathison, S. & Freeman, M. (1997). *The logic of interdisciplinary studies*. Chicago: Annual Meet of The American Educational Research Association.
- Mckenna, J. C. (2007). *The development and implementation of an integrated curriculum at an elementary math, science, and technology magnet school*. Unpublished Doctoral Dissertation. University of California (Umi: 3252789).
- McNeill, J. R. (2003). Observations on the nature and culture of environmental history. *History and Theory*, 42(4), 5–43. doi:10.1046/j.1468-2303.2003.00255.x
- MEB (1968). *1968 ilkokul programı*. Ankara: MEB.
- MEB (1977). *İlköğretim okulu programı*. Ankara: Milli Eğitim.
- MEB (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu (4-5. sınıflar)*. Ankara: MEB.
- MEB (2013). *Ortaöğretim (9., 10., 11., ve 12., sınıflar) fizik öğretim programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2018). *Matematik dersi öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. Ankara: MEB.
- MEB, (1998). *İlköğretim programı*. Ankara: MEB.
- MEB, (2009). *İlköğretim matematik dersi öğretim programı*. Ankara: Komisyon.
- MEB. (1948). *İlkokul programı*. İstanbul: Milli Eğitim.

- Meydan, A. (2016). Eğitimin tarihsel temelleri. İçinde Uzunöz, A. (Ed.), *Eğitim bilimine giriş*. (21-45). Ankara: Pegem Akademi.
- Michaelis, J. U. & Garcia, J. (1996). *Social studies for children a guide to basic instruction (Eleventh edition)*. Boston: Allyn And Bacon.
- Moffatt, M. P. (1957). *Sosyal bilgiler öğretimi*. İstanbul: Maarif.
- NCSS (1993). *The social studies professional*. Washington DC: National Council for the Social Studies.
- NCSS (1994). *Curriculum standards for social studies: Expectations of excellence*. Washington DC: National Council for the Social Studies.
- NCTM (National Council of Teachers of Mathematics) (2000). *Principles and standards for school mathematics*. Reston, VA: Nationalcouncil of Teachers of Mathematics
- Niss, M. (2014). Mathematical competencies and PISA. *Assessing Mathematical Literacy*, 35-55.
- Obradovich, K. R. (2009). *Addressing academic rigor and social competence through interdisciplinary teaming: a case study*. Unpublished Doctoral Dissertation. Northern University Of Illinois (Umi: 3359027).
- Olkun, S., & Toluk, Z. (2003). *İlköğretimde etkinlik temelli matematik öğretimi*. Ankara: Anı.
- Olpak, Y. Z., Arıcan, M. & Baltacı, S. (2018). Öğretmen adaylarının öğrenme yaklaşımlarının ve bireysel yenilikçilik özelliklerinin akran öğretimine yönelik memnuniyetlerine etkisi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 525-551.
- Otuz, B., Kayabaşı, G. B., & Ekici, G. (2018). 2017 Sosyal bilgiler dersi öğretim programının beceri ve değerlerinin anahtar yetkinlikler açısından analizi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi [Journal of Theoretical Educational Science]*, 11(4), 944-972.
- Öğreten, A. (2017). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki temel becerileri kazandırmada ilköğretim dördüncü sınıf sosyal bilgiler ders kitabı içeriğinin yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ordu Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Özdemir, S. M. (2009). Eğitimde program değerlendirme ve Türkiye’de eğitim programlarını değerlendirme çalışmalarının incelenmesi, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 126-149.
- Özmantar, M. F., & Öztürk, A. (2017). Problem solving skill in primary mathematics curricula documents of the republican period. *International Journal of Social and Educational Sciences* 4(7), 120-146.
- Öztürk, C. & Dilek, D. (2005). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretim programları. İçinde Öztürk, C. & Dilek, D. (Ed.). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. (53-96). Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, C. (2006). *Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, C. (2015). Sosyal bilgiler: kavram, içerik ve program. İçinde Öztürk, C. (Ed.). *Sosyal bilgiler öğretimi* (14-27). Ankara: Pegem Akademi.

- Öztürk, C. & Otluoğlu, R. (2002). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Pala, Ş. M. & Başbüyük, A. (2019). Matematik becerisinin sosyal bilgiler derslerindeki harita grafik ve tablo okuma becerilerine etkisi . *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi* , 3(1), 41-56.
- Safran, M. (2011). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. İçinde Tay, B. & Öcal, A.(Ed.). *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi*. (2-16). Ankara: Pegem Akademi.
- Sağlam, M. (1999). *Avrupa ülkelerinin eğitim sistemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Santau, A. O. & Ritter, J. K. (2013). What to teach and how to teach it: Elementary teachers' views on teaching inquiry-based, interdisciplinary science and social studies in urban settings. *The New Educator*, 9(4), 255-286.
- Selvi, K., Özüdoğru, F. & Sönmez, B. (2014). John Dewey: Okul, toplum ve eğitim. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 25-34.
- Sert, C. (2019). *Sosyal bilgiler öğretiminde dersler arası ilişkilendirme üzerine durum çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve sosyal bilgiler öğretimi ve öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı.
- Sözer, E. (1997). *Üç avrupa ülkesinde eğitim: Almanya, Danimarka, Fransa eğitim sistemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Stember, M. (1991). Advancing the social sciences through the interdisciplinary enterprise. *The Social Science Journal*, 28(1), 1-14.
- Şahin, H. (2004). Etkili bir sosyal bilgiler ders kitabının nitelikleri. *Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 365-375.
- Şahin, M. (2009). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze türkiye’de hayat bilgisi dersi programlarının gelişimi. *Journal of International Social Research*, 2(8), 402-410
- Şimşek, A. (2008). Tarih derslerinde bütünsel öğrenme: gestaltçı yaklaşımdan holistik yaklaşıma bir bakış denemesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 5(2), 1-16
- Tay, B. (2005). Sosyal bilgiler ders kitaplarında öğrenme stratejileri. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 209–225.
- Tay, B. (2017). Hayat bilgisi: hayatın bilgisi. İçinde Tay, B. Uçuş Güldalı, Ş. ve Baş, M. (Ed.). *Etkinlik örnekleriyle hayat bilgisi öğretimi*. (1-39). Ankara: Pegem Akademi.
- Tay, B. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminin dünü bugünü ve yarını. İçinde Turan, R. & Ulusoy, K. (Ed.), *Sosyal bilgilerin temelleri*. (1-18). Ankara: Pegem Akademi.
- Tay, B. ve Akyürek Tay, B. (2006). Sosyal bilgiler dersine yönelik tutumun başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 73-84.
- Tay, B. (2022a). Sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimi. İçinde Gürdoğan Bayır, Ö. & Selanik Ay, T. (Ed.). *İlk ve ortaokulda uygulama örnekleriyle sosyal bilgiler öğretimi*. (259-278). Ankara: Vizetek.
- Tay, B. (2022b). Sosyal bilgilerin doğası ve temelleri. İçinde Bektaş, Ö. & Turan, R. (Ed.). *Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programları*. (21-54). Ankara: Pegem Akademi.
- TDK (2022) 20.06.2022 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.

- Tekeli Yıldızhan, N. (2010). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tuncil Can, R. (2017). *4. Sınıf sosyal bilgiler öğretim programı kazanımlarının program etkinliklerinin ve ders kitaplarının yapılandırmacılık açısından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Turan, R. & Ulusoy, K. (2015). *Sosyal bilgilerin temelleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Turan, R. & Yıldırım, T. (2018). *Sosyal bilgilerin temelleri*. Ankara: Anı.
- Turna, Ö. & Bolat, M. (2015). Eğitimde disiplinlerarası yaklaşımın kullanıldığı tezlerin analizi. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty* , 34(1), 35-55 .
- Turna, Ö., Bolat, M., & Keskin, S. (2012). Disiplinler arası yaklaşım: müzik, fizik, matematik örneği. *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, 27, 30.
- Türk, İ. C., & İşleyen, T. (2004). Tarih dersi öğretiminde matematik dersinin yeri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9).445-455.
- Umay, A. (2002). Öteki matematik. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (23), 275-281.
- Umay, A. (2003). Matematiksel muhakeme yeteneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (24), 234-243.
- Uzunöz, A. (2016). Eğitimin psikolojik temelleri. İçinde Uzunöz, A. (Ed.), *Eğitim bilimine giriş*. (47-95). Ankara: Pegem Akademi.
- Üstel, F. (2016). *Makbul vatandaş'ın peşinde: II. Meşrutiyet'ten bugüne vatandaşlık eğitimi*. Ankara: İletişim.
- Van De Walle, J. A., Karp, K. S., & Bay-Williams, J. M. (2019). *İlkokul ve ortaokul matematiği: gelişimsel yaklaşımla öğretim*. Ankara: Nobel Akademi.
- Wakefield, J. F. (2006). *Textbook usage in the united states: the case of us history*. Santiago: Paper presented at the International Seminar on Textbooks.
- Yalçın, A. (2016). *Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programlarının sosyal bilgiler öğretim yaklaşımlarına göre incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Yalçın, M. (2013). Biyoloji dersinde disiplinler arası çalışmaların öğrenme üzerine etkilerinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 117-122.
- Yıldırım, A. (1996). Disiplinler arası öğretim kavramı ve programlar açısından doğurduğu sonuçlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 12, 89-94.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, V. ve Koç, T. (2003). *Müzik felsefesine giriş* (2. Baskı). İstanbul: Bağlam.
- Yılmaz, S. (2014). *6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitaplarının Kullanım Durumlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi: Ordu İli Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Giresun.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı : İlker KARAMAN

Eğitim Durumu

Lisans : Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği

Yüksek Lisans: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Mesleki Deneyim

11 Mayıs Şehitleri İlkokulu

(2020-2022)

Çamlık İlkokulu

(2022-Halen)

Yayınlar :

Karaman, İ. & Çil, O. (2021). Öğretmenlerin matematiksel ilişkilendirme öz yeterlik inançları ile matematik ve matematik öğretim kaygıları arasındaki ilişki. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 1042-1072. doi:10.33711/yyuefd.957388.

Karaman, İ., Tay, B. & Baş, M. (2022, Haziran 9–11). Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının matematiksel yetkinlikler açısından incelenmesi [Bildiri özeti, ss. 93-94]. 10. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu, Rize, Türkiye.